

แนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว

ปริญญาานิพนธ์
ของ
กนกวรรณ คงธนสุนทร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
พฤษภาคม 2554

แนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
พฤษภาคม 2554

กนกวรรณ คงธนชุนหพร. (2554). **แนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว.**

ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม.(ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร.สุภัค มหาวารการ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิทธิ์ เรืองรอง.

ปริญญาานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์แนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้วและวิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว จากนวนิยายจำนวน 29 เรื่อง

ผลการศึกษาพบว่านวนิยายของแก้วแก้วมีลักษณะโดดเด่นในการนำเสนอแนวคิด พุทธศาสนา แนวคิดพุทธศาสนาที่ปรากฏในนวนิยายของแก้วแก้วมี 8 ประเด็น คือ กิเลส กรรม วิภวสังสาร ไตรลักษณ์ อายุมข 6 โลกธรรม 8 หิริโอตตปปะ และบุญกิริยาวัตถุ 10 แก้วแก้วนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาอย่างชัดเจนผ่านบทสนทนา และนำเสนอด้วยวิธีการต่างๆ อีก 4 วิธี ได้แก่ การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการสร้างตัวละคร การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยฉาก การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการเล่าเรื่องย้อนอดีต และการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยชื่อเรื่อง วิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาดังกล่าวทำให้นวนิยายของแก้วแก้วมีความน่าสนใจ และแสดงให้เห็นความสามารถของผู้เขียนที่สามารถนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาผสมผสานกับจินตนาการทำให้ผลงานของแก้วแก้วมีความโดดเด่นในด้านความบันเทิงที่สอดแทรกแนวคิดพุทธศาสนาอย่างเด่นชัด

การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้วแสดงให้เห็นว่า หลักธรรมในพุทธศาสนาแทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตของพุทธศาสนิกชน เป็นส่วนสำคัญที่กำหนดความคิด ความเชื่อของคนไทย การอ่านนวนิยายในฐานะบันเทิงคดีจึงเป็นการรับรสความบันเทิงในขณะเดียวกันก็เป็นการรับรู้หลักธรรมในพุทธศาสนาที่สะท้อนผ่านนวนิยายได้เป็นอย่างดี

Buddhist Concepts in Kaew Kao's Novels

AN ABSTRACT

BY

Kanokwan Kongthanachunhaporn

Presented in Partial Fulfillment of the Requirement for the

Master of Arts degree in Thai

At Srinakharinwirot University

May 2011

Kanokwan Kongthanachunhaporn. (2011). **Buddhist Concepts in Kaew Kao's Novels.**

M.A. Thesis (Thai). Bangkok: Postgraduate Office Srinakarinwirot University.

Advisory Committee: Dr.Supak Mahavarakorn, Asst.Prof.Dr.Akhawit Ruangrong.

This thesis aims to analyze the Buddhist concepts and practices in 29 of Kaew Kao's novels.

The study found that Kaew Kao's novels are outstanding in terms of Buddhist concepts presentation. In addition, 8 aspects of the Buddhist concepts that were found includes Impurities, Karma, the round of existences, the three signs of being, the six causes of ruin, the eight worldly conditions, conscience and the ten items of meritorious action. Kaew Kao clearly presented these Buddhist concepts through conversations and other 4 methods namely character building, presentation through scenes, flashback stories and presentation through story titles. These presentation methods has made Kaew Kao's novels fascinating and has showed the author ability to incorporate the Dharma principles into own imagination. These qualities have enabled Kaew Kao work to become outstanding work in terms of entertainment that includes an insertion of Buddhist concepts.

The Buddhist concept presentation in Kaew Kao novels showed that the Dharma principles are rooted in Buddhist ways of life. Moreover, they are also important factors that determine thoughts and beliefs of Thai people. Therefore, reading novels as fiction is a way to appreciate the pleasure and to conceive Dharma principles reflected in novels.

ปริญญาานิพนธ์

เรื่อง

แนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว

ของ

กนกวรรณ คงธนชอุณหพร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน พ.ศ. 25.....

คณะกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.สุภัค มหาวารากร)

(อาจารย์ ดร.พรธาดา สุวัธนวนิช)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวินท์ เรืองรอง)

(อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สุภัค มหาวารากร)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวินท์ เรืองรอง)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณา ความเมตตาของอาจารย์ ดร.สุภัค มหาวรรณ ประธานกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวินธ์ เรื่องรอง กรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ ท่านทั้งสองได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการ จัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอนด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกพระคุณและ ความเมตตา ของอาจารย์อย่างหาที่สุดมิได้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.พรธาดา สุวัธนวิธ ประธานกรรมการสอบ อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร ที่กรุณาให้คำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และได้ให้ คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง จนทำให้ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงฤดี ไชยรัฐจันทิก ที่ให้ความรู้ คำปรึกษา ความเมตตา ห่วงใยและเป็นกำลังใจให้ศิษย์เสมอ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บังคับบัญชา คุณครูนวรรตน์ กล้ายประยงค์ คุณครูวรวรรณ เงิน ทอง คุณครูศิริวัฒน์ นารีเลิศ อาจารย์นริธอร พรอำไพสกุล คุณกมลกานต์ คุณหิรัญ คุณ นันทนา รอดสำราญ เพื่อนครูโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ โดยเฉพาะคุณครูศรวรรณรัตน์ เพิ่มพูน ที่ช่วยพิมพ์งานวิจัยจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ ความช่วยเหลือ คำแนะนำ น้ำใจ และกำลังใจ ของทุกคน คือสิ่งที่มีคุณค่าที่สุดสิ่งหนึ่งที่ได้จากการทำวิจัยครั้งนี้

ปริญญาานิพนธ์นี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปี 2553 ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ ขอบคุณทุกคนในครอบครัว ผู้ให้กำลังใจ ความรัก ความเมตตา อบรมสั่งสอนให้ผู้วิจัยมีความมานะพากเพียร จนประสบความสำเร็จใน การศึกษา และให้ทุนสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้วิจัยมาตลอดชีวิต

กนกวรรณ คงธนชุนทร

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า.....	5
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายของแก้วแก้ว.....	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายของแก้วแก้ว.....	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายของแก้วแก้ว.....	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพุทธศาสนา.....	19
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพุทธศาสนา.....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพุทธศาสนา.....	19
3 วิเคราะห์แนวคิดพุทธศาสนาที่ปรากฏในนวนิยายของแก้วแก้ว.....	22
กิเลส.....	23
กรรม.....	32
อกุศลกรรม.....	33
กุศลกรรม.....	53
วิภังขาร.....	67
ไตรลักษณ์.....	81
อบายมุข 6.....	95

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
โลกธรรม 8.....	101
หิริโอตตัมปะ.....	106
บุญกิริยาวัตถุ 10.....	110
4 วิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้ว.....	120
การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการสร้างตัวละคร.....	120
การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความดี.....	121
การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่ดี.....	130
การสร้างตัวละครที่ปฏิบัติธรรมเพื่อหาความสงบหลีกหนีกิเลส.....	136
การสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติ.....	141
การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยฉาก.....	151
การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการเล่าเรื่องย้อนอดีต.....	157
การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยชื่อเรื่อง.....	166
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	173
สรุปผลการศึกษา.....	173
อภิปรายผล.....	175
ข้อเสนอแนะ.....	176
บรรณานุกรม.....	177
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	182

บัญชีตาราง

ตาราง

- 1 แนวคิดพุทธศาสนาที่ปรากฏในนวนิยายของแก้วแก้ว..... 114
- 2 แสดงวิธีการนำแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว..... 170

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แก้วแก้ว เป็นนามปากกาหนึ่งในการเขียนนวนิยายของรองศาสตราจารย์ ดร.วินิตา ดิถียนต์ ซึ่งได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ประจำปี พ.ศ.2547 ได้รับประกาศเกียรติคุณ ดังนี้

“...คุณหญิงวินิตา ดิถียนต์ นับเป็นนักเขียนนวนิยายชั้นแนวหน้าคนหนึ่งของไทยที่นักอ่านสนใจติดตามผลงานอย่างสม่ำเสมอ เพราะมีความทันสมัย สอดแทรกความรู้ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วรรณคดี ศิลปะ และยังนำสังคอรรมทางพระพุทธศาสนาสื่อไว้อย่างเหมาะสม ผลงานจึงได้รับรางวัลและได้รับการยกย่องจากองค์กรต่าง ๆ มากมาย การสร้างสรรค์งานของคุณหญิงวินิตา ดิถียนต์ จึงไม่ได้มีคุณค่าเพียงแต่ให้ความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังเติมเต็มคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้อ่านอีกด้วย...”

จากคำประกาศเกียรติคุณข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสามารถและความรอบรู้ของรองศาสตราจารย์ ดร.คุณหญิงวินิตา ดิถียนต์ ในศาสตร์หลายแขนง เช่น ประวัติศาสตร์ วรรณคดี วิทยาศาสตร์ จิตวิทยา ศิลปะ และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น โดยมีการนำศาสตร์สาขาต่างๆ ผสมผสานกับจินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างมีคุณภาพ ทำให้เนื้อเรื่องมีความสมจริงน่าเชื่อถือ ขณะเดียวกันก็เป็นงานประพันธ์ที่มีความสนุกสนาน ตื่นเต้น ชวนติดตาม จึงได้รับความนิยมนอย่างสูงจากผู้อ่านและมีผลงานที่ได้รับรางวัลทั้งจากภาครัฐและเอกชน ได้แก่ **เรื่องผ้าทอง** ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยาย จากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ.2537 **เรื่องนิรมิต** ได้รับรางวัลดีเด่นประเภทนวนิยาย จากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ.2539 **เรื่องแดนดาว** เป็นหนึ่งในหนังสือวิทยาศาสตร์จำนวน 88 เล่ม ที่ได้รับการคัดเลือกและยกย่องให้เป็นหนังสือดีวิทยาศาสตร์ แสดงภูมิปัญญาไทยเชิงวิทยาศาสตร์ที่คนไทยควรรู้จัก นอกจากนี้ **“แก้วแก้ว”** ยังได้รับพระมหากรุณาธิคุณทำงานตามพระราชเสาวนีย์ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่มีพระราชดำริให้คนไทยและเยาวชนไทยมีความรู้และซาบซึ้งในคุณค่าของประวัติศาสตร์ชาติไทย โดยเฉพาะวีรกรรมของสมเด็จพระสุริโยทัย จึงมีพระราชเสาวนีย์ให้ **“แก้วแก้ว”** ประพันธ์เป็นนวนิยาย เมื่อประพันธ์เสร็จแล้ว **“แก้วแก้ว”** ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายลิขสิทธิ์หนังสือ**บารมีพระแม่ป້อง ปกพื้นธรรณิน** ตามอย่างโบราณราชประเพณี ต่อมาภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้พิจารณาหนังสือเรื่องนี้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาประกอบวิชาการใช้ภาษาไทย ในปีการศึกษา 2547 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1

“แก้วแก้ว” ผลิตผลงานออกมาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่เรื่อง **แก้วราหู** ใน พ.ศ.2525 และผลงานเรื่องอื่นๆ ที่นำเสนอตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน รวม 29 เรื่อง ได้แก่ **คนเหนือดวงจอมนาง จากฝันสู่นิรันดร ดอกแก้วกระบุหนิง แต่ปางก่อน นาคราช นางทิพย์ มนตรา นิรมิต ปลายเทียน ผ้าทอง พญาปลา พิมมาลา เรือนนพเก้า เรือนมยุรา วสันต์ลีลา วิมานมะพร้าว หน้ากากดอกช่อนกลั่น หนุ่มทิพย์ อธิษฐาน บารมีพระแม่ป๋องปกพื้นธรณิน แดนดาว อมตะ ทางเทวดา เทวาวต นิमितมาร จงกลกิ่งเทียน และ เงาพราย**

มีผู้สนใจศึกษาค้นคว้านวนิยายของแก้วแก้วไว้มากมาย อาทิ สะอาด รอดคง (2533) “วิเคราะห์นวนิยายเหนือธรรมชาติของแก้วแก้ว โดยศึกษาความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติที่ปรากฏในนวนิยายเหนือธรรมชาติของแก้วแก้ว” กฤษณา วงษ์รักษ์ (2542) “วิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนวนิยายเหนือธรรมชาติของ “แก้วแก้ว” ระหว่างปี พ.ศ. 2531 – 2536” ศนิชา แก้วเสถียร (2546) วิจัยเรื่อง “การใช้วิทยาศาสตร์ในนวนิยายของแก้วแก้ว” โดยมุ่งศึกษาการใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ในการสร้างองค์ประกอบของนวนิยายเพื่อให้นวนิยายมีความสมเหตุสมผลและสมจริง จีรณัทย์ วิมุตติสุข (2550) วิจัยเรื่อง “การใช้วรรณคดีไทยและวรรณกรรมพื้นบ้านในนวนิยายของ แก้วแก้ว” โดยศึกษากลวิธีที่แก้วแก่นำวรรณคดีไทยและวรรณกรรมพื้นบ้านมาใช้ในการสร้างส่วนประกอบของจินตนิยาย ได้แก่ การสร้างโครงเรื่อง เนื้อเรื่อง ตัวละคร ฉากและบรรยากาศ รัชนิกร รัชตกรตระกูล (2550) วิจัยเรื่อง “ฉากในจินตนิยายของแก้วแก้ว” โดยศึกษาวิเคราะห์ที่มาของฉาก และบทบาทของฉากในจินตนิยายของแก้วแก้ว และดุษฎี แซ่ตัน (2551) วิจัยเรื่อง “นวนิยายจินตนิมิตของแก้วแก้ว : การศึกษาด้านกลวิธีการสร้างเรื่องและการนำเสนอเรื่อง” โดยศึกษา ในประเด็นเกี่ยวกับกลวิธีการสร้างเรื่องและการนำเสนอเรื่อง

จากงานวิจัยดังกล่าวเป็นการศึกษานวนิยายของแก้วแก้วในประเด็นที่หลากหลาย ได้แก่ แนวคิด ฉาก กลวิธีการสร้างเรื่องและการเสนอเรื่อง ผู้วิจัยพบว่านอกจากประเด็นดังกล่าวแล้ว นวนิยายของแก้วแก้วยังปรากฏการ “นำสังขารมทางพระพุทธศาสนามาสื่อไว้อย่างเหมาะสม” แก้วแก้วสร้างสรรค์ผลงานโดยนำเอาความรู้ ความคิด ความเชื่อ และความศรัทธาในพระพุทธศาสนาแทรกลงไปในงานประพันธ์ โดยผ่านแนวคิดหลัก โครงเรื่อง ตัวละคร และบทสนทนา ตัวอย่างเช่น แก้วแก้วเสนอแนวคิดที่ว่า ทุกอย่างล้วนเป็นไปตามกรรม คือผลของการกระทำ ดังปรากฏในเรื่อง **บารมีพระแม่ป๋องปกพื้นธรณิน**

“...ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเป็นไปตามกรรม...ฉันได้แก่การกระทำของตนเอง ไม่ว่าจะในอดีตกาลหรือปัจจุบันกาล ผู้ไม่ประมาทจะทำตนให้พร้อมเสมอ โยมทั้งสองเป็นผู้ประพฤติดีประพฤติชอบแล้ว ขอให้กลับไปด้วยดีเถิด อย่าได้เสียใจต่อสิ่งใดเลย สิ่งเหล่านี้อยู่นอกวิสัยที่โยมจักแก้ไขได้”

(แก้วแก้ว. 2547, 210)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นตอนที่พระมหานาคเทศนาสั่งสอนปวิทรและพัตราที่เดินทางจากโลกปัจจุบันกลับไปในสมัยกรุงศรีอยุธยา และได้เข้าเฝ้ากราบบังคมทูลสมเด็จพระสุริโยทัยถึงเภทภัยที่เกิดขึ้นกับพระองค์ และอนาคตของบ้านเมือง แต่มีอาจตัดทานพระองค์ หรือเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ในอดีตได้

แก้วเก้าเสนอแนวคิดเรื่องกรรมว่าการทำดีย่อมได้รับผลดีตอบแทน การทำชั่วย่อมได้รับผลชั่วตอบแทน ดังที่ปรากฏในเรื่อง **ผ้าทอง** จากเหตุการณ์ที่แม่ชีเจริญมารดาของอุมาพูดกับมารตี อดีตลูกสะใภ้ เพื่อแสดงให้เห็นว่ากรรมของใครก็เป็นของใครนั้นไม่เปลี่ยนแปลง เป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้กระทำเท่านั้น

“ฉันไม่ประหลาดใจเลย ที่ตอนท้าย เธอกับอุมากลับมาเป็นคู่แข่งกันอีกจนได้ เรื่องนี้ฉันไม่โทษความบังเอิญหรือโชคชะตาอย่างใดทั้งสิ้น ฉันเชื่อว่าเป็นความตั้งใจของมนุษย์ด้วยตัวเอง เมื่อตัดสินใจทำอะไรลงไป แต่ฉันจะพูดเรื่องหนึ่งคือ ฉันเชื่อเรื่องบาปกรรม ไม่ได้คำนึงว่าเป็นกรรมเก่าที่ทำได้แต่ชาติก่อนให้อ้อมค้อมไปก่อน เพราะมันยืนยันกันไม่ได้ เอาชาตินี้ให้เห็นจะแจ้งลงไปแหละ...”

สีหน้ามารตีไม่ดี เพราะไม่รู้ว่าจะอีกฝ่ายจะมาไม่ไหน เดาว่าไม่ได้มาดีอย่างแน่นอน

“พ่อแม่ทำบาปกรรมไว้ บาปก็ตกทอดถึงลูก พ่อชี้เมาหัวราน้ำ ลูกโตขึ้นก็กินเหล้าเหมือนกัน เพราะเห็นจากพ่อ ถ้าพ่อใจบุญสุนทานเอาลูกไปวัดตั้งแต่เล็ก ๆ โตขึ้นลูกก็ยึดวัดเป็นที่พึ่งทางใจ ได้มากกว่าที่อื่น เธอมีลูกสาว สังเกตบ้างหรือเปล่าว่ายดาวคิดอย่างไรกับเรื่องของเธอ”

(แก้วเก้า. 2539, 715)

แก้วเก้าแสดงให้เห็นว่า ทุกอย่างในโลกล้วนเป็นอนิจจัง ไม่มีอะไรเที่ยงแท้ มีเกิด มีดับ มีเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังเช่นที่ปรากฏในเรื่อง **เรือนมยุรา** ที่ นกยูง ตัวละครเอกของเรื่องอยู่ในสมัยกรุงศรีอยุธยาที่เจริญรุ่งเรือง เมื่อกาลเวลาผ่านไป อยุธยาล่มสลาย นกยูงได้กลับไปเห็นซากปรักหักพังของอยุธยาในยุคปัจจุบัน ซึ่งผู้เขียนนำเสนอแนวคิดดังกล่าวผ่านตัวละคร ดังนี้

...สิ่งที่เหลืออยู่ในสายตาของหญิงสาว ไม่ผิดอะไรกับป่าช้าของอาณาจักรอันเคยเป็นความงามอันสูงสุด...ทุกสิ่งแม้จะบูรณะเอาไว้แล้ว แต่ก็สุดฝีมือ สุดความฝันของมนุษย์ที่จะจำลองออกมาให้ถึงรูปเดิมของกรุงแก้ว แม้เพียงครั้งเดียว...

“นกยูง...” พระนายพร้ากระซิบปลอบ บีบมือเย็นชืดนั้นไว้ราวกับจะถ่ายทอดความอบอุ่นให้มากที่สุด... “หักใจเสียบ้างเถิดไม่มีอะไรต้องกลัว...ของทุกอย่างมันเป็นอนิจจังอย่างนี้เอง”

“หากทุกอย่างเป็นอนิจจังแล้ว ไฉนนกยูงจึงไม่ตายดับไปพร้อมกับสรรพสิ่งดังที่เห็นนี้เล่า” พระนายบีบมือหญิงสาวแน่นขึ้น ใจหายวาบเมื่อได้ยินคำถามทอดอาลัย

“ เพราะชะตากรรมของนกยูงยังไม่ถึงที่ตายดับไปพร้อมกับคนอื่น ในเมื่อรอดมาได้...ก็อย่าไปคิดถึงสิ่งที่แล้วมาแล้ว ทำปัจจุบันให้ถึงพร้อมอย่างที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ดีกว่า”

(แก้วแก้ว. 2548, 503 - 505)

แก้วแก้วเสนอแนวคิดเรื่องอบายมุข 6 ในเรื่อง **คนเหนือดวง** โดยใช้บทสนทนาของตัวละครจากเหตุการณ์ตอนที่ลินจงชวนโพนไปเที่ยวในเมืองแล้วไปมีเรื่องชกต่อยกับกลุ่มวัยรุ่นอันธพาล

“เอ็งอย่าเถียงข้า ไม่มีใครบังคับเอ็งนะเว้ย เอ็งสมัครใจไปเองก็ทำเรื่องเองด้วย คนอื่นนะมันเป็นส่วนประกอบ เอ็งถามข้าว่ามันจะมียังอีกไหม ข้าก็ตอบว่าตราบไตที่เอ็งยังเกี่ยวข้องกับอบายมุข 6 ประการ คือ กินเหล้า เทียวกลางคืน เทียวดูการละเล่น ติดการพนัน คบคนชั่ว เกียจคร้านการทำงาน ชีวิตเอ็งก็ต้องเดือดร้อนอยู่เสมอไม่หลีกพ้น”

(แก้วแก้ว. 2551, 82-83)

เรื่องจาก **ฝันสู่วันตรึง** ในตอนสุดท้ายของเรื่องจากคำพูดของคุณเชื่อที่บวชเป็นพระภิกษุ แสดงหลักธรรมผ่านบทสนทนาโดยตรง เพื่อเป็นข้อคิดแก่ผู้อ่านว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นกับเรานั้นเกิดขึ้นเพราะใจของเราเอง ไม่มีใครทำให้ทุกข์หรือสุขได้นอกจากใจของเรา ซึ่งในพระสูตรตันตปิฎกกล่าวถึงทุกข์ที่เกิดจากความรักคือ “...ความประสพกับสิ่งที่ไม่เป็นที่รักเป็นทุกข์...” (พระไตรปิฎก เล่มที่ 10 , 2539 : 402) ดังนั้นบุคคลที่มีความรักยอมเป็นทุกข์ ทั้งทุกข์ที่เกิดจากการไม่ประสพกับผู้ที่รัก และทุกข์จากการพลัดพรากจากคนที่รัก ดังความว่า

คุณเชื่อหนึ่งไปนิดหนึ่ง สายตาบอกความเห็นอกเห็นใจมากขึ้น แล้วตอบข้าฯ ว่า “การพลัดพรากจากสิ่งที่รักเป็นทุกข์ การประสพกับสิ่งที่ไม่รักเป็นความทุกข์ ทุกข์นั้นเป็นของคู่กับบุุชณผู้ยังมีรักโลกโกรธหลง เมื่อสิ่งใดไม่เป็นอย่างไรก็เกิดความทุกข์ อย่าว่าแต่ประสพเลย อาตมาเองก็ทุกข์มากมายแล้ว ทุกข์ขนาดที่ว่าไม่ใช่คิดจะฆ่าตัวตายอย่างเดียว อยากจะฆ่าคนอื่นให้ตายไปเสียด้วย เพราะเขาทำให้เสียใจ อับอาย แค้นใจแสนสาหัส”

ตรัยยังคงพูดไม่ออก ก้มหน้าลงต่ำ...อะไรอย่างหนึ่งคล้ายปลายมีด สะกิดความทรงจำจนแปลบปลาบ

“เดชะบุญ ไม่ทันเป็นบ้าไปเสียก่อน เข้าวัดมาพบสมเด็จพระเจ้า ท่าน เตือนสติว่าอารมณ์ทั้งหมดนี้เกิดจากตัวเราเองแท้ๆ ไม่ใช่คนอื่น ถ้าใจไม่ยอมรับความทุกข์เข้ามา ทุกข์ก็เข้ามาไม่ได้ นี่อาตมาไปเปิดใจรับเข้ามาเอง ไปหลงยึดมั่นว่าผู้หญิงคนนั้นเป็นสิทธิ์ของอาตมา ถือว่าเกียรติยศเป็นของมีจริง ถือว่าถูกลบหลู่ ถูกแย่งชิง ทั้งหมดนี้หากว่าไม่ถือ ก็ไม่เจ็บปวด

ถ้าเป็นเรื่องเกิดกับคนอื่นอาตมาก็เฉยๆ เกิดกับตัวเองถึงได้เดือดร้อน เพราะยึดมั่นว่าทุกอย่างควรจะเป็นไปตามใจตัวเอง เมื่อไม่เป็นอย่างใจก็แทบจะเสียดิเอา”

(แก้วแก้ว. 2547, 577-578)

ในเรื่อง**ทางเทวดา** แก้วแก้วเสนอแนวคิดในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดหรือสังสารวัฏ ซึ่งเป็นแนวคิดหนึ่งในพุทธศาสนา เป็นวัฏจักรที่หมุนเวียนไปไม่สิ้นสุด ในนวนิยายหลายเรื่อง เช่น **ทางเทวดา แต่ปางก่อน** และ**เรือนมยุรา** โดยแสดงให้เห็นผ่านการเวียนว่ายตายเกิดของตัวละคร ซึ่งกลับชาติมาเกิดในอีกสมัยหนึ่ง

ผู้วิจัยพบว่าผู้ศึกษาวิจัยนวนิยายของแก้วแก้วเป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับการเสนอแนวคิดพุทธศาสนา ผู้วิจัยต้องการศึกษาแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจแนวคิดพุทธศาสนาและวิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้วที่สะท้อนให้เห็นทัศนคติด้านพุทธศาสนาและศิลปะในการประพันธ์ของแก้วแก้วในการถ่ายทอดเรื่องราวได้เหมาะสมและน่าสนใจ

นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวคิดพุทธศาสนา หมายถึง หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่ปรากฏในนวนิยายของแก้วแก้ว

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

นวนิยายของแก้วแก้วมีเนื้อหาหลากหลาย ปรากฏแนวคิดพุทธศาสนาอย่างเด่นชัดซึ่งมีการนำเสนออย่างน่าสนใจ สะท้อนทัศนคติและศิลปะในการประพันธ์ของผู้เขียนเป็นอย่างดี

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวคิดพุทธศาสนาที่ปรากฏในนวนิยายของแก้วแก้ว
2. เพื่อศึกษาการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบว่าแนวคิดพุทธศาสนาและวิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้วมีความหลากหลายอันเป็นลักษณะเด่น

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากนวนิยายของแก้วแก้ว ที่จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มและตีพิมพ์ตั้งแต่ พ.ศ.2525 ถึง พ.ศ.2553 จำนวน 29 เรื่อง ได้แก่

1. แก้วราหู
2. คนเหนือดวง
3. จอมนาง
4. จากฝันสู่นิรันดร
5. ดอกแก้วกระบุหงา
6. แต่ปางก่อน
7. นาคราช
8. นางทิพย์
9. มนตรา
10. นิรมิต
11. ปลายเทียน
12. ผ้าทอง
13. พญาปลา
14. พิมมาลา
15. เรือนนพเก้า
16. เรือนมยุรา
17. วสันต์ลีลา
18. วิมานมะพร้าว
19. หน้ากากดอกช่อนกลิ่น
20. หม่อมทิพย์
21. อธิษฐาน
22. บารมีพระแม่ป๋อง ปกพื้นธรณิน
23. แดนดาว

- 24.อมตะ
- 25.ทางเทวดา
- 26.เทวาวาด
- 27.นิมิตมาร
- 28.จงกลกิ่งเทียน
- 29.เงาพราย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายของแก้วแก้ว
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพุทธศาสนา
3. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและการนำเสนอแนวคิด
4. ศึกษานวนิยายของแก้วแก้วจำนวน 29 เรื่อง
5. วิเคราะห์แนวคิดและวิธีการเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว
6. เสนอผลงานการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวคิด และวิธีการเสนอแนวคิดในนวนิยายของแก้วแก้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายของแก้วแก้ว

- 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายของแก้วแก้ว
- 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายของแก้วแก้ว

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพุทธศาสนา

- 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพุทธศาสนา
- 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพุทธศาสนา

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายของแก้วแก้ว

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายของแก้วแก้ว

นวนิยายเป็นวรรณกรรมประเภทเรื่องสมมุติ (Fiction) ที่แต่งเป็นร้อยแก้วขนาดยาวตามแบบ ตะวันตก (สายทิพย์ นุกูลกิจ. 2543 : 171) นวนิยายจึงเป็นเรื่องราวที่ผู้ประพันธ์จำลองมาจากชีวิตจริง มีเจตนาเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ขณะเดียวกันก็ได้รับความรู้เกี่ยวกับ ประสบการณ์ของชีวิต ได้คติธรรมที่พึงยึดถือหรือใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตไปพร้อมกัน (ธัญญา สังขพันธานนท์. 2539 : 161)

แก้วแก้ว เป็นนามปากกาหนึ่งของรองศาสตราจารย์ ดร.วินิตา ดิถียนต์ ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ นวนิยายจนได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ประจำปี 2547 ซึ่งความ ตอหนึ่งในคำประกาศเกียรติคุณ กล่าวว่าแก้วแก้วได้นำความรู้ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วรรณคดี ศิลปะ และสัจธรรมทางพุทธศาสนา มาสื่อไว้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ ความเห็นของยุรฉัตร บุญสนิท และอิงอร สุพันธุ์วนิช โดยในส่วนของยุรฉัตร บุญสนิท (2530 : 75-85) กล่าวว่า

“การศึกษานวนิยายของแก้วแก้ว แสดงให้เห็นความสามารถของผู้เขียนในการนำความรู้สาขาต่างๆ ผสมเข้ากับจินตนาการ ทำให้นวนิยายมีความสมจริงอย่างมีเหตุมีผล ผู้อ่านได้รับความบันเทิงพร้อม สาระแง่คิดที่แฝงอยู่ในนวนิยาย อาทิ เรื่องแก้วราหู มีแนวคิดเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม การเวียนว่ายตาย

เกิด โดยนำผลกรรมดีและกรรมชั่วของมนุษย์มาสอดแทรกให้เข้ากับเรื่องโรแมนติก คือ สร้างความผูกพันของหนุ่มสาวตั้งแต่พบกัน ก่อนมาผสมกับอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ในทางไสยศาสตร์ ในเรื่องนางทิพย์ เป็นการอธิบายถึงความลึกซึ้งของสิ่งเหนือธรรมชาติด้วยวิธีการทางไสยศาสตร์และวิทยาศาสตร์ปนกัน มีแนวคิดเกี่ยวกับพุทธศาสนาเรื่องไตรภูมิ โดยสร้างให้ตัวละครที่มีชีวิตอยู่คนละภูมิมาสัมพันธ์กัน เรื่องมนตรา เป็นเรื่องต่อเนื่องมาจากนางทิพย์ ซึ่งผู้เขียนได้นำเอาตัวเอกในเรื่องมาใช้สัญลักษณ์ เพื่อแสดงให้เห็นว่า การลุ่มหลงในสิ่งเหนือธรรมชาติเป็นอำนาจวิเศษ สุดท้ายสิ่งนั้นก็กลับมากำทำร้ายผู้มีส่วนเรื่อง จอมนาง ผู้เขียนยังคงนำเรื่องจิตวิทยามาใช้ในการดำเนินเรื่องโดยการกำหนดให้ ตัวเอกสามารถใช้พลังจิตเคลื่อนย้ายวัตถุ”

ในส่วนของอิงอร สุพันธ์ุณีนิช (2547: 236-290) กล่าวว่า

“แก้วแก้วมีวิธีการสร้างเนื้อเรื่องให้สนุกสนานและน่าสนใจ แก้วแก้วมักนำเอาเรื่องที่อยู่ในความสนใจของคนทั่วไป ไปเขียน เช่น เรื่องของความเชื่อ วรรณคดี หรือประวัติศาสตร์ที่หาคำยืนยันว่าจริงมาสร้างและผูกเรื่องได้อย่างน่าสนใจ และน่าติดตาม รวมถึงกลวิธีต่างๆ ที่ผู้เขียนเลือกมาใช้ นั้น ก็สามารถเลือกได้อย่างเหมาะสม มีการอ้างอิงประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวรรณคดี ให้เข้ากับเนื้อหาและบรรยากาศของเรื่องเป็นอย่างดี ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าไปในโลกของจินตนาการของผู้เขียนได้”

ดังนั้น นวนิยายของแก้วแก้วจึงมีคุณค่าทั้งด้านความบันเทิง และแฝงด้วยสาระข้อคิดให้คุณค่าทางสติปัญญาแก่ผู้อ่าน

จากเอกสารที่เกี่ยวกับนวนิยายของแก้วแก้วสรุปได้ว่า นวนิยายของแก้วแก้ว มีความสนุกสนาน ตื่นเต้น ระทึกใจ และแฝงด้วยสาระแนวคิดอันเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน เช่น แนวคิดเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม การเวียนว่ายตายเกิด และแนวคิดที่มาจากพุทธศาสนาเรื่องไตรภูมิ แก้วแก้วมีวิธีการนำเสนอเรื่องให้มีความสมจริงโดยมีการอ้างอิงประวัติศาสตร์ วรรณคดี วิทยาศาสตร์และพลังจิต ได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาและบรรยากาศของเรื่อง

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายของแก้วแก้ว

สะอาด รอดคง (2533) วิจัยเรื่อง “วิเคราะห์นวนิยายเหนือธรรมชาติของแก้วแก้ว” โดยศึกษาจากนวนิยายของแก้วแก้ว 7 เรื่อง ได้แก่ แก้วราหู นางทิพย์ แต่ปางก่อน จอมนาง มนตราหนุ่มทิพย์ และแดนดาว ในประเด็นเรื่องกลวิธีการแต่งด้านแก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และบรรยากาศ รวมทั้งประเมินคุณค่าด้านต่างๆ นอกจากนี้ยังศึกษาความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติที่ปรากฏในนวนิยายทั้ง 7 เรื่อง โดยศึกษาความเชื่อ 6 ประเภท ได้แก่ ความเชื่อเรื่องโชคละตาของมนุษย์ ความเชื่อเรื่องเวทมนตร์คาถาและเครื่องรางของขลัง ความเชื่อเรื่อง

กลางสังฆรณ์ และความฝัน ความเชื่อเรื่องอำนาจจิต ความเชื่อเรื่องอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ และความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตหลังความตาย ผู้วิจัยพบว่า **แก้วราหู นางทิพย์ จอมนาง มนตรา และแดนดาว** มีความเชื่อครบทั้ง 6 ประการ **หนุ่มทิพย์** ไม่ปรากฏความเชื่อเรื่องกลางสังฆรณ์และความฝัน **แต่ปางก่อน** ไม่ปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับโชคชะตามนุษย์ ความเชื่อเรื่องเวทมนต์คาถา และเครื่องรางของขลัง ผู้แต่งใช้เทคนิคการประพันธ์เรื่องได้เป็นอย่างดี จึงทำให้เรื่องสมจริง สนุกสนาน ใจให้ติดตามอ่านนวนิยายทั้ง 7 เรื่อง มีคุณค่าทั้งในด้านอารมณ์และสติปัญญา

กฤษณา วงษ์รักษ์ (2542) วิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนวนิยายเหนือธรรมชาติของ “แก้วแก้ว” ระหว่างปี พ.ศ.2531 – 2536” โดยศึกษาจากนวนิยายของแก้วแก้ว 7 เรื่อง ได้แก่ **วิมานมะพร้าว คนเหนือดวง จากฝันสู่นิรันดร นาคราช หน้ากากดอกช่อนกลิ้ง ผ้าทอง และนิรมิต** พบว่า ความเชื่อที่ปรากฏมี 6 ประการ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าด้านลักษณะของเทพเจ้าและอำนาจเหนือธรรมชาติของเทพเจ้า ความเชื่อเกี่ยวกับมิติเวลาด้านมิติเวลาของอดีต ความเชื่อเกี่ยวกับโหราศาสตร์ด้านโชคชะตาของมนุษย์ อำนาจพรหมลิขิตและดวงดาว ความฝันและการทำนาย ลางสังฆรณ์และการพยากรณ์ ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ด้านลัทธิทางไสยศาสตร์เวทมนตร์ คาถาอาคม พิธีกรรมทางไสยศาสตร์ เครื่องรางของขลังและของปลุกเสกภูติผีและวิญญาณ และความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจพลังจิต ทั้งหมดนี้เป็นความเชื่อที่ผูกพันอยู่กับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยมาช้านานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงบ้างเล็กน้อยก็แต่เพียงวิธีการแสดงออกของความเชื่อบางประการเท่านั้น

ศนิชา แก้วเสถียร (2546) วิจัยเรื่อง “การใช้วิทยาศาสตร์ในนวนิยายของแก้วแก้ว” โดยศึกษาจากนวนิยาย 7 เรื่อง ได้แก่ **นางทิพย์ จอมนาง มนตรา แดนดาว จากฝันสู่นิรันดร หน้ากากดอกช่อนกลิ้ง และนิรมิต** ผลการวิจัยพบว่าแก้วแก้วใช้ความรู้และวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการประพันธ์นวนิยาย จำแนกได้ 7 ประเภท ได้แก่ ความรู้เรื่องปรจิตวิทยา : พลังจิตอีเอสพี การสะกดจิต และตาทิพย์ ภาพถ่ายเกอร์เลียน เอกภพคู่ขนาน ทฤษฎีเอกซตราไดเมนชันเวิร์ลด์ ทฤษฎีสัมพันธภาพพิเศษ : อวกาศและเวลา ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ : แนวความคิดแบบจิตวิเคราะห์ และสารพิเศษแทนทาลัม กล่าวได้ว่าแก้วแก้วมีความสามารถในการผสมผสานวิทยาศาสตร์ให้เข้ากับจินตนาการได้อย่างผสมกลมกลืน นวนิยายทั้ง 7 เรื่องนี้มีคุณค่าในด้านให้ความบันเทิง ซึ่งเกิดจากความระทึกใจ อารมณ์สะเทือนใจ และการใช้จินตภาพ อีกทั้งยังมีคุณค่าด้านความสมเหตุสมผลและสมจริง และคุณค่าด้านบันเทิงเหตุการณ์ทางวิทยาศาสตร์ในช่วงเวลาที่ประพันธ์นวนิยาย

จิรณัทย์ วิมุตติสุข (2550) วิจัยเรื่อง “การใช้วรรณคดีไทยและวรรณกรรมพื้นบ้านในนวนิยายของแก้วแก้ว” โดยศึกษากลวิธีที่แก้วแก้วนำวรรณคดีไทยและวรรณกรรมพื้นบ้านมาใช้ในการ

สร้างส่วนประกอบของจินตนิยาย ได้แก่ การสร้างโครงเรื่อง เนื้อเรื่อง ตัวละคร ฉากและบรรยากาศ จากนวนิยายของแก้วแก้ว 13 เรื่อง ได้แก่ **แก้วราหู นางทิพย์ มนตรา นุ่มทิพย์ นาคราช เรือนมยุรา อมตะ เรือนนพเก้า ดอกแก้วกระบุงหนึ่ง ปลายเทียน พิมมาลา ทางเทวดา และเทวาวต** ผลการวิจัยพบว่า ในส่วนของการสร้างโครงเรื่อง แก้วแก้วนำเค้าเหตุการณ์สำคัญในวรรณคดีไทยและวรรณกรรมพื้นบ้านมาสร้างเป็นเหตุการณ์ในจินตนิยาย และสร้างตัวละครขึ้นมาใหม่ จินตนิยายที่แก้วแก้วสร้างโครงเรื่องด้วยวิธีนี้มี 3 เรื่อง ได้แก่ **เรือนนพเก้า** อาศัยเค้าจากกาพย์กลอนสุภาพ **พิมมาลา** อาศัยเค้าจากอิตรราชคำฉันท์ และ**ทางเทวดา** อาศัยเค้าจากกลอนอ่านเรื่องท้าวกำกาดำ ชาดกล้านนาไทยเรื่องกำกาดำ และบทละครเรื่องสังข์ทอง ส่วน**ปลายเทียน** แก้วแก้วสร้างโครงเรื่อง นี้ขึ้นมาใหม่โดยอาศัยพื้นฐานบางส่วนจากเสภาขุนช้างขุนแผนแต่มีเนื้อหาเป็นอิสระจากเรื่องเดิมในขณะเดียวกันตัวละครทั้งที่จำลองภาพจากเสภาขุนช้างขุนแผน และจากโครงเรื่องย้อนยุคที่สร้างขึ้นใหม่ก็เดินทางผ่านมิติมามีปฏิสัมพันธ์กับตัวละครยุคปัจจุบันอีกชุดหนึ่งในสถานการณ์ของโลกยุคปัจจุบัน ทำให้ตัวละครทั้ง 3 ชุดนี้มีบทบาทเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน แก้วแก้วยังได้ใช้เนื้อหาส่วนย่อยจากวรรณคดีไทยและวรรณกรรมพื้นบ้านในการสร้างบางช่วงของเนื้อเรื่อง เช่น การนำเรื่องมณีรัตนะจากไตรภูมิภิกขาและตราพระราหูจากเรื่องพระอภัยมณี มาสร้างเป็นแก้ววิเศษในจินตนิยายเรื่อง **แก้วราหู** การนำเนื้อหาเรื่องนาคสร้างเมืองจากตำนานเมืองที่มีอยู่จริง มาสร้างเป็นตำนานเมืองมายในเรื่อง**นาคราช** เป็นต้น ในส่วนของการสร้างตัวละคร แก้วแก้วใช้วิธีจำลองภาพตัวละครในวรรณคดีไทยและวรรณกรรมพื้นบ้านมาแสดงบทบาทในจินตนิยาย เช่น การจำลองขุนแผนและเถรขวาดจากเสภาขุนช้างขุนแผน ในเรื่อง**ปลายเทียน** การสร้างตัวละครย้อนยุคโดยอาศัยเค้าบางอย่างจากเรื่องเดิม เช่น คุณหญิงผอบแก้วในเรื่อง**เรือนนพเก้า** อาศัยเค้าจากนางกาก็ในกาพย์กลอนสุภาพ เจ้าสร้อยสุมาลีในเรื่อง**ปลายเทียน** อาศัยเค้าจากนางสร้อยฟ้าในเสภาขุนช้างขุนแผน และการสร้างตัวละครในยุคปัจจุบันโดยอาศัยเค้าจากเรื่องเดิมให้มีลักษณะสำคัญบางประเด็นคล้ายตัวละครจากเรื่องเดิม เช่น สาแคนในเรื่อง**ทางเทวดา** โดยอาศัยเค้าจากพระสังข์ ในบทละครเรื่องสังข์ทอง และกำกาดำจากกลอนอ่านท้าวกำกาดำ และชาดกล้านนาไทยเรื่องกำกาดำ ในส่วนของการสร้างฉาก แก้วแก้วใช้วิธีการจำลองฉากในวรรณคดีไทยและวรรณกรรมพื้นบ้านมาปรากฏในจินตนิยาย เพื่อให้เนื้อเรื่องมีความน่าเชื่อถือ และมีบรรยากาศที่สอดคล้องกัน เช่น การจำลองฉากป่าที่เคยปรากฏในวรรณคดีไทยเรื่องเสภาขุนช้างขุนแผนมาใช้เป็นฉากในตอนที่เจ้าสร้อยสุมาลีกำลังเดินทางหลบหนีขุนแผนในเรื่อง**ปลายเทียน** เป็นต้น แก้วแก้วเสนอแนวคิดและมุมมองใหม่เกี่ยวกับวรรณคดีไทยและวรรณกรรมพื้นบ้าน เช่น การกลายเป็นชาวยรูปร่างของสาแคน ที่เปรียบได้กับการถอดรูปเป็นทองในบทละครเรื่องสังข์ทอง และการถอดเสื้อดำของกำกาดำในกลอนอ่านท้าวกำกาดำและชาดกล้านนาไทยเรื่องกำกาดำ เพื่อแสดงให้เห็นว่า “การกลายเป็นชาวยรูปร่าง” หรือ “การถอดรูปเป็นทอง”

ของสาแค้นนั้น หมายถึง การที่คุณงามความดีและคุณสมบัติที่ดีงาม ตลอดจนสติปัญญาและความรู้ความสามารถที่สาแค้นได้สั่งสมโดยใช้เวลาทั้งชีวิตเกิดเป็นผลที่ผู้อื่นมองเห็นได้อย่างชัดเจน เรื่อง **เรือนนพแก้ว** แก้วแก่นำเสนอเรื่องราวของผอบแก้ว ที่มีชีวิตคล้ายกับนางงากี้ โดยหาเหตุผลอธิบายการกระทำของผอบแก้ว และสร้างเรื่องให้ผอบแก้วรู้สึกผิด เรื่อง **พิมมาลา** แก้วแก่นำประเด็นที่ชายถูกสาปให้กลายเป็นหญิงจากอิลราชคำฉันท์ มาแสดงอย่างมีเหตุมีผลว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดจากการกระทำ ความผิดบาปที่เขาได้กระทำกับผู้หญิง และในที่สุดตัวเอกของเรื่องก็ได้เรียนรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อผู้หญิง แม้จะได้คืนร่างกลับเป็นชายแล้วก็ตาม แก้วแก้วสามารถใช้ข้อมูลทางวรรณคดีในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยปรับเปลี่ยนและเพิ่มเติมรายละเอียดให้สมเหตุสมผลสอดคล้องกับปัจจุบัน เพื่อให้ผู้อ่านในปัจจุบันยอมรับเนื้อหาจากวรรณคดีได้ง่ายขึ้น

รัชนิกร รัชตกรตระกูล (2550) วิจัยเรื่อง “ฉากในจินตนิยายของแก้วแก้ว” โดยศึกษาวิเคราะห์ที่มาของฉาก และบทบาทของฉากในจินตนิยายของแก้วแก้ว จากนวนิยายของแก้วแก้ว จำนวน 13 เรื่อง ได้แก่ **นางทิพย์ หม่อมทิพย์ ปลายเทียน แก้วราหู จอมนาง นาคราช นิรมิต อมตะ ดอกแก้วกระบวนหนึ่ง แต่ปางก่อน มนตรา เรือนมยุรา และเรือนนพแก้ว** ผลการวิจัยพบว่า ฉากในจินตนิยายของแก้วแก้ว แบ่งตามที่มาได้ 4 ประเภท ได้แก่ ฉากที่มาจากหลักฐานประวัติศาสตร์ ฉากที่มาจากความเชื่อเรื่องนรก – สวรรค์ ฉากที่มาจากสถานที่จริง และฉากที่มาจากวรรณคดี แก้วแก้วสร้างฉากโดยมีที่มาหลากหลาย เพื่อสนับสนุนความเป็นไปได้ของตัวละครเหนือธรรมชาติ เหตุการณ์เหนือธรรมชาติ และของวิเศษ การปรากฏตัวของตัวละครเหนือธรรมชาติ เช่น เทพ พญานาค วิญญาณ หรือตัวละครจากวรรณคดี แก้วแก้วจะเลือกใช้ฉากสถานที่ต่างๆ เช่น สวรรค์ ทะเลสาบ โคนแก้วแก้วร้าง หรือป่าในวรรณคดี สร้างความรู้สึกคล้ายตามและความเป็นไปได้ให้แก่ผู้อ่านว่าตัวละครมีความสมจริง ส่วนการปรากฏเหตุการณ์เหนือธรรมชาติ เช่นการระลึกชาติ การเนรมิตภาพวาดให้มีชีวิต แก้วแก้วเลือกใช้ฉากเพื่ออธิบายความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์เหนือธรรมชาติจะเกิดขึ้น เช่น ฉากสวรรค์อธิบายความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ระลึกชาติ หรือการเลือกบ้านที่ตัวละครคุ้นเคยให้เป็นสถานที่ตัวละครระลึกชาติได้ การสร้างฉากประเทศสมมติเพื่อรองรับเหตุการณ์เนรมิตภาพวาดให้มีชีวิต การปรากฏของวิเศษ เช่น น้ำอมฤต ที่ทำให้ผู้ดื่มเป็นอมตะได้ แก้วแก้วเลือกใช้ฉากสถานที่สอดคล้องกับการปรากฏของวิเศษ คือ น้ำอมฤตที่มีอยู่ในแคว้นอินเดียบอราณ เพื่ออธิบายความเป็นไปได้ของของวิเศษว่าปรากฏอยู่ได้ในดินแดนที่ผู้เขียนสร้างขึ้น การเลือกใช้ฉากอย่างพิถีพิถันของแก้วแก้วมีผลทำให้ผู้อ่านรู้สึกคล้ายตาม และยอมรับเหตุการณ์เหนือธรรมชาติที่ผู้เขียนสร้างขึ้น ส่วนบทบาทของฉากที่สนับสนุนแนวคิดทางพุทธศาสนาในเรื่องของกิเลส ความรัก ความโลภ ความโกรธ และความหลง แก้วแก้วได้ใช้ฉากสถานที่เป็นสัญลักษณ์ เช่น การใช้ฉากคฤหาสน์ และเมืองเป็นสัญลักษณ์แทนผลประโยชน์ที่รัดรั้งให้มนุษย์ตกอยู่ในบ่วงของความโลภ

และการใช้ไฟกิลเลสเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความพินาศ ความวิบัติแก่สถานที่ที่เป็นสัญลักษณ์ของ ผลประโยชน์ การใช้เรือนทั้งตำหนักชาวโรมันน้ำ เรือนของนกยูง และเรือนนพเก้าเป็นสัญลักษณ์ของ ความรัก และความหลง การใช้ฉากสนับสนุนแนวคิดทางพุทธศาสนา ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจ แนวคิดได้อย่างชัดเจน และลึกซึ้งยิ่งขึ้น การสร้างฉากอย่างพิถีพิถันมีบทบาทต่อเรื่อง สอดคล้องกับ ตัวละครและโครงเรื่อง แสดงให้เห็นว่าแก้วเก้าเป็นนักประพันธ์ที่ประณีตและพิถีพิถันในการสร้างสรรค์ ผลงาน ร้อยเรียงองค์ประกอบในนวนิยายได้อย่างกลมกลืน

คุชฎี แซ่ตัน (2551) วิจัยเรื่อง “นวนิยายจินตนิมิตของแก้วเก้า : การศึกษาด้านกลวิธีการ สร้างเรื่องและการนำเสนอเรื่อง” โดยศึกษานวนิยายของแก้วเก้าจำนวน 26 เรื่อง ได้แก่ แก้วราหู คนเหนือดวง จอมนาง จากฝันสู่นิรันดร ดอกแก้วกระบุหนิง แต่ปางก่อน นาคราช นางทิพย์ มนตรา นิรมิต ปลายเทียน ผ้าทอง พญาปลา พิมมาลา เรือนนพเก้า เรือนมยุรา วสันต์ลีลา วิมานมะพร้าว หน้ากากดอกช่อนกลั่น หนุ่มทิพย์ อธิษฐาน บารมีพระแม่ป๋องปกพื้นธรณิน แคนดาว อมตะ ทางเทวดา และเทวवाद ในประเด็น เกี่ยวกับกลวิธีการสร้างเรื่องและการนำเสนอเรื่อง ในส่วนของกลวิธีการสร้างเรื่อง พบว่า แก้วเก้ามี กลวิธีการสร้างเรื่องในนวนิยายแนวจินตนิมิต 4 วิธี ได้แก่ กลวิธีการสร้างโครงเรื่อง กลวิธีการใช้ฉาก เหนือธรรมชาติ กลวิธีการสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติ และการใช้ของวิเศษและของอาถรรพณ์ กลวิธีการสร้างโครงเรื่อง คือ การสร้างปมปัญหาขัดแย้งในเรื่องและการสร้างเงื่อนไข เพื่อให้ผู้อ่าน ติดตามเรื่องด้วยความตื่นเต้น เร้าใจ ส่วนการสลบลำดับเวลา เพื่อช่วยให้เรื่องมีความซับซ้อน น่าติดตาม กลวิธีการใช้ฉากเหนือธรรมชาติ แบ่งออกเป็นการใช้ฉากต่างสมัย การใช้ฉากต่างภูมิ และการใช้ฉากสมมติรองรับการสร้างโครงเรื่อง ตัวละคร เพื่อให้เรื่องมีความสมจริง สมเหตุสมผล กลวิธีการสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติ แก้วเก้าสร้างตัวละครให้มีอำนาจวิเศษหรือความสามารถ พิเศษ เช่น มีพลังจิต เวทมนตร์ สามารถล่วงรู้ความคิดผู้อื่น การเนรมิตสิ่งต่างๆ จากการวาดรูป การมองเห็นเหตุการณ์ในอนาคต และโหราศาสตร์ ลักษณะของตัวละครเหล่านี้แก้วเก้าสร้างจาก จินตนาการที่สามารถอ้างอิงข้อมูลทางวิชาการในสาขาวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงมีความสมจริง ทำให้ เนื้อเรื่องสนุกสนานน่าตื่นเต้น ส่วนกลวิธีการใช้ของวิเศษและของอาถรรพณ์ แก้วเก้าสร้างของวิเศษ โดยอ้างอิงถึงที่มาของของวิเศษ เพื่อทำให้เรื่องสมจริง น่าเชื่อถือ ในส่วนของกลวิธีการนำเสนอเรื่อง แก้วเก้ามีกลวิธีการนำเสนอเรื่องโดยใช้ผู้เล่าเรื่องและวิธีการเล่าสรุปเรื่อง ผู้เล่าเรื่องแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ ผู้เล่าเรื่องแบบผู้รู้ชนิดไม่แสดงทัศนคติ ผู้เล่าเรื่องที่เล่าสิ่งที่ตนประสบพบมา และผู้เล่า เรื่องแบบผสม แก้วเก้าใช้กลวิธีการนำเสนอผ่านผู้เล่าเรื่องที่หลากหลายได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ ผู้อ่านเข้าใจทัศนคติของตัวละคร และทำให้เรื่องเข้าใจง่าย ส่วนกลวิธีการเล่าเรื่องที่ปรากฏมี 3 วิธี ได้แก่ การสรุปเรื่องหรือเล่าย่อ การบรรยายและการพรรณนา และการถ่ายทอดคำพูดและความคิด

ของตัวละคร กลวิธีการเล่าเรื่องที่หลากหลาย ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ง่าย ได้รับอรรถรสในการอ่าน ทำให้อ่านเรื่องได้สนุกสนานยิ่งขึ้น

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายของแก้วแก้ว สามารถสรุปได้ว่า นวนิยายของแก้วแก้ว เป็นนวนิยายที่มีการสร้างสรรค์ โดยนำข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา และวรรณคดี มาผสมกับจินตนาการ โดยสอดแทรกแนวคิดที่หลากหลายทำให้นวนิยายของแก้วแก้วมีความสมจริง สมเหตุสมผล ทำให้อ่านได้รับความบันเทิงและสาระที่แฝงไว้ นวนิยายของแก้วแก้วจึงมีคุณค่าทั้งด้านความบันเทิงและแนวคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพุทธศาสนา

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพุทธศาสนา

แนวคิด (Theme) หมายถึง สาระสำคัญของเรื่องและผู้แต่งต้องการนำเสนอ (กุหลาบ มัลลิกะมาส. 2522 : 109 – 110) หรือความคิดสำคัญที่เกิดจากการเชื่อมโยงองค์ประกอบต่างๆ เข้าด้วยกันไม่ว่าจะเป็นโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา ผู้แต่งที่มีความสามารถนั้นจะสร้างองค์ประกอบของเรื่องที่เกี่ยวข้องกันสอดคล้องกัน เพื่อนำไปสู่ความคิดสำคัญ คือ แนวคิดของเรื่องได้อย่างชัดเจน โดยตลอดตั้งแต่ต้นจนจบ และผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอไม่ว่าผู้แต่งนั้นจะจงใจเสนอ หรือเสนอมาจากจิตใต้สำนึกก็ตาม (สุวรรณา เกรียงไกรเพ็ชร. 2518 : 33) ดังนั้น แนวคิดพุทธศาสนา จึงหมายถึง สาระหรือข้อคิดสำคัญของเรื่องที่ตรงกับหลักพุทธศาสนา ซึ่งผู้แต่งอาจนำเสนอผ่านโครงเรื่อง ฉาก บทสนทนา หรือตัวละครก็ได้

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการศึกษาที่นำเอาการศึกษาเข้ามาเป็นสาระสำคัญ เป็นเนื้อแท้ของการดำเนินชีวิต (ประยุทธ์ ปยุตโต. 2538 : 1) พระพุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทย ดังจะเห็นได้จากการทำบุญทำทาน ตักบาตรพระสงฆ์ เพราะคนไทยมีความเชื่อตามที่ได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนาว่าบุญสามารถลดบันดาลให้สิ่งที่พึงปรารถนาได้ทุกอย่าง เพราะฉะนั้นคนไทยจึงชอบทำบุญเพื่ออนาคตของตัวเอง และคนไทยก็อยากที่จะได้บุญมากๆ เพื่อจะได้สุขสบายในชาติต่อไป รวมถึงการรักษาศีล การเจริญภาวนา การไหว้พระสวดมนต์ การแผ่เมตตา และการนำหลักธรรมมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน (พิน ดอกบัว, 2542 : 276 – 310) คนที่เชื่อมั่นในหลักธรรมว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ย่อมทำแต่ความดีหลีกเลี่ยงความชั่ว รู้จักพึงตนเอง ขยันทำกิจการไม่เกียจคร้าน ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง ไม่สร้างวิมานในอากาศ ประสงค์สิ่งใดก็ลงมือทำ เพื่อให้เป็นจริงตามปรารถนา เมื่อมีอุปสรรคเกิดขึ้นก็ไม่ย่อท้อ พยายามหาทางแก้ไข และต่อสู้จนประสบความสำเร็จ คนประเภทนี้แม้จะเกิดมายากจน เพราะอำนาจของกรรมชั่วที่ทำไว้ในอดีต ก็มักจะก่อร่างสร้างตัวจนฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้นด้วยอำนาจกรรมดีที่ทำในปัจจุบัน (ธมฺมวฑฺฒ โฉม ภิภุช 2535 :

1-2) พุทธศาสนาเชื่อว่ากรรมที่คนทุกคนกระทำไม่ว่าชนชั้นใด ย่อมได้รับผลกรรมเสมอเหมือนกันในกาลปัจจุบันและวันข้างหน้า เพื่อให้คนยอมรับความจริงในสภาพปัจจุบัน และมีสติในการกระทำมิใช่ฆ้องฆายกับกรรมเก่าหรือกรรมในอดีต เพราะจะทำให้คนยอมจำนนกับสภาพปัจจุบัน ทำให้ขาดสติและทอดทิ้งต่อการประกอบกรรมดี คนเราไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขอดีตได้ นอกจากจะทำปัจจุบันให้ดีที่สุด และกรรมในทางพุทธศาสนาจะต้องมี “เจตนา” เป็นหลักสำคัญ เจตนาหรือเจตน์จำนงนี้เป็นตัวบ่งชี้ และกำหนดทิศทางแห่งการกระทำทั้งหมดของมนุษย์ (ประยุทธ์ ปยุตโต. 2538 : 1)

หลักธรรมทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1. กิเลส

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (2546: 22) ได้ให้ความหมายของกิเลสว่า กิเลส คือ “สิ่งที่ทำให้เศร้าหมอง, ความชั่วที่แฝงอยู่ในความรู้สึกนึกคิด ทำให้จิตใจขุ่นมัวไม่บริสุทธิ์” ได้แก่ โภคะ โทสะ โมหะ

โภคะ เป็นสภาพที่ติดข้อง ผูกพัน ยินดีพอใจ ชอบใจ ในชีวิตประจำวันเรามีโภคะเป็นปกติ โภคะมีทั้งระดับที่เกิดขึ้นพอใจชอบใจเป็นปกติและมีทั้งระดับที่มีกำลังแรงกล้าถึงขั้นที่ล่วงออกมาเป็นทุจริตกรรม ทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อน, โภคะเป็นอกุศล-ธรรม ต่างกันกับอโภคะ ซึ่งเป็นกุศลธรรม

โทสะ เป็นสภาพที่ประทุษร้าย ขุ่นเคือง ไม่พอใจ โกรธ หงุดหงิด น้อยใจ เสียใจ กลัว ทั้งหมดเป็นลักษณะของโทสะ โทสะมีหลายระดับชั้น ในชีวิตประจำวันโทสะก็สามารถที่จะเกิดขึ้นได้ เช่นในขณะที่โกรธไม่พอใจบุคคลบางคนแล้ว กล่าวคำที่ไม่น่าฟังกับบุคคลนั้นออกไป ขณะนั้นก็รู้ได้ว่าเป็นโทสะ นอกจากนั้นแล้วขณะที่น้อยใจเสียใจ หรือกลัว ไม่ว่าจะกลายเป็นกลัวภัยในชีวิต กลัวอันตรายต่าง ๆ กลัวความเจ็บป่วย เป็นต้น ก็เป็นกิเลสประเภทโทสะ เพราะเป็นลักษณะที่ไม่ชอบในอารมณ์หนทางที่จะดับโทสะได้ คือ อบรมเจริญปัญญาเท่านั้น จึงจะดับโทสะให้หมดสิ้นไป

โมหะ เป็นความหลง เป็นความไม่รู้ ขณะที่โมหะเกิดขึ้นย่อมเป็นความมืดบอด เป็นความไม่รู้ลักษณะของสภาพธรรม ไม่เข้าใจโลก ไม่เข้าใจตัวเอง ไม่เข้าใจกุศล ไม่เข้าใจอกุศล ไม่เข้าใจกรรมและผลของกรรม ไม่เข้าใจหนทางที่จะเป็นไปเพื่อการดับกิเลส พระผู้มีพระภาคทรงแสดงว่า โมหะ (หรืออวิชชา) เป็นมูลรากของอกุศลธรรมทั้งหลาย

2. กรรม

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (2546 : 4) ได้ให้ความหมายของกรรมว่า กรรม คือ การกระทำ หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา คือ ทำด้วยความจงใจหรือจงใจทำดีก็ตาม ชั่วก็ตาม เช่น ขุดหลุมพรางดักคนหรือสัตว์ให้ตกลงไปตาย เป็นกรรม แต่ขุดบ่อน้ำไว้กินใช้ สัตว์ตกลงไปตายเอง ไม่เป็นกรรม (แต่ถ้ารู้ว่บ่อน้ำที่ตนขุดไว้อยู่ในที่ซึ่งคนจะพลัดตกได้ง่ายแล้ว

ปล่อยปลดละเลย มีคนตกลงไปตายก็ไม่พันเป็นกรรม) การกระทำที่ดี เรียกว่า กรรมดี ที่ชั่ว เรียกว่า กรรมชั่ว

กรรมจำแนกตามคุณภาพหรือตามธรรมเนียมที่เป็นมูลเหตุ มี 2 คือ 1.อกุศลกรรม หรือกรรมชั่ว เกิดจากอกุศลมูล 2. กุศลกรรม หรือกรรมดี เกิดจากกุศลมูล

กรรมจำแนกตามทวารหรือที่ทำการกรรม มี 3 คือ 1.กายกรรม การกระทำทางกาย 2. วาจากรรม การกระทำทางวาจา และ 3. มโนกรรม การกระทำทางใจ (ประยุทธ์ ปยุตโต. 2538 : 4)

จากความหมายของกรรมข้างต้น กรรม หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา ถ้ากระทำดีเรียกว่า กุศลกรรม กระทำชั่ว เรียกว่า อกุศลกรรม ซึ่งสามารถจำแนกกรรมตามการกระทำได้ 3 ทาง คือ กายกรรม วาจากรรม และมโนกรรม

3. วัฏฏะ 3

วัฏฏะ 3 แปลว่า วน หรือวงกลม เป็นหลักธรรมทางพุทธศาสนาหมวดหนึ่ง กล่าวถึงกระบวนการของเหตุปัจจัยที่อาศัยการเกิดและสืบต่อกันไป นั่นคือ การเวียนว่ายตายเกิด วัฏฏะ 3 คือ

1. กิเลสวัฏฏะ คือ แรงผลักดันของกิเลส อันเป็นเหตุให้เกิดการกระทำต่างๆ กิเลสวัฏฏะ ได้แก่ อวิชชา ตัณหา อุปาทาน

2. กัมมวัฏฏะ คือ การกระทำต่างๆ ที่มีเจตจำนง หรือเจตนา ซึ่งก่อให้เกิดผลต่างๆ ไป กัมมวัฏฏะ ได้แก่ สังขาร ภพ

3. วิปากวัฏฏะ คือ ความเป็นไปแห่งชีวิตอันเป็นผลมาจากการกระทำ หากทำผลดีผลก็จะออกมาดี หรือตอบสนองในทางดี หากทำชั่ว ผลก็จะตอบสนองในทางชั่ว วิปากวัฏฏะ ได้แก่ วิญญาณ นามรูป สฬายตนะ ผัสสะ เวทนา

วัฏฏะ 3 นี้เป็นกระบวนการเวียนว่ายตายเกิดของชีวิต เป็นวงจรหมุนเวียนอยู่ตลอดไปตราบเท่าที่ยังมีเหตุปัจจัยเหลืออยู่ เช่น กิเลสเป็นเหตุให้เกิดกรรม เมื่อเกิดการกระทำเมื่อใด การกระทำนั้นก็จะก่อให้เกิดผลตามมา เป็นกิเลส กรรม วิบาก วนกันไปไม่มีวันที่สิ้นสุด

4. ไตรลักษณ์

ไตรลักษณ์ เป็นกฎธรรมชาติที่มุ่งแสดงลักษณะของสิ่งทั้งหลายซึ่งปรากฏให้เห็นว่าเป็นอย่างไรนั้นตามหลักพุทธศาสนาเชื่อว่า ทุกสิ่งทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขของธรรมชาติอยู่ตลอดเวลา เช่น เมื่อมีเชื้อไฟ การลุกไหม้ก็เกิดขึ้น เมื่อหมดเชื้อ การลุกไหม้ก็ดับ ความรู้สึกที่ว่ามีความวิตกกังวลควบคุมเป็นกลไกอยู่นั้นเป็นการเข้าใจผิด นั่นคือ พุทธศาสนาปฏิเสธความมีตัวตนหรืออัตตานั้นเอง เมื่อเข้าใจหลักไตรลักษณ์ ก็จะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างผู้รู้เท่าทันสภาวะ ไม่หลงไปตามภาพที่ถูก

สร้างขึ้น ไม่เกิดทุกข์เกินสมควรในขณะที่เกิดความเสื่อมหรือสูญเสีย และช่วยไม่ให้เกิดความประมาท ในเวลาที่กำลังเจริญก้าวหน้า ไตรลักษณ์ ประกอบด้วย อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

อนิจจัง คือ ความไม่เที่ยง ไม่คงที่ ไม่คงสภาพ ภาวะที่เกิดขึ้นแล้วเสื่อมสลายไป ความเปลี่ยนแปลงเป็นหลักความเป็นจริงที่ปรัชญาทุกแขนงและวิทยาศาสตร์ทุกสาขาต่างค้นพบและเห็น พ้องต้องกัน (แสง จันทร์งาม. 2526 : 145)

ทุกขัง คือ ความเป็นทุกข์ ภาวะที่ถูกบีบคั้นด้วยการเกิดขึ้นและสลายตัว ภาวะที่กดดันฝืน และขัดแย้ง เพราะปัจจัยที่ปรุงแต่งให้มีสภาพอย่างนั้นเปลี่ยนแปลงไป จะทำให้คงอยู่ในสภาพนั้น ไม่ได้ ภาวะที่ไม่สมบูรณ์ มีความบกพร่องอยู่ในตัว ไม่ให้ความสมอยากแท้จริงหรือความพอใจเต็มที่ แก่ผู้อยากค้นหา และก่อให้เกิดทุกข์แก่ผู้เข้าไปอยากหรือยึดด้วยตัณหา อุปาทาน

อนัตตา คือ ความไม่ใช่ตัวตน ความไม่มีตัวตนที่แท้จริงของมันเอง พุทธศาสนาอธิบายว่า ชีวิตร่างกายนี้ไม่ใช่ตัวเราของเรา มันเป็นเพียงสภาวะธรรมที่เกิดขึ้นและดำเนินไปตามเหตุตามปัจจัย เท่านั้น มนุษย์เข้าใจผิดจึงเข้าไปยึดถือด้วยอุปาทานว่าเป็นของเรา เมื่อยึดถือแล้วถ้าชีวิตร่างกายไม่ เป็นไปตามที่ตนปรารถนาก็เกิดทุกข์

อาจกล่าวได้ว่าไตรลักษณ์ เป็นเครื่องยืนยันความถูกต้องแท้จริงของหลักธรรมอื่นๆ โดยเฉพาะหลักกรรมและการปฏิบัติเพื่อการหลุดพ้น เพราะสิ่งทั้งหลายไม่มีตัวตน ความเป็นไปในรูป กระแสแห่งเหตุปัจจัยที่สัมพันธ์สืบเนื่องอาศัยกันจึงเป็นไปได้ กรรมมีได้และความหลุดพ้นจึงมีได้ เช่นกัน

5. อบายมุข 6

พระธรรมปิฎก (2538:78) ให้ความหมายของอบายมุข 6 ว่า คือ “ช่องทางของความเสื่อม , ทางแห่งความพินาศ, เหตุย่อยยับแห่งโภคทรัพย์ ได้แก่

1. ดื่มน้ำเมา
2. เที่ยวกลางคืน
3. เที่ยวดูการเล่น
4. เล่นการพนัน
5. คบคนชั่วเป็นมิตร
6. เกียจคร้านการทำงาน”

6. โลกธรรม 8

พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตก-อฏฐก-นวกนิบาต โลกธรรมสูตร (2514 : 218) ปรากฏคำสอน โลกธรรม 8 คือ

“[๙๕] ดูกรภิกษุทั้งหลาย โลกธรรม 8 ประการนี้ ย่อมหมุนไปตามโลก และโลกย่อมหมุนไปตามโลกธรรม 8 ประการ 8 ประการเป็นไฉน คือ ลาก 1 ความเชื่อมลาก 1 ยศ 1 ความเสื่อมยศ 1 นินทา 1 สรรเสริญ 1 สุข 1 ทุกข์ 1 ดูกรภิกษุทั้งหลาย โลกธรรม 8 ประการนี้แล ย่อมหมุนไปตามโลก และโลกย่อมหมุนไปตามโลกธรรม 8 ประการนี้ ฯ”

ธรรมในหมู่มนุษย์เหล่านี้ คือ ลาก 1 ความเชื่อมลาก 1 ยศ 1 ความเสื่อมยศ 1 นินทา 1 สรรเสริญ 1 สุข 1 ทุกข์ 1 เป็นสภาพไม่เที่ยง ไม่แน่นอน มีความแปรปรวน เป็นธรรมดา แต่ท่านผู้เป็นนักปราชญ์ มีสติ ทราบธรรมเหล่านั้นแล้ว พิจารณาเห็นว่ามีความแปรปรวนเป็นธรรมดา ธรรมอันน่าปรารถนา ย่อมย่ำยีจิตของท่านไม่ได้ ท่านย่อมไม่ยินร้ายต่ออนิฏฐารมณ์ ท่านขจัดความยินดีและความยินร้ายเสียได้จนไม่เหลืออยู่ อนึ่ง ท่านทราบทางนิพพานอันปราศจากอภิวินัย ไม่มีความเศร้าโศก เป็นผู้ถึงฝั่งแห่งภพย่อมทราบได้อย่างถูกต้อง ฯ...”

โลกธรรม 8 ได้แก่ “ลาก 1 ความเชื่อมลาก 1 ยศ 1 ความเสื่อมยศ 1 นินทา 1 สรรเสริญ 1 สุข 1 ทุกข์ 1 เป็นสภาพไม่เที่ยง ไม่แน่นอน มีความแปรปรวน เป็นธรรมดา”

7. หิริ โอตตัปปะ

พระธรรมปิฎก (2538 : 25) ได้อธิบายความหมายหลักธรรม “หิริ” และ “โอตตัปปะ” ว่า หิริ ความละอายแก่ใจ คือละอายต่อความชั่ว โอตตัปปะ ความมกถัวบาป ความเกรงกลัวต่อทุจริต ความเกรงกลัวความชั่วเหมือนกลัวอสรพิษ ไม่อยากเข้าใกล้ พยายามหลีกเลี่ยงให้ห่างไกล

8. บุญกิริยาวัตถุ 10

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (2546 : 89) อธิบายความหมายของ บุญกิริยาวัตถุ 10 ว่า คือ

“การดำเนินตามทางแห่งการทำความดีอย่างหนึ่งใน 10 อย่าง ประกอบด้วย

1. ทานมัย ทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ
2. สีลมัย ทำบุญด้วยการรักษาศีลหรือประพฤติดี
3. ภาวนามัย ทำบุญด้วยการเจริญภavana
4. อปจายนมัย ทำบุญด้วยการประพฤติอ่อนน้อม
5. เวชยาวัจจมัย ทำบุญด้วยการช่วยขวนขวายรับใช้
6. ปัตติทานมัย ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนแห่งความดีให้แก่ผู้อื่น

7. บัดตานโมทนาภัย ทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น
8. ธัมมัสสวนภัย ทำบุญด้วยการฟังธรรมศึกษาหาความรู้
9. ธัมมเทศนาภัย ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมให้ความรู้
10. ทิฏฐุทัมปี ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพุทธศาสนา

อัลภา อัลภาชน์ (2530) วิจัยเรื่อง “พุทธปรัชญาเรื่องกรรมในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน” โดยศึกษานวนิยายที่แสดงความเชื่อเรื่องกรรมอย่างเด่นชัด 5 เรื่อง ได้แก่ **บาปสลาย เรือมนุษย์ น้ำเซาะทราย เมียหลวง และถนนสายเสน่หา** ผลการศึกษาพบว่า กฤษณา อโศกสิน เชื่อว่ากิเลสตัณหาเป็นบ่อเกิดแห่งกรรมและวิบากกรรม เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมว่า การทำกรรมดีย่อมได้ดี การทำกรรมชั่วย่อมได้ชั่ว และเชื่อเกี่ยวกับกรรมเก่าว่า เหตุการณ์ในชีวิตมนุษย์ส่วนหนึ่งมีผลมาจากกรรมเก่า แต่กรรมปัจจุบันมีอิทธิพลเหนือกว่ากรรมเก่า

พรรณี บุตรบำรุง (2532) วิจัยเรื่อง “พุทธปรัชญาในนวนิยายแฮร์มัน เฮลเส” โดยศึกษาจากนวนิยายเรื่องสิทธิธารณะ และสเตปเปนูฟี่ ผลการศึกษาพบว่า พุทธปรัชญามีทัศนคติต่อธรรมชาติของมนุษย์ว่าต่างก็รวมอยู่ภายใต้กฎของไตรลักษณ์ คือ ความไม่เที่ยงเป็นทุกข์ พุทธปรัชญาจึงเสนอให้มนุษย์แสวงหาความสุขขั้นสูง คือ การเข้าถึงความหลุดพ้น หรือนิพพาน อันเป็นภาวะที่หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ พุทธปรัชญามีทัศนคติต่อชีวิตและปัญหาของมนุษย์ว่ามนุษย์สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยปัญญา ด้วยการดำเนินชีวิตตามทางสายกลาง โดยใช้อริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา

วัฒนา มุลเมืองเสน (2539) วิจัยเรื่อง “นวนิยายอิงพุทธศาสนาของไทย : วรรณกรรมคำสอนร่วมสมัย” โดยศึกษานวนิยายอิงพระพุทธศาสนาของนักเขียน 4 คน คือ สุชีพร บุญญานุกาพ ธรรมไชย, ทวี วรคุณ และวศิน อินทสระ รวมนวนิยายอิงพุทธศาสนา 22 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า หลักพุทธปรัชญามีอิทธิพลต่อนวนิยายอิงพุทธศาสนา นักเขียนใช้พุทธปรัชญาเป็นแนวทางในการดำเนินเรื่อง หลักธรรมที่เป็นพุทธปรัชญา ได้แก่ ความเป็นอนิจจังของชีวิต การแสวงหาวิีคาลัย ความทุกข์ สัมมาทิฐิ กฎแห่งกรรม และความสันโดษ นักเขียนได้แทรกจริยธรรมหรือหลักธรรมที่ควรประพฤติและควรละ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ควรประพฤติ คือ ความกตัญญู ความเพียร ความเมตตาและการให้อภัย ความเสียสละ และความเป็นกัลยาณมิตร ส่วนที่ควรระวัง คือ ความรัก ส่วนที่ควรละ คือ อบายมุข

สุจิตรา จงสถิตยวัฒนา (2544) วิจัยเรื่อง “พุทธธรรมในกวีนิพนธ์ไทยสมัยใหม่” โดยศึกษาจากงานของกวี 9 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า พุทธธรรมเป็นอิทธิพลความคิดสำคัญในการสร้างสรรคกวีนิพนธ์ไทยสมัยใหม่ ความเชื่อเรื่องกรรม และกฎแห่งกรรม ความเชื่อเรื่องบุญบาป นรกสวรรค์ และ

นิพพาน การพัฒนาตนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาจิตใจ ให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่อย่างเข้าใจธรรมชาติของชีวิต และจิตของตนปราศจากทุกข์ ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน เป็นอุดมคติของพุทธธรรม เป็นต้น

เทวัญกานต์ มุ่งปั่นกลาง (2545) วิจัยเรื่อง “กามนิต : กลวิธีการนำเสนอแนวคิดทางพุทธศาสนา” ผลการศึกษาพบว่า มีแนวคิดทางพุทธศาสนาที่ปรากฏเด่นชัดอยู่ 6 แนวคิด คือ แนวคิดเรื่องความเป็นอนิจจังของชีวิต แนวคิดเรื่องสังสารวัฏ แนวคิดเรื่องความเชื่อที่ว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แนวคิดเรื่องปฏิจจสมุปบาท แนวคิดเรื่องอริยสัจ และแนวคิดเรื่องนิพพาน โดยมีแนวคิดหลักว่าความรักนำไปสู่นิพพานได้ แนวคิดหลักนี้ได้ช่วยร้อยเรียงแนวคิดย่อยอันเป็นแนวคิดทางพุทธศาสนาให้ปรากฏสอดคล้องกันอยู่ในเรื่องกามนิตได้อย่างกลมกลืน

เพ็ญพิมล ทุมประเสน (2550) วิจัยเรื่อง “พุทธธรรมในนวนิยายของ สุทัสสา อ่อนค้อม” โดยศึกษาจากนวนิยาย 3 ภาค ได้แก่ มัถกะลีผล นารีผล และสัตว์โลกยอมเป็นไปตามกรรม ผลการศึกษาพบว่า สุทัสสา มุ่งศึกษาพุทธธรรมที่ปรากฏจากนวนิยาย 3 ภาค ซึ่งแนวคิดพุทธธรรมที่ปรากฏมี 15 หลักธรรม ได้แก่ หลักไตรลักษณ์ แสดงให้เห็นว่าสรรพสิ่งทั้งปวงไม่เที่ยงแท้แน่นอน คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา หลักปฏิจจสมุปบาท แสดงหลักเหตุปัจจัยของกรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในหลักปฏิจจสมุปบาท คือ กิเลส กรรม วิบาก ซึ่งเป็นวงจรกรรมที่เรียกว่า วัฏฏะ 3 หรือ ไตรวัฏฏ์ กล่าวคือ กิเลสเป็นเหตุให้เกิดกรรม กรรมเป็นเหตุให้เกิดวิบาก วิบากเป็นเหตุให้เกิดกิเลส แล้วทำให้เกิดกรรมและวิบาก วนเวียนเป็นวงกลมอยู่อย่างนี้เรื่อยไป ตราบใดที่กิเลสหรือวงจรแห่งกิเลสยังไม่ถูกทำลายลง วัฏฏะ 3 ก็ยังคงหมุนวนรอบแล้วรอบเล่าอยู่อย่างนั้น หลักพุทธธรรมเรื่องกรรม เชื่อในเรื่องกรรมว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” สุทัสสา เชื่อว่าการทำกรรมแม้เพียงเล็กน้อยย่อมมีผลมีวิบาก กรรมจะส่งผลต่อชีวิตปัจจุบันและชีวิตในอนาคต การที่บุคคลทำกรรมใดไว้ย่อมได้รับผลกรรมนั้น เราไม่สามารถแก้ไขกรรมเก่าได้ แต่เราสามารถทำกรรมใหม่ให้ได้ดีได้ สุทัสสาเชื่อว่าการที่บุคคลเข้าใจเรื่องกฎแห่งกรรมจะทำให้บุคคลเชื่อมั่นในการทำกรรมดี เพื่อให้ผลกรรมดีนำพาตนหลุดพ้นจากความทุกข์ได้ หลักพระนิพพาน สุทัสสาได้ให้ข้อคิดว่า การเข้าถึงพระนิพพานได้นั้น มิได้หมายความว่าต้องรอกพหน้า หรือต้องปฏิบัติข้ามภพข้ามชาติถึงบรรลุจุดหมายได้ ในภพชาติปัจจุบันบุคคลผู้มีปัญญาและปฏิบัติอย่างจริงจังก็สามารถเข้าถึงพระนิพพานได้และผู้ที่ปฏิบัติเพื่อเข้าสู่เส้นทางมรรคผลนิพพานก็ถือได้ว่าบุคคลนั้นได้เป็นผู้ที่อยู่ในเส้นทางแห่งกรรมดีแม้ว่ายังไม่ถึงขั้นบรรลุพระนิพพาน ชีวิตก็จะประสบแต่ความสุขความเจริญทั้งในภพนี้และสู่สุคติภูมิในภพหน้า หลักอริยสัจ 4 แล้ว ย่อมเข้าใจธรรมชาติในการดำรงชีวิตว่าทุกสิ่งที่เกิดขึ้นมันย่อมมีเหตุที่ทำให้เกิด แนวทางแก้ไขปัญหาจึงต้องเริ่มที่เหตุและค้นหาวิธีการดับเหตุที่ทำให้เกิดปัญหานั้น ซึ่งจะเกิดคุณประโยชน์ต่อตนเองคือ ทำให้มีสติและมีเหตุผล เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ก็สามารถแก้ไขปัญหาและในที่สุดก็ฝ่าฟันอุปสรรคไปได้

หลักจริยธรรม มี 10 หลักธรรม ได้แก่ ทิฐฐัมมมิกัตถสังวัตตนิกัธธรรม บุญกิริยาวัตถุ 10 สมชีวิตรธรรม 4 อบายมุข 6 สัมปยุตธรรม 7 กัลยาณมิตรธรรม 7 มงคล 38 สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 หิริโอตตัมปะสุทัตถสาได้ชี้ให้เห็นว่าบุคคลที่มีความศรัทธาและเชื่อมั่นในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์และนำมาประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิต ด้วยการมีศีลเป็นข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานในการควบคุมกาย วาจา ละเว้นการเบียดเบียนกัน มีการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานเป็นเครื่องชำระล้างกิเลสในจิตใจคนให้เบาบางลง จะทำให้เกิดปัญญาและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ทำให้เห็นว่าการนำพุทธธรรมมาเป็นพุทธวิถีในการพัฒนาคนและสังคม จะก่อให้เกิดความสงบสุขแก่สังคมได้อย่างยั่งยืน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยจะนำมาประกอบเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดพุทธศาสนา ที่ปรากฏในนวนิยายของแก้วแก้วต่อไป

บทที่ 3

วิเคราะห์แนวคิดพุทธศาสนาที่ปรากฏในนวนิยายของแก้วแก้ว

แนวคิด คือ สาระสำคัญของเรื่อง ซึ่งเกิดจากการเชื่อมโยงองค์ประกอบต่างๆ เข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะ เป็นโครงเรื่องหรือตัวละคร ฉาก บทสนทนา นวนิยายเรื่องต่างๆ นำเสนอแนวคิดที่แตกต่าง หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดเรื่องความรัก แนวคิดเรื่องการเมือง หรือแนวคิดพุทธศาสนา

พุทธทาสภิกขุ (2529 : 4) อธิบายความหมายของพุทธธรรม หมายถึง หลักธรรมใน พระพุทธศาสนา คือ

“พุทธธรรม คือสิ่งๆ หนึ่ง ที่จะทำให้คนธรรมดากลายเป็นพุทธะ คือ ผู้ตรัสรู้ ผู้เบิกบาน, เป็นสิ่งธรรมดาอย่างหนึ่ง ซึ่งมีอยู่เบื้องหลังของชีวิต, รุ่งเรืองสว่างไสวอยู่เสมอ ไม่รู้จักดับ ทรงตัวเองอยู่ได้ตลอดกาลและพร้อมอยู่เสมอที่จะสัมผัสกับใจ ถ้าหากลอกเอาเครื่องหุ้มห่อจิต ออกเสียได้เมื่อใด ก็จะมีสิ่งๆ นั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ให้แต่ความสงบ เยือกเย็น ความสะอาด และความ แจ่มแจ้ง ในปัญหาของชีวิตทุกอย่าง สิ่งๆ นี้เป็นสัจธรรมอันเดียวที่สูงยิ่งกว่าสัจธรรมทั้งหลาย”

ดังนั้นแนวคิดพุทธศาสนาที่ปรากฏในนวนิยายของแก้วแก้ว หมายถึง หลักธรรมทางพุทธ ศาสนาที่ผู้เขียนนำเสนอ นวนิยายของแก้วแก้วปรากฏแนวคิดพุทธศาสนาโดดเด่นโดยนำหลักธรรมคำ สอนของพระพุทธเจ้ามาแทรกไว้ในเรื่อง จากการศึกษาวเคราะห์นวนิยายของแก้วแก้วทั้ง 29 เรื่อง ปรากฏแนวคิดพุทธศาสนาที่เด่นชัด 8 ประการ ดังนี้

1. กิเลส
2. กรรม
3. วัฏสงสาร
4. ไตรลักษณ์
5. อบายมุข
6. โลกธรรม 8
7. หิริโอตฺตปปะ
8. บุญกิริยาวัตถุ 10

1. กิเลส

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (2546: 22) อธิบายความหมายของกิเลสว่า หมายถึง “สิ่งที่ทำให้ใจเศร้าหมอง, ความชั่วที่แฝงอยู่ในความรู้สึกนึกคิด ทำให้จิตใจขุ่นมัวไม่บริสุทธิ์ และเป็นเครื่องปรุงแต่งความคิดให้ทำกรรมซึ่งนำไปสู่ปัญหา ความยุ่งยากเดือดร้อนและความทุกข์”

พุทธทาสภิกขุ (2540 : 18) อธิบายความหมายของคำว่ากิเลสว่า คือ “ความยึดมั่นถือมั่น เป็นตัวถูกก็ตาม เป็นของถูกก็ตาม นี่แหละคือแม่บทของกิเลสทั้งปวง”

ในนวนิยายของแก้วแก้วกล่าวถึงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกิเลส ซึ่งสามารถจำแนกกิเลสตามการส่งผลของการประพฤติกรรมได้ 2 ประเด็น คือ

1.1 กิเลสที่ทำให้เกิดความทุกข์

1.2 กิเลสที่ทำให้เกิดความผูกพัน

1.1 กิเลสที่ทำให้เกิดความทุกข์

กิเลสที่ทำให้เกิดความทุกข์ คือ การกระทำที่ทำให้เกิดความเศร้าหมอง จิตใจมีความขุ่นมัว ไม่บริสุทธิ์ ในนวนิยายของแก้วแก้ว ปรากฏแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกิเลสที่ทำให้เกิดความทุกข์ จำนวน 25 เรื่อง ได้แก่ แก้วราหู คนเหนือดวง จอนาง ดอกแก้วการะบุหนิง แต่ปางก่อน นาคราช นางทิพย์ นิรมิต ผ้าทอง พญาปลา พิมมาลา เรือนนพเก้า เรือนมยุรา วสันต์ลีลา วิมานมะพร้าว หน้ากากดอกช่อกลิ่น หม่อมทิพย์ อธิษฐาน แदनดาว อมตะทางเทวดา เทวาวาด นิमितมาร จงกลกิ่งเทียน และเงาพราย

ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างนวนิยายของแก้วแก้วที่แสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกิเลสที่ทำให้เกิดความทุกข์ จากนวนิยาย 5 เรื่อง ได้แก่ เรือนนพเก้า อมตะ เงาพราย ดอกแก้วการะบุหนิง และจงกลกิ่งเทียน

ในเรื่อง **เรือนนพเก้า** ผอบแก้วถูกพระยารัชดาภิเษกกับบริเวณโดยย้ายเรือนนพเก้า จากกรุงเทพฯ ไปอยู่ที่ริมแม่น้ำนครไชยศรี เจ้าคุณโกธรที่ผอบแก้วคบชู้กับเขมอดีดคู่นั้น และมีความสัมพันธ์กับนลลูกชายของทนายหน้าหอที่พระยารัชดาภิเษกให้มาดูแลเรื่องเสปียงอาหาร เมื่อพระยารัชดาภิเษกรู้เรื่องนลก็ทวีความโกรธและสั่งห้ามไม่ให้คนขึ้นไปบนเรือนนพเก้า ผอบแก้วเกิดความเหงาและอยากหนีไปจากการกักขังของพระยารัชดาภิเษกจึงฆ่าตัวตายในแม่น้ำนครไชยศรี แต่วิญญาณก็ยังคงวนเวียนอยู่ในเรือนนพเก้า

โลกของคนตายไม่ใช่โลกที่โปร่งเบา วิญญาณล่องลอยไปไหนมาไหนได้ตามใจชอบ
 อย่างที่มักจะนึกกัน แต่เป็นโลกสีเทาที่ก้ำกึ่งระหว่างความโปร่งใสของภพหน้าที่ผอบแก้วยังไป
ไม่ถึง กับภพมืดคล้ำด้วยกิเลสที่เธอจงใจหนีมา มันเป็นโลกซึ่งกาลเวลาอาจไม่มี
 ความหมายก็จริง แต่ความทุกข์ทรมานกลับยังยืนตายตัว

(เรือนนพเก้า . 2550 , 329)

แก้วเก้าแสดงให้เห็นสาเหตุของกิเลสที่ทำให้เกิดความทุกข์ ผอบแก้วเป็นดวงวิญญาณที่มีความ
 ยึดมั่นในความรัก ยึดมั่นในคำสัญญา และสิ่งของที่เป็นสัญลักษณ์แทนความรัก จึงทำให้ผอบ
 แก้วมีจิตใจที่เศร้าหมอง และได้รับความทุกข์ เห็นได้จากผอบแก้วยังคงวนเวียนในเรือนนพเก้าเพื่อ
 ตามหาแหวนที่เขมอดีตาคู่หมั้นให้ไว้ เมื่อผอบแก้วรู้ว่าแท้จริงแล้วความทุกข์เกิดจากใจของตนที่ปล่อย
 ให้กิเลสเข้าครอบงำ ไม่ว่าจะเป็นการไม่รู้จักรักหักห้ามใจจากเขมอดีตาคู่หมั้น หรือการปล่อยตัวปล่อยใจ
 ไปกับนล กิเลสจึงทำให้ผอบแก้วเกิดความทุกข์ใจ

ในเรื่อง **อมตะ** ญามินหรือศรุตเล่าเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดของจันทริกาให้ณดาฟังว่า
 ศรุตต้องตามหาจันทริกาผู้ที่ยังโกรธแค้นศรุตอยู่ การตามหาจันทริกานั้นเปรียบเสมือนการงมเข็มใน
 มหาสมุทร เพราะจันทริกาเสียชีวิตไปแล้วแต่เธอยังมีกิเลสอยู่ จึงทำให้เธอต้องเวียนว่ายตายเกิดไปใน
 ชาติภพต่างๆ ไม่มีที่สิ้นสุด

“ต่อจากนั้น ความหวังเดียวที่ศรุตมีอยู่ คือการเฝ้าติดตามหาจันทริกา นางได้ดับขันธไป
 แล้วในชาติที่ศรุตสังขารนาง แต่กิเลสที่เคยก่อเกิดเป็นตัวนางยังไม่สูญสิ้น กลุ่มกิเลสนั้นได้
 ผ่านจากภพหนึ่ง ไปสู่อีกภพหนึ่งไปก่อกำเนิดเป็นมนุษย์คนใหม่ เจริญเติบโต ร่วงโรย จนดับสิ้น
 สังขารตามวิสัยมนุษย์ ผ่านจากร่างหนึ่งไปสู่อีกร่างหนึ่ง ต่อเนื่องกันไปเหมือนคลื่นในทะเล ไม่มีที่
 สิ้นสุดในระยะหลายพันปีที่ผ่านมา...”

(อมตะ.2552, 357)

แก้วเก้าแสดงให้เห็นกิเลสที่เกิดจากความรักที่แปรเปลี่ยนเป็นความโกรธ ดังความรักของเจ้า
 หึงจันทริกาที่มีต่อเจ้าชายศรุต เมื่อเจ้าชายศรุตมีหญิงอื่นจึงทำให้เจ้าหญิงจันทริกาโกรธแค้นและ
 เสียชีวิตไปโดยไม่ให้อภัยเจ้าชายศรุต ความโกรธแค้นนี้จึงเป็นกิเลสที่ทำให้เจ้าหญิงจันทริกาดับมา
 เกิดในชาติภพใหม่อยู่เรื่อยไป กิเลสที่เกิดจากความโกรธนี้ส่งผลให้ทั้งเจ้าชายศรุตและเจ้าหญิง
 จันทริกาได้รับความทุกข์ เจ้าชายศรุตได้รับความทุกข์เพราะมีชีวิตที่เป็นอมตะต้องออกตามหา
 เจ้าหญิงจันทริกาเป็นเวลาหลายพันปีเพื่อให้เจ้าหญิงจันทริกายกโทษให้ ส่วนเจ้าหญิงจันทริกาต้องพบ

กับเหตุการณ์ที่ทำให้จิตใจเกิดความทุกข์ทุกชาติภพ เห็นได้จากชาติภพที่เป็นภริยาที่ต้องพบกับสามีที่ทำให้ภริยาเกิดความทุกข์

ในเรื่อง **เงาพราย** ศักยะเป็นผู้ที่มีความโลภเป็นกิเลส มีความอยากได้ใคร่ดี ไม่คำนึงถึงคุณธรรมจริยธรรม ความโลภ เห็นแก่ได้ ทำร้ายแม้กระทั่งรัชต์เพื่อนสนิทที่ให้โอกาสเขามิงานทำ ศักยะทำให้รัชต์ล้มละลายและแย่งชิงผู้หญิงที่เป็นแฟนของรัชต์มาเป็นคู่ครองของตน ศักยะขอให้เจ้าพรายบันดาลทรัพย์สมบัติต่างๆ รวมถึงผู้หญิงที่ศักยะอยากได้มาเป็นคู่ครอง การบันดาลของเจ้าพรายแต่ละครั้งต้องแลกเปลี่ยนด้วยชีวิตของคน จนกระทั่งชีวิตที่ต้องแลกคือชีวิตของแม่ ศักยะเกิดความทุกข์แสนสาหัส ไปขอความช่วยเหลือจากคุณตาของเรน แต่สุดท้ายศักยะก็สูญเสียแม่ ซึ่งคุณตาของเรนกล่าวว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นกิเลสที่เกิดจากความโลภ

คุณตาถอนใจหลายครั้งติดกัน มองดูชายหนุ่ม อดคิดไม่ได้ว่า ผู้ชายหน้าชื่อก่อนนี้ ที่จริงแล้วก็แล้วก็เลวร้ายไม่ต่างจากเจ้าปีศาจน่าสะพรึงกลัวตัวนั้น

ความโลภ ความเห็นแก่ตัว ที่แปรเปลี่ยนเป็นความโหดร้ายของเขาต่างหากก่อความหายนะให้ชีวิตคนใกล้ตัวมาหลายคน คนที่หูดหิดจะไม่รอดก็มี ถ้าหากว่าผลร้ายไม่ย้อนกลับมาถึงแม่ของเขา ก็น่าสงสัยว่าศักยะจะสำนึกตัวหรือไม่

(เงาพราย.2553,423)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่ากิเลสจากความโลภทำให้เกิดความทุกข์ ศักยะมีความโลภ เมื่อเจ้าพรายดลบันดาลให้สมปรารถนา ศักยะก็มีความโลภเพิ่มมากขึ้น ดังเช่นศักยะต้องการมิงานทำ เจ้าพรายก็ดลบันดาลให้มิงานทำอยู่กับรัชต์เพื่อนของเขา ต่อมาศักยะต้องการความร่ำรวย ต้องการแฟนสาวของเพื่อน ความโลภของศักยะมีเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นความโหดเหี้ยม เห็นแก่ตัว ศักยะสามารถฆ่าคนเพื่อแลกกับความโลภ ความต้องการของตนเอง ต่อมาเมื่อศักยะรู้ว่าต้องสูญเสียแม่ แลกกับการบันดาลของเจ้าพรายเพื่อให้ตนเองสมปรารถนา ศักยะจึงเกิดความทุกข์ใจอย่างแสนสาหัส ความโลภจึงเป็นกิเลสที่ทำให้เกิดความทุกข์

ในเรื่อง **ดอกแก้วกระบุญนิง** เจ้าชายสุหรพาตีเป็นผู้มีกิเลสในเรื่องของความรัก เจ้าชายสุหรพาตีหลงรักเจ้าหญิงกิระณา แต่เจ้าหญิงกิระณาอภิเษกสมรสกับราชาอัสมาร์ เจ้าชายสุหรพาตีจึงวางแผนฆ่าราชาอัสมาร์ ฆ่าแพทย์หลวงประจำพระองค์ของราชาอัสมาร์และฆ่าบาทนพระพี่เลี้ยงของเจ้าหญิงกิระณาเพื่อปกปิดความผิด เมื่อเจ้าหญิงกระบุญนิงกับคนย์สืบรู้ความจริงว่าเจ้าชายสุหรพาตีเป็นผู้ฆ่าบาทน เจ้าชายสุหรพาตีจะฆ่าเจ้าหญิงกระบุญนิงและคนย์ แต่คนย์ใช้กริชแทง

เจ้าชายสุหรพาปาตีเสียชีวิต ก่อนที่จะเสียชีวิตเจ้าชายสุหรพาปาตีมองเห็นบาทนมาปรากฏพร้อมด้วยเหล่าสัตว์ที่มารับวิญญาณของเจ้าชายสุหรพาปาตี

“ไม่จริง เธอรักฉันต่างหาก อัสมารแย่งเธอไปจากฉัน...ถ้าหากว่าฉันฆ่าเขาได้เสียตั้งแต่ครั้งนั้น...ตั้งแต่ฉันตามเขากับเธอเข้าไปในป่า จำได้ไหม...ฉันก็ไม่ต้องทนทุกข์ทรมานอยู่นานถึงยี่สิบปี”...

...เงาร่างๆ ที่รายล้อมชัดเจนขึ้นในม่านพระเนตรของเจ้าชายสุหรพาปาตี

บาทนเคลื่อนกายนำมา ด้วยใบหน้าขาวซีดจนเขียว ร่างกายเปียกชุ่มด้วยหยาดน้ำปะปนกับโลหิต เชือกยังพันธนากรร่างอยู่ หากแต่เลื่อนหลุดออกไปที่ละน้อย

เบื้องหลังของนาง ร่างที่ดูคล้ายสิงสาราสัตว์ หากแต่เหยียดกายตรงในลักษณะเดียวกับมนุษย์ เลื่อนกระจายตัวออกมารวมล้อมไว้ทุกด้าน ลำแสงจันทร์ที่สว่างไสออยู่เมื่อครู่แปรเปลี่ยนเป็นสีแดงเรื่อราวกับย้อมด้วยเลือด แล้วเข้มจัดขึ้นทุกที

เจ้าชายสุหรพาปาตีทรงแผดเสียงร้องออกมาราวกับคนบ้าคลั่ง ดิ้นทุรนทุราย กระเสือกกระสนอยู่ไปมา

ไม่มีใครรู้ว่าทรงเห็นสิ่งใด...หรือได้รับโทษทัณฑ์อย่างใด แต่เสียงที่เต็มไปด้วยความหวาดสยองและเจ็บปวดแสนสาหัส ก้องอยู่ในหูของทุกคนที่ได้ยินต่อมาอีกนาน

(ดอกแก้วภระนุหนึ่ง. 2553, 345, 346)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่ากิเลสจากความรักทำให้เกิดความทุกข์ ดังที่เจ้าชายสุหรพาปาตีมีความทุกข์ที่ไม่ได้ครอบครองเจ้าหญิงภิระณา จึงทำกรรมชั่วเพราะหวังว่าการกระทำดังกล่าวจะทำให้ตนพ้นจากความทุกข์ เจ้าชายสุหรพาปาตีจึงวางแผนฆ่าเจ้าชายอัสมาร ฆ่าพระพี่เลี้ยงซึ่งเป็นการทำกรรมชั่วเพิ่มมากขึ้น ต่อมาเมื่อเจ้าหญิงภระนุหนึ่งพยายามสืบหาการเสียชีวิตของพระบิดา เจ้าชายสุหรพาปาตีจึงคิดที่จะฆ่าเจ้าหญิงภระนุหนึ่ง เจ้าชายสุหรพาปาตีปล่อยให้กิเลสจากความรักเข้าครอบงำ โดยไม่รู้จักหักห้ามใจตนเองจึงทำให้เกิดความคิดซึ่งเป็นการทำกรรมชั่ว และทำให้เจ้าชายสุหรพาปาตีได้รับความทุกข์ ความเดือดร้อนจนถึงแก่ชีวิต

ในเรื่อง **จกกลกึ่งเทียน** อัมพันดรเป็นตัวละครที่มีกิเลสในเรื่องของความโลภ เห็นได้จากอัมพันดรวางแผนที่จะครอบครองทรัพย์สมบัติของเทียนกันยา เริ่มต้นจากยกยอกทรัพย์สมบัติของเทียนกันยา จากนั้นก็แต่งงานกับเทียนกันยา เมื่อเทียนกันยารู้ความจริงว่าอัมพันดรไม่ได้รักและจริงใจกับเธอ อัมพันดรฆ่าเทียนกันยา ภายหลังเรื่อนใจภรรยาอีกคนหนึ่งของอัมพันดรชื่ออัมพันดรว่า

จะเปิดโปงเรื่องที่อัปภันดรฆ่าเทียนกันยา และคนอื่น ๆ ด้วยความแค้นและความหึงหวง อัปภันดรจึงฆ่าเรือนใจ ก่อนที่เรือนใจจะเสียชีวิตก็ใช้มีดแทงอัปภันดรได้รับบาดเจ็บสาหัสจนเสียชีวิต

เรือนใจกระซอกมีดกลับ ก่อนเสือกมีดเข้ามาอีกเป็นครั้งที่สอง คราวนี้ชายหนุ่มผละถอย มีดจึงพลาดไป ไม่แทงเข้าไปตรงอย่างครั้งก่อน แต่มันก็ปักเข้าไปครึ่งด้าม ต่ำกว่าครั้งแรกเล็กน้อย

ความเจ็บปลาบรุนแรงพุ่งขึ้นมาจนตัวอ้อ อัปภันดรผลักหญิงสาวเต็มแรง ร่างเขาและหล่อนม้วนตัวลงไปกับกองอยู่เชิงบันได เหมือนดังที่เทียนกันยาเคยกลิ้งลงมาในครั้งก่อน...

...เจ็บแสนเจ็บ ปวดแสนปวด ทรมานเกินกว่าจะทนทานได้ เขาคิดว่ากำลังตื่นทรนทราย แต่ในความเป็นจริง ร่างเขาเพียงแต่เคลื่อนไหวขยับไปมาเล็กน้อยเท่านั้น...

...อัปภันดรรู้สึกประหนึ่งมันกลายเป็นเข็มเล็กๆ ขาววาววับนับไม่ถ้วน พุ่งจากกายเธอเข้าไปในเนื้อหนังทุกจุด ตั้งแต่หัวถึงเท้า ก่อความเจ็บปวดเหลือจะเปรียบได้กับความเจ็บปวดก่อนหน้านี้

ชายหนุ่มตื่นทรนทราย เขาตระหนักโดยไม่มีใครบอก ความเจ็บปวดนี้เองคือโทษทัณฑ์ที่กำลังได้รับ แม้ว่าลมหายใจขาดหายไปแล้ว ความทรมานแสนสาหัสก็ยังคงดำรงอยู่ และจะตามหวนกระหน่ำเขาต่อไปอีกยาวนาน...นานจนเหมือนไม่มีที่สิ้นสุด

(จกกลกึ่งเทียน. 2553, 572-573, 575)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่ากิเลสจากความโลภทำให้เกิดความทุกข์ เห็นได้จากอัปภันดรมีความคิดชั่วคือต้องการครอบครองทรัพย์สินมรดกของเทียนกันยา จึงคิดทำกรรมชั่วโดยเริ่มจากการยกยอกทรัพย์ เมื่อทนายประทีนรู้ความจริง อัปภันดรจึงฆ่าทนายประทีน ความโลภของอัปภันดรทำให้อัปภันดรทำกรรมเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ฆ่าอาวี ฆ่าเทียนกันยา ในตอนท้ายของเรื่อง อัปภันดรฆ่าเรือนใจเพื่อปกปิดความผิดของตน ก่อนที่เรือนใจจะเสียชีวิตก็ใช้มีดทำร้ายอัปภันดรได้รับบาดเจ็บสาหัส ซึ่งก็คือความทุกข์ที่ทำให้อัปภันดรเดือดร้อนจนถึงเสียชีวิต กิเลสจากความโลภจึงทำให้เกิดความทุกข์จนถึงกับเสียชีวิต

จากแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกิเลสที่ทำให้เกิดความทุกข์ ที่ปรากฏในนวนิยายทั้ง 5 เรื่องจะเห็นว่าแก้วแก้วเสนอแนวคิดอย่างชัดเจนผ่านตัวละครที่มีกิเลสซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ทั้งความทุกข์ทางกายและความทุกข์ทางใจ เห็นได้จากผอบแก้วในเรื่อง **เรือนนพแก้ว** ที่มีความทุกข์ตั้งแต่เมื่อครั้งมีชีวิตอยู่จนกระทั่งเสียชีวิตไปแล้ว ดวงวิญญาณของผอบแก้วก็ยังคงได้รับความทุกข์เพราะการยึดมั่นถือมั่น เจ้าหญิงจันทร์ภาในเรื่อง **อมตะ** ได้รับความทุกข์เป็นเวลาหลายภพหลายชาติ เพราะมีกิเลสเรื่องความโกรธ ที่มีต่อเจ้าชายศรุตหรือภูมิน ในเรื่อง **เงาพราย** ศักยะได้รับความทุกข์ จนเสียชีวิต

ซึ่งเป็นผลจากความโลภ เรื่อง **ดอกแก้วการะบุหนิง** เจ้าชายสุหรพาตี ได้รับความทุกข์จากความรักที่ไม่สมหวัง จึงทำกรรมชั่วส่งผลให้เสียชีวิต เรื่อง **จงกลกิ่งเทียน** อัมพันดรเป็นตัวละครที่มีกิเลสในเรื่องของความโลภ ภายหลังได้รับความทุกข์จากความโลภจนถึงแก่ชีวิต

1.2 กิเลสที่ทำให้เกิดความผูกพัน

กิเลสที่ทำให้เกิดความผูกพัน หมายถึง การกระทำที่เป็นเหตุให้เกิดความเป็นห่วงกังวล โกรธแค้น อาฆาตพยาบาท ทำให้มีผลติดตามมา เช่น การกลับชาติมาเกิดร่วมกัน และการยึดติดกับสถานที่ ไม่ไปสุดไปเกิด ในนวนิยายของแก้วแก้ว ปราภภูแนวดิพพิศุทธศาสนาเรื่องกิเลสที่ทำให้เกิดความผูกพันจำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ **แก้วราหู จากฝันสูนิรันดร แต่ปางก่อน มนตรา ปลายเทียน เรือนนพเก้า เรือนมยุรา วิมานมะพร้าว อธิษฐาน บารมีพระแม่ป๋องปกพื้นธรณิน**

ตัวอย่างนวนิยายของแก้วแก้วที่แสดงแนวดิพพิศุทธศาสนาเรื่องกิเลสที่ทำให้เกิดความผูกพัน ผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง 5 เรื่อง ได้แก่ **อธิษฐาน วิมานมะพร้าว แต่ปางก่อน แก้วราหู และบารมีพระแม่ป๋องปกพื้นธรณิน**

ในเรื่อง **วิมานมะพร้าว** เจ้าสาวที่เป็นผู้ก่อตั้งโรงงานปาล์มโปรดักส์ จึงห่วงทรัพย์สิน เกรงว่าโรงงานที่ตนเป็นผู้ก่อตั้งถูกนักธุรกิจต่างประเทศเข้ามาถือหุ้น เพราะลูกชายของเจ้าสาวบริหารงานไม่เป็น ทำให้วิญญูณของเจ้าสาวยังคงวนเวียนอยู่บริเวณโรงงาน คอยดูแลปกป้องโรงงานให้ปลอดภัยจากคนที่คิดคดโกง เมื่อเจ้าสาวรู้ว่าทรงเดชคิดคดโกงโรงงานโดยการส่งเครื่องจักรเก่ามาใช้ในโรงงาน จึงพยายามที่จะติดต่อสื่อสารกับจุลลดาเพื่อให้ช่วยแก้ไข และกำจัดทรงเดชออกจากโรงงาน

“อีหนู” หยุดไปพักหนึ่งเจ้าแก้วก็ตั้งข้อสงสัยขึ้นมาใหม่ “ลื้อทำงานที่โรงงานอีัวมา ลื้อว่ามันจะไปรอดมั๊ย”

“ทำไมจะไม่รอดล่ะ”

“เห็นญี่ปุ่นมันจ๋องตาเป็นมันอยู่แล้ว ลื้อรู้มั๊ยค้าขายกับมันเราเสียเปรียบทุกที แต่ถ้าไม่ค้ากะมันก็ลื้อจะไปค้ากับใคร”

“อาดง...ลูกชายอีัว อื้ออยากจะขยายโรงงาน ที่นี้อีจะเพิ่มทุนจดทะเบียนหุ้น” เจ้าแก้วพูดคล่องราวกับเรียนจบเศรษฐศาสตร์ “ขี้เกียจกูแบ่งก็แล้ว กูที่ไรแบ่งก็สบายทุกที ที่นี้อีอยู่นั่นก็เลยเข้ามาเป็นหุ้นส่วนด้วย...เข้าใจหรือยังละอีหนูช่าง”

(วิมานมะพร้าว. 2552, 101, 102)

เจ้าสัวมีกิเลสที่เกิดจากความยึดมั่น เป็นห่วงโรงงาน มีความผูกพันกับโรงงานที่ตนสร้าง เกรงว่าลูกหลานจะบริหารงานไม่เป็นทำให้เกิดผลเสียหายต่อโรงงาน ความเป็นห่วงกังวลนี้เป็นกิเลสที่ทำให้ดวงวิญญาณของเจ้าสัววนเวียนอยู่ที่โรงงานคอยดูแลโรงงาน ดวงวิญญาณของเจ้าสัวจึงไม่ได้ไปผุดไปเกิด

ในเรื่อง **อธิษฐาน** แสดงให้เห็นกิเลสในเรื่องความโกรธ เห็นได้จากภรรยาของหลวง กীরติโยธา โกรธแค้นที่สามีมีภรณาน้อย และทำให้เจ็บช้ำน้ำใจ จึงอธิษฐานขอให้เกิดในชาติภพหน้า เป็นผู้ชายเพื่อที่จะแก้แค้นคุณหลวงกীরติโยธาที่เกิดมาเป็นผู้หญิง ในชาติภพปัจจุบันหลวงกীরติโยธาจึงเกิดเป็นญาติสาว ส่วนภรรยาของหลวงกীরติโยธาเกิดเป็นเพื่อนชายที่อยู่แวดล้อมญาติสาว แต่ละคน เป็นเกย์

“...แกบอกว่าคำอธิษฐานที่ทำที่วัดนั้นะได้ผลศักดิ์สิทธิ์เสมอ ชาตินี้ทั้งคุณหลวงกীরติ ทั้งคุณนายศรี กับภรรยาคนอื่นๆ ก็ต้องกลับชาติมาเกิดใช้เวรใช้กรรมกันจนกว่าจะหมด”

“มีเหตุผลอะไรล่ะอะไรที่ต้องกลับเพศ ทำไมคุณหลวงไม่มาเกิดเป็นผู้ชายแล้วคุณเมียๆ ทั้งหลายก็เกิดเป็นผู้หญิง หักอกคุณหลวงยังงี้ก็ได้”...

...“ใครบ้างคะ...ที่ไปอธิษฐาน...”

“ทุกคนล่ะจ๊ะหนู” คุณบำปุนยกนิ้วขึ้นนับ “คุณนายศรี บ้าเปรี้ยบ แม่พร แล้วยัง เล็กๆ สองคนนั้น อ้อ! แล้วที่ตลกอีกอย่าง คุณสองศักดิ์เขาจดหมายมาให้อ่าน คุณนายศรีเขียน ว่านังเขยมันก็อุตสาห์อธิษฐานกับเขาด้วยนะ”...

...คุณบำปุนพูดจบๆ ต่อไปว่า

“ความที่นังเขยจงรักภักดีต่อคุณหลวง มันก็เลยอธิษฐานว่าคุณหลวงไปเกิดที่ไหน มันขอตามไปด้วย ขอให้ได้ครองคู่กันไม่ว่าคุณหลวงจะรักมันหรือไม่รักมันก็ไม่ว่า คุณนายศรี ยังเขียนตำในจดหมายว่ามันใจแถมยังไม่เจียมตัว แทนที่จะขอให้เจอผู้ชายดีๆ สักคน กลับไป หลงรักผู้ชายเห็นแก่ตัวอยู่ได้”

(อธิษฐาน. 2553, 408, 409, 410)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่ากิเลสจากความโกรธทำให้เกิดความผูกพันต่อกัน นั่นคือแรงอธิษฐาน ด้วยความโกรธแค้นชิงชัง ทำให้กลับชาติมาเกิดร่วมกัน ตัวละครที่ทำการกรรมร่วมกันตั้งแต่อดีตชาติจึง

กลับมาเกิดใหม่ในชาติภพปัจจุบัน มีความเกี่ยวข้องมีกรรมร่วมกันทำให้มีชีวิตผูกพันกันมาอีกชาติ กิเลสจึงทำให้มนุษย์เกิดความผูกพันกันไม่จบสิ้น

ในเรื่อง **แต่ปางก่อน** ในชาติภพแรกของหม่อมเจ้ารังสิริหรือท่านชายใหญ่กับเจ้านาง ม่านแก้วไม่สมหวังในความรัก เพราะเจ้านางม่านแก้วโดนวางยาพิษจนเสียชีวิตจากท่านแต่หรือ หม่อมเจ้าวิไลเลขา เพราะความโกรธแค้นที่โดนท่านชายใหญ่ถอนหมั้น แม้ว่าเจ้านางม่านแก้วและ ท่านชายใหญ่เสียชีวิตไปนานแล้ว แต่จิตใจของหม่อมเจ้าวิไลเลขาก็ยังร้อนรุ่มไปด้วยกิเลสแห่ง ความริษยา

“เพราะเพลิงของกิเลสยังไม่สิ้นนะซี ราชาวดี ทั้งเธอ ฉัน และหญิงแต่ล้วนยัง ผูกพันอยู่กับอารมณ์เมื่อครั้งก่อนโน้น และเธอก็รู้ว่าชีวิตของเราทุกคนจะต้องดำเนินมาสู่จุดจบ ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง”

(แต่ปางก่อน. 2551, 250-251)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่ากิเลสทำให้เกิดความผูกพัน ดังที่ราชาวดีกลับมาเกิดใหม่และได้พบกับ วิญญาณของท่านชายใหญ่ และท่านหญิงวิไลเลขา ซึ่งยังคงเกลียดชังราชาวดี ความรักและความ เกลียดชังนี้ จึงผูกพันกันมาตั้งแต่อดีตชาติ ในชาติภพปัจจุบันทั้งราชาวดี ท่านชายใหญ่ และท่าน หญิงวิไลเลขา ได้รับความทุกข์ เพราะไม่สมปรารถนาในความรัก กิเลสจึงทำให้ตัวละครทั้ง 3 ตัว ยังคงผูกพันกันข้ามภพชาติ

ในเรื่อง **แก้วราหู** มาสเมืองเป็นดวงวิญญาณที่ไม่ได้ไปผูกไปเกิด ติดตามวสวีมาในชาติภพ ปัจจุบัน เพราะมีกิเลสความรัก มาสเมืองมีความรักให้แก่แสนภูไท ซึ่งเป็นวสวีในอดีตชาติ มาสเมือง ต้องการรู้ว่าวสวีมีความรักให้หรือไม่จึงพยายามทำให้วสวีระลึกชาติเพื่อที่จะนึกถึงมาสเมือง

“เวลาผ่านมานานเกินไปสำหรับ...มवलมนุษย์ แสนภูไททำอะไรไม่ได้เลยจนอย่าง เดียว”

“เขาเองมิได้ประสงค์เช่นนั้น อดีตเป็นเรื่องของอดีต เกิดขึ้นแล้วและจบลงแล้ว เหมือนละครที่ปิดฉากจบลง ฉากใหม่ก็คือวสวี ไม่ใช่แสนภูไทของพระนาง”

“ฉันทราบดีคะข้อนั้น และไม่เคื่อยื้อยุดเขากลับไปเป็นแสนภูไทเลย แต่ทำอย่างไรฉัน จึงจะรู้ใจของเขาได้...ตลอดเวลาที่ผ่านไป ฉันไม่เคยรู้เลยว่าใจเขาคิดอย่างไร ถ้าเพียงแต่เขา จะจำได้ถึงอดีตกาล...เขาจะบอกซักสักนิด...”

(แก้วราหู. 2552, 147)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่ากิเลสที่เกิดจากความรัก เกิดจากการยึดมั่นถือมั่นก่อให้เกิดความผูกพัน ทำให้ดวงวิญญาณของมาสเมืองไม่ได้ไปเกิด ดวงวิญญาณของมาสเมืองเข้าฝันและปรากฏให้วสวีหรือแสนภูไทในอดีตเห็น เพื่อให้ระลึกถึงความรักที่เคยมี การยึดมั่นในความรัก ก่อให้เกิดความผูกพัน มาสเมืองจึงไม่ได้ไปเกิดในภพภูมิอื่นดังเช่นแสนภูไทที่ไปเกิดเป็นวสวี

เรื่อง **บารมีพระแม่ป๋องปกพันธรณิน** พัตราหญิงสาวที่หลงเข้าไปในสมัยที่กรุงศรีอยุธยาที่ยังไม่เสียกรุง เป็นผู้มีกิเลสความรัก พัตราได้พบกับพระมหามนตรีขุนนางหนุ่มในสมัยพระมหาจักรพรรดิ ทั้งสองมีความรักต่อกัน พระมหามนตรีวางแผนว่าหลังจากเสร็จศึกสงครามแล้วจะปลูกเรือนหอแต่งงานกับพัตรา ขอให้พัตรารอจนกว่าจะกลับมาหลังจากทำศึก เมื่อพัตรารู้ว่าพระมหามนตรีเสียชีวิตในสนามศึก จึงเกิดความเศร้าโศกเสียใจจนเป็นลม เมื่อพัตราว่าจะต้องเดินทางกลับมาในยุคปัจจุบัน จึงตัดสินใจเข้าไปในห้องของพระมหามนตรีด้วยความรัก ผูกพัน จนเมื่อกลับมาในยุคปัจจุบันแล้วพัตรายังคงมีความรู้สึกที่พระมหามนตรียังคงอยู่ใกล้ๆ ตัว ห้ามไม่ให้เธอเข้าใกล้สัมผัสใกล้ชิดกับชายอื่น

สายตาเริ่มชินกับความมืดจนมองเห็นทุกอย่างได้ พัตราคุกเข่าลงข้างเตียง เอื้อมมือไปสัมผัสพูกที่นอน คล้ายจะหาร่องรอยไออุ่นของผู้ที่เคยเป็นเจ้าของ แต่ก็พบเพียงความเย็นชืด ไร้ชีวิตจิตใจ ย้ำเตือนความจริงให้รู้อีกครั้งหนึ่งว่าผู้ชายนั้นตายตามบาดใจผู้มีวาจาอ่อนหวาน กินความหมายลึกคนนั้น ได้จากพรากกันไปแล้วชั่วนานาน...นานยิ่งกว่าระยะเวลาแห่งยุคสมัยที่เคยคั่นกลางระหว่างเขาและหล่อนเสียอีก...

...ปวิรินทร์ยื่นมือให้หล่อนเกาะเหมือนอย่างที่เคยทำเมื่อครั้งก่อนๆ เพื่อจะพาพัตราเดินกลับไปที่รถ

ด้วยความเคยชิน หญิงสาวเกือบจะยื่นมือออกไปจับมือเขา หากสายลมที่พัดโชยรอบกาย พังคล้ายเจ็ปด้วยเสียงย้ำเตือน หลงเหลือมาจากความทรงจำอันยาวไกลด้วยกาลเวลา หยดยิ่งหล่อนไว้

ใครสักคนหนึ่งเคยกระซิบเตือน...ห้ามหวงมิให้หล่อนเข้าใกล้สัมผัสใกล้ชิดกับชายอื่นที่มีไซ้เจ้าของ

(บารมีพระแม่ป๋องปกพันธรณิน. 2547, 209, 228)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่ากิเลสที่เกิดจากความรัก ก่อให้เกิดความผูกพันดังที่พัตราเมื่อต่อพระมหามนตรี ขุนนางหนุ่มในสมัยอยุธยา ทั้งๆ ที่ปวิรินทร์เตือนว่าเป็นความรักที่เป็นไปไม่ได้ แต่พัตรามิอาจห้ามใจตนเองได้ ปล่อยให้กิเลสความรักเข้าครอบงำ เมื่อพลัดพรากจากกัน พัตรายังคงมีความ

ผูกพันกับพระมหามนตรี ทำให้พัทธาเกิดการเปลี่ยนแปลงในการวางตัวต่อเพศตรงข้าม แม้กระทั่งกับปวินทร์เพื่อนสนิทที่สุด พัทธาไม่ยอมให้ปวินทร์จูงมือเหมือนอย่างที่เคยปฏิบัติ เพราะจำได้ว่าพระมหามนตรีห้ามไม่ให้สัมผัสใกล้ชิดกับชายอื่นที่ไม่ใช่พระมหามนตรี

จากแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกิเลสที่ทำให้เกิดความผูกพัน ที่ปรากฏในนวนิยายทั้ง 5 เรื่อง จะเห็นได้ว่าแก้วแก้วเสนอแนวคิดอย่างชัดเจนผ่านตัวละครที่มีกิเลสซึ่งก่อให้เกิดความผูกพัน เป็นเหตุให้เกิดการเวียนว่ายตายเกิด ดังเช่น **อธิษฐาน** แสดงให้เห็นกิเลสในเรื่องความโกรธ ภรรยาของหลวงกীরติโยธา กลับมาเกิดเพราะยังมีกิเลสที่ผูกพันกันอยู่กับหลวงกীরติโยธา ในเรื่อง **แต่ปางก่อน** กิเลสในเรื่องความรักทำให้เกิดความผูกพันเป็นเหตุให้เกิดการเวียนว่ายตายเกิดกลับมาพบกันอีก ดังเช่น ท่านชายใหญ่และเจ้านางม่านแก้ว ในเรื่อง **วิมานมะพร้าว** เจ้าสัวมีกิเลสเรื่องความยึดมั่นถือมั่นเป็นห่วงโรงงาน เมื่อเสียชีวิตไปแล้วดวงวิญญาณก็ยังคงวนเวียนอยู่บริเวณสถานที่นั้น ในเรื่อง **แก้วราหู** มาสเมืองมีกิเลสเรื่องความรักจึงไม่ได้ไปสุดไปเกิด ดวงวิญญาณของมาสเมืองติดตามแสตนด์ไทมายังชาติภพปัจจุบันเพื่อต้องการรู้ความในใจของแสตนด์ไทที่มีต่อมาสเมือง ในเรื่อง **บารมีพระแม่ป๋องปกพันธรณิน** พัทธามีกิเลสความรักต่อพระมหามนตรีขุนนางหนุ่มในสมัยอยุธยา เมื่อพลัดพรากจากกัน จึงยังคงมีความผูกพันกับพระมหามนตรี

จากการศึกษาแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกิเลสที่ปรากฏในนวนิยายทั้ง 29 เรื่องผู้วิจัยพบว่าสามารถจำแนกกิเลสตามผลของการเกิดได้ 2 ประเด็น คือ กิเลสที่ทำให้เกิดทุกข์และกิเลสที่ทำให้เกิดความผูกพัน กิเลสที่ทำให้เกิดทุกข์เกิดจากกิเลสแห่งความรัก กิเลสแห่งความโลภ กิเลสแห่งความโกรธ และกิเลสแห่งความหลง ซึ่งตัวละครเกิดความยึดมั่นถือมั่น ก่อให้เกิดความทุกข์ ส่วนกิเลสที่ทำให้เกิดความผูกพัน เกิดจากความเป็นห่วงกังวล ตัวละครจะมีความผูกพันเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตและติดตามมาจนถึงชาติภพปัจจุบัน

2. กรรม

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (2546 : 4) กล่าวถึงความหมายของกรรมว่า

“กรรมคือ การกระทำ หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา คือ ทำด้วยความตั้งใจหรือจงใจทำ ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม เช่น ขุดหลุมพรางดักคนหรือสัตว์ให้ตกลงไปตาย

เป็นกรรม แต่ขุดบ่อน้ำไว้กินใช้ สัตว์ตกลงไปตายเอง ไม่เป็นกรรม (แต่ถ้ารู้ที่อยู่ว่า บ่อน้ำที่ตนขุดไว้ อยู่ในที่ซึ่งคนจะพลัดตกได้ง่าย แล้วปล่อยให้ลอยละลือเลย มีคนตกลงไปตายก็ไม่พ้นเป็นกรรม) การกระทำที่ดีเรียกว่า *กรรมดี* ที่ชั่ว เรียกว่า *กรรมชั่ว*”

พระธรรมปิฎก (2538 : 159) กล่าวถึงการจำแนกกรรมลักษณะหนึ่งคือ การจำแนกกรรมตามคุณภาพ หรือตามธรรมที่เป็นมูลเหตุ สามารถจำแนกได้ 2 อย่างคือ 1.อกุศลกรรม คือ การกระทำที่ไม่ดี หรือกรรมชั่ว หมายถึง การกระทำที่เกิดจากอกุศลมูล ได้แก่ โลภะ โทสะ โมหะ 2. กุศลกรรม คือ การกระทำที่ดี หรือ กรรมดี หมายถึง การกระทำที่เกิดจากกุศลมูล คือ อโลภะ อโทสะ อโมหะ

ในงานวิจัยนี้แบ่งกรรมตามที่พระธรรมปิฎกจำแนกกรรมตามคุณภาพ ซึ่งได้แก่ อกุศลกรรม และกุศลกรรม

2.1 อกุศลกรรม

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ-ธรรมบท-อุทาน-อติวุตตกะ-สุตตนิบาต (2514 : 218) แสดงพุทธพจน์ที่กล่าวถึงผลของการประกอบอกุศลกรรมว่า

[208] จริงอยู่ พระสูตรนี้พระผู้มีพระภาคตรัสแล้ว พระสูตรนี้พระผู้มีพระภาคผู้เป็นพระอรหันต์ตรัสแล้ว เพราะเหตุนั้น ข้าพเจ้าได้สดับมาแล้วว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรม 2 ประการนี้ เป็นเหตุให้เดือดร้อน 2 ประการเป็นไฉน ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุคคลบางคนในโลกนี้เป็นผู้ไม่ได้ทำความดีงามไว้ ไม่ได้ทำกุศลไว้ ไม่ได้ทำบุญอันเป็นเครื่องต่อต้านความขลาดกลัวไว้ ทำแต่บาป ทำอกุศลกรรมอันหยาบช้ำ ทำอกุศลกรรมอันกล้าแข็ง บุคคลนั้นย่อมเดือดร้อนว่า เราไม่ได้ทำกรรมงามดังนั้นบ้าง ย่อมเดือดร้อนว่า เราทำแต่บาปดังนั้นบ้าง

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรม 2 ประการนี้แล เป็นเหตุให้เดือดร้อน ฯ

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสเนื้อความนี้แล้ว ในพระสูตรนั้น พระผู้มีพระภาคตรัสคาถาประพันธ์ดังนี้ว่า

บุคคลผู้มีปัญญาทราม กระทำกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริตและอกุศลกรรมอย่างอื่น อันประกอบด้วยโทษ ไม่กระทำกุศลกรรม กระทำแต่ อกุศลกรรมเป็นอันมาก เมื่อตายไปย่อมเข้าถึงนรก ฯ

เนื้อความนี้พระผู้มีพระภาคตรัสแล้ว เพราะเหตุนี้ ข้าพเจ้าได้สดับมาแล้ว ฉะนั้นแล ฯ

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม (2546 : 159) อธิบายความหมายของอกุศลกรรมว่า “กรรมที่เป็นอกุศล การกระทำที่ไม่ดีหรือกรรมชั่ว หมายถึง การกระทำที่เกิดจากอกุศลมูล คือ โสกะ โทสะ โมหะ”

นวนิยายของแก้วเก้าสะท้อนให้เห็นแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องอกุศลกรรม ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ดีหรือกรรมชั่ว โดยเกิดจากอกุศลมูล มี 3 ประการ ดังนี้

- 2.1.1 กรรมตามความเชื่อของชาวพุทธ
- 2.1.2 ผู้กระทำความชั่ว ย่อมได้รับผลกลับมาจากตนเอง
- 2.1.3 กรรมเป็นของผู้กระทำ ผู้อื่นไม่สามารถแก้กรรมแทนได้

2.1.1 กรรมตามความเชื่อของชาวพุทธ

พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค อัยยิกาสูตรที่ 2 (2514 : 137)

ปรากฏคำสอนที่แสดงให้เห็นกรรมตามความเชื่อของชาวพุทธ

[401] พระผู้มีพระภาคผู้พระสุคตศาสดา ครั้นตรัสไวยากรณ์ภาษิตนี้จบลงแล้ว จึงได้ตรัสคาถาประพันธ์ต่อไปอีกว่า สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงต้องตาย เพราะชีวิตมีความตายเป็นที่สุด สัตว์ทั้งหลายจักไปตามกรรม เข้าถึงผลแห่งบุญและบาป คือ ผู้มีกรรมเป็นบาป จักไปสู่นรก ส่วนผู้มีกรรมเป็นบุญ จักไปสู่สุคติ ฯ เพราะฉะนั้น พึงทำกรรมงามอันจะนำไปสู่สัมปรายภพ สังสมไว้ บุญทั้งหลายย่อมเป็นที่พึ่งของสัตว์ทั้งหลายในปรโลก ฯ

พุทธศาสนิกชนเชื่อว่า กรรมมีจริง เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ดังพุทธพจน์ว่า “สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตนเอง” ชีวิตของคนย่อมเป็นไปตามผลแห่งการกระทำ ซึ่ง “กรรม” ในที่นี้ หมายถึง อกุศลกรรม คือ สิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่เป็นอกุศล

นวนิยายของแก้วเก้าปรากฏแนวคิด “กรรมตามความเชื่อของชาวพุทธ” จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ แก้วราหู คนเหนือดวง จอมนาง นาคราช บารมีพระแม่ป๋องป๊กพันธุณิน พิมมาลา และจงกลกิ่งเทียน

ตัวอย่างนวนิยายของแก้วเก้าที่แสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกรรมตามความเชื่อของ ชาวพุทธผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง 5 เรื่อง ได้แก่ นาคราช บารมีพระแม่ป๋องป๊กพันธุณิน พิมมาลา แก้วราหู และจงกลกิ่งเทียน

ในเรื่อง **นาคราช** บั้วหอมแสดงให้เห็นว่าตนไม่ได้เต็มใจที่จะฆ่าคน แต่ต้องทำตามที่นาคราชสั่งและเป็นเพราะชะตากรรมของแต่ละบุคคลที่จะต้องชดใช้กรรม ดังนี้

คราวนี้บั้วหอมถอนหายใจเบาๆ คล้ายเหนื่อยหน่าย ดวงหน้าของหล่อนอาจจะดูอ่อนคล้ายสาวน้อยก็จริง แต่แววตาหล่อนเมื่อมองแพงเมือง เป็นแววสุขุม และลึกลับอย่างคนที่ผ่านโลกมาจนเจนจบ บางทีหล่อนอาจจะผ่านโลกและชีวิตมาหลายร้อยปีเสียด้วยซ้ำ

“เจ้านางนี่หรือว่าข้าเจ้าชอบ” หล่อนย้อนถามด้วยเสียงเนิบนาบ “ข้าเจ้าไม่ใช่ผู้ร้ายใจโหด ทั้งมนุษย์และตัวข้าพเจ้าเอง... ล้วนแต่เป็นเหยื่อของชะตากรรม คนหนึ่งมีหน้าที่ทำลาย อีกคนมีหน้าที่ต้องถูกทำลาย..”

(นาคราช . 2553, 437)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่ากรรมชั่วในอดีตชาติส่งผลมายังชาติปัจจุบันดังที่บั้วหอมพูดกับเจ้าแพงเมือง แสดงความเชื่อว่าสาเหตุที่ตัวละครได้มาพบกัน ผู้หนึ่งเป็นผู้ทำลาย ส่วนอีกผู้หนึ่งถูกทำลาย เพราะกรรมในอดีตชาติ ตัวคำกล่าวของคำหอมว่า “ข้าพเจ้าไม่ใช่ผู้ร้ายใจโหด ทั้งมนุษย์และตัวข้าพเจ้าเอง... ล้วนแต่เป็นเหยื่อของชะตากรรม...” ตัวละครแสดงความเชื่อเรื่องกรรมตามความเชื่อของชาวพุทธ สิ่งเหล่านี้ บั้วหอมเชื่อว่าเป็นกรรมตามอดีตชาติ ทุกเรื่องเกิดจากกรรม

อีกตัวอย่างหนึ่ง เจ้าแก้วเกษรมารดาของแพงเมือง พุดถึงแพงเมืองกับม.ร.ว.รังสี สัตตบรรณ หลังจากที่แพงเมืองเสียสละตัวเองเป็นชายาของเจ้าฟ้าหรือนาคราช เพียงเพื่อต้องการหยุดคำสาปของนาคราช ที่มีต่อเจ้าฟ้าเมืองมาย ทำให้แพงเมืองต้องเสียชีวิต

“ครบรอบปีแล้ว...เราทำบุญไปให้แล้ว แพงเมืองคงจะได้รับ”

อีกฝ่ายปลอบโยนรู้ว่าไม่มีคำใดดีไปกว่านั้น

“คะ ดิฉันคิดว่าแกคงพ้นเวรพ้นกรรมที่ก่อกันมานานระหว่างเมืองมายกับ...” เสียงของเธอหายไป

(นาคราช . 2553 , 480)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นเรื่องกรรมตามความเชื่อของชาวพุทธว่ามนุษย์ที่มีชีวิตในทุกวันนี้เป็นการอยู่เพื่อใช้เวรใช้กรรม การเสียชีวิตจากภพภูมิปัจจุบันคือการใช้เวรใช้กรรมหมดสิ้นแล้ว ดังที่เจ้าแก้วเกษรมารดาของแพงเมือง พุดถึงแพงเมืองว่าการเสียชีวิตของแพงเมืองเป็นการพ้นเวรพ้นกรรมระหว่างแพงเมืองกับเมืองมาย

ในเรื่อง **บารมีพระแม่ปกป้องพันธธณิน** ปวิรินทร์ พักตรา ได้ย้อนกลับไปในสมัยอยุธยา ทั้งสองมีความตั้งใจที่จะกราบบังคมทูลสมเด็จพระสุริโยทัยมิให้พระองค์เสด็จออกในการศึก เพราะศึก

ครั้งนี้จะเป็นอันตรายนจนถึงสิ้นพระชนม์ เมื่อสมเด็จพระสุริโยทัยทรงทราบเหตุการณ์ดังกล่าวและทราบว่าการสิ้นพระชนม์ของพระองค์จะช่วยให้พระสวามีมีพระชนม์ชีพต่อไป พระองค์จึงทรงตัดสินพระทัยที่จะออกศึก ซึ่งเชื่อว่าเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นเป็นเรื่องของบุญกรรม เมื่อปวินทร์และพัศตรากราบทูลสมเด็จพระสุริโยทัยแล้วมีอาจทัดทานได้ เขาทั้งสองต้องเดินทางกลับมายังโลกปัจจุบัน ก่อนที่ทั้งสองจะเดินทางกลับได้พบกับพระมหานาค ซึ่งบอกปวินทร์และพัศตราว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะเป็นไปตามกรรมของแต่ละบุคคล

“...ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเป็นไปตามกรรม...อันได้แก่การกระทำของตนเอง ไม่ว่าจะในอดีตกาลหรือปัจจุบันกาล ผู้ไม่ประมาทจะทำตนให้พร้อมเสมอ โยมทั้งสองเป็นผู้ประพฤติดี ประพฤติชอบแล้ว ขอให้กลับไปด้วยดีเถิด อย่าได้เสียใจต่อสิ่งใดเลย สิ่งเหล่านี้อยู่นอกวิสัยที่ โยมจักแก้ไขได้”

(บารมีพระแม่บึงปกพื้นธรณิน . 2547 , 210)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นความเชื่อเรื่องกรรมตามความเชื่อของชาวพุทธ ว่าเหตุการณ์ที่เกิดในปัจจุบันเป็นเพราะกรรมชั่วของตนเองในอดีต เห็นได้จากพระมหานาคกล่าวถึงสิ่งที่พระสุริโยทัยทรงตัดสินพระทัยที่จะออกศึก แม้พระองค์รู้ว่าหากพระองค์เสด็จออกศึกสงครามครั้งนี้พระองค์จะต้องสิ้นพระชนม์ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับสมเด็จพระสุริโยทัยนั้นเป็นกรรมในอดีตของพระสุริโยทัย

ในเรื่อง **พิมมาลา** เมื่อแวน สามีของน้ำนวลประสบอุบัติเหตุขับเครื่องบินตก และเพรียวช่วยเหลือไว้ เหตุการณ์ครั้งนั้นทำให้แวนมีเลือดคั่งในก้านสมอง ซึ่งสมองได้รับการกระทบกระเทือนจนเลือดออกอีกก็อาจเสียชีวิตได้ คนรอบข้างตัวแวนที่รู้เรื่องนี้ต่างไม่สบายใจมีความกังวล รวมถึงแม่ของแวนที่บอกกับเพรียวว่า สาเหตุที่แวนเป็นเช่นนี้ก็เพราะชดใช้กรรมเก่า ดังนี้

“ตาแวนเป็นคนเคียวเขี้ยวเอาอะไรยาก มีแต่น้ำนุ่นแหละพอจะเกลี้ยกล่อมได้บ้าง แม้ว่าจะวางมือหลายหนแล้วเรื่องลูก เรื่องอื่นๆางหมดแล้วนะ เหลือเรื่องเดียวคือเรื่องทำบุญกุศลนี้แหละ อยากให้เขาทำมากๆ ถ้าหากว่าปฏิบัติธรรมได้จะยิ่งดีเข้าไปใหญ่ **กรรมเก่าที่ตามราวี้จะได้เบาบางลง**”

... ศรีทรัพย์ถอนใจช้าแล้วช้าอีก “แม่เองก็เฝ้าแต่ทำบุญให้เขา แต่ทำยังไงก็ไม่เท่ากันเขาทำเอง **ถ้าหากว่ากรรมของแวนน้อยลงก็ คงหมดไปตั้งแต่รอดตายมาได้แล้ว** แต่เน...”

(พิมมาลา.2548, 516-517)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับแวนเป็นเพราะกรรมชั่วในอดีตชาติส่งผลมายังชาติปัจจุบัน เห็นได้จากแม่ของแวนพูดกับเพรียวถึงอุบัติเหตุของแวนว่าเป็นเพราะกรรมเก่าที่ส่งผลมายังชาติปัจจุบัน แนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกรรมตามความเชื่อของชาวพุทธ ก่อให้เกิดความเชื่อเรื่องการทำบุญว่าชาติปัจจุบันหากทำบุญกุศลมากจะทำให้กรรมเก่าลดน้อยลงเบาบางลงได้

ในเรื่อง **แก้วราหู** ขุนคำหาบเป็นแสนภูไท เจ้าผู้ครองอาณาจักรผู้แสน ไม่ดำรงอยู่ในความยุติธรรม ประชาชนไพร่ฟ้าได้รับความเดือดร้อน เมื่อขุนล่อมฟ้ากลับมาทวงบัลลังก์ตามสิทธิอันชอบธรรม ขุนคำหาบเกิดความโกรธแค้นจึงกล่าววาทจาสาปแช่งให้ภูแสนวิบัติลงเพราะตนเอง และจะตามจองเวรขุนล่อมฟ้าทุกชาติภพ ซึ่งเป็นการสร้างกรรมชั่วที่ทำให้ต้องเวียนว่ายตายเกิดเพื่อรับผลกรรม ขุนคำหาบกลับมาเกิดเป็นพ่อเลี้ยงบุญมาผู้ประกอบอาชีพค้าวัตถุโบราณ ซึ่งได้จากการลักลอบขุดมาจากอาณาจักรภูแสน ภายหลังด้วยความอยากได้ทรัพย์สมบัติอาณาจักรภูแสนที่เชื่อว่าอยู่ภายในบ้านของวสวีซึ่งคือขุนล่อมฟ้ากลับมาเกิด พ่อเลี้ยงบุญมาพยายามที่จะเข้าไปในบ้านของวสวี เพื่อค้นหาสมบัติจนถูกไฟคลอกเสียชีวิต ดังนี้

"อยู่นั่นเอง อยู่ที่บ้านนี้จริงๆ ...เหมือนที่คิดเอาไว้ ทองคำ...ทองคำทั้งนั้น"

ความยับยั้งชั่งใจขาดฝั่งลง เขาลืมนึกถึงสังขารของตัวเองเสียสิ้น เพราะตรงหน้านั้นคือผลแห่งความพยายามมุ่งหวัง หักโหมแรงกายแรงใจลงไปมาก แม้แต่ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีก็ไม่อาจยับยั้งเขาไว้ได้จากความปรารถนาอันแรงกล้านี้ได้ **ไม่ว่าจะเป็นความกระหายที่ติดมาจากชาติอื่นภพอื่นหรือไม่ก็ตาม...**

...ภาพสุดท้ายที่เขาเห็นก็คือทองคำที่สูงท่วมสูงถึงภูเขา...สูงลิ่วขึ้นไปจนแทบจะจดฟ้า...มันท่วมถึงหน้าจั่วหลังคาบ้าน พร้อมกับดิ่งเอาเสาและคานบ้านเอนพังลงมาประหนึ่งการโค่นของยอดเจดีย์ที่เขาเคยทำลายมาแล้ว...มันโค่นลงมา...ฟาดลงมาสู่ตัวเขาเอง...นำเขากลับไปสู่ความมืดมนอันหาที่สิ้นสุดมิได้ของอุโมงค์เก็บสมบัติของภูแสน

(แก้วราหู.2552.567-568)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นกรรมชั่วในอดีตชาติส่งผลมายังชาติปัจจุบัน ซึ่งเป็นความเชื่อเรื่องกรรมในทัศนะของพุทธศาสนิกชน เห็นได้จากขุนคำหาบได้กล่าวคำอาฆาตว่าจะจงล้างจงผลาญอาณาจักรภูแสนต้องพินาศลง เป็นการสร้างกรรมชั่วที่ทำให้ขุนคำหาบกลับมาเกิดใหม่เป็นพ่อเลี้ยงบุญมาตามคำกล่าวอาฆาต พ่อเลี้ยงบุญมาเป็นผู้ที่มีความโลภ กระทำกรรมชั่วโดยลักลอบขุดวัตถุโบราณขายให้แก่ชาวต่างชาติ ภายหลังพ่อเลี้ยงบุญมาได้รับผลกรรมจากความโลภ พ่อเลี้ยงบุญมาเห็นเปลวไฟเป็นทองคำ จึงถลาเข้าไปในกองไฟถูกไฟคลอกเสียชีวิต แสดงให้เห็นกรรมตามความเชื่อของชาวพุทธว่าผู้กระทำความกรรมชั่วในอดีต ย่อมได้รับผลชั่วตอบแทนเสมอ

ในเรื่อง **จงกลกิ่งเทียน** เรือนใจใช้มีดทำร้ายอัปภันตร์จนบาดเจ็บสาหัสอัปภันตร์ได้รับความเจ็บปวดทรมานทรมายมาก ขณะเดียวกันอัปภันตร์ได้ยินเสียงของนายประทีนผู้ที่ถูกอัปภันตร์ฆ่าตาย กล่าวว่ ผลของกรรมชั่วตามมาส่งผลแก่อัปภันตร์แล้ว

“กรรมมันตามทันแกแล้ว แกยังมีบุญอยู่...เจ็บแค่นี้ยังไม่พอไป น้อยกว่าที่ทำกับฉัน”
เสียงแหบห้าวของคนแก่...ไม่ได้ยินมาหลายปี อัปภันตร์ก็จำได้ว่าเป็นเสียงใคร
นายประทีน...ผู้จบชีวิตลงด้วยน้ำมือเขา!

(จงกลกิ่งเทียน .

2553, 573)

แก้วแก้วแสดงว่ากรรมชั่วย่อมส่งผลต่อผู้กระทำ เห็นได้จากอัปภันตร์เคยฆ่าคนมากมาย ได้แก่นายประทีน เทียนกันยา และอารี ซึ่งเป็นการทำกรรมชั่ว ที่เกิดจากกิเลสความโลภ จนกลายเป็นความโหดเหี้ยมสามารถฆ่าคนโดยไม่รู้สึกลบป ในตอนท้ายแก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าอัปภันตร์ได้รับผลของกรรมชั่ว คือ ถูกเรือนใจทำร้ายจนบาดเจ็บสาหัส ได้รับความเจ็บปวด ทรมานทรมาย และเห็นภาพหลอนของบุคคลที่อัปภันตร์เคยทำร้ายมาปรากฏทางชีวิตและจากคำพูดของนายประทีนว่า “กรรมมันตามมาทันแล้ว...” ซึ่งเป็นการเน้นย้ำความเชื่อเรื่องกรรมตามความเชื่อของชาวพุทธอย่างเด่นชัด

จากแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกรรมตามความเชื่อของชาวพุทธที่ปรากฏในนวนิยายทั้ง 5 เรื่อง จะเห็นได้ว่าแก้วแก้วเสนอแนวคิดอย่างชัดเจนผ่านตัวละคร โดยแสดงให้เห็นว่าการทำกรรมชั่วในชาติภพใดก็ตามย่อมส่งผลต่อผู้ประพฤติกกรรมชั่วเสมอ

2.1.2 ผู้กระทำกรรมชั่ว ย่อมได้รับผลกลับมาสู่ตนเอง

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม (2546 :159) กล่าวถึงความหมายของ “กรรมชั่ว” ไว้ในอภิสลกรรมว่า หมายถึง “การกระทำที่ไม่ดี ไม่ฉลาด ไม่เกิดจากปัญญา ทำให้เสื่อมเสียคุณภาพชีวิต หมายถึง การกระทำที่เกิดจากอกุศลมูล คือ โลภะ โทสะ หรือโมหะ” ดังนั้นการกระทำที่ไม่ดี ส่งผลเป็นความทุกข์ เพราะความทุกข์เป็นผลของการกระทำกรรมชั่ว ซึ่งจะส่งผลต่อผู้ประพฤติกกรรมชั่ว 2 ประเด็นคือ ผลของกรรมชั่วทำให้ทุกข์ใจ และผลของกรรมชั่วทำให้ประสบเหตุเดือดร้อน

2.1.2.1 ผลของกรรมชั่วทำให้ทุกข์ใจ

พระธรรมปิฎก (2538 : 112) แสดงพุทธพจน์ที่กล่าวถึงผลของกรรมชั่วที่ทำให้เกิดความทุกข์ใจ ดังนี้

บุคคลทำกรรมใดแล้ว ย่อมเดือดร้อนในภายหลัง กรรมนั้นทำแล้วไม่ดี บุคคลมีหน้าชุ่มด้วยน้ำตา ร้องไห้อยู่ ย่อมเสพผลของกรรมใด กรรมนั้นทำแล้วไม่ดี คนพาลมีปัญญาทราม ย่อมทำกับตนเองเหมือนเป็นศัตรู ย่อมทำกรรมชั่วอันให้ผลเผ็ดร้อน บุคคลทำกรรมใดแล้ว ย่อมเดือดร้อนภายหลังมีหน้าองด้วยน้ำตา ร้องไห้อยู่ เสวยผลแห่งกรรมใด กรรมนั้นทำแล้วไม่ดีเลย

นวนิยายของแก้วแก้วปรากฏแนวคิด “ผลของกรรมชั่วทำให้ทุกข์ใจ” จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ **มนตรา นางทิพย์ แก้วราหู จงกลกึ่งเทียน คนเหนือดาว’ หนุ่มทิพย์ และ ผ้าทอง** ตัวอย่างนวนิยายของแก้วแก้วที่แสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องผลของกรรมชั่วทำให้ทุกข์ใจ ผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง 5 เรื่อง **มนตรา นางทิพย์ แก้วราหู จงกลกึ่งเทียน และผ้าทอง**

ในเรื่อง **มนตรา** แก้วแก้วแสดงแนวคิดเรื่องกรรมว่าผู้กระทำชั่ว ไม่ว่าจะมนุษย์หรือภูตผี วิญญาณก็ต้องได้รับผลของการกระทำที่ตนเองกระทำ ดังที่เจ้าชายอินทราวุธพูดกับ ดร.ภาครว่า “ได้รับความทุกข์ทรมานจากบาปที่ตนก่อไว้ โดยมีต้องให้ใครเป็นผู้พิพากษา

“ใครจับคุณมาได้ทีนี้นะ” ภาครถาม มองไปอย่างพิศวง

“ตัวของผมเอง...ไม่มีพระเจ้าองค์ใดลงโทษผมได้... วิญญาณทุกดวงย่อมถูกรทรมานด้วยบาปผิดที่ตนเองเป็นผู้ก่อขึ้น บาปนั้นก่อให้เกิดความทรมานอย่างไร ภาพนิมิตย่อมสะท้อนออกมาตามนั้นทุกประการ...”

“...ถ้าเป็นบาปอันเกิดจากโทษะ โมหะและราคะที่แผดเผาให้วิญญาณเกิดความ รุ่มร้อน” เสียงเจ้าชายยังคงแผ่วเบาและอ่อนเปลี้ย “บาปนั้นจะก่อให้เกิดภาพนิมิตเป็นนรกที่ร้อนแรงด้วยเปลวเพลิง...”

(มนตรา . 2548, 338)

ผลของกรรมชั่วย่อมส่งผลต่อผู้กระทำบาปนั่นเอง ทำให้เกิดความทุกข์ทรมาน ความเดือดร้อน จากข้อความ “วิญญาณทุกดวงย่อมถูกรทรมานด้วยบาปผิดที่ตนเองเป็นผู้ก่อขึ้น” ดังที่เจ้าชายอินทราวุธประสบเมื่อทำบาปโดยฆ่าคนจำนวนมากเพื่อเลือกคนเพียงจำนวนหนึ่งไปอยู่ในโลกใหม่ การฆ่าคนเป็นการทำกรรมชั่วเมื่อพลังจิตลดลงจึงเกิดภาพนิมิตเป็นคุกที่กักขังเขาไว้ทำให้เจ้าชายอินทราวุธได้รับความทุกข์ทรมานจากบาปกรรมที่ก่อขึ้น เป็นความทุกข์ใจที่เกิดจากนรกซึ่งเป็น “ภาพนิมิต”

ในเรื่อง **นางทิพย์** คุณหลวงสนทนาถึงการกระทำของน้องชายและน้องสะใภ้ของภรรยา ที่ใช้ตำแหน่งหน้าที่เชื้อผลประโยชน์ให้นักธุรกิจ ขณะเดียวกันก็ได้รับผลประโยชน์จาก นักธุรกิจ เหล่านั้น ซึ่งทั้งคุณหลวงและผกาบอกว่าเป็นการกระทำที่เป็นบาป ผู้กระทำต้องได้รับผลทางจิตใจ คือ ความระแวง ความไม่สบายใจ ความหวาดกลัวที่จะสูญเสีย สิ่งเหล่านี้เปรียบเสมือนการตกนรก ดังนี้

“มันก็ขึ้นอยู่กับว่าเธอจะตีความหมายบาปกรรมว่ายังไง การกระทำย่อมมีเหตุ...เมื่อมีเหตุ แล้วก็มีผล อันนี้เป็นของตายตัว เธออาจเถียงว่าโกงแล้วรวยเลยสบายใจใหม่...แต่ฉัน ไม่ได้ พูดถึงผลตอบแทนทางวัตถุ ฉันหมายถึงผลทางจิตใจ...จะต้องระแวง ต้อง เตือดร้อน ต้องหวาดกลัวว่าจะสูญเสียไป นี่ต่างหากละที่เรียกว่านรก”

(นางทิพย์ . 2548, 245-246)

แก้วแก้วแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องผลของกรรมชั่วทำให้ทุกข์ใจ เห็นได้จากคำกล่าวของคุณหลวงที่กล่าวถึงการกระทำของซาลีที่ใช้ตำแหน่งหน้าที่การงานเชื้อผลประโยชน์ จนได้เงินทองทรัพย์สิน เป็นการกระทำทุจริต สร้างกรรมชั่ว ซึ่งส่งผลให้ผู้กระทำกรรมชั่วได้รับผลของกรรมชั่วที่ทำให้เกิดความทุกข์ใจ คือ เกิดความระแวง เตือดร้อนใจ กลัวว่าจะสูญเสียทรัพย์สินเงินทองที่ได้มาซึ่งเป็นที่ทุกข์อย่างหนึ่ง ซึ่งเป็น “นรก” ในจิตใจของผู้ทำกรรมชั่ว

ในเรื่อง **แก้วราหู** วสวีไปพบนิภาพรรณมารดาที่บ้าน พบว่านายชัยยะพ่อเลี้ยงมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น ร่ำรวยมั่งคั่งมากขึ้น วสวีรู้สึกที่จิตใจมารดาไม่ได้มีความสุขเลย กลับมีแต่ความตึงเครียด โมหะคุณเฉียว หวาดระแวง เมื่อพูดถึงความหลังเกี่ยวกับทรัพย์สินสมบัติ

“สมบัติฉันควรได้นี่นา ฉันก็ต้องบอกให้พ่อแกเอาไว้ ไม่งั้นก็เป็นของแม่เลี้ยงไปหมด แต่พ่อแกก็ไม่มีปัญญารักษาเอาไว้ ต้องจำนำจำนองเขาไป...ทำเอาฉันลำบาก..”

เธอยกมือขึ้นชี้หน้าบุตรชายที่ยืนตตะลึงอยู่

“ แกต้องการแกลั้งฉันใหม่ แกจะแก้แค้นแทนปู่แก...ตายไปแล้วยังมาแกลั้งฉันอีก... ฮือ...”

แล้วคุณนิภาพรรณก็ร้องไห้โฮ

“ ฉันนอน...ก็นอนไม่ได้ ขึ้นฉันทนอนหลับไป เตียวฉันก็ไม่ตื่นขึ้นมาอีกอย่างยายเจน ฉันต้องคอยระวังตัวไม่ให้แกมาทำอะไรฉันได้ ขึ้นฉันทนอนฉันก็ต้องตาย...ฉันรู้...ไอ้เรื่องของโบราณ

ของตั้งที่ร้อยที่พันขึ้น ฉันจะไปรู้ได้ยังไง ไม่งั้นมันก็จมดินจมทรายอยู่ในป่า...ไม่เห็นมีใครสนใจ
ทำไมจะเอามาไม่ได้ ฉันกลัว ฉันนอนไม่ได้...แก..”

คุณนิภาพรรณกรีตร้องออกมาสุดเสียง ดังกังวานสนั่นไปทั้งบ้านจนวสวีสะดุ้งสุดตัว

(แก้วราหู.2548, 317-318)

แก้วแก้วแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องผลของกรรมชั่วทำให้ทุกซึ่ใจเห็นได้จากพฤติกรรมของ
นิภาพรรณแม่ของวสวีที่มีความทุกข์ใจโดยไม่กล้านอนหลับเพราะกลัวว่าจะไม่ตื่น สิ่งนี้เป็นผลของ
กรรมที่เกิดจากการนำสมบัติที่ลักลอบขูดได้จากเมืองภูแสนไปขายต่อให้ชาวต่างชาติ ซึ่งเป็นการ
กระทำทุจริตต่อประเทศชาติ เป็นการสร้างกรรมชั่ว ทำให้นิภาพรรณได้รับผลของกรรม คือ ความทุกข์
ใจ ภาวะวุ่นวายใจ เกิดความระแวงจนเกือบเสียดิ

ความทุกข์ใจเรื่องความไม่ปกติสุขในบ้านซึ่งแม้จะมีเงินทองมากมาย ก็ไม่มีความสุข ทำ
ให้วสวีนึกไปถึงข้อความในจดหมายที่กล่าวถึงทรัพย์สินสมบัติที่ได้มาโดยไม่ถูกต้องจะอยู่ไม่ยั่งยืน และจะ
นำความพินาศมาสู่ตัวผู้รับและลูกหลานดังนี้

สีหน้าของเจ้าของบ้านหมองคล้ำลงอีก

“ช่วยอะไรยังไงก็ไม่รู้ เห็นจะต้องทำบุญบ้านสะเดาะเคราะห์เสียที เมื่อจะดีขึ้นมาบ้าง เงิน
ทองก็หมดไปเกือบล้านแล้ว...เฮ้อ...”

ประโยคสุดท้ายหลุดออกมาจากริมฝีปากอย่างแผ่วเบา ปนอาการทอดถอนใจอย่างหนัก
ออก แล้วนายชัยยะก็หมุนตัวกลับ ก้าวเข้าไปข้างในบ้านเสียดื้อๆ อย่างหุนหัน ไม่เอาใจใส่
ลูกเลี้ยงอีกต่อไป

วสวีมองตามพ่อเลี้ยงของเขาไป นึกสมเพชขึ้นมาจนพูดไม่ออก เพราะเข้าใจดีถึงความ
ทุกข์ที่อัดอั้นทับถมเข้ามาโดยไม่มีทางแก้ ความสวยงามหรูหราของเคหสถาน ตลอดจนถึง
อำนาจความสะกดอีกที่พากเพียรหามาประดับตัว ดูไร้ความหมายโดยสิ้นเชิง

สิ่งที่เกิดขึ้นนี้จะเรียกว่าอะไรดี...เคราะห์กรรม...เรื่องที่ยอธิบายไม่ได้เพราะเป็นปรากฏการณ์
เหนือธรรมชาติ...หรือเรื่องที่ใครคนหนึ่งกระทำขึ้นมาอย่างเลือดเย็น จะด้วยวิธีใดก็ตาม

ถ้อยคำในจดหมายฉบับสุดท้ายแวบเข้ามาในความทรงจำอย่างน่าแปลก วสวีไม่เข้าใจ
เหมือนกันว่าเธอเผลอเผลอคิดถึงข้อความเหล่านั้นขึ้นมาอย่างกะทันหันได้อย่างไร

“...ทรัพย์สินเงินทองที่ได้มาโดยทุจริตคิดมิชอบก็ดี ด้วยการแย่งชิงข่มขู่บีบบังคับ
เจ้าของทรัพย์สินนั้นก็ดี ด้วยการใช้เพทุบายประการใดก็ดี สมบัติเหล่านั้นจะอยู่ไม่ยั่งยืน
แม้แต่อย่างเดียว หากแต่จะนำความพินาศภัยมาสู่ตัวผู้รับนั้น ตลอดจนลูกหลาน
ของมันเป็นเวรกรรมตกทอดต่อไป”

(แก้วราหู . 2548, 319)

การได้ทรัพย์สินของคนอื่นโดยลักลอบขุดเอามา ทำให้ผู้กระทำบาปต้องได้รับผลการกระทำของตนเอง ดังที่ตัวละครคือนายชัยยะ ที่แม้จะมีเงินทองบ้านช่องใหญ่โต มีเครื่องอำนวยความสะดวกมากมาย แต่ก็ไม่ได้มีความสุขอย่างแท้จริง เพราะทุกข์ใจจากปัญหาภายในบ้าน เสียเงินทองมากมายเพื่อรักษาลูกแต่ลูกก็ไม่หายป่วย ช้ำร้ายภรรยาที่มีอาการเครียดจนเกือบ เสียสติ

ในเรื่อง **จกกลกึ่งเทียน** เรือนใจเป็นภรรยาอีกคนหนึ่งของอัปภันดร เมื่ออัปภันดรมา ติดพันเจ้าบัวคำแก้ว เรือนใจจึงคิดกำจัดเจ้าบัวคำแก้วโดยการลวงไปฆ่า แต่ศล นำตำรวจเข้ามาช่วยไว้ทัน ทำให้เรือนใจถูกตำรวจจับติดคุก เธอมีความทุกข์ทรมานใจ มีความกลัวต่อสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้น ดังนี้

“ฉันมาดูให้เห็นกับตา ว่าเธอทำอะไรลงไปกับเจ้าบัว ขอให้พยายามฆ่าคนนะติดคุกนะ เรือน ฉันช่วยเธอไม่ได้ **ทำกรรมไว้ก็ต้องรับกรรม**”

เรือนใจชบหน้าลงกับลูกกรงเหล็ก สะอึกสะอื้น น้ำตาชุ่มโชกดวงหน้า จนหลอนมองไม่เห็นเทียนกันยาผู้ยืนฟังอยู่

“เรือนกลัวนะพี่...” หลอนพุ่มพวย เรือนไม่อยากติดคุก พี่ไม่ช่วยเรือนบ้างหรือ เราก็คเคยลำบากมาด้วยกัน เรือนช่วยพี่ทุกอย่าง...ทำทุกอย่างก็เพราะพี่..”

(จกกลกึ่งเทียน . 2551, 539)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องผลของกรรมชั่วทำให้ทุกข์ใจ เห็นได้จากพฤติกรรมของเรือนใจที่วางแผนและพยายามฆ่าเจ้าบัวเทียน แม้จะไม่เป็นผลสำเร็จ แต่การกระทำของเรือนใจก็เป็นการกระทำชั่ว เป็นการกระทำที่เกิดจากโทสะ ความหึงหวง เรือนใจจึงได้รับผลของการทำกรรมชั่ว คือ ความทุกข์ใจ เรือนใจมีความทุกข์ใจกลัวที่จะไม่ได้ออกจากคุก

ในเรื่อง **ผ้าทอง** อูมาอยู่แก่ใจว่าตนมีส่วนรู้เห็นในการตายของคำธณ พี่ชายของศิรีสามีของเธอเอง ต่อมาที่ศิรีปะติดปะต่อเรื่องราวได้ว่าอูมามีส่วนเกี่ยวข้องในการตายของพี่ชาย ทำให้เขาทั้งโกรธ เกลียดอูมาและเดินออกไปจากชีวิตของอูมา ทั้งๆ ที่อูมาผ้าตัดสมอง และกำลังพักฟื้น ทำให้ได้รับความทุกข์ทรมาน

“ที่เขารู้ว่าสวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจเป็นอย่างไร ฉันเพิ่งจะตระหนักคราวนี้เอง หลับตาลงก็เห็นแต่มือเปื้อนเลือด...เห็นแต่ความเกลียดของคุณ ฉันอยู่ในโรงพยาบาลผ้าตัดสมอง...ถ้าหากว่าฉันตายไปเสียคราวนั้นฉันจะเจ็บปวดทรมานน้อยกว่าพื้นขึ้นมารับรู้ความเป็นจริงอย่างทุกวันนี้ เพราะฉันได้รู้ว่าฉันไม่เหลืออะไรอีกแล้วในโลก”

(ผ้าทอง . 2551, 532)

ตัวละครมีความทุกข์ทรมานจากการกระทำของตนเอง แม้มิได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง แต่เป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลหนึ่งถึงแก่ความตาย ทำให้ตัวละครมีความเดือดร้อนในการกระทำของตนเอง ก็คือความไม่สบายใจ ความทุกข์ทรมานใจ ที่ทำให้คำรณพี่ชายของสามีเสียชีวิต จากข้อความ “หลับตาลงก็เห็นแต่มือเปื้อนเลือด” แสดงถึงความทุกข์ใจที่ออกมาอยู่ตลอดเวลา เมื่อศรีรู้ความจริงว่า เธอมีส่วนรู้เห็นในการตายของพี่ชายของเขา ศรีจึงโกรธเกลียดออกมา สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ทำให้เธอทุกข์ใจอย่างแสนสาหัส แสดงให้เห็นผลถึงผลกรรมที่ทำให้เธอทุกข์ใจอย่างชัดเจน

2.1.2.2 ผลของกรรมชั่วทำให้ประสบเหตุเดือดร้อน

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (2546 : 159) กล่าวถึง “กรรมชั่ว ทำให้เดือดร้อน” ไว้ใน “บาป” ซึ่งเป็นการทำกรรมชั่วว่า หมายถึง “ความชั่ว, ความร้าย, ความชั่วร้าย, กรรมชั่ว, กรรมลามก, อกุศลธรรมที่ส่งผลถึงความเดือดร้อน, สภาพที่ทำให้ถึงคดีอันชั่ว, สิ่งที่ทำให้ตกสู่ที่ชั่ว คือ ทำให้เลวลง ให้เสื่อมลง”

ผลของกรรมชั่วทำให้ประสบเหตุเดือดร้อน หมายถึง การกระทำกรรมชั่ว ประพฤติกรรมฝ่ายอกุศลทำให้ผู้ประพฤติกกรรมประสบความเดือดร้อน ไม่เป็นสุข มีชีวิตเสื่อมลง นวนิยายของแก้วแก้วปราณีแนวคิดเรื่องผลของกรรมชั่วทำให้ประสบเหตุเดือดร้อน จำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ แก้วราหู เงาพรายวิมานมะพร้าว จงกลกิ่งเทียน ผ้าทอง จอมนาง พิมมาลา คนเหนือดวง และ นาคราช

ตัวอย่างนวนิยายของแก้วแก้วที่แสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องผลของกรรมชั่วทำให้ประสบเหตุเดือดร้อนผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง 6 เรื่อง ได้แก่ แก้วราหู เงาพราย วิมานมะพร้าว จอมนาง พิมมาลา และนาคราช

ในเรื่อง แก้วราหู พ่อเลี้ยงบุญมาเป็นผู้ที่มีความโลภ ต้องการเข้าไปในบ้านของวสวี เพราะเชื่อว่ามีสมบัติเมืองภูแสน พ่อเลี้ยงบุญมาเชื่อว่าชัตติยานีเป็นวิญญาณที่อาศัยอยู่ในบ้านหลังนี้ หากเผาบ้านทิ้ง ชัตติยานีจะไม่มีที่อยู่อาศัย และทำให้พ่อเลี้ยงบุญมาพบสมบัติ พ่อเลี้ยง บุญมาจึงจุดไฟเผาบ้าน ด้วยอำนาจของชัตติยานีดลบันดาลให้พ่อเลี้ยงบุญมามองเห็นเปลวไฟเป็นทองคำที่กองสูงจนท่วมหัว จึงเข้าไปในกองไฟและเสียชีวิตภายในกองไฟ

...สีหน้าพ่อพ่อเลี้ยงบุญมาเต็มไปด้วยความพิศมัยดีถึงขีดสุด...เขาเริ่มหัวเราะก๊อง...หัวเราะด้วยความปรามายในชัยชนะขั้นเด็ดขาดที่เขาได้ฝ่าฟันมานาน ได้เบียดเบียนล้างผลาญชีวิตมนุษย์มาหลายคนเพื่อชัยชนะข้อนี้ เขาหัวเราะอีก...แล้วกลืนเข้าสู่สมบัติล้ำค่านั้นอย่างลิงโลด

แต่แล้วเขาก็ผงะกลับ...ทำไมสมบัติมหาศาลเหล่านี้จึงร้อนนัก...ร้อนจัดจนปวดแสบปวดร้อนไปหมดทั้งมือ...ทำไมมันจึงไม่แข็งอย่างทองคำทั่วไป แต่ว่าแปรเปลี่ยนรูปทรงสูง ๆ ต่ำ ๆ เดินสะบัดได้ราวมีชีวิต หนูแหว่เสียงปะทุเปรี้ยวเปรี้ยว ความร้อนที่ร้อนจนเกิดความทรมานทรมาน...เสียงคนตะโกนแหว่ ๆ อย่างตระหนกตกใจดังมาจากที่ใดที่หนึ่ง แต่ก็ไม่รู้ว่าเป็นใครกันแน่

เหงื่อออกมาโชกกาย ผิวหนังแสบร้อนแทบจะพอง เจ็บปวดจนเขาเริ่มดิ้นรน ล้มลุกคลุกคลานหนีสมบัติอันล้ำค่าเหล่านั้น...ร้อนจนบอกไม่ถูก ทรมานทรมานไม่รู้จะหนีไปไหนได้ ในเมื่อมันล้อมรอบทุกทิศทุกทางและลามเข้ามาใกล้ตัวทุกที...เขาเงยหน้าขึ้นมองเหนือศีรษะ เพดานไม้สว่างโพลงด้วยเปลวสีทองลุกคึก ๆ ลามไปทุกหนทุกแห่งในห้อง ทั้งฝาผนัง ประตูหน้าต่าง ล้วนแล้วแต่อาบด้วยรัศมีช่วงโชติ...เจ้าแสบตาจนน้ำตาไหลพราก ล้าล้าค้อนที่พุ่งเข้ามาเต็มปอด พ่อเลี้ยงบุญมาเริ่มแผดเสียงออกมาอย่างโหยหวน

นัยน์ตาของเขาเริ่มพร่าพรายฝ้าฟาง...ขณะเรียวแรงหมดไปจากตัวพร้อมกับการหายใจที่ติดขัดอึดอัดทรมานทรมาน...เขาล้มกลิ้งลงบนพื้น...กระเสือกกระสนหนีเอาตัวรอด...เขาเห็นร่างดำ ๆ ในชุดรุ่งรังกำลังลากร่างอีกร่างหนึ่งห่างออกไปอย่างทุลักทุเล พ่อเลี้ยงบุญมาพยายามอ้าปากตะโกนขอความช่วยเหลือ แต่ค้อนที่พุ่งเข้ามาเต็มหน้าทำให้เสียงเขาติดขลุกลักอยู่ในคอ เขาแสบร้อนไปหมดทั้งตัว ถูกแผดเผาเลียกลิ้งไปจนถึงส่วนลึกสุด

ภาพสุดท้ายที่เขาเห็นก็คือทองคำที่ท่วมสูงถึงภูเขา...สูงลิ่วขึ้นไปแทบจะจดฟ้า...มันท่วมถึงหน้าจั่วหลังคาบ้าน พร้อมกับตั้งเอาเสาและคานบ้านเอนพังลงมาประหนึ่งการโค่นของยอดเจดีย์ที่เขาเคยทำลายมาแล้ว...มันโค่นลงมา...ฟ้าตกลงมาสู่ตัวเขาเอง นำเขากลับไปสู่ความมืดมิดอันหาที่สุดมิได้ของอุโมงค์เก็บสมบัติของภูแสน

(แก้วราหู, 2553, 566, 567-568)

พ่อเลี้ยงบุญมาเป็นผู้ที่มีความโลภอยากได้ทรัพย์สินในเจดีย์ภูแสน ซึ่งเป็นกรรมชั่วที่เกิดจากโลภะ ผลของกรรมชั่วทำให้พ่อเลี้ยงบุญมามองเห็นเปลวไฟเป็นทองคำและเข้าไปในกองไฟถูกไฟคลอกตาย เพราะพ่อเลี้ยงบุญมาเป็นผู้ทำกรรมชั่วกรรมนั้นจึงส่งผลให้ได้รับความทุกข์ ความเดือดร้อนจนกระทั่งเสียชีวิต

ในเรื่อง **เงาพราย** ศักยะเป็นผู้ที่มีความโลภ โดยมีเจ้าพรายดลบันดาลให้ศักยะสมหวัง แต่ศักยะจะต้องฆ่าคนเพื่อเป็นข้อแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่ขอให้เจ้าพรายบันดาลให้ ศักยะถูกตำรวจจับข้อหาฆ่าตัดสิ่งชีพพ่อเลี้ยงของเรน ขณะที่อยู่ในห้องขังศักยะมีความรู้สึกเหมือนตกนรก เพราะศักยะถูกทำร้ายกลางดึกจากโจรผู้ร้ายที่อยู่ในห้องขัง และไม่มีใครมาประกันตัวศักยะ รัชต์เพื่อนของศักยะกล่าวกับเรนและคุณตาของเรนว่า ศักยะคงจะได้รับกรรมของเขาแล้ว

“ต้นคงจะได้รับกรรมที่เขาทำลงไป มันค่อยๆ ย้อนกลับมาสู่ตัวเขาทีละเรื่อง ในเมื่อเราช่วยเหลืออะไรไม่ได้ ก็ทำใจอุเบกขา ผมคิดว่าต้นคงจะได้คิด ถ้ากลับใจได้ก็จะได้ไม่สายจนเกินไป”

(เงาพราย . 2553 ,438)

ศักยะเป็นผู้มีกิเลสความโลภ ก่อให้เกิดความเห็นแก่ตัว ไร้ความเมตตา ศักยะฆ่าคนเพื่อให้ตนเองสมหวัง เป็นการสร้างกรรมชั่ว ผลของกรรมชั่วทำให้ศักยะถูกตำรวจจับ ได้รับความทุกข์ทรมาน ขณะอยู่ในห้องขัง จนศักยะเปรียบห้องขังนั้นเป็นนรก ต่อมาบริษัทต้องปิดเพราะมีการทุจริตถูกดำเนินการข้อหาผิดกฎหมายหลักทรัพย์ สิ่งเหล่านี้ คือ ผลของกรรมชั่วที่ทำให้เป็นทุกข์ ตนเองได้รับความเดือดร้อน

ในเรื่อง **วิมานมะพร้าว** ทรงเดชอดีตผู้จัดการโรงงานถูกไล่ออกจึงผูกใจเจ็บและพยายามหาทางเข้ามาทำร้ายสืบสายและจุลลาหลายครั้ง จนกระทั่งครั้งหลังสุด ทรงเดชจ้างคนให้จับสืบสายและจุลลาเรียกค่าไถ่ ทั้งสองถูกจับมาขังไว้ในบ้านหลังหนึ่ง ระหว่างนั้นสืบสายซ่อนแผนทรงเดช โดยว่าจ้างกลุ่มโจรเรียกค่าไถ่ จับทรงเดชเรียกค่าไถ่ทำให้ทรงเดชเสียสติ เพราะยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่ตนเป็นผู้ถูกกระทำไม่ได้

...พอสืบสายที่ผ่านไป ก็ได้ยินเสียงอะไรโครมครามใหญ่ ในห้องชั้นล่างจนบ้านสะเทือน ติดตามด้วยเสียงปังปังเหมือนใครถีบฝ่าอีกหลายปังติดต่อกัน

สืบสายลุกขึ้นนั่ง มองหน้าฉัน

“ปานนี้เจ้าส่งเดชถูกจับตัวแล้วหละ มันคงอาละวาดใหญ่”

..นายส่งเดชเกิดอาการคลุ้มคลั่งอาละวาดตั้งแต่ถูกขังอยู่ในบ้าน เพราะชะตากรรมพลิกกลับเหมือนรถไฟตีลังกาในแดนนิรมิต แทนที่จะจับสืบสายเรียกค่าไถ่ กลับถูกเจ้าสัวออกอุบายจ้างโจรจับนายส่งเดชเรียกค่าไถ่ซ้ำสองเข้าบ้าง สมองนายส่งเดชรับความพลิกแพลงนี้ไม่ทันก็เลย “เส้นขาด” อาละวาดไม่ยอมหยุด จนกระทั่งตำรวจตามไปถึงที่ซ่อนในป่าแล้วจัดการปลดปล่อยจากที่คุมขังเพื่อมาเข้ากรงขังที่สถานีตำรวจในเมืองต่อไป

แล้วต่อจากนั้นหมอเขาก็รับช่วงเอาไปรักษาเป็นอันดับสุดท้าย

(วิมานมะพร้าว .2552,375,395)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องผลของกรรมชั่วทำให้ประสบเหตุเดือดร้อน เห็นได้จากทรงเดชจ้างโจรไปจับสืบสายและจุลลาเรียกค่าไถ่ แม้สืบสายจะมีได้ลงมือกระทำเอง แต่เป็นผู้คิดที่จะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนจึงเป็นการกระทำชั่ว ซึ่งเกิดจากกิเลสแห่งความโกรธ กรรมชั่วนี้ทำให้ทรง

เดชเกิดความทุกข์คลุ้มคลั่งเสียสติ เพราะไม่คิดว่าเหตุการณ์จะพลิกผันกลายเป็นตนเองถูกคนร้ายจับขังไว้ในบ้านจนตำรวจตามมาจับตัวได้ ทำให้ได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำชั่วของตนเอง

ในเรื่อง **จอมนาง** นายพลชิตตมรงค์ ต้องการรวบอำนาจเมืองหงสาไว้ในกำมือ เขาจึงกำจัด ดร.วินัยย เสนาบดีแห่งเมืองหงสา ผู้มีความจงรักภักดีต่อราชบัลลังก์โดยการวางระเบิด ทำให้ ดร.วินัยยเสียชีวิต ต่อมานายพลชิตตมรงค์ต้องการที่จะขึ้นเป็นใหญ่เพียงลำพัง สร้างความเจ็บแค้นใจให้นายพลอาสนะ เมื่อนายพลชิตตมรงค์ทำการปฏิวัติจึงถูกนายพลอาสนะซ้อนแผนปฏิวัติลอบวางระเบิดฆ่านายพลชิตตมรงค์

ทั้งรถคันนั้นและรถติดตามที่จอดติดกัน บรรทุกดินระเบิดเอาไว้มากพอจะทำให้ปีกตึกด้านที่รถจอดอยู่พังทลายลงมาทั้ง ปีกท่ามกลางความไม่คาดคิดของคนทุกคน รวมทั้งนายพลชิตตมรงค์เองด้วย...

มาบัดนี้...ภาพทุกภาพที่เขาเคยมองอย่างลำพอง และตระหง่านในชัยชนะกลับเรียงลำดับเข้ามาเหยียดกันอีกครั้ง...สติสัมปชัญญะที่เหลืออยู่ไม่ใช่เป็นเครื่องหมายของความปรานีที่สวรรค์ประทานมาให้ หากแต่เป็นคำสาปจากนรกที่เปิดโอกาสให้นายพลชิตตมรงค์เดือดดาลด้วยความอับอายอดสู ความเจ็บแค้นแสนสาหัส และความพ่ายแพ้อย่างหมดประดู่สู้ รวากับมีไฟจากโลกกัณฑ์ ลุกท่วมอยู่รอบตัวในขณะนั้น

(จอมนาง . 2552 , 409)

นายพลชิตตมรงค์ มีความคิดที่จะเป็นใหญ่เพียงลำพัง จึงฆ่า ดร.วินัยยซึ่งเป็นการทำกรรมชั่ว ต่อมาก็พยายามที่จะกำจัดนายพลอาสนะซึ่งเป็นเพื่อนที่รบเคียงบ่าเคียงไหล่ด้วยกันมา การกระทำที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว เป็นกรรมที่ทำให้เขาประสบความสำเร็จคือ นายพลอาสนะลอบวางระเบิดฆ่านายพลชิตตมรงค์เช่นเดียวกัน เขาชาติใช้กรรมชั่วที่ฆ่า ดร.วินัยย ด้วยชีวิตตนเอง

ในเรื่อง **พิมมาลา** เพรียวชายหนุ่มผู้ถือคติ 'ให้ สิ่งที่ดีก็ฝ่ายอยากได้' จึงทำให้มีผู้หญิงมากมายผ่านเข้ามาในชีวิต ตั้งแต่ชายแก้ว ดารณี อินทอร และเต็ม เพรียวทำให้ผู้หญิงเหล่านั้นหลงใหล เมื่อพบคนใหม่ที่ถูกใจและให้ผลประโยชน์ก็จะตีจากคนเก่าไปหาคนใหม่ โดยไม่สนใจความรู้สึกของใคร จากการกระทำของเพรียวจึงทำให้เขาถูกสาปเป็นหญิงสาวชื่อพิมมาลา จะพ้นคำสาปก็ต่อเมื่อทำให้ผู้หญิงเหล่านั้นพ้นจากความทุกข์ที่เขาเคยทำไว้กับพวกเธอ สิ่งนี้เป็นผลของกรรมที่เพรียวต้องชดใช้ เพรียวอึดอัดและเดือดร้อนมากเมื่ออยู่ในร่างพิมมาลา ดังจะเห็นได้จากตอนที่เพรียว

รู้ว่าพ่อป่วย จึงขอตามหลวงลุงไปเยี่ยมพ่อ เมื่อไปถึงโรงพยาบาลเขาเห็นแม่ นั่งอยู่ใกล้แค่เอื้อม แต่เข้าไปทักทายไม่ได้ ทำให้เพรียวยุติธรรมใจมาก

พิมมาลา ยืนนิ่ง เห็นแม่เพียงแค่อ้อม แต่ไม่สามารถจะเข้าไปทักทายได้ **ทำให้ใจเขาถูกบีบอย่างแรงจนลิบเล็กเหลือนิดเดียว**

(พิมมาลา. 2548 ,177)

อีกตัวอย่างหนึ่ง เมื่อน้ำนวลถูกนันทที่ชายทำร้าย พิมมาลารีบเข้าไปห้ามและปะทะกับนันทที่เพรียวยุติธรรมใจที่อยู่ที่อยู่ในร่างของพิมมาลา จึงทำอะไรได้ไม่ค่อยถนัดนัก ดังนี้

ถ้าหากอยู่ในร่างเดิมละก็ เพรียวไม่มีวันสะทกสะท้าน แค่มัดอีกสักหนึ่งหรือสองจั้งๆ เขาก็สามารถส่งเจ้าหนูมูซึโมโหลงไปนอนให้กรรมกรนับสิบแต่...มันน่าเจ็บใจตรงที่ร่างใหม่บอบบางเกินกว่าจะทำได้นี่สิ ชื่นแลกหมัดกัน พิมมาลานั้นแหละจะบอบซ้ำ

(พิมมาลา. 2548 ,304)

เพรียวเป็นผู้ที่เห็นแก่ตัวไม่เห็นคุณค่าของผู้หญิง ทำให้ผู้หญิงหลายคนเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตผิดหวังในความรัก จนผู้หญิงบางคนเกือบฆ่าตัวตายจากความผิดหวัง เป็นการสร้างกรรมชั่วของเพรียวเป็นการทำบาปอย่างหนึ่ง ทำให้เพรียวได้รับผลกรรมชั่วที่ทำให้เพรียวเดือดร้อน คือ ถูกนางฟ้ารัมภาสาปให้เป็นผู้หญิงเพื่อเรียนรู้ความรู้สึก และสภาพความเป็นผู้หญิง เพรียวได้รับความเดือดร้อนจากร่างที่เป็นผู้หญิงเมื่อถูกผู้ชายรังแก ทำให้เพรียวต่อสู้ป้องกันตนเองไม่ได้

ในเรื่อง **นาคราช** แก้วเก้าแสดงให้เห็นว่าผู้กระทำความชั่ว ย่อมต้องได้รับผลชั่วตอบแทน ดังที่จุฑาภิงเจ้าลำฟ้าจนได้รับบาดเจ็บ แพงเมืองวิ่งเข้าไปหาเจ้าลำฟ้าในกองไฟ จุฑาภิงตามเข้าไปจุดรั้งแพงเมืองออกมา ในที่สุดจุฑาภิงก็ตายอยู่ในกองไฟ ซึ่งเป็นกรรมที่จุฑาภิงได้รับ

“เจ้าพี่...เจ้าพี่บาดเจ็บหรือคะ” เจ้าลำฟ้ายิ้มให้หล่อน...ยกมือขึ้นแตะไหล่ข้างหนึ่งของตน

“นิดหน่อย ไม่เป็นไรหรอก”

“แต่...พวกนั้นทำร้ายเจ้าพี่ได้อย่างไร สิวหรือคะ?” แพงเมืองถาม

ความเจ็บแค้นปรากฏอยู่ในน้ำเสียง แล้วค่อยอ่อนลง “ข้าเจ้าสั่งสิ่วแล้วว่าย่าเข้ามาเกี่ยวข้อง”

“ไม่ใช่สิ่วหรอก เป็น...เพื่อนของเธอเอง” รอยยิ้มจางไปจากใบหน้าของลำฟ้า

“เขาเป็นฝ่ายทำร้ายพี่ก่อนแล้วตอนนี้คงชดใช้แล้ว”

(นาคราช . 2553, 478)

จตุทาได้รับผลกระทบที่ทำร้ายเจ้าล่าฟ้า การทำร้ายผู้อื่นเป็นการกระทำชั่ว ซึ่งกรรมนั้นทำให้จตุทาได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของตนเองคือ จตุทาวิ่งเข้าไปในกองไฟที่เผาบ้านเพื่อฆ่าเจ้าล่าฟ้า แต่ตัวเขาก็ตายในกองไฟด้วย แสดงให้เห็นว่ากรรมชั่วทำให้ผู้กระทำกรรมเดือดร้อนดังที่จตุทาประสบและต้องชดใช้ “เขาเป็นฝ่ายทำร้ายปีก่อนแล้วตอนนี้คงชดใช้แล้ว”

จากการวิเคราะห์แนวคิดพุทธศาสนาเรื่องผู้กระทำกรรมชั่ว ย่อมได้รับผลกลับมาสู่ตนเอง พบว่าแก้วแก่นำเสนอแนวคิดที่ผู้กระทำกรรมชั่ว ย่อมได้รับความทุกข์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ ผลของกรรมชั่วทำให้ทุกข์ใจ และผลของกรรมชั่วทำให้ประสบเหตุเดือดร้อน ผลของกรรมชั่วที่ตัวละครได้รับเกิดจากการกระทำของตัวละครที่มีกิเลสความโลภ ความโกรธ ความหลง และการยึดมั่นถือมั่น

2.1.3 กรรมเป็นของผู้กระทำ ผู้อื่นไม่สามารถแก้กรรมแทนได้

พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปัญจก-ฉกกนิบาต ฐานสูตร (2514 : 73) แสดงพุทธพจน์ที่กล่าวถึงกรรมเป็นของผู้กระทำว่า

ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะอาศัยอำนาจประโยชน์อะไร สตรี บุรุษ คฤหัสถ์ หรือบรรพชิต จึงควรพิจารณาเนืองๆ ว่า เรามีกรรมเป็นของตน เป็นทายาทแห่งกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่ง จักทำกรรมใด ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม เราจักเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภายทุจจริต วจีทุจจริต มโนทุจจริต มีอยู่แก่สัตว์ทั้งหลาย เมื่อเขาพิจารณาฐานะนั้นอยู่เนืองๆ ย่อมละทุจจริตได้โดยสิ้นเชิง หรือทำให้เบาบางลงได้ ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะอาศัยอำนาจประโยชน์นี้แล สตรี บุรุษ คฤหัสถ์ หรือบรรพชิต จึงควรพิจารณาเนืองๆ ว่า เรามีกรรมเป็นของตน เป็นทายาทแห่งกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่ง จักทำกรรมใด ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม เราจักเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น ฯ

กรรมเป็นของผู้กระทำ ผู้อื่นไม่สามารถแก้กรรมแทนได้ หมายถึง ผู้ประพฤติกกรรมชั่ว ต้องได้รับผลกระทบนั้นเอง ไม่มีผู้ใดมารับกรรมหรือแก้กรรมแทนได้

นวนิยายของแก้วแก้ว ปรากฏแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกรรมเป็นของผู้กระทำ ผู้อื่นไม่สามารถแก้กรรมแทนได้ 9 เรื่อง ได้แก่ แก้วราหู คนเหนือดวง จอมนาง ดอกแก้วาระบุนาง แต่ปางก่อน นาคราช นางทิพย์ มนตรา และนิรมิต

ตัวอย่างนวนิยายของแก้วแก้วที่แสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกรรมเป็นของผู้กระทำ ผู้อื่นไม่สามารถแก้กรรมแทนได้ ผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง 5 เรื่อง ได้แก่ **คนเหนือดวง นางทิพย์ แก้วราหู ดอกแก้วการะบุหนิง และนิรมิต** ดังนี้

ในเรื่อง **คนเหนือดวง** คุณนายทองถักเป็นเศรษฐี และเป็นเจ้าหนี้ที่ขี้เหนียวมาก เบียดเบียนลูกหนี้ทุกวิถีทางที่ทำได้ เช่น ลูกหนี้ที่เป็นร้านอาหาร นอกจากต้องจ่ายหนี้ที่กู้ยืมมาจากคุณนายแล้วยังต้องให้คุณนายรับประทานอาหารฟรี ลูกหนี้ที่เป็นแม่ค้าในตลาดต้องยอมให้คุณนายหยิบอาหารได้โดยไม่ต้องเสียสตางค์ ซึ่งเป็นการสร้างกรรมอย่างหนึ่ง ดังนั้นเงินทองที่หามาได้จึงไม่ยั่งยืน ดังจะเห็นได้จากคำพูดที่ป่าเอม คนรับใช้กล่าวถึงคุณนายที่มีความตระหนี่มาก ในขณะที่หลานชายใช้เงินฟุ่มเฟือย กรรมที่ส่งผลต่อคุณนายทองถักอีกสิ่งหนึ่งคือ ถูกโหรมหาศาลหลอกหลวง โกงเงินทอง เมื่อโหรรู้ก็อยากจะช่วยเหลือ แต่น้ำโหรได้ปราชัยไว้โดยบอกว่ากรรมของใครก็เป็นของคนนั้น ไม่มีใครช่วยรับกรรมได้

“กรรมของใครก็เป็นกรรมของคนนั้น คนอื่นจะเข้าไปช่วยได้ก็ต่อเมื่อเจ้าตัวเขาอยากให้ช่วย” หมอตอบเปรยๆ ลอยๆ ตามแบบของแก “คนบางประเภทขนาดพระพุทธรูปองค์ยังต้องเสด็จผ่านไป ไปรดให้เห็นธรรมไม่ได้ ...”

(คนเหนือดวง , 2551 ; 436)

แก้วแก้วแสดงแนวความคิดพุทธศาสนาเรื่องกรรมเป็นของผู้กระทำ ผู้อื่นไม่สามารถแก้กรรมแทนได้ เห็นได้จากคุณนายทองถักกระทำกรรมโดยการเบียดเบียนผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนจากกิเลสความโลภในทรัพย์สินเงินทอง คุณนายทองถักมีความตระหนี่ถี่เหนียว ได้รับผลของกรรมชั่วคือ มีหลานชายที่เหลวไหล ไม่มีความรับผิดชอบ ใช้เงินทองฟุ่มเฟือย และยิ่งถูกโหรมหาศาลหลอกหลวงเอาทรัพย์สินเงินทองไปมากมาย แม้ว่าโหรหลานชายอีกคนหนึ่งอยากจะช่วยเหลือก็ไม่สามารถช่วยเหลือได้ จากคำกล่าวของน้ำโหรว่า “กรรมของใครก็เป็นกรรมของคนนั้น” แสดงให้เห็นว่าผู้กระทำกรรมไว้ ย่อมได้รับผลแห่งกรรมนั้น

ในเรื่อง **นางทิพย์** พลเอกชาลีมีความทะเยอทะยานในอำนาจเกียรติยศ กระทำทุกอย่างให้ได้มาซึ่งตำแหน่งหน้าที่ที่ต้องการ ก่อนที่จะล้มล้มได้เห็นวิญญาณของเจ้าพระยา มหศักดิ์ศิรินา ใช้ตรวนที่เป็นทองคำมาสวมมือเขา และกล่าวถึงสาเหตุที่เขาต้องรับกรรมว่าเกิดจากความโลภ ความหลงในอำนาจ โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น

“เจ้าพระยามหาคหบดีศิริ...” เขานานนามร่างนั้น “อดีตภพ...”

“ฉันพันเวรพันกรรมไปช่วงหนึ่งแล้ว ต่อไปจะไปชาติใช้กรรมในภพหน้าเสียที...บาปของ ฉันอยู่ที่ความโลภความหลงอำนาจ โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้ใดทั้งสิ้น... ก็เช่นเดียวกับผู้คลังอำนาจทั้งปวง...มิได้เว้นเลย”

พลเอกชาลีรู้สึกถึงน้ำหนักของโชตรวนจากมืออีกฝ่ายถูกเลื่อนจากมือนั้นมาสู่ตัว เขา มันสวมเข้ากับมือ แล้วทิ้งตัวลงไปยังข้อเท้าเลื่อนสวมเข้าอย่างง่ายดายราวกับมีชีวิต ของมันเอง ปรกาศทองคำสุกปลั่งนั้นมิได้ให้ความหมายอะไร นอกจากความหนักอึ้ง ถ่วง จนเขาทรุดฮวบลงโดยตั้งตัวไม่ทัน

“อยู่ไปเถอะ...ในสภาพนี้ จงจำด้วยเครื่องหมายเกียรติยศ...อย่างที่ยากไต่ขึ้นมิใช่ หรือ”

(นางทิพย์ . 2548 , 540-541)

พลเอกชาลีกระทำการชั่วเช่นเดียวกับเจ้าพระยามหาคหบดีศิริ ซึ่งเป็นกรรมที่เกิดจากกิเลส ความโลภในทรัพย์สินเงินทอง อำนาจเกียรติยศ จึงทำให้พลเอกชาลีถูกจองจำด้วยโชตรวนทองคำอัน เดียวกันนั้น ซึ่งเป็นผลกรรมที่ได้รับ เพราะเมื่อมีชีวิต พลเอกชาลีได้ใช้อำนาจเบียดเบียนผู้อื่น พลเอกชา ลีเกรงกลัวผลกรรมที่จะได้รับ จึงบอกแก่เจ้าพระยามหาคหบดีศิริว่าจะทำบุญทดแทน เจ้าพระยามหาคหบดีศิริ กล่าวแก่พลเอกชาลีว่าบุญ บาป เป็นคนละส่วนไม่สามารถหักลบกันได้กรรมเป็นของผู้กระทำความ นั้นเอง ดังนี้

“บาปก็ส่วนบาป บุญก็ส่วนบุญ หักลบกันไม่ได้หรอก กรรมของใครย่อมเป็นของ บุคคลนั้น...ลาก่อน”

...อาการปวดหน้าอกของพลเอกชาลีแน่นขึ้น แน่นจนหายใจไม่ออก..เขารู้สึกแต่เพียงว่า โช ตรวนทองคำนั้นรัดเขาแน่นเข้า...แน่นเข้า และถ่วงหนักจนกระดิกกระเดี้ยไม่ได้อีกต่อไป

(นางทิพย์ . 2548, 541)

คำพูดของเจ้าพระยามหาคหบดีศิริ “บาปก็ส่วนบาป บุญก็ส่วนบุญ หักลบกันไม่ได้หรอก กรรม ของใครย่อมเป็นของบุคคลนั้น” แสดงให้เห็นว่าบาปกับบุญเป็นคนละส่วน เมื่อทำกรรมชั่วก็ต้องได้รับผล ของกรรมนั้นเอง ดังที่พลเอกชาลีกระทำเมื่อครั้งมีชีวิตอยู่เขาหาทรัพย์สมบัติมาโดยใช้ตำแหน่งหน้าที่ เอื้อผลประโยชน์กับตนเอง ซึ่งเป็นการทุจริตต่อหน้าที่การงาน พลเอกชาลีจึงต้องรับกรรมที่เขาก่อขึ้น แสดงให้เห็นว่าทำบุญเพื่อแก้กรรมไม่ได้

เรื่อง **แก้ววราหู** ดวงวิญญาณของพระยาพินิตนคราผู้เป็นปู่ของวสวี มาพบวสวีในลักษณะเข้าฝัน พระยาพินิตนครากล่าวว่าวสวีจะต้องมาอยู่ที่บ้านของปู่ เพราะบ้านหลังนี้เมื่อหลายร้อยปีก่อนเป็นที่ตั้งของอาณาจักรภูแสน วสวีในอดีตชาติเป็นแสนภูไทเจ้าผู้ครองอาณาจักร ภูแสน วสวีจะต้องมาอยู่ที่บ้านหลังนี้ เพราะกรรมนำพาให้กลับมา ดังนี้

“เพิ่งมาถึงหรือ วสวี” เสียงนุ่มๆ ของท่านดั่งสะท้อนเหมือนพุดอยู่ในหูเขา
 “ครับ ผมจะมาอยู่บ้านนี้” เขาได้ยินตัวเองตอบไปเช่นนั้น
 คุณปู่วางมือบนไหล่ของเขา สัมผัสนั้นเยือกเย็นและแผ่วเบาเหมือนสัมผัสของสาย

ลม

“บ้านนี้เป็นบ้านของหลานมาตั้งแต่แรกแล้ว ตั้งแต่สมัยอาณาจักรภูแสน ในที่สุดหลานก็ต้องกลับมาวนเวียนอยู่ที่นี้...เป็นกรรมของแต่ละคน วสวี”

(แก้ววราหู.2552,149)

แก้วเก้าแสนอเนกวิศุทธศาสนาเรื่องกรรมเป็นของผู้กระทำ ผู้อื่นไม่สามารถแก้กรรมแทนได้ ดังที่ปู่ของวสวีกล่าวว่า “...ในที่สุดหลานก็ต้องกลับมาวนเวียนอยู่ที่นี้...เป็นกรรมของแต่ละคน วสวี” จากคำพูดของปู่แสดงให้เห็นว่าวสวีมีกรรมที่ผูกพันกับสถานที่แห่งนี้ วสวีจึงต้องกลับมาอยู่ที่บ้านนี้ด้วยอำนาจกรรมของตนเอง

ในเรื่อง **ดอกแก้วการะบุหนิง** เจ้าชายสุหรพาปัติหลงรักเจ้าหญิงกิริธนาแต่เจ้าหญิงกิริธนากลับอภิเษกสมรสกับเจ้าชายอัสมาร์ผู้เป็นราชาแห่งประเทศศรียา เจ้าชายสุหรพาปัติ มีอาจตัดใจจากเจ้าหญิงกิริธนาได้ จึงใช้เวลาวางแผนถึง 20 ปี เพื่อกำจัดราชา อัสมาร์ด้วยยาพิษ และป่าวประกาศแก่ชาวเมืองว่าราชาอัสมาร์สิ้นพระชนม์ด้วยไข้ป่า แต่เจ้าหญิงการะบุหนิงพระธิดาของราชาอัสมาร์และราณีกิริธนาแนพระทัยว่าการสิ้นพระชนม์ของราชา อัสมาร์เป็นฝีมือของเจ้าชายสุหรพาปัติ จึงพยายามที่จะเปิดเผยความจริง เจ้าชายสุหรพาปัติกลัวว่าความจริงจะถูกเปิดเผยจึงฆ่าแพทย์ประจำตัวขององค์ราชาเพื่อปกปิดความผิด ซ่าบาหยันพี่เลี้ยงของเจ้าหญิงการะบุหนิง และคิดที่จะฆ่าเจ้าหญิงการะบุหนิงผู้ที่พยายามเปิดเผยการสิ้นพระชนม์ของราชา อัสมาร์ เจ้าชายสุหรพาปัติกระทำ ความผิดไว้หลายครั้ง ซึ่งเป็นการกระทำชั่วเพราะทำให้ผู้อื่นเสียชีวิต และจึงถูกลงโทษจากเทพเจ้าในคีนุหุลันยาดรา ซึ่งชาวศรียาเชื่อว่า วันพระจันทร์ทรงกลด คือ วันที่เทพเจ้าแห่งดวงจันทร์ และเทพบริวารจะกลายร่างมาเป็นสัตว์เพื่อลงโทษผู้กระทำผิด

เทวีแสงจันทร์ประทับยืนอยู่ตรงหน้า ในฐานะข้าราชการบริพารของเทพเจ้าแห่งดวงจันทร์ ในคืนบุหลันยาดรา

เบื้องหลังของนาง ร่างที่ดูคล้ายสิ่งสราเสถียร หากแต่เหยียดกายตรงในลักษณะเดียวกับมนุษย์ เลื่อนกระจายตัวออกมาล้อมไว้ทุกด้าน ล้ำแสงจันทร์ที่สว่างไสออยู่เมื่อครู่แปรเปลี่ยนเป็นสีแดงเรื่อราวกับย้อมด้วยเลือดแล้วเข้มจัดขึ้นทุกที

เจ้าชายสุหรพาปาตีทรงแผดเสียงร้องออกมาราวกับคนบ้าคลั่ง ดิ้นทุรนทุราย กระเสือกกระสนอยู่ไปมา

ไม่มีใครรู้ว่าทรงเห็นสิ่งใด...หรือได้รับโทษทัณฑ์อย่างไร แต่เสียงที่เต็มไปด้วยความหวาดสยองและเจ็บปวดแสนสาหัส ก้องอยู่ในหูของทุกคนที่ได้ยินต่อมาอีกนาน

(ดอกแก้วการะบุหนึ่ง .2552,345-346)

เจ้าชายสุหรพาปาตีกระทำการชั่วโดยการคิดชั่วและทำชั่ว คือ คิดวางแผนทำร้ายผู้อื่นและฆ่าคนมากมาย เจ้าชายสุหรพาปาตีได้รับผลของกรรมที่กระทำ คือ ถูกลงโทษที่ทำให้ทุกข์ทรมาน และได้รับความเจ็บปวดจนถึงแก่ชีวิต จากเทพเจ้าบริวารของดวงจันทร์

ในเรื่อง นิรมิต ภูวงเจ้าหอหน้าแห่งแคว้นสาระ เป็นผู้มีความสามารถพิเศษ คือ สามารถเนรมิตภาพวาดให้ชีวิต ภูวงเป็นชายหนุ่มที่รักงานศิลปะและความสงบ เมื่อต้องไปจับปืนออกสู้รบกับกองทัพกู่ชาติ ภูวงไม่สามารถทำได้ ภูวงจึงเนรมิตงังคีขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนในการออกสู้รบ แต่ภูวงไม่สามารถควบคุมงังคีได้ งังคีไม่พอใจที่จะเป็นแค่ตัวแทนของภูวง ภูวงจึงสำนึกได้ว่าไม่ควรสร้างงังคีขึ้นมา ควรจะแก้ปัญหาทุกสิ่งทุกอย่างด้วยตนเอง ไม่ควรที่จะหลีกเลี่ยงปัญหา

“ยิ่งวัน เราก็ยิ่งเห็นเจ้าไร้ค่า...เสียงแรงเป็นชาวสาระ เจ้าชี้ขลาดตาขาว ให้คนอื่นไปตายแทนเจ้า...ไม่มีความละอาย วันๆ ออกแต่กอกอดรูปภาพอยู่ใต้หลังคาบ้าน คนอย่างเจ้าอยู่ไปก็หนักโลก”

ความเจ็บป่วยประดังขึ้นมาแทบว่าจะดำดิ่งลงไปตรงนั้น ภูวงเพิ่งตระหนักว่าความตายด้วยการหมดลมหายใจ แม้ยังมีชีวิตอยู่ คนบางคนก็อาจจะตายสนิท... เหมือนอย่างเขาในเวลานี้

คนอย่างเจ้าอยู่ไปก็หนักโลก

เจ้าพี่...พูดถูกแล้ว น้องไม่ควรจะสร้างสิ่งที่แปลกประหลาดผิดธรรมชาติขึ้นมา ในเมื่อเราไม่สามารถคุมมันได้ ในที่สุดมันก็ย้อนกลับมาทำลายล้างเราเอง

(นิรมิต.2551,522)

แก้วแก้วแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกรรมเป็นของผู้กระทำ ผู้อื่นไม่สามารถแก้กรรมแทนได้ เห็นได้จากกฎเป็นผู้เนรมิตภังคีขึ้นมา เป็นการสร้างกรรม เพราะฉะนั้นกฎจึงต้องจัดการภังคีเพื่อยุติปัญหาความเดือดร้อนที่ภังคีกระทำ คือ ฆ่าแสงหล้าและทำร้ายใกล้เคียง ซึ่งเป็นผลของกรรมที่กฎได้รับทั้งที่ผู้ลงมือทำกรรมชั่วคือภังคี แต่กฎต้องรับผลกรรมนั้นเพราะเป็นผู้สร้างภังคีขึ้นมา เมื่อกฎยอมรับผลของการกระทำจึงคิดกำจัดภังคี และแก้ปัญหาต่างๆด้วยตนเอง

จากการวิเคราะห์แนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกรรมที่เป็นอกุศลกรรมที่ปรากฏในนวนิยายของแก้วแก้ว พบว่ามีการเสนอแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกรรมที่เป็นอกุศลกรรม 3 ประเด็น ได้แก่ (1)แนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกรรมตามความเชื่อของชาวพุทธ แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าพุทธศาสนิกชนมีความเชื่อเรื่องกรรม การกระทำชั่วในชาติภพใดก็ตาม ผู้กระทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลกรรมเสมอ (2) ผู้กระทำกรรมชั่ว ย่อมได้รับผลกลับมาสู่ตนเอง ผลที่ได้รับแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ ผลของกรรมชั่วทำให้ทุกข์ใจ และผลของกรรมชั่วทำให้เดือดร้อน (3) กรรมเป็นของผู้กระทำ ผู้อื่นไม่สามารถแก้กรรมแทนได้

2.2 กุศลกรรม

พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปัญจก-ฉกนิบาต นิทานสูตร (2514 : 350)
กล่าวถึงกุศลกรรมว่า

[310] ดูกรภิกษุทั้งหลาย เหตุเพื่อเกิดกรรม (กุศลกรรม) 3 ประการนี้ 3 ประการเป็นไฉน คือ อโลภะ 1 อโทสะ 1 อโมหะ 1 ดูกรภิกษุทั้งหลาย โภคะย่อมไม่เกิดขึ้นเพราะอโลภะ โดยที่แท้ อโลภะย่อมเกิดขึ้นเพราะอโลภะ โทสะย่อมไม่เกิดเพราะอโทสะ โดยที่แท้ อโทสะย่อมเกิดขึ้นเพราะอโทสะ โมหะ ย่อมไม่เกิดขึ้นเพราะอโมหะ โดยที่แท้ อโมหะย่อมเกิดขึ้นเพราะอโมหะ ดูกรภิกษุทั้งหลาย นรก กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน ปิตติวิสัย หรือแม้ทุกตติยอย่างใดอย่างหนึ่ง ย่อมไม่ปรากฏเพราะกรรมที่เกิดแต่อโลภะ แต่อโทสะ แต่อโมหะ โดยที่แท้เทวดา มนุษย์ หรือแม้สุคติอย่างใดอย่างหนึ่ง ย่อมปรากฏเพราะกรรมที่เกิดแต่อโลภะ แต่อโทสะ แต่อโมหะ ดูกรภิกษุทั้งหลาย เหตุเพื่อเกิดกรรม 3 ประการนี้แล ฯ

พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรม (2546:160) อธิบายความหมาย ของกุศลกรรมว่า “กุศลกรรม กรรมที่เป็นกุศล การกระทำที่ดีหรือกรรมดี หมายถึง การกระทำที่เกิดจากกุศลมูล คือ อโลภะ อโทสะ อโมหะ”

นวนิยายของแก้วแก้วได้สะท้อนให้เห็นเรื่องกุศลกรรม ซึ่งเป็นการกระทำดี โดยเกิดจากกุศลกรรม มี 3 ประการ ดังนี้

2.2.1 การรักษาศีล

2.2.2 การปฏิบัติธรรม

2.2.3 ผู้กระทำความดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทน

2.1.1 การรักษาศีล

การรักษาศีล หมายถึง การรักษากายและวาจาให้อยู่ในความดี พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2546 : 391) อธิบายความหมายของคำว่า “ศีล” ว่า

“ความประพฤติดีทางกายและวาจา, การรักษากายและวาจาให้เรียบร้อย, ข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม, การรักษาปกติตามระเบียบวินัย, ปกติมารยาทที่ปราศจากโทษ, ข้อปฏิบัติในการฝึกหัดกายวาจาให้ดียิ่งขึ้น, ความสุจริตทางกายวาจา และอาชีพ”

ในพุทธศาสนา มีการจัดแบ่งศีลเป็นหลายประเภท ได้แก่ ศีล 5 ศีล 8 ศีล 10 ศีล 227 และศีล 311 ศีลที่พุทธศาสนิกชนควรรักษาให้ได้คือ ศีล 5 ได้แก่ 1. เว้นจากการทำลายชีวิต 2. เว้นจากการถือเอาของที่เขามิได้ให้ 3. เว้นจากการประพฤติดินในกาม 4. เว้นจากการพูดเท็จ และ 5. เว้นจากของเมา ในนวนิยายของแก้วแก้วกล่าวถึงการรักษาศีลว่าเป็นกุศลกรรมอย่างหนึ่ง พุทธศาสนิกชนควรรักษาศีล 5 ให้ได้

แนวคิดเรื่องการรักษาศีลปรากฏในนวนิยายของแก้วแก้ว จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง หน้ากากดอกช่อนกลิ้ง คนเหนือดวง ผ้าทอง เรือนนพเก้า และ อมตะ

ในเรื่อง หน้ากากดอกช่อนกลิ้ง แก้วแก้วแสดงหลักธรรมเรื่องศีล โดยนำเสนอในลักษณะของการปฏิบัติตนตามหลักคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ด้วยการรักษาศีล ซึ่งเป็นแนวทางที่พุทธศาสนิกชนที่ดีพึงปฏิบัติ ดังที่ป่าไผ่แสงเล่าให้แสนภูมิฟังว่าตนปฏิเสธที่จะพูดถึงที่อยู่ของแสนภูมิให้หมอที่โรงพยาบาลฟังแต่ไม่ยอมผิดศีล

“ถ้าแกมีเรื่องอยากติดต่อมาแกคงบอกมาเอง หมอทางโน้นเขาไม่ค่อยบอกอะไรหรอกนะ จนกระทั่งเขารู้ว่าเป็นป่าของแก เขาก็ถามว่าแกอยู่ไหน ป่าก็ไม่อยากผิดศีลเลยตอบเฉียงมา ศีลไม่ขาดก็แหงไปแล้ว”

(หน้ากากดอกช่อนกลิ้ง . 2552, 259)

ศิลปะข้อ 4 คือ การเว้นจากการพูดเท็จ ตัวละครคือป่าไผ่แสงไม่ต้องการผิดศิลปะข้อนี้ จึงหลีกเลี่ยงที่จะตอบคำถามซึ่งทำให้ตนต้องพูดเท็จ แม้รู้ว่า “ศิลปะไม่ขาดก็แหงนไปแล้ว” แต่ก็ยังดีกว่าต้องพูดเท็จตรงๆ

ในเรื่อง **คนเหนือดวง** แก้วเก้าเสนอแนวคิดเรื่องการทำกุศลกรรมอย่างหนึ่งคือการรักษาศิลปะ 5 โดยสะท้อนแนวคิดดังกล่าวผ่านตัวละคร ดังที่นำโน้มนบอกโพนว่าการเป็นคนดี ทำกรรมดีในขั้นต้นเริ่มจากการรักษาศิลปะ 5 สิ่งใดที่ประพฤติผิดศิลปะ 5 ก็อย่าประพฤติปฏิบัติ

“วะ พูดยังไงถึงจะแจ่มแจ๊งกว่านี้ได้อีกละ ก็บอกแล้วไง อะไรเป็นความชั่วก็อย่าไปทำ...ถ้าไม่รู้ว่าจะไรชั้วก็นับศิลปะห้าดูก็ได้ จากนั้นไปเจ็ดวัน อย่าได้ผิดศิลปะแม้แต่ข้อเดียว นี่ขั้นต้นนะเว้ย ต่อไปก็ง่าย...อย่าไปเข้าใกล้คนชั่ว”

(คนเหนือดวง. 2551, 236)

จากตัวอย่างนี้การรักษาศิลปะ 5 เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ละเว้นจากการทำชั่วได้ นับเป็นธรรมขั้นต้นที่สามารถประพฤติปฏิบัติได้ นอกจากนี้แก้วเก้ายังแสดงให้เห็นว่า อานิสงส์ของการรักษาศิลปะผู้อยู่ในศีลธรรมเสมือนมีเกราะคุ้มภัย ซึ่งตรงกับหลักธรรมว่าผู้ประพฤติดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทน ดังที่นำโน้มนสั่งสอนโพน

นำโน้มนแก้อโพนด้วยแววตาแหลมคมเช่นเคย

“ข้าเคยสอนเอ็งแล้ว” แกตอบด้วยเสียงเนิบๆ “เอ็งเสือกไม่จำ เอ็งอย่าเก๊ือกกิ้วกับอบายมุขก็พอ ถึงดวงจะเคราะห์ร้ายยังไงก็ยังมีทางรอดไปได้ **คนอยู่ในศีลย่อมมีศิลปะเป็นเกราะคุ้มภัย**”

(คนเหนือดวง. 2551,162)

คำกล่าวที่ว่า “คนอยู่ในศีลย่อมมีศิลปะเป็นเกราะคุ้มภัย” แสดงถึงผลของการรักษาศิลปะว่าคุ้มครองผู้รักษา แม้จะประสบเคราะห์ร้ายเพียงใดก็ยอมผ่านพ้นเหตุการณ์ร้ายไปได้ ดังเช่นโพนที่ยึดมั่นอยู่ในศีลธรรม แม้จะอยู่ในท่ามกลางคนไม่ดี แต่โพนก็ได้รับความปลอดภัยสามารถเอาความดีชนะใจคนได้

ในเรื่อง **ผ้าทอง** อูมากกล่าวถึงการถือศิลปะปฏิบัติธรรม ว่าปัจจุบันเธอหันมาถือศิลปะปฏิบัติธรรมเพื่อทำให้จิตใจสงบ แต่จิตใจของเธอก็ยังไม่สงบตามที่หวังไว้

“.....ตราบไตที่ฉันเป็นมนุษย์ ฉันก็ต้องผจญกิเลสไม่มีที่สิ้นสุด ฉันอุทิศสำหรับสักตัวมา
ถือศีลปฏิบัติธรรม แต่ฉันก็ไม่ได้ความสงบอย่างที่ฉันหวังในโลก ฉันอยู่ตามลำพัง ไม่มีใครรัก ไม่มี
 ใครเข้าใจ”

(ผ้าทอง . 2551, 110)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าพุทธศาสนิกชน **“ถือศีลปฏิบัติธรรม”** เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อ
 แสวงหาความสงบสุขของจิตใจ แต่ในที่นี่ อูมาก็ยังไม่สามารถประพฤติปฏิบัติได้ เพราะยังไม่ปล่อยวาง
 จากกิเลสในเรื่องของความรักที่มีต่อศรีสามีของเธอ

ในเรื่อง **เรือนนพเก้า** คุณนายขจิตเล่าประวัติของคุณหญิงรัชดาภิเษกหรือผอบแก้วที่
 แต่งงานกับเจ้าคุณรัชดาภิเษกแล้ว เมื่ออดีตคู่หมั้นเดินทางกลับมาจากอังกฤษ ผอบแก้วหนีตาม
 คู่หมั้นไป คุณนายขจิตกล่าวถึงความไม่สมหวังในความรักของผอบแก้วกับเขมออดีตคู่หมั้น เป็นเพราะ
 การผิดศีลข้อ 3 กาเมสุมิจฉา ดังนี้

“จะสมหวังได้อย่างไร คุณเอ๋ย **ก็ผิดศีลข้อกาเมสุมิจฉาออกเต็มที** เทวดาฟ้าดินท่านไม่
 เข้าข้างด้วย ชาวตอนนี้ฉันก็ไม่ทราบเรื่องจริงๆ เป็นยังไงนะคะคุณ บางข่าวเขาก็ว่าคุณหญิงเล็ก
 กับคุณหลวง แล้วชมชานกลับมาหาสามี แต่บางข่าวเขาก็ว่าเจ้าคุณท่านให้คนตามหาจนกระทั่ง
 พบ แล้วเอาตัวกลับมาจนได้ คุณจำเรอเธอเปิดปากเจียบ บอกไม่รู้ไม่เห็น...ไม่ยอมบอกแม้แต่เมีย
 ...”

(เรือนนพเก้า. 2550 , 96)

ศีลข้อ 3 คือ เว้นจากการประพฤติดิฉันในกาม ผอบแก้วทำผิดศีลข้อนี้ด้วยการหนีตามคู่หมั้น
 ทั้งที่แต่งงานแล้ว เธอจึงได้รับผลของการผิดศีล ทำให้ชีวิตคู่ไม่มีความสุขและต้องพรากจากคู่หมั้น
 การทำผิดศีลข้อ 3 ในครั้งนั้นทำให้ชีวิตของผอบแก้วต้องเป็นทุกข์อีกนานต่อมา

ในเรื่อง **อมตะ** รัชนีเลี้ยงเด็กกำพร้าไว้ที่บ้านหลายคน หนึ่งในนั้นคือ ชบา รัชนีให้การศึกษา
 ให้ที่พิถีพิถันและอบรมสั่งสอนเด็กๆ เหล่านั้น เมื่อชบาได้พบหนุณา หรือ ธนดา เธอเล่าให้หนุณาฟังว่าเธอ
 เป็นลูกหลานคนใหญ่คนโต ซึ่งเป็นการพูดเท็จทั้งหมด รัชนีจึงตำหนิ และอบรมสั่งสอนว่าการกระทำ
 ดังกล่าวเป็นการทำผิดศีล และเป็นการปลุกฝังนิสัยที่ไม่ดีให้ตัวเอง ดังนี้

“ซบา” เสียงของสตรีวัยกลางคนยังคงนุ่มนวล หากแฝงการตำหนิน้อยๆ “เคยสัญญาไว้ แล้วจำได้ไหม...ว่าอย่างไร”

ซบาก็หันหน้าอีกอึก เมื่อได้ยินคำถามซ้ำจึงตอบตะกุกตะกักว่า

“ค่ะ...ค่ะ...หนูสัญญาว่าจะไม่พูดเรื่องนี้อีกค่ะคุณ”

“เพราะอะไรจำได้ไหม ?”

“เพราะ...” ซบาตะกุกตะกักหนักขึ้น “ผิดศีลห้าค่ะคุณ”

“นอกจากผิดศีลแล้วนะ จะเป็นโทษในการสร้างนิสัยไม่ดีให้ตัวเองด้วย อย่าปล่อยตัวไปกับการเพื่อฝันเลยซบา มันไม่ได้ปลอดภัยให้เธอมุ่งดีได้หรอก ความฝันแบบนี้มันมีแต่จะทำให้เธอเที่ยวโกรธแค้นขมขื่นโลก แล้วก็สร้างความเสียหายให้ผู้คนที่เขาไม่ได้รู้เห็นอะไรด้วยกับเธอ ในที่สุดเธอเองนั่นแหละจะได้รับผลร้าย หากยังหักห้ามใจตัวเองไม่ได้”

(อมตะ. 2552 , 22 3)

การพูดเท็จเป็นการผิดศีล 5 ซบาทำผิดศีลข้อ 4 คือ การเว้นจากการพูดเท็จ แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าการพูดเท็จนอกจากจะเป็นการประพฤติผิดศีลแล้ว ยังเป็นการสร้างนิสัยไม่ดีให้กับตัวเอง ซึ่งจะทำให้ผู้ประพฤติไม่มีความสุข และอาจสร้างความเดือดร้อนเสียหายแก่ผู้อื่นด้วย

จากตัวอย่างนวนิยายทั้ง 5 เรื่อง ได้แก่ **หน้ากาสดอกช่อนกลิ้ง คนเหนือดวง** **ผ้าทอง เรือนนพเก้า** และ **อมตะ** แก้วแก้วเสนอแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องการรักษาศีล ไว้อย่างชัดเจนโดยเฉพาะศีล 5 ที่ถือว่าเป็นศีลชั้นพื้นฐานที่พุทธศาสนิกชนควรยึดถือปฏิบัติ แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าผู้รักษาศีล จะได้รับอานิสงส์ของการรักษาศีล เสมือนมีเกราะคุ้มภัย ดังที่ปรากฏในเรื่อง **คนเหนือดวง** การประพฤติผิดศีลข้อ 3 กาเมสุมิฉา ทำให้ผู้ประพฤติผิดศีลและ คนรอบข้างไม่มีความสุข ดังที่ปรากฏในเรื่อง **เรือนนพเก้า** การรักษาศีลข้อ 4 เว้นจากการพูดเท็จ การทำผิดศีลข้อ 4 บ่อยครั้งเป็นการปลุกฝังนิสัยที่ไม่ดีให้ตัวเอง พุทธศาสนิกชนที่ดีหลีกเลี่ยงที่จะพูดคำเท็จดังปรากฏในเรื่อง **หน้ากาสดอกช่อนกลิ้ง** และ **อมตะ** ส่วนเรื่อง **ผ้าทอง** แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าพุทธศาสนิกชนถือศีลปฏิบัติธรรม เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สงบสุข

2.2.2 การปฏิบัติธรรม

การปฏิบัติธรรม หมายถึง การนำธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตทำงาน คือเอาธรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริง ทำให้เป็นชีวิตที่ดีมีความสุข (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). 2536: 25) ตัวอย่างการปฏิบัติธรรม เช่น การบวช การถือศีล การสวดมนต์ เป็นต้น

นวนิยายของแก้วแก้วที่แสดงให้เห็นการปฏิบัติธรรมได้แก่การบวช มี 7 เรื่อง ได้แก่ **อมตะ จอมนาง** **ผ้าทอง** **แต่ปางก่อน** **พิมมาลา** **จากฝันสู่นิรันดร** และ **คนเหนือดวง**

ในเรื่อง **อมตะ** ราชินีพี่สาวของเรจอร์ ตัดสินใจจะบวช หลังจากใช้ชีวิตนักธุรกิจที่คร่ำเคร่งอยู่กับตัวเลขบัญชีรายรับ รายจ่าย การโยกย้ายเปลี่ยนตัวบริวาร ตลอดจนการซื้อขายและโอนอสังหาริมทรัพย์ต่างๆ ในกิจการของครอบครัว ราชินีมีความเห็นว่าเงินทองที่หามาได้มากเกินไป สิ่งเหล่านี้เป็นภาระและเธอคิดว่าเธอตกเป็นทาสของมัน ราชินีต้องการหลุดพ้นจากสิ่งเหล่านี้จึงต้องการที่จะบวช บั้นปลายชีวิตเธออุ้มขาน่วมชาวปฏิบัติธรรม เลี้ยงเด็กกำพร้า

‘โอ้! คนเรานั้นก็แค่นี้เอง มีที่พ้นล้านก็ต้องการกินแค่อิ่ม เสื้อผ้าพอแค่นุ่งหมกักร้อนหนาวนอนแค่หลับ มีมากเข้าก็เกินจำเป็น ช้ำยังกลายมาเป็นภาระให้ฉันเป็นทาสของมันอยู่ทุกวี่ทุกวันด้วยซ้ำไป’

...ราชินีขายหุ้นต่างๆ ที่มีอยู่ ขายกิจการหรือโอนไปให้ผู้ร่วมทุน แปรทุกอย่างมาเป็นเงินสด จำนวนมหาศาลพอที่เรจอร์จะอาศัยดอกเบี้ยอยู่กินอย่างสบายไม่เดือดร้อน **ตัวเธอเดินเข้าวัด หวังพึ่งความร่วมมือของศาสนาเป็นที่พึ่งโดยไม่หวนกลับไปสู่วิถีแบบเก่าอีก**

(อมตะ. 2552, 529)

ราชินีต้องการบวชเพราะมีความเบื่อหน่าย ความวุ่นวายเกี่ยวกับธุรกิจของครอบครัว ราชินีต้องการอาศัยความร่วมมือแห่งพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจ เพื่อความสงบสุขในชีวิต ในตอนท้ายแม้ราชินีไม่ได้บวชตามที่ปรารถนา แต่ได้นำหลักธรรมทางพุทธศาสนา มาปฏิบัติ เช่น การทำงานโดยการอบรมเลี้ยงดูเด็กกำพร้า การถือศีลปฏิบัติธรรม การเข้าวัดทำบุญ การสวดมนต์ เป็นต้น ราชินีกลับไปอยู่ที่บ้านริมน้ำบางปะอิน ทำให้ชีวิตและจิตใจสงบสุขได้เช่นกัน

ในเรื่อง **จอมนาง** แก้วแก้วแสดงให้เห็นการปฏิบัติธรรมของตัวละครคือ เจ้าฟ้าหงสาซึ่งมีความต้องการที่จะบวช หลังจากที่ยอมเห็นว่าตลอดเวลาที่ผ่านมา ตนหลงมัวเมาอยู่ในอำนาจจนคิดว่าสามารถผืนกฎธรรมชาติได้ คือ สามารถทำให้เจ้าราชบุตรฟื้นขึ้นจากความตายได้ เจ้าฟ้าหงสาพบว่าแท้จริงแล้วตนก็คือมนุษย์ธรรมดาคนหนึ่งเท่านั้น มีความทุกข์ ความทรมาน เหมือนปุถุชนทั่วไป เมื่อคิดได้ดังนี้เจ้าฟ้าหงสาจึงต้องการที่จะบวชเพื่อแสวงหาความสงบ

“เข้ามาซิ อัมภางค์ เวสาลี” เจ้าฟ้าหงสาทรัสด้วยสุรเสียงราบเรียบ “ยังมีงานอีกมากกว่าจะต้องทำ แต่ก็คงอีกไม่นานหรอกที่งานของเราจะเบาบางลงได้เสียที **แล้วหลังจากนั้นฉันจะไปบวช แล้วตั้งใจจะไม่สึกอีกเลย**”

แล้ววันหนึ่ง เราจึงกล้าทำ แม้แต่หักหาญกฎของธรรมชาติ เราเชื่อว่าเรามีบารมี มีบุญญาธิการพอที่จะยื้อยุดลูกของเรากลับมาจากความตายได้สำเร็จ ด้วยความหลงในอำนาจของตัวเอง เรา

จึงตกเป็นทาสของอวิชาอันต่ำช้า เราชักจูงฤๅษีที่ประกอบวิทยาคมอันเป็นเดรัจฉานวิชาเข้ามาถึงพระราชฐานเหมือนชักจูงงูพิษเข้ามาถึงที่นอน เราจึงตกอยู่ในอำนาจสะกดของมันโดยไม่มีทางหนี

... “บางครั้งบางคราวเรารู้สึกตัวขึ้นมาได้ เราจึงได้เห็นความเป็นจริงของโลกที่เราไม่เคยมองเห็นมาก่อน เพราะความมืดบอดของเราเอง”

“เรามองเห็นความขลาดของคน ความโลภ ความคดในข้ออในกระดูก ความคิดคดทรยศแม้แต่ผู้ที่เป็นญาติและคนสนิทของเราเอง เราได้เรียนรู้สิ่งที่จักพรรดิและราชันย์มากมายในประวัติศาสตร์ได้เรียนรู้ชีวิตของตนเอง...”

“แต่ดี... ตรงที่ทำให้เราได้คิดว่า แท้จริงเราคือมนุษย์คนหนึ่งนั่นเอง มีความอ่อนแอ โง่เขลา หลงมัวเมา ตลอดจนความทุกข์ความทรมานมิได้ผิดไปจากมนุษย์อื่น”

(จอมนาง. 2552, 630)

เจ้าฟ้าหงสาต้องการบวช เพราะทรงพบสังฆกรรมว่าไม่มีใครหลีกเลี่ยงหนีความตายไปได้ และทรงพบว่าการหลงมัวเมาอยู่ในอำนาจเป็นความทุกข์ เจ้าฟ้าหงสาจึงต้องการบวชเพื่อแสวงหาความสุข หลีกหนีความวุ่นวายทางโลก ต้องการให้ธรรมะกล่อมเกล้าจิตใจให้สงบสุข

ในเรื่อง **ผ้าทอง** คุณนายเจริญ มารดาของอูมา มักใช้เวลาว่างออกต่างจังหวัดไปถือศีลตามวัดต่างๆ เมื่ออูมาเดินทางไปพบมารดาที่วัด พบว่ามารดาสงบเยือกเย็นไม่ต่างจากผู้ถือศีล

มารดาไม่อยู่บ้าน ตั้งแต่อำนาจถึงแก่กรรม คุณนายก็ดูเหมือนจะถอนความสนใจโยธิตีจากทางโลกไปมากกว่าครึ่ง เธอมักใช้เวลาว่างออกต่างจังหวัดไปถือศีลอยู่ตามวัดต่างๆ ห่างไกลชุมชนให้เหตุผลว่า

‘คนแก่แล้วใจค่อมักอ่อนแอ แม่จะต้องทำให้สงบไม่คิดอะไรมาก มิฉะนั้นจะทนความทุกข์ต่อไปไม่ไหว’

คุณนายไปถือศีลอยู่ที่วัดในจังหวัดเพชรบุรี ตั้งแต่สัปดาห์ก่อนกว่าจะกลับก็สัปดาห์หน้า อูมาเหลือความอดกลั้นที่จะรออยู่จนถึงเวลาเธอกลับ

...คุณรับฟังโดยปราศจากอาการโมโหโทโส ดวงหน้าสงบเยือกเย็นภายในชุดขาวแม้ว่าไม่ได้โกนผมอย่างแม่ชี เธอก็ดูไม่ต่างจากผู้ถือศีลเช่นนั้นนัก...

...บัดนี้คุณนายเจริญนั่งขานหม่อมขาว โคนศีรษะหันหลังให้ทางโลกโดยเด็ดขาด...

(ผ้าทอง. 2553 , 290 – 291,348)

คุณนายเจริญมีความทุกข์ที่เกิดจากการสูญเสียสามีได้ไม่นาน อำนาจลูกชายก็ถูกทำร้าย เพราะความขัดแย้งทางธุรกิจคอกม้า ต่อมาอำนาจเสียชีวิต การต้องเผชิญกับความทุกข์หลากหลาย

รูปแบบ ผ่านความสูญเสียบุคคลที่รัก เห็นความทุกข์ของลูก จึงทำให้คุณนายเจริญตัดสินใจโอนศึระะ บวชเป็นแม่ชี เพราะต้องการหันหลังให้ทางโลกอย่างเด็ดขาด

ในเรื่อง **แต่ปางก่อน** ราชาวดีลาออกจากโรงเรียนกุลนารีวิทยา และออกจากวังของท่านหญิงวิไลเลขา หลังจากป่วยจนแทบเอาชีวิตไม่รอดเพราะท่านหญิงวางยา ราชาวดีเดินทางไปอยู่ที่อุตรธานีกับบิดา ต่อมาบิดาถูกโจรยิงเสียชีวิต ราชาวดีจึงหันหน้าเข้าวัดเพื่อหาความสงบให้กับชีวิต หลีกหนีความวุ่นวายทางโลก และต้องการอุทิศส่วนกุศลให้ท่านชายใหญ่

“หนูฟ้าแก่ไปอยู่ที่วัดชาย นอกอำเภอไปสักสิบห้ากิโลเห็นจะได้ครับ อยู่มาได้เกือบปีแล้ว...”

สีหน้าราชาวดีไม่ได้แสดงความยินดีในร้าย เมื่อตอบเรียบๆ ว่า

“ดิฉันไม่ได้หวังสังฆารตนเองแล้วละค่ะ อยู่ที่ไหนก็เท่ากัน **ทุกวันนี้ก็อยู่เพื่อสงบจิตไม่ให้**

ฟุ้งซ่านมากมายนัก จะได้ตัดความรัก...ความอาลัย...ต่อบางสิ่งบางอย่างได้บ้าง ถ้ากลับกรุงเทพฯ ก็เท่ากับพาตัวเองกลับไปสู่ความวุ่นวาย ไปสู่กิเลสเก่าๆ”

(แต่ปางก่อน . 2551 , 311-313)

ราชาวดีไปปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัดต่างจังหวัดเพราะทุกข์ใจจากความรัก อาลัยอาวรณ์ ดวงวิญญาณของหม่อมเจ้ารังสิริ ที่ไม่สามารถครองคู่กันได้ในชาติภพนี้ ราชาวดีปฏิบัติธรรมเพื่อทำจิตใจไม่ให้ฟุ้งซ่าน หลีกหนีความทุกข์ใจ หลีกหนีจากกิเลสความรัก การปฏิบัติธรรมของราชาวดีทำให้ราชาวดีทำได้ในเรื่องของสังฆาร เพราะราชาวดีกล่าวกับคุณชายจिरายว่า “ดิฉันไม่ได้หวังสังฆารตนเองแล้วค่ะ อยู่ที่ไหนก็เท่ากัน...” การปฏิบัติธรรมของราชาวดีทำให้ราชาวดีปลงตกในเรื่องของสังฆารต้องการสงบจิตใจไม่ให้ฟุ้งซ่านให้พ้นจากความทุกข์ที่เป็นอยู่

ในเรื่อง **พิมมาลา** เปรี้ยวบวชเพื่อต้องการหลีกหนีความทุกข์ ที่เกิดจากความรัก เมื่อเปรี้ยวรู้ว่าว่าน้ำนวลหญิงสาวที่เปรี้ยวหลงรักกำลังจะแต่งงานกับแวน เปรี้ยวทำใจที่จะแสดงความความยินดีกับการแต่งงานของคนทั้งสองไม่ได้ จึงกลับไปบวชที่บ้านต่างจังหวัดเพื่อสงบจิตใจ ขณะบวชอยู่เปรี้ยวได้พบกับต่ายม ผู้ที่มาอาศัยอยู่ในวัด และจากคำพูดของต่ายมทำให้เปรี้ยวคิดว่าทุกข์ที่อยู่ในใจ ขณะนี้เกิดจากการปล่อยใจไปตามกิเลส ดังนี้

“หลวงพ่อก็น่าจะงั้นละครับ คนอย่างผมมันถึงเป็นอยู่แค่นี้” ต่ายมยิ้มรับ อย่างหน้าชื่น “จะเลิก...จะเลิกที่ไรก็ได้ซักที ไปไม่รอด หลวงพ่อก็น่าจะดาอยู่เรื่อย ให้อัซั๊แพ่ ไม่ได้แพ้ศัตรูที่ไหนหรอกนะ แพ้ตัวเอง ไม่รู้จักแข็งใจ ถ้าผมแข็งใจได้ซักนิด ปานนี้ก็เป็นพระยิ้มให้คนกราบไหว้อย่างหลงพี่ว่า ที่นี้มันไปไม่ไหว ก็เลยอยู่แค่นี้”

ตายืมเดินจากไปแล้ว พระหนุ่มกวาดใบไม้ต่อไป มีเวลาว่างพอที่จะขบคิดอย่างที่เคยเมื่อก่อนไม่เคยนี้ ก็มือทำงานไป ใจก็คิดไป กลางความเงียบเปล่าเปลี่ยว ไร้ผู้คน มีแต่เจดีย์บรรจุนิธิของผู้ตายเรียงรายอยู่เป็นแถวในป่าช้า...

...คำพูดของตายืม ทำให้เขาย้อนกลับมามองตัวเองเป็นครั้งแรก

‘เรามันต่างจากตายืมตรงไหน เรื่องเอาชนะใจตัวเองไม่ได้’

คำตอบที่ได้รับ ทำให้เขานึกละอายตัวเอง

‘ไม่ต่าง เพราะจนบัดนี้ก็ยังอยากได้หล่อน พอ ๆ กับตายืมอยากเหล่าไม่ต่าง เพราะจนบัดนี้ก็ยังไม่อยากได้หล่อน พอ ๆ กับตายืมอยากเหล่า’

(พิมมาลา. 2548, 548, 549)

เพรียวต้องการบวช เพราะมีความทุกข์ใจที่เกิดจากความรัก เพรียวต้องการหลีกเลี่ยงความทุกข์ที่เกิดจากกิเลสที่อยากจะครอบครองน้ำนวล ผลของการบวชทำให้เพรียวรู้จักความรักมากขึ้น ความรักแบบมีเมตตา คือ ปราบปรามให้คนที่ตนรักมีความสุข เพรียวพบว่าความทุกข์ที่เกิดขึ้นจนทำให้เพรียวหนีมาบวชนั้นแท้จริงเป็นความทุกข์ที่เกิดในใจของเพรียวเอง เพรียวจะต้องเอาชนะใจตนเองให้ได้ ไม่ปล่อยให้กิเลสเข้าครอบงำ ตามใจที่ปรารถนา จึงจะพ้นทุกข์

ในเรื่อง **จากฝันสู่นิรันดร** เชื้อเป็นตัวละครที่บวชเพื่อหลีกเลี่ยงความทุกข์ใจที่เกิดจากความรัก เมื่อคู่หมั้นของเชื้อหนีไปกับชายที่ไม่รู้จักห้วนอนปลายเท้า เชื้อได้รับความทุกข์ใจมาก เชื้อบวชเพื่อใช้พระธรรมคำสอนระงับความทุกข์ใจ

ตรัยพูดไม่ออก คุณเชื้อบวช...เรื่องนี้เป็นสิ่งสุดท้ายที่เขาคาดคิด กังบอกคุณเชื้อหรือเปล่า เรื่องตรัยและภรรยา...ข้อนี้เขาเดาไม่ออกเช่นกัน

“เมียพ่อตรัยตายขอรับ” กังเป็นฝ่ายตอบแทนชายหนุ่มผู้ยังอึ้งอยู่ “เป็นไข้ได้สองวันก็ตาย พ่อตรัยเสียใจมาก กระผมเห็นไม่เข้าที่เลยพามาที่นี่ เผื่อจะมองเห็นทางสว่างบ้าง”

คุณเชื้อนิ่งไปนิดหนึ่ง สายตาบอกความเห็นอกเห็นใจมากขึ้นแล้วตอบซ้ำ ๆ ว่า

“การพลัดพรากจากสิ่งที่รักเป็นความทุกข์ การประสบกับสิ่งที่ไม่รักเป็นความทุกข์ ทุกข์นั้นเป็นของคู่กับปุถุชนผู้ยังมีรักโลกโกรธหลง เมื่อสิ่งใดไม่เป็นไปอย่างใจก็เกิดความทุกข์ อยากรว่าแต่ประสกเลย อาตมาเองก็ทุกข์มากมายมาแล้ว ทุกข์ขนาดนี้ไม่ใช่คิดจะฆ่าตัวตายอย่างเดียว อยากรจะฆ่าคนอื่นให้ตายไปเสียด้วย เพราะเขาทำให้เสียใจ อับอาย แค้นใจ แสนสาหัส”

(จากฝันสู่นิรันดร. 2553, 550)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นสาเหตุที่เชื่อบวชเพราะมีปัญหาในเรื่องความรัก คู่หมั้นของเขื่อนี้ไปกับชายอื่นทำให้เขามีความทุกข์ เสียใจจนแทบเสียดิถี จึงบวชเพื่อให้พระธรรมช่วยดับความทุกข์ร้อนในจิตใจ เมื่อบวชแล้วเชื่อบวชว่าสาเหตุที่มีความทุกข์ใจนั้นเกิดเพราะการเอาใจไปยึดมั่นถือมั่นว่าผู้หญิงคนนั้นเป็นของเรา เมื่อรู้สาเหตุแห่งทุกข์แล้วเชื่อจึงทำใจไม่เอาใจเข้าไปยึดมั่นในความรักนั้นอีก ความทุกข์ของเขื่อนี้จึงคลายลง

ในเรื่อง **คนเหนือดวง** โหรมหาศาลเป็นผู้ที่เกิดมาในตระกูลเจ้าคุณโหรหรือพระยาญาณศาสตร์ โหรผู้โด่งดังในสมัยอยุธยา แต่โหรมหาศาลไม่มีคุณธรรมใช้วิชาโหราศาสตร์หาผลประโยชน์ โดยมีชอบโดยร่วมมือกับทนายวัฒน์ ทนายประจำบริษัทคุณนายทองถัก หลอกหลวง โกงเงินบริษัทจนบริษัทเกือบล้มละลาย และยังหาประโยชน์จากความศรัทธาของคุณนายทองถัก ทำให้คุณนายทองถักเสียเงินให้โหรมหาศาลเป็นจำนวนมาก ตอนท้ายของเรื่องโพนแสดงให้โหรมหาศาลเห็นว่ากรรมไม่รักษาศีลธรรม ใช้วิชาความรู้ทางโหราศาสตร์อย่างไม่มีคุณธรรมทำให้วิชาความรู้เสื่อม โพนพบโหรมหาศาลอีกครั้งที่วัดโหราราม โหรมหาศาลนั่งขานหม่อมขา กำลังนั่งสวดมนต์อยู่ โหรมหาศาลต้องการที่จะบวช แต่ไม่สามารถบวชได้เพราะรู้ว่าทำบาปกรรมไว้มาก จิตใจยังไม่สงบ และยังมีกิเลสอยู่

แล้วโพนก็เห็นชายชราผู้หนึ่ง นุ่งหม้อด้วยสีขาว มีผ้าเช็ดข้อมือขึงชายหลวมๆ อีกที่หนึ่ง นั่งพับเพียบถือดอกไม้ธูปเทียนเหมือนกำลังสวดมนต์อยู่อย่างเคร่งครัด

เห็นจากข้างหลัง โพนใจโลดขึ้นเพราะความนึกไม่ถึง ดีใจหลุดปากออกมาในความเงิบสงัดของโบสถ์

“นำโหนด”

ชายชราหันมาช้าๆ ดอกไม้ธูปเทียนยังอยู่ในมือ ผมเผ้าหงอกขาวไปหมดแล้วทั้งหัว ภูหน้ายังคงขาวชูปเหมือนเดิม แต่ว่าสงบเยือกเย็นกว่าเก่ามาก

“โหรมหาศาล” โพนหลุดปากออกมาด้วยเสียงกระซิบ

โหรมหาศาลไม่ได้ทำท่าแปลกใจอย่างใด หันกลับไปวางดอกไม้ลงบนพานปักธูปลงในกระถาง แล้วปักเทียนลงบนราวเหล็ก โพนจึงคลานเข้าไปใกล้ๆ

“โหร...เอ๊ย...ลุงมาทำอะไรอยู่ที่นี่...ครับ”

โหรมหาศาลก้มลงกราบพระพุทธรูป แล้วขยับตัวห่างออกมาหน่อยด้วยท่าทางสำรวมตอบเสียงเนือๆ ว่า

“วันนี้มาอาศัยวัดอยู่ ถือศีลทุกวันนี้พระ...วันธรรมดาถืออยู่ที่บ้าน”

“ลุงคิดจะบวชหรือครับ”

สีหน้าโหรมหาศาลสลดลงเล็กน้อย

“อยากบวชเหมือนกัน แต่ละอายเพราะบาปยังหนาอยู่มาก อย่างน้อยก็ยังทิ้งไตร่ตรองวิชาไม่ได้”

“...กลับไปอยู่เหมือนเมื่อตอนเริ่มต้น เสียตายแต่ว่าแก่แล้ว จะมีเวลาใช้นี้กรรมอีกนานเท่าไรไม่รู้ นี่ๆ อยู่อย่างเมื่อก่อนก็สบายดี เบาสบาย ไปไหนมาไหนไม่มีห่วง วันๆ ก็นึกแต่ว่าจะช่วยให้คนเขาสบายใจขึ้นได้ยังไง เลยไม่ต้องห่วงตัวเอง”

(คนเหนือดวง .2551 , 499-500)

เดรัจฉานวิชา คือ วิชาความรู้ที่พระภิกษุศึกษาแล้วไม่เป็นประโยชน์แก่การบรรลุนิพพาน วิชาที่จัดเป็นเดรัจฉานวิชา สำหรับพระภิกษุ ครอบคลุมถึงวิชาทำนายดวงชะตา สักเสกเลขยันต์ ร่ายมนต์ขับผี สะเดาะเคราะห์ต่อชีวิต ทำเสน่ห์ รวมทั้งวิชาปรุงยาและวิชาผ่าตัดเพื่อรักษาโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ดังที่ปรากฏใน **พระวินัยปิฎก จุลวรรค ภาค 2** (2514 : 56) กล่าวถึงเดรัจฉานวิชาที่พระพุทธรเจ้ามีข้อห้ามไม่ให้ศึกษาเรียนรู้ ดังนี้

[183] สมัยต่อมา พระฉัพพัคคีย์เรียนดีรัจฉานวิชา ... ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค พระผู้มีพระภาค ... ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่พึงเรียนดีรัจฉานวิชา รูปใดเรียน ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

[184] สมัยต่อมา พระฉัพพัคคีย์สอนดีรัจฉานวิชา ชาวบ้านเพ่งโทษติเตียน โพนทะนาว่า ... เหมือนพวกคฤหัสถ์ผู้บริโภคคาม ... ภิกษุทั้งหลายกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค พระผู้มีพระภาค ... ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่พึงสอนดีรัจฉานวิชา รูปใดสอน ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

โหราศาสตร์มีความต้องการที่จะบวช เพราะสำนักในผิดชอบชั่วดี แต่โหราศาสตร์ยังตัดกิเลสที่เรียกว่า เดรัจฉานวิชา ในที่นี้ก็คือการทำนายดวงชะตาไม่ได้ จึงไม่สามารถที่จะบวชได้ จึงมาถือศีลปฏิบัติธรรมที่วัดในวันพระ วันธรรมดาถือศีลปฏิบัติธรรมอยู่ที่บ้าน และบริจาคหนังสือตำราบริจาคทรัพย์เพื่อสร้างห้องสมุด เพื่อให้จิตใจสบาย สงบสุข

แก้วแก้วได้เสนอแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องการปฏิบัติธรรมได้อย่างชัดเจน จะเห็นได้ว่า แก้วแก้วสร้างให้ตัวละครมีสาเหตุในการปฏิบัติธรรมที่ต่าง ๆ กัน เช่น รัชนี้ ในเรื่อง **อมตะ** และ เจ้าฟ้าหงสา ในเรื่อง **จอมนาง** ปฏิบัติธรรมเพื่อหลีกเลี่ยงความวุ่นวายทางโลก ส่วนราชาชาติในเรื่อง **แต่ปางก่อน** เปรี้ยวในเรื่อง **พิมมาลา** และเชื้อในเรื่อง **จากฝันสู่วันตร** ปฏิบัติธรรมเพื่อหลีกเลี่ยงกิเลสที่เกิดจากความยึดมั่นถือมั่น ทำให้เกิดความทุกข์ นวนิยาย 7 เรื่องนี้ มีตัวละครที่ปฏิบัติธรรมแต่ไม่ได้บวชอยู่ 3 เรื่อง คือ **อมตะ แต่ปางก่อน** และ **คนเหนือดวง** ตัวละครปฏิบัติธรรมโดยการถือศีล ทำบุญ และสวดมนต์ ซึ่งช่วยให้ใจสงบได้เช่นเดียวกัน ส่วนอีก 4 เรื่อง คือ **จอมนาง จากฝันสู่วันตร พิมมาลา** และ **คนเหนือดวง** แก้วแก้วสร้างให้ตัวละครบวชเพื่อใช้พระธรรมกล่อมเกลารักษาสภาพจิตใจให้สงบ

2.2.3 ผู้กระทำความดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทน

พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาดก ภาค 1 (2514 : 163) กล่าวถึงหลักกรรมเรื่องผู้ที่กระทำความดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทนว่า “บุคคลทำกรรมใด ย่อมมองเห็นกรรมนั้นในตน ผู้ทำกรรมดี ย่อมได้ผลดี ผู้ทำกรรมชั่ว ย่อมได้ผลชั่ว บุคคลหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น”

พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรม (2546 : 160) อธิบายความหมายของ กรรม ด้ว่า “กรรมดี หมายถึง ทำความดี, ทำสิ่งที่ดีงาม”

ผู้กระทำความดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทน หมายถึง การกระทำที่ทำให้เกิดเป็นความสุข เป็นความเจริญ แก่ผู้กระทำ ไม่ทำให้ตนและผู้อื่นเดือดร้อน ผลของการกระทำย่อมทำให้ผู้กระทำมีความสุข มีความเจริญ

นวนิยายของแก้วเก้าปราภวแนวคิดเรื่องผู้กระทำความดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทน จำนวน 11 เรื่อง ได้แก่ **คนเหนือดวง เงามพราย ทางเทวดา เทวาวาด พิมมาลา จอมนาง ดอกแก้ว การะบุหนิง เรือนมยุรา วสันต์ลีลา วิมานมะพร้าว และหน้ากากดอกช่อนกลั่น**

ตัวอย่างนวนิยายของแก้วเก้าที่แสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องผู้กระทำความดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทน ผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง 5 เรื่อง ได้แก่ **คนเหนือดวง เงามพราย ทางเทวดา เทวาวาด และ พิมมาลา**

ในเรื่อง **คนเหนือดวง** โพนเป็นตัวละครที่ประพฤติปฏิบัติเห็นได้จากเมื่อโพนหลงรักน้ำหอม คู่หมั้นของเผ่าเพชร โพนให้เกียรติและดูแลน้ำหอมอย่างดีไม่ฉวยโอกาส เมื่อโพนเข้าป่าไปพร้อมกับน้ำหอม เพื่อตามหาเผ่าเพชร โพนเดินไปพบหมู่เสือสมิงโดนเสือสมิงหลอกให้ไปพบหญิงสาวที่เป็นเสือสมิง โพนถูกชักชวนยั่วชวนให้ขึ้นไปบนบ้าน โพนเกือบจะหลงกลเสือสมิง แต่โพนนึกถึงคำสอนของน้ำโหนด และเป็นห่วงน้ำโหนดกับน้ำหอม โพนจึงกลับมาอยู่ที่พักที่ทั้งสองพักอยู่ จึงทำให้โพนปลอดภัยจากเสือสมิง

โพนอยากจะก้าวเข้าไปข้างหน้า แต่ก้าวไม่ออก นึกถึงหมอดู และน้ำหอมซึ่งนอนหลับอยู่ข้างกองไฟขึ้นมาทันที ตาแก่คนหนึ่งกับหญิงสาวอีกคนหนึ่ง...เกิดอันตรายขึ้นมาใครจะช่วยได้ทัน น้ำโหนดแกจะมีปัญญาป้อนิทานโกหกให้เสือลายพาดกลอนฟังอยู่ได้หรือ ถ้ามันจะเข้ามาคาบไปละก็โพนก็เลยรีบบอกว่า

“น้องสาวขึ้นบ้านไปเถอะ ฉันกลับไปหาเพื่อนก่อน อยู่ไม่ไกลนี้หรอก”

หล่อนทำท่าจะคัดค้าน แต่วาโพนก็ไม่ฟังแล้ว รีบถอยห่างออกมาแล้วหมุนตัวกลับเดินจ้ำจ้าวไม่เหลียวหลัง จนกลายเป็นวังเสียดด้วยซ้ำ คราวนี้เดินเดาสุ่มไปแท้ ๆ ไม่นานเท่าไร โพนก็ใจชื้นเมื่อเห็น กองไฟริบหรี่ อยู่ข้างหน้า เร่งฝีเท้าอีกครั้งเดียวก็กลับมาถึงที่เดิม ทุกอย่างยังคงสงบเงียบเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

(คนเหนือดวง.2552,310-311)

แก้วแก้วแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องผู้กระทำความดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทน เห็นได้จาก โพนไม่ปล่อยตัวปล่อยใจไปตามอำนาจฝ่ายต่ำที่เสียดสังพยาบายยั่วยวน มิฉะนั้นโพนอาจจะเสียชีวิตแล้วก็ได้ โพนมีความอดทนอดกลั้น มีความกตัญญูต่อหน้าโพนผู้เป็นครูของโพน และมีความเอื้ออาทร ต่อน้าหอมหญิงสาวที่ร่วมเดินทางมาด้วย จึงทำให้โพนรอดพ้นจากเสียดสัง

ในเรื่อง **เงาพราย** แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าผู้ประพฤติกรรมดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทน ดังที่ รัชต์เชื่อว่าหากยึดมั่นในคุณธรรม ความชั่วทั้งปวงก็ทำร้ายเราไม่ได้

“เรนฟังนะ เวลาผมตกอับไม่มีใครอยู่ทำงานกับผม นอกจากเรนคนเดียว เป็นน้ำใจที่ตอบแทนเท่าไรก็ไม่หมด เรื่องลึกลับที่เราเจออยู่ มันจะเป็นอะไรก็ตาม ผมเชื่อว่ามันทำร้ายเราไม่ได้ง่ายๆ ถ้าเรายึดมั่นในคุณธรรม ความชั่วจะเอาชนะเราไม่ได้”

(เงาพราย . 2553 , 340)

จากคำพูดของ รัชต์ “ถ้าเรายึดมั่นในคุณธรรม ความชั่วจะเอาชนะเราไม่ได้” แก้วแก้วแสดงให้เห็นผลของการทำความดี คือการยึดมั่นในคุณธรรม ความชั่วร้าย หรือสิ่งที่ทำให้เดือดเนื้อร้อนใจก็ไม่สามารถเกิดขึ้นแก่ผู้ที่ยึดมั่นในคุณความดีได้ ในที่นี้เรื่องลึกลับคือความชั่วที่เกิดขึ้นไม่สามารถทำอะไรได้ ความดีจะคุ้มครองให้ปลอดภัยจากความชั่วร้ายทั้งปวง

ในเรื่อง **ทางเทวดา** สาแคนเป็นผู้ที่ทำความดีมาตลอดชีวิต ที่สำคัญคือการทำความดีต่อผู้ที่เคยทำร้ายตนเอง วันหนึ่งในขณะที่เดินกลับที่พัก สาแคนถูกอันทพาลท้องถิ่นทำร้ายร่างกายเพื่อชิงทรัพย์ แต่เมื่ออันทพาลผิวดำคนนั้นกลายมาเป็นคนใช้ของสาแคน เขากลับตั้งใจรักษาโดยไม่ได้ผูกใจเจ็บ ด้วยความดีที่ทำมาตลอด ทำให้เทวดาตกลงใจว่าสมควรจะบันดาลให้สาแคนรูปงามตามปรารถนา

ผลคะแนนออกมาว่า กุศลที่สาแคนทำส่งให้เขาสามารถมีรูปร่างหน้าตาหล่อได้ก็จริง แต่คำอธิษฐานเดิมก่อนจุดธูปมาเกิดก็ยังเป็นเงื่อนไขเหนียวแน่นลบล้างไม่ได้อยู่นั่นเอง...”

...เทวดาแทบจะถามเป็นเสียงเดียวกัน

“ทำยังไง”

“ให้เขาเป็นชายทรงโฉมเลิศล้ำ ดังเมื่ออยู่บนสวรรค์ ในเงาของข้า..คืองามมีด....”

(ทางเทวดา . 2549, 148-149)

ตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้ประพฤติดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทน ดังที่สาแคนได้รับ คือ เหล่าเทวดาเห็นการกระทำของสาแคนที่เอาชนะความรู้สึกฝ้ายต่ำได้ ช่วยเหลืออันธพาลที่กลายมาเป็นคนใจอย่างเต็มความสามารถ สาแคนจึงได้รับพรตามปรารถนา นั่นคือ มีรูปงามเมื่ออยู่ในความมืดซึ่งคือผลของการกระทำความดี

ในเรื่อง **เทวาวาด** เขตอรัญ เด็กหนุ่มที่อาศัยอยู่วัดเพื่อเรียนหนังสือ วันหนึ่งเข้าไปทำ ความสะอาดกุฏิหลวงตา จึงได้พบดวงของตนและเพื่อนอีกสองคน เขตอรัญมุ่งมั่นจะประพฤติแต่ ความดี เพื่อหลีกเลี่ยงดวงชะตาที่หลวงตาเขียนไว้ว่าเขาจะต้องติดคุก ยากจน มีเรื่องทะเลาะวิวาท ดังตอนท้ายของเรื่องได้กล่าวไว้

ผิดกับเขตอรัญ เขาตัดสินใจมุ่งมั่น เลือกลีลาที่เป็นกุศลอย่างยิ่งแก่ชีวิตเขา ไม่ว่าจะการถือ วิชาศีล 5 กตัญญูรู้คุณ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานและบุคคลที่อยู่รอบข้าง ไม่อาฆาตพยายาบาท ขยันหมั่นเพียร มุ่งมั่นในการงานที่สุจริต มีจิตใจที่ผ่องใสและทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน หลีกเลียงสิ่งที่ไม่ดีตรงกันข้าม

ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นมงคลชีวิต มันทำให้ชะตาของเขาเปลี่ยนไปในทางดี หลายครั้งที่เผชิญ หัวเลี้ยวหัวต่อ เขาก็ผ่านมาได้อย่างไร้บาดแผล

(เทวาวาด . 2549, 184)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นความดีที่ควรกระทำเพื่อเป็นกุศล หรือเป็นสิ่งมงคลในชีวิต ได้แก่ การ วิชาศีล 5 ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานและบุคคล การไม่อาฆาตพยายาบาท ความขยันหมั่นเพียร ความมุ่งมั่นในการงานที่สุจริต การมีจิตใจที่ผ่องใสและการทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลดี เป็นสิริ มงคลแก่ชีวิตผู้ประพฤติ ดังเช่น เขตอรัญที่ชะตาชีวิตของเขาเปลี่ยนไปทางที่ดีขึ้นเพราะกระทำแต่ความ ดี

ในเรื่อง **พิมมลา** หลวงลุงพูดให้กำลังใจเพ็ญเรื่องของการทำความดีว่านอกจากคนจะ ชมเชยแล้วยังได้รับการสรรเสริญจากเทวดา การทำความดีจะทำให้จิตใจผ่องใส

“ผมหวังว่าจะเป็นความทุกข์น้อยกว่านี้ ผมเชื่อเรื่องทำดีทำชั่วครับ เชื่อว่านรกสวรรค์มีจริง เวลาผมทุกข์ผมถึงไม่คิดจะทำชั่ว”

“เจ้าคิดถูกแล้ว” หลวงลุงมองหลานชายอย่างสนใจขึ้นเล็กน้อย“ทำดีอย่าว่าแต่คนด้วยกันจะ
ชมเชย แม้เทวดาก็สรรเสริญ ทำแต่กุศลอีกหน่อย จิตเจ้าจะผ่องใสขึ้น ทุกข์จะเบาบางลงไปเอง”

(พิมมาลา.2548,537)

จากคำพูดของหลวง “ทำดีอย่าว่าแต่คนด้วยกันจะชมเชยแม้เทวดาก็สรรเสริญ ทำแต่กุศลอีก
หน่อย จิตเจ้าจะผ่องใสขึ้น...” แสดงให้เห็นว่าการทำความดีจะต้องได้รับผลดีตอบแทน ช่วยให้จิตใจ
ผ่องใสและความทุกข์เบาบางลง มนุษย์และเทวดาต่างสรรเสริญ หลวงลุงพูดให้กำลังใจเพียว เมื่อ
เห็นว่าเพียวกำลังมีความทุกข์ใจ และต้องการช่วยเหลือให้มีกำลังใจ มีศรัทธาในการทำความดี คลาย
จากความทุกข์

จากการวิเคราะห์แนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกรรมที่เป็นกุศลกรรมที่ปรากฏในนวนิยายของแก้ว
แก้ว พบว่ามีการเสนอแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกรรมที่เป็นกุศลกรรม 3 ประการ ได้แก่ การรักษาศีล
แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าพุทธศาสนิกชนรักษาศีล 5 ซึ่งเป็นศีลขั้นพื้นฐาน การรักษาศีล จะเป็นเสมือน
เกราะคุ้มภัยผู้รักษาศีล การปฏิบัติธรรม เพื่อแสวงหาความสงบทางใจ หลักหนีกิเลสที่ก่อให้เกิดความ
ทุกข์ทางโลก ผู้ประพฤติกกรรมดีย่อมได้รับผลดีตอบแทน

3. วัฏสงสาร

พระธรรมปิฎก (2538 : 89) อธิบายความหมายของวัฏสงสารว่า คือ

“การวนเวียน, การเวียนเกิดเวียนตาย, การเวียนว่ายตายเกิด, ความเวียนเกิด หรือ
วนเวียน ด้วยอำนาจกิเลสกรรม และวิบาก เช่น กิเลสเกิดขึ้นแล้วให้ทำกรรม เมื่อทำกรรมแล้วย่อม
ได้รับผลของกรรม เมื่อได้รับผลของกรรมแล้ว กิเลสก็เกิดอีกแล้วทำกรรม แล้วเสวยผลกรรม
หมุนเวียนต่อไป”

การที่มนุษย์ยังอยู่ในวัฏสงสารเป็นเพราะมนุษย์ยังมีกิเลส ทำให้ต้องรับผลกรรมไม่จบสิ้น
แก้วแก้วเสนอแนวคิดเรื่องวัฏสงสารว่าเมื่อมนุษย์ยังมีกิเลสก็ย่อมต้องเวียนว่ายตายเกิด แบ่งออกเป็น 2
ประเด็น คือ

3.1 การวนเกิดเวียนตาย

3.2 การเกิดในนรก - สวรรค์

3.1 การรวนเกิดเวียนตาย

การเวียนเกิดเวียนตาย คือ การรวนเวียนในวิภูฏะสงสารด้วยอำนาจกิเลสกรรม ตราบใดที่มนุษย์ยังมีกิเลส ยังมีควมอยากได้ อยากมี อยากเป็นอยู่ มนุษย์ยังคงต้องมาเวียนว้ายตายเกิดรวนเวียนไปไม่มีที่สิ้นสุด

นวนิยายของแก้วเก้าที่แสดงเรื่องการรวนเกิดเวียนตายมักนำเสนอเรื่องโดยให้ตัวละครกลับชาติมาเกิดมี 7 เรื่อง ได้แก่ **แต่ปางก่อน คนเหนือดวง อธิษฐาน อมตะ เรือนนพเก้า แก้วราหู และวิมานมะพร้าว** ผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง 5 เรื่อง ได้แก่ **แต่ปางก่อน คนเหนือดวง อธิษฐาน อมตะ และเรือนนพเก้า**

ในเรื่อง **แต่ปางก่อน** แสดงการรวนเกิดเวียนตายถึง 3 ชาติของท่านชายใหญ่หรือหม่อมเจ้ารังสิธรกับเจ้านางม่านแก้ว ในชาติแรกขณะที่ท่านชายใหญ่กับเจ้านางม่านแก้วกำลังจะเข้าห้องหอปรากฏว่าเจ้านางม่านแก้วเสียชีวิตในคืนวันแต่งงาน เพราะถูกวางยาพิษจากหม่อมเจ้าวิไลเลขา ท่านชายใหญ่เสียใจมากที่ไม่อาจปกป้องหญิงคนรักได้ และตรอมใจตายในเวลาต่อมา ในชาติที่สองเจ้านางม่านแก้วมาเกิดเป็นราชาวดี ครูโรงเรียนกุลนาวิวิทยา ราชาวดีได้พบกับดวงวิญญาณของท่านชายใหญ่

“ความปวดร้าวอย่างสูงสุดของฉัน ก็คือสิ่งที่ฉันพร้อมด้วยยศศักดิ์และอำนาจ ก็ไม่อาจคุ้มครองป้องกันชีวิตของผู้เป็นที่รักของฉันไว้ได้สำเร็จ ปล่อยให้ศัตรูจุ่มเข้ามาพรากเธอไปถึงห้องหอวิวาห์ แต่ฉันตั้งใจไว้แล้วว่า แม้ความตายก็ไม่อาจพรากเจ้านางน้อยของฉันได้ ฉันจึงคอยเธออยู่ที่นี้ รอจนกว่าวันหนึ่งเจ้านางน้อยจะกลับมาครอบครองวังที่เป็นสิทธิ์ของเธอ”

(แต่ปางก่อน . 2551 , 206-207)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าทั้งสองมีกิเลสอันเกิดจากความรัก จึงทำให้ราชาวดีกลับชาติมาเกิด ส่วนท่านชายใหญ่ก็ได้รับความทุกข์ที่เกิดจากความยึดมั่นในความรักจึงเป็นวิญญาณรอคอยอยู่ที่เดิมทำให้ราชาวดีและท่านชายใหญ่ต้องกลับมาพบกันในชาติที่สอง ในชาตินี้ราชาวดีทุกข์ทรมานใจมาก เมื่อรู้ว่าตนคือเจ้านางม่านแก้ว ราชาวดีมีความรักความอาวรณ์ต่อท่านชายใหญ่จึงปฏิเสธที่จะแต่งงานกับหม่อมราชวงศ์จิรายุสหลานของท่านชายใหญ่ ราชาวดีทุกข์ทรมานกายแสนสาหัส เมื่อท่านหญิงวิไลเลขาคิดจะฆ่าเธอด้วยการวางยาพิษ เพราะเชื่อว่าเธอคือเจ้านางม่านแก้ว ราชาวดีล้มป่วยแทบเอาชีวิตไม่รอด เมื่อหนีออกมาได้จึงเดินทางไปอยู่กับบิดาที่ต่างจังหวัดเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาหลีกเลี่ยงการจ้องแหวของ ท่านหญิงวิไลเลขา หลีกเลี่ยงความรักของหม่อมราชวงศ์จิรายุส ราชาวดี

ปฏิบัติธรรมจนกระทั่งเธอล้มป่วยและเสียชีวิต ก่อนเสียชีวิต ราชาวดีได้เขียนจดหมายบอกสาเหตุที่ไม่อาจแต่งงานกับหม่อมราชวงศ์จิรายุส

“...ท่านชายใหญ่เป็นใครนะหรือ? ก็หม่อมเจ้ารังสิริ โอรสเสด็จในกรมฯ ที่พี่เองเป็นคนเอ่ยถึงให้ฉันฟัง ตั้งแต่วันแรกที่ฉันพบพี่ไงละ ฉันพบพระวิญญูณของท่านวนเวียนอยู่ที่ตำหนักกรมนี้ ท่านยังคงย่ำเจ้านางมานแก้ว เจ้าสาวของท่านอยู่ และเจ้านางก็กลับมาในชาติใหม่อีกครั้ง คือ ฉันเอง

ด้วยเหตุนี้เอง ฉันจึงไม่อาจรับน้ำใจจากคุณชายจิรายุสได้ เธอไม่ใช่คู่ของฉัน ฉันจะทนอยู่กับเธอที่ตำหนักกรมนี้ได้อย่างไร ในเมื่อท่านชายใหญ่ก็ยังวนเวียนอยู่แถวนี้”

(แต่ปางก่อน. 2551 ,315)

แสดงให้เห็นกิเลสที่ยึดมั่นถือมั่นในความรัก ราชาวดีมั่นคงในความรักที่มีต่อท่านชายใหญ่ จึงไม่คิดมีชายอื่น ราชาวดีปฏิบัติธรรมจนเสียชีวิต ในชาติที่สามท่านชายใหญ่มาเกิดเป็นหม่อมหลวงจิราคมลูกชายของหม่อมราชวงศ์จิรายุส กับหม่อมราชวงศ์หญิงสวรรค์ ส่วนราชาวดีเกิดเป็นอันตราลูกสาวของถวิล เพื่อนรักของราชาวดี ทั้งคู่แต่งงานกันในที่สุด

นวนิยายเรื่อง **แต่ปางก่อน** แสดงการวนเกิดเวียนตายถึงสามชาติของตัวละคร คือหม่อมเจ้ารังสิริ และเจ้านางมานแก้ว มีเหตุจากกิเลสคือความรัก เมื่อไม่สมหวังในความรัก ดวงวิญญูณของหม่อมเจ้ารังสิริจึงยังวนเวียนอยู่ด้วยความทุกข์ทรมานอันเกิดจากกิเลส ส่วนเจ้านางมานแก้วเมื่อมาเกิดใหม่เป็นราชาวดี และได้รู้ว่าดวงวิญญูณของท่านชายใหญ่ยังคงรอคอยเธออยู่ ความรักจึงเกิดขึ้นและวนเวียนกลับมาให้เกิดเป็นกิเลสซึ่งเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ทรมานใจอย่างสาหัส นับเป็นกิเลสที่เกิดจากความรักในอดีตชาติที่ส่งผลมาถึงชาติปัจจุบัน และต่อเนื่องกันไปอีกถึงสามเป็นการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏถึง 3 ชาติ

ในเรื่อง **คนเหนือดวง** โทษอธิบายถึงสาเหตุที่คนยังต้องเวียนว่ายตายเกิดเพราะยังมีกิเลส

เห็นยังงี้แล้วก็มองสังขาร ถ้าเทียบกับธรรมชาติแล้ว มนุษย์ก็มีชีวิตอยู่แค่แปดสิบเดียวเท่านั้นในจักรวาล ดันรนไป สู้อไปเดี่ยวเดียวก็มานอนแ่งแ่งเหลือแต่เก้าถ่านอยู่ในเจดีย์ ถ้ากิเลสยังไม่หมดก็เกิดต่อไป สู้อไปซ้ำซากแบบเก่า ใครแหวกความซ้ำซากออกไปได้ ก็ยกชาติภพขึ้นระดับสูงกว่าเก่าอีกนิดหนึ่ง...ถ้าไม่ได้ย่ำอยู่ที่เดิม หรือถ้าผลอ่อนแอก็ลงไปต่ำกว่าเดิม ก็อีกหลายหมื่นหลายแสนชั้นกว่าจะถึงนิพพาน...เฮ้อ...”

(คนเหนือดวง . 2551, 135)

กิเลสเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์วนเวียนอยู่ในวัฏสงสาร หากสามารถทำให้กิเลสของตนลดลง แต่ยังไม่หมดสิ้นก็อาจจะได้ไปเกิดในภพภูมิที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่ก็ยังวนเวียนอยู่ในวัฏสงสาร แต่ถ้ามีกิเลสในจิตใจเพิ่มมากขึ้น ก็จะทำให้ไปเกิดในภพภูมิที่ต่ำกว่า ผู้ที่จะหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดได้ คือ ผู้ที่ตัดกิเลสได้หมดสิ้น

อีกตัวอย่างหนึ่ง โหนสั่งสอนน้ำให้แม่เมตตาให้กับภุมณี ปีสัจ เทวดา เพราะต่างก็ยังคงเวียนว่ายตายเกิด ต่างยังมีกิเลสอยู่ การแผ่เมตตาเปรียบเสมือนการขึ้นทางให้เหล่าภุมณีวิญญูณได้ไปผูกไปเกิด

“พูดเหมือนไอ้โพนอีกคนหนึ่งแล้ว ไม่รู้เป็นไง มันชอบขัดคอนักหนา...นี่คุณหนู เทวดา มนุษย์ หรือภูตผีปีศาจก็ไม่ได้แตกต่างกันหรอกนะ ในเนื้อแท้ต่างก็ยังมีกิเลสเวียนว่ายตายเกิดอยู่ทั้งนั้นแหละ กิเลสยังมีอยู่ทั้งนั้น ต่างคนต่างก็ยังปะปนกันอยู่ในโลก เพียงแต่อยู่ในภพต่างกัน จะรับรู้กันได้ก็ด้วยความเมตตา มนุษย์นี่ดีตรงที่แผ่ส่วนบุญไปให้ได้ คุณหนูอยากได้เลย แผ่ส่วนบุญให้เขาเขาจะได้ไม่ทำร้าย หรือถ้าเขาทำก็นึกซะว่าเจอดีอันธพาล เราช่วยเองที่เมตตาเท่าไรก็ไม่ยอมรับ”

(คนเหนือดวง . 2551 , 338)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า เทวดา มนุษย์ ภูตผีปีศาจ ต่างยังมีกิเลส ยังไม่หลุดพ้นจากกิเลส จึงยังคงเวียนว่ายตายเกิดแต่อยู่ในภพภูมิที่แตกต่างกัน เพราะมีกิเลสเล็กน้อยแตกต่างกัน มนุษย์เป็นผู้สามารถแผ่เมตตาให้แก่สรรพสัตว์ได้ การแผ่ส่วนบุญให้กับผู้ที่มีภพภูมิที่ต่ำกว่า เพื่อจะได้ไม่ทำร้ายเรา

ในเรื่อง **อิชฌาน** แก้วก้านำเสนอเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด โดยให้ตัวละครกลับชาติมาเกิดเพื่อชดใช้กรรม ญาณิศาอิชฌานกับตุ๊กตาที่ซื้อมาจากชายชราว่าขอให้อุบัติความจริงเกี่ยวกับเมืองแมน ญาณิศาจึงได้รู้ว่าเมืองแมน และผู้ชายอีกห้าคนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเธอเป็นเกย์ทั้งหมด ต่อมาญาณิศานำตุ๊กตาไปแลกกับชายชรา จึงได้พบความจริงว่าเธอคือคุณเก้อหรือหลวงกีรติโยธาผู้มีชีวิตอยู่ในสมัยรัชกาลที่ 6 ส่วนผู้ชายทั้งหกคนที่มาผูกพันกับเธอนั้น อดีตชาติต่างเคยเป็นภรรยาเก้อทั้งสิ้น ต่างตั้งจิตอธิษฐานขอเกิดเป็นชายเพื่อแก้แค้น ด้วยจิตอธิษฐานที่มีความแค้นอยู่จึงทำให้ทั้งหมดกลับมาเกิดใหม่เป็นผู้ชายที่เป็นเกย์ทั้งหมด เพื่อชดใช้เวรกรรมที่มีต่อกัน

“ฉันนึกย้อนไปถึงตุ๊กตาชุดแรกที่ลุงชายมา...ผู้หญิงคนเดียวกับตุ๊กตาผู้ชายพวกนั้น...มีนำเล่าผู้ชายที่เข้ามาในเส้นทาง ถึงไม่มีใครจริงใจกับฉันจริงสักคนเดียว”

ไม่มีคำตอบจากชายชรา ดูเหมือนแจะเข้าใจดีว่าหล่อนไม่ได้ต้องการคำตอบ พอๆ กับหล่อนก็ไม่ต้องการคำยืนยัน

“พี่ปู้ก็คือแม่เปรียบ นกนตกับเพื่อนของเขา ก็คงเป็นนางเล็กๆ สองคนนั้นของคุณหลวงชาตินี้ถึงกลับมาเป็นคู่หู แยกกันไม่ออกอีกครึ่ง แล้วพี่รัธเป็นใคร...ฉันเดาว่าเป็นแม่พร คุณนายศรีก็คงเป็นเมืองแมน

(อิฐฐาน. 2553.,447)

การรวมเกิดเวียนตายเกิดจากกรรมและการชดใช้กรรม ดังที่ตัวละครทั้งเจ็ดเคยสร้างกรรมร่วมกันมาตั้งแต่ในอดีตและจะต้องเกิดมาเพื่อชดใช้ ในอดีตชาติหลวงกัรติโยธามีภรรยาคือคุณนายศรีแม่เปรียบ แม่พร นางปริก นางกลอย และนางเฉย คุณหลวงทำให้พวกนี้เจ็บช้ำน้ำใจ โดยเฉพาะคุณหญิงศรี ในตอนหลังทะเลาะวิวาทและหย่าขาดกัน แม่พรกลับไปอยู่ต่างจังหวัดกับพ่อแม่ นางปริกกับนางกลอยทนการบีบบังคับขูดรีดเอาเงินไปใช้จ่ายอย่างสิ้นเปลืองของคุณหลวงไม่ไหว ทั้งคู่จึงหนีไปจากคุณหลวง นางกลอยไปบวชชี โดยมีนางปริกคอยปรนนิบัติ ส่วนนางเฉยอยู่ปรนนิบัติจนคุณหลวงเสียชีวิต คุณหลวงสร้างเวรกรรมกับพวกเธอเอาไว้มากประกอบกับคำอิฐฐานที่พวกเธอขอเกิดเป็นผู้ชาย แล้วให้คุณหลวงเกิดเป็นผู้หญิง เพื่อที่พวกเธอจะกลับมาแก้แค้น มีแต่นางเฉยเท่านั้นที่อิฐฐานขอให้ได้อยู่กับคุณหลวงอีก คำอิฐฐานที่เกิดจากความโกรธแค้นจึงทำให้พวกเธอเกิดมาเป็นเกย์ทั้งหมด ตามแรงกิเลสที่ต้องการจะแก้แค้น แรงกิเลสนี้เองที่ทำให้เกิดการเวียนว่ายตายเกิดในชาติภพปัจจุบัน

ในเรื่อง **อมตะ** เจ้าหญิงจันทริกาโกรธแค้นที่เจ้าชายศรุตสังหารฆ่าตน ก่อนที่จะตายจึงมอบน้ำอมฤตให้เจ้าชายศรุต น้ำนี้ทำให้เจ้าชายทุกข์ทรมานเพราะต้องเห็นคนรอบข้างเกิดและดับสูญไปตามกาลเวลา แต่ตัวเขาไม่มีวันดับสูญ เจ้าชายศรุตเดินทางตามหาจันทริกาเพื่อขอให้เธอให้อภัยเพื่อจะได้พ้นทุกข์เหมือนมนุษย์ทั่วไป ส่วนจันทริกาตายแล้วไปเกิดใหม่ชาติแล้วชาติเล่า เพราะยังไม่หมดสิ้นจากกิเลสที่เคยก่อไว้กับศรุต

“ต่อจากนั้น ความหวังเดียวที่ศรุตมีอยู่ คือ การเฝ้าติดตามหาจันทริกา นางได้ดับขันธไปแล้วในชาติที่ศรุตสังหารนาง แต่กิเลสที่เคยก่อเกิดเป็นตัวนางยังไม่สูญสิ้น กลุ่มกิเลสนั้นได้ผ่านจากภพหนึ่งไปสู่อีกภพหนึ่งไปก่อกำเนิดเป็นมนุษย์คนใหม่ เจริญเติบโต ร่วงโรย จนดับสิ้นสังขาร

ตามวิสัยมนุษย์ ผ่านจากร่างหนึ่งไปสู่อีกร่างหนึ่ง ต่อเนื่องกันไปเหมือนคลื่นทะเล ไม่มีที่สิ้นสุดใน ระยะเวลาหลายพันปีที่ผ่านมา...”

(อมต๖. 2552, 357)

เจ้าหญิงจันทร์ภาจากเจ้าชายศรุตด้วยความโกรธแค้น สิ่งนี้เป็นกิเลสที่ทำให้เศร้าหมอง เป็น กิเลสที่ติดตัวไปทุกชาติภพ ทำให้เจ้าหญิงจันทร์ภาต้องวนเกิดเวียนตายไม่มีที่สิ้นสุด แม้ในชาติภพ ปัจจุบันที่เกิดมาเป็นภริมย์นภา ด้วยกิเลสแห่งความโกรธแค้นศรุต ทำให้เกิดความทุกข์ มีสามีที่เจ้าชู้ และสามีของภริมย์นภาคิดจะฆ่าเธอให้ตายเหมือนชาติภพในอดีตที่เจ้าชายศรุตทำกับเธอ

ในเรื่อง **เรือนนพเก้า** ผอบแก้วหรือคุณหญิงรัชดาฆ่าตัวตายหลังจากที่เจ้าคุณรัชดานำตัว ผอบแก้วมาจากเขมแล้วกับภริเวณ โดยย้ายเรือนนพเก้าไปปลูกที่ริมแม่น้ำนครไชยศรี วิญญาณของ ผอบแก้วยังคงอยู่ในเรือนนพเก้า ต่อมาผอบแก้วขอให้คุณยายช่วยตามหาแหวนเพื่อที่เธอจะนำไปคืน ให้เขมและเจ้าคุณ เพราะเชื่อว่าหากหาแหวนพบจะทำให้หลุดพ้นจากบ้านหลังนั้นแล้วไปผุดไปเกิด ผอบแก้วพบว่าแท้จริงแล้วการยึดติดอยู่กับความต้องการของตนเองต่างหากที่ทำให้ไม่สามารถไปผุด ไปเกิดได้

ไม่มีทางอื่นเลยที่จะไปให้พ้นจากสภาพบีบคั้นขนาดนี้ นอกจากทางออกในกระแสน้ำลึก เชี่ยวและเยียบเย็น

หลังจากนั้น ผอบแก้วเพิ่งประจักษ์ว่าเธอได้เปลี่ยนเพียงสภาพนักโทษที่มีเลือดเนื้อและลม หายใจ มาเป็นนักโทษที่ไร้เรือนร่าง เหลือเพียงความใสและเงารางเลื่อนให้คนรุ่นหลังในบ้านนี้ได้ หวาดกลัว...

“พบแล้ว พบตัวเองแล้ว...พบแล้วก็เข้าใจ **ทั้งเรือน ทั้งแหวน ไม่ยึดเหนี่ยวฉันให้ด้ รนทรมาณอยู่กับมันอีกแล้ว** ฉันรู้ว่าอีกไม่นาน...ไม่รู้วันไหนชั่วโมงไหน ฉันจะได้ไปตามทางของ ฉัน ขอลาแม่บุญพิภย์เสียเลย ขอบใจที่เธออุทิศส่วนกุศลให้ฉันตลอดมา”

...ผอบแก้วก้มลงมองตัวเอง “พอไม่ยอมแพ้เสียครั้งหนึ่ง ฉันก็ได้รู้ว่าที่แล้วมาฉันยอมแพ้มา ตลอด ไม่ได้แพ้ผู้คนไหนทั้งสิ้น แต่แพ้**กิเลสตัณหาของตนเอง...**”

(เรือนนพเก้า. 2550, 328, 380)

ผอบแก้วผู้ปล่อยใจให้กิเลสความยึดมั่นถือมั่นในความรักเข้าครอบงำ ผอบแก้วคิดว่าหาก เสียชีวิต จะทำให้หลุดพ้นจากการกักขังของเจ้าคุณรัชดาปวิวรรต เมื่อผอบแก้วกลายเป็นวิญญาณ

ยังคงวนเวียนอยู่ในเรือนนพเก้าไม่ไปผุดไปเกิด ตอนหลังจึงรู้ว่าสาเหตุที่ต้องวนเวียนอยู่ในเรือนนพเก้า เป็นเพราะ “แพ้กิเลสตัณหาของตนเอง” ในจิตใจของเธอเองที่ทำให้เกิดทุกข์ ผอบแก้วพบว่าการทำใจให้ชนะกิเลสทั้งปวงทำให้หลุดพ้นจากบ้านหลังนี้ ไปชดใช้กรรมในภพภูมิอื่นต่อไป

แก้วแก้วแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องการวนเกิดเวียนตายอย่างเด่นชัด แสดงให้เห็นว่าการวนเกิดเวียนตายเกิดจากกิเลส ดังเช่น ราชาวดีในเรื่อง **แต่ปางก่อน** มีกิเลสที่เกิดจากการยึดมั่นถือมั่นในความรัก ในเรื่อง **คนเหนือดวง** แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าหากมนุษย์ยังมีกิเลสอยู่ก็ต้องวนเกิดเวียนตายต่อไป ในเรื่อง **อธิษฐาน** ภรรยาของหลวงกิริติโยธา มีกิเลสที่เกิดจากความโกรธที่ไม่ให้อภัยหลวงกิริติโยธา ทั้งหมดจึงวนเกิดเวียนตายมาพบกันตามอำนาจแห่งกิเลสกรรม เจ้าหญิงจันทริกาในเรื่อง **อมตะ** มีกิเลสในเรื่องความโกรธ จึงต้องเวียนว่ายตายเกิดตามอำนาจของกรรมชั่วในอดีตชาติ และในเรื่อง **เรือนนพเก้า** ผอบแก้วผู้ปล่อยให้กิเลสความยึดมั่นถือมั่นในความรักเข้าครอบงำ เมื่อผอบแก้วกลายเป็นวิญญาณ จึงยังคงวนเวียนอยู่ในเรือนนพเก้าไม่ไปผุดไปเกิด ตอนหลังจึงรู้ว่าสาเหตุที่ต้องวนเวียนอยู่ในเรือนนพเก้า เป็นเพราะจิตใจของเธอเอง ผอบแก้วพบว่าการทำใจให้ชนะกิเลสทั้งปวงทำให้หลุดพ้นจากบ้านหลังนี้ ไปชดใช้กรรมในภพภูมิอื่นต่อไป

3.2.2 การเกิดในนรก – สวรรค์

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (2546 :116) อธิบายว่า นรก คือ “แหวแห่งความทุกข์ , ที่อันไม่มีความสุขความเจริญ , ภาวะเร่าร้อน กระวนกระวาย , ที่ไปเกิดและเสวยความทุกข์ของสัตว์ผู้ทำบาป เป็นอบายอย่างหนึ่งใน 4 อย่าง คือ นรก ติรัจฉาน เปต และอสุรกาย” ส่วนสวรรค์ (2546 : 306) คือ “แดนอันแสนดีเลิศล้ำด้วยกามคุณทั้ง 5 , โลกของเทวดาตามปกติ หมายถึง กามาพจรสวรรค์ (สวรรค์ที่ยังเกี่ยวข้องกับกาม) 6 ชั้น คือ จาตุมหาราชิกา ดาวดึงส์ ยามา ดุสิต นิมมานรดี ปรमितสวัตดี”

ตามความเชื่อของพุทธศาสนิกชน ผู้เกิดในนรก สวรรค์ ยังคงเวียนว่ายตายเกิดอยู่ เพราะเป็นผู้ที่ยังมีกิเลส กิเลสเป็นสิ่งที่จำแนกให้เกิดในภพภูมิที่แตกต่างกัน ผู้ที่เกิดในสวรรค์เป็นเพราะมีกิเลสน้อย ทำบุญกุศลเอาไว้มาก ผู้ที่เกิดในนรก เป็นเพราะมีกิเลสมาก ทำกรรมชั่วไว้มาก จึงไปเกิดในนรกเพื่อชดใช้เวรกรรม

นวนิยายของแก้วแก้วปรากฏเรื่องการเกิดในนรก สวรรค์ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ **ทางเทวดา เทวาวาด หนุ่มทิพย์ พิมมาลา และนิมิตมาร**

ในเรื่อง **ทางเทวดา** แก้วเก้าแสดงให้เห็นความสุข ความสวยงามบนสวรรค์ ในช่วงตอนต้น เรื่องที่ชาวสวรรค์จุติลงมาเกิด และความสะกดกสลายที่ชาวสวรรค์ได้รับ ชาวสวรรค์มีที่อยู่เป็นรีสอร์ท มีสวนป่าที่ร่มรื่น ลำธารกว้างน้ำใสสะอาด

ผมรำพึงเรื่องนี้อยู่ตามลำพังเมื่อหะไปหาชาวสวรรค์รายล่าสุดที่กำลังจะจุติลงไป ผ่านรีสอร์ทสุขาวดีอันสวยงามด้วยป่าโปร่งร่มรื่นสลับลานหญ้ากำมะหยี่สีมรกตเหลืองเบง มีลำธารกว้าง สีเงินยวงทอดตัวคดเคี้ยวผ่านตลิ่งหญ้าอ่อนนุ่มสองฟากฝั่ง ดอกไม้สีสวยสดสองข้างทางบานสร้างงามราวกับระบายสีเลื่อมลายรุ่งเรืองไปจนจดทะเลสาบใหญ่ น้ำใสแจ๋วดูแจ่มแว่นแก้วมองเห็นกรวด แก้วผลึกสีสันไม่ผิดเพี้ยนจากพลอยแก้วมุกดาหลากสีตาชดาอยู่บนพื้นล่าง...

(ทางเทวดา.

2549, 3)

แก้วเก้าแสดงให้เห็นฉากสวรรค์ โดยบรรยายให้เห็นว่าสวรรค์เป็นดินแดนที่สวยงาม เป็นดินแดนแห่งความสุข ลักษณะที่อยู่อาศัยของชาวสวรรค์เป็นเหมือนรีสอร์ท มีสวนป่าโปร่ง ลานหญ้า ลำธาร และสวนดอกไม้ เป็นสถานที่ที่น่ารื่นรมย์น่าอยู่อาศัย นอกจากนี้แก้วเก้าแสดงให้เห็นสวรรค์ที่มีความเจริญทางเทคโนโลยี เหมือนบนโลกมนุษย์แต่มีประสิทธิภาพมากกว่าคืออุปกรณ์ไม่มีวันชำรุด

ผิดกับยุคไฮเทค สื่อสารไร้พรมแดนสวรรค์ เทวดาถึงเวลาทำงานหนักต้องมานั่งอธิบายกัน ปากฉีกถึงใบหู บางทีกรอกฟอร์มลงไปเสร็จเรียบร้อย เขาเกิดเปลี่ยนใจ ก็ต้องมาลบข้อความใน ไมโครซอฟต์เวิร์ดสวรรค์ทิ้ง ใส่ใหม่ลงไปตามใจเขา **เคราะห์ดีนะที่คอมพิวเตอร์บนสวรรค์มันทำงานแบบไม่มีวันชำรุด** ไม่งั้นเครื่องร้อนฉา ฮาร์ดแวร์ซ็อดวินาศไม่รู้ก็หนแล้ว

(ทางเทวดา.

2549, 3)

อีกตัวอย่างหนึ่ง เทวดาผู้ประสานงานฝ่ายจุติจากสวรรค์ ไปหาเทวดาผู้ที่กำลังจะหมดเวลา จากบนสวรรค์ลงไปเกิดบนโลกมนุษย์ เมื่อเทวดาผู้ประสานงานเปิดจอคอมพิวเตอร์ในตึก ตรวจสอบประวัติเทวดาผู้ที่กำลังจะลงมาเกิดพบว่า เป็นเทวดาที่สร้างบุญกุศลเอาไว้มากเมื่อสมัยที่เป็นกวีใน สมัยพระนารายณ์ จึงทำให้มาเสวยสุขบนสวรรค์

“อืมม! ชีวิตคุณทำกุศลเอาไว้มาก ขึ้นมาเสวยบุญบนสวรรค์ได้นานโขทีเดียว มีน้ำเล้า เวลาจะจุติลงไปเกิดใหม่ ถึงได้มีเครดิตดี เลือกลงได้ค่อนข้างง่าย”

“แต่มีสะสมกุศลของคุณหนักไปในด้านใช้สติปัญญามาแล้วหลายชาติ ชาติใหม่นี้คุณ
อยากจะทำอะไรไปเป็นแบบอื่นใหม่ล่ะ”

“ไม่ล่ะครับ ผมถนัดแบบไหน ก็อยากจะทำมันได้ขึ้นไปทางนั้นมากกว่า ดีกว่าไปสวรรค์
ใหม่เริ่มขึ้นอนุบาลทางสาขาอื่น ถ้าหากว่าผมจำไม่ผิด ชาติก่อนผมเกิดเป็นกวีสมัยสมเด็จพระ
นารายณ์ไม่ใช่หรือครับ ท่านเทวดา”

(ทางเทวดา.

2549, 4)

การเกิดในสวรรค์ เพราะเมื่อครั้งเป็นมนุษย์ได้ทำบุญกุศลไว้มาก เมื่อตายไปจึงได้ไปเสวยสุข
บนสวรรค์ แต่เมื่อเวลาบนสวรรค์หมด เทวดาก็จะต้องจุติลงไปเกิดบนโลกมนุษย์ ซึ่งเทวดาสามารถ
เลือกระดับสติปัญญา ฐานะ หน้าตา สุขภาพ ได้ตามกุศลที่ทำไว้ การที่เทวดาสามารถเลือกได้ตาม
ความพึงพอใจของเทวดาที่ลงไปจุดตินั้น แสดงให้เห็นว่าเทวดาเป็นผู้มีกิเลสเช่นเดียวกับมนุษย์ เมื่อ
เทวดาหมดเวลาบนสวรรค์ ลงมาเกิดบนโลกมนุษย์ หากเป็นมนุษย์ที่ประกอบกรรมดี มีบุญกุศลมาก
สิ่งเหล่านี้จะทำให้มนุษย์ผู้นั้นไปเกิดบนสวรรค์ได้อีก ดังที่ชาวสวรรค์ผู้นี้เคยประสบมาเมื่อครั้งเป็นกวี
สมัยพระนารายณ์

ในเรื่อง เทวาวาด กล่าวถึงการนิมนต์พระสงฆ์ผู้ทรงศีล 227 ข้อ ขึ้นไปเทศน์บนสวรรค์ให้
เหล่าเทวดาและชาวสวรรค์ฟัง เพื่อให้เกิดดวงตาเห็นธรรม ทำให้กิเลสลดน้อยลง และอาจทำให้เหล่า
เทวดาและชาวสวรรค์ได้ไปเกิดบนสวรรค์ชั้นเหนือขึ้นไปอีก ดังนี้

จ้อบสำคัญหนึ่งในหลายๆจ้อบของเทวดา ประเภท ‘เทพเลขา’ อย่างผม คือมีหน้าที่
นิมนต์พระสงฆ์ผู้ทรงศีลครบ 227 ข้อ ถือว่าท่านเป็นหนึ่งในพระรัตนตรัยอันใสสะอาดปราศจากม
ธุลีในวัตรปฏิบัติ ขึ้นมาผลัดเปลี่ยนกันเทศน์ให้เหล่าเทวดาและชาวสวรรค์ฟังในวันพระบนสวรรค์

เทวดาและชาวสวรรค์บางคนฟังแล้ว ดวงตาเห็นธรรมมากขึ้น กิเลสน้อยลง บรรลุ
ธรรมชั้นใดชั้นหนึ่งบนสวรรค์ เมื่อจุติก็ได้เขยิบชั้นสูงขึ้น ไปเกิดบนสวรรค์ชั้นเหนือขึ้นไปอีก ไม่ต้องลง
ไปเกิดบนโลกมนุษย์เพื่อบำเพ็ญบุญให้เกิดบนสวรรค์ ซึ่งบางทีไปพ่ายแพ้แก่กิเลสในโลกเลยตกนรก
ลงไปเลยก็มี ไม่ทันได้ขึ้นมาที่เดิม

(เทวาวาด . 2549 , 1)

การที่พระสงฆ์ต้องขึ้นไปแสดงธรรมบนสวรรค์ เพราะเทวดาชาวสวรรค์ ยังเป็นผู้ที่มีกิเลส มีสิ่ง
ที่ทำให้จิตใจเศร้าหมองไม่บริสุทธิ์ และทำให้เกิดความทุกข์ ด้วยเหตุนี้เทวดาชาวสวรรค์จึงยังเวียนว่าย
ตายเกิด การฟังเทศน์ฟังธรรมบนสวรรค์นั้น เป็นการฟังเพื่อลดกิเลสของตนให้เบาบางลง เพื่อจะได้ไป

เกิดในภพภูมิที่สูงขึ้น เป็นต้นนี้เรื่อยไปจนสามารถตัดกิเลสได้หมดจึงไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีก นอกจากนี้แก้วแก้วแสดงให้เห็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีบนสวรรค์ โดยสร้างให้สวรรค์มีจอคอมพิวเตอร์จอแบนขนาดใหญ่ เพื่อให้พระพรหมดูชะตาชีวิตมนุษย์

หน้าวิมานพระพรหมมีคอมพิวเตอร์จอแบนขนาดมหึมาว่าจอหนึ่งกลางแปลงตั้งอยู่เด่น เป็นสง่า เอาไว้ให้พระพรหมแต่ละองค์ได้สำรวจพรหมลิขิตของมนุษย์ที่ท่านรับผิดชอบอยู่

(เทวवाद. 2549, 4)

ในเรื่อง **พิมมาลา** นางฟ้ารำภาเล่าถึงสวรรค์ให้เพรียฟฟังว่าบนสวรรค์ไม่มีการแบ่งเป็นเขตประเทศ มีลักษณะเป็นนามธรรม ไส เบา ไร้น้ำหนัก มีรูปร่างไม่จำกัด หรือไม่มีรูปร่างเลย นางฟ้ารำภาบอกว่าเพรียฟเองก็เคยอยู่บนสวรรค์มาก่อน แต่เพราะไม่สร้างบุญกุศลต่อจึงลงมาเกิดในโลกมนุษย์

รำภาหัวเราะเสียงใส รวากับเสียงระฆังแก้ว

“สวรรค์ไม่ได้แบ่งเป็นประเทศเหมือนโลกมนุษย์นี่ แล้วใครจะหน้าตายังไง แต่งกายยังไง ก็ได้ทั้งนั้น เพราะเป็นโลกแห่งทิพย์”

“...บอกไปคุณก็นึกไม่ออกหรอก” หล่อนตอบ ก่อนอธิบายด้วยเสียงใสเย็นเอจจริงเอจจัง “มันเป็นสิ่งที่ไม่ได้อยู่ในโลกมนุษย์ โลกคุณเต็มไปด้วยรูปธรรม มีสรรพสิ่งที่ล้วนแข็งแกร่งต่าง เทอะทะหนักอึ้ง ผูกมัดมนุษย์แต่ละคนเอาไว้เหมือนโซ่เหล็กเท่าช้าง แต่โลกของฉันทันประกอบขึ้นด้วยนามธรรม ไส เบา ไร้น้ำหนัก มีรูปร่างอันนิต หรือเรียกว่าไม่มีรูปร่างใดเลยก็ได้ แปรเปลี่ยนได้เพียงความคิด สิ่งนั้นแหละที่เรียกว่า “ทิพย์”

“...อย่าพยายามเข้าใจเลย มันยังไม่ถึงเวลาของคุณ ครั้งหนึ่งคุณอาจจะเคยเข้าใจและเคยประสบมาแล้ว แต่เมื่อคุณจะลงจากสภาวะนั้นมาอยู่อย่างที่คุณอยู่ทุกวันนี้ คุณก็เลือกที่จะเกลือกกลั้วฝุ่นละอองมากกว่าจะชำระให้ใสสะอาด ยิ่งดินะที่คุณพบฉันทัน คุณจะไม่มีโอกาสล้างฝุ่นผงออกจากตาคุณ...”

(พิมมาลา. 2549 , 376-377)

คำพูดของนางฟ้ารำภา ที่บอกกับเพรียฟว่า “ครั้งหนึ่งคุณอาจจะเคยเข้าใจและเคยประสบมาแล้ว แต่เมื่อคุณจะลงจากสภาวะนั้นมาอยู่อย่างที่คุณอยู่ทุกวันนี้ คุณก็เลือกที่จะเกลือกกลั้วฝุ่นละอองมากกว่าจะชำระให้ใสสะอาด...” แสดงให้เห็นว่า เพรียฟอาจจะเคยเป็นเทวดา หรือชาวสวรรค์มาก่อน แต่เพรียฟก็ยังไปไม่พ้นกิเลสที่เกิดจากความรัก โลภ โกรธ หลง ซึ่งทำให้จิตใจไม่บริสุทธิ์ ต้องลงมาเกิดบนโลกมนุษย์เพื่อชดใช้กรรมและสร้างกุศลต่อไป ลักษณะสวรรค์ที่นางฟ้ารำภาบรรยายให้เพรียฟฟัง

แสดงให้เห็นถึงความสะดักสะบายนั้ทั้งในเรื่องการแต่งกายและรูปร่างหน้าตา หากต้องการสิ่งใด ใช้เพียงความคิดจินตนาการก็จะได้ตามสิ่งที่ปรารถนา

ในเรื่อง **หนุมทิพย์** แก้วแก้วแสดงให้เห็นการได้ไปเกิดบนสวรรค์ของลุงเทิ้ม เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ในวันแต่งงาน เขาได้พบลุงเทิ้มที่เสียชีวิตไปเกิดแล้ว ซึ่งเป็นพ่อของบุตรภรรยาของเขา ลุงเทิ้มบอกกับเต๋นว่าเขาทำบุญไว้มากจึงได้มาเกิดบนสวรรค์

“วันนี้ข้าแต่งเต็มยศไว้ย ต้องไปส่งท่านที่สนามบิน...ท่านได้รับเชิญไปเจริญสัมพันธไมตรีที่เมืองจีนงแล้ว เพิ่งออกเดินทางวันนี้ เทวดาใหญ่น้อยต้องไปส่งตามระเบียบ”

“เทวดา?” ผมทวนคำ “ลุงกลายเป็นเทวดาไปแล้วหรืนี่ เป็นได้ยังไงกัน”

“ทำไมจะเป็นไม่ได้วะ ข้าไม่เคยทำบาปทำกรรมอะไร ทำแต่บุญตั้งเยอะแยะพอข้าตายมาขึ้นสวรรค์ชั้นนี้ เขาก็ให้ข้าเป็นซีเจ็ดทันทีเลย...”

(หนุมทิพย์. 2549 ,15)

ผู้ประกอบกรรมดี ทำบุญกุศลเมื่อตายไปแล้วจะได้เกิดบนสวรรค์ ดังเช่นลุงเทิ้มที่ทำบุญกุศลไว้มาก เมื่อเสียชีวิตก็ได้มาเกิดบนสวรรค์ แสดงให้เห็นถึงการเวียนว่ายตายเกิด เมื่อประกอบกรรมดีเป็นกุศลไว้มาก ผลบุญก็จะส่งให้ไปเกิดในภพภูมิที่ดีกว่า ในที่นี้ก็คือการได้ไปเกิดบนสวรรค์

อีกตัวอย่างข้อความหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าลุงเทิ้มเป็นคนดี ไม่ข้องเกี่ยวกับพนัน ยาเสพติด และสิ่งผิดกฎหมายอื่นๆ คือ คำพูดของยมบาลโชมที่พูดกับเต๋นภูมิ ดังนี้

“พ่อตาพี่ขุนแกไม่ชอบเล่นเบี่ยเสียไป แกก็อยู่บนโน้นได้ซี เหล้าเถื่อนก็ไม่ดื่ม หวยเถื่อนก็ไม่เล่น ผีนก็ไม่สูบ ขึ้นอยู่บนรกแกก็ไม่มีอะไรทำอยู่ดี” ยมบาลอธิบายอย่างผู้รู้ดี “พี่ขุนก็เหมือนกัน แต่อย่างพี่ขุนนี้...อยู่ที่ไหนก็ยาก”

(หนุมทิพย์. 2549 ,37)

บุญกุศลที่ลุงเทิ้มกระทำเมื่อยังมีชีวิตอยู่ คือ ไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุขทั้งปวง ได้แก่ การดื่มเหล้าเถื่อน การเล่นหวยเถื่อน การสูบฝิ่น เมื่อเสียชีวิตบุญกุศลที่ทำความดีไว้มาก จึงส่งให้ลุงเทิ้มได้ไปเกิดบนสวรรค์ ในทางตรงข้ามหากลุงเทิ้มข้องเกี่ยวกับอบายมุข การพนัน ยาเสพติด สิ่งผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นอกุศลกรรม ลุ่มหลงในกิเลส จะทำให้ไปเกิดในนรก ซึ่งเป็นภพภูมิที่ต่ำกว่ามนุษย์ภูมิ แสดงให้เห็นว่าการเวียนว่ายตายเกิด ที่เกิดในภพภูมิที่ต่างกันนั้นเกิดจากการประกอบกุศล และอกุศลกรรม

อีกตัวอย่างหนึ่งแก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าสวรรค์ที่ลุงเทิ้มไปอยู่ เป็นดินแดนที่มีความสุขสบายมีสถานที่พักผ่อน และสังคีตศาลาที่บรรเลงเพลงตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง

“เอ็งจะไปฟังเทศน์ก็ได้ ที่นี้มีเทศน์ตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง เพราะหลวงพ่อดีๆ ท่านขึ้นมาอยู่ สวรรค์กันเยอะ”

“โอ! แล้วนอกจากนี้มีอะไรอีกไหม ลุง?”

“มีอีกอย่าง จะไปฟังเพลงที่สังคีตศาลาก็ไม่เลว บรรเลงตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมงเหมือนกัน เพราะนักแต่งเพลงเก่งๆ ก็ขึ้นสวรรค์กันทั้งนั้น เอ็งชอบเพลงของคุณหลวงท่านไหนล่ะ ข้าจะเลือก ศาลาได้ถูก หรือจะฟังคุณครูเอื้อ คุณครูแก้ว เพิ่งขึ้นสวรรค์กันทั้งคู่...”

(หนุ่มทิพย์. 2549 ,28)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าบนสวรรค์มีความรื่นรมย์ ทำให้จิตใจสงบ เห็นได้จากมีการเทศนาสั่งสอนจากหลวงพ่อ สถานที่ฟังธรรม มีการฟังเพลงที่สังคีตศาลาซึ่งเป็นการพักผ่อนที่ทำให้สบายใจ มีความสุข นอกจากนี้แก้วแก้วแสดงให้เห็นลักษณะสวรรค์ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเหมือนโลกมนุษย์ สวรรค์ที่เด่นภูมิไปพบมีตึกสูงใหญ่ ลิฟต์แก้ว และคอมพิวเตอร์

ผมเดินตามต้อยๆ มีลุงเพิ่มหน้าหน้า กลับมาลงลิฟต์เลื่อนปรู๊ดลงไปชั้นที่หนึ่ง หน้าตาเหมือนสำนักงานใหญ่แฉะๆ สีลม เพียงแต่คนที่นั่งประจำทำงานอยู่สวมชุดขาวด้วยกันทุกคน พอให้รู้ว่าเป็นเทวดา....

“...คอมพิวเตอร์ชั้นบนสุด ให้ลงมาติดต่อที่นี่ครับ” ผมพยายามอธิบาย “เขาบอกว่า...”

(หนุ่มทิพย์. 2549 ,21)

นอกจากนี้แก้วแก้วแสดงให้เห็นฉากในนรก โดยให้เด่นภูมิลงไปในนรกได้พบยมบาลโฆม โฆมบาลโฆมพาเด่นภูมิมชมสภาพในนรกที่เต็มไปด้วยสถานเรียงรายต่างๆ เหมือนบนโลกมนุษย์

“มันผิดกัน” ยมบาลลากเสียง “เมื่อก่อนนั่นสมัยนั้น นรกยังไม่มีแผนพัฒนา ใครตกนรกก็ลงกระทะทองแดง ปีนต้นจิ้งไปตามเรื่อง ที่นี้เท่าไรก็ไม่มีมันจะเข็ดหลาบ ลงกระทะหนักๆ เข้า มันบอกว่าน้ำอุ่นดี หายเมื่อยหายขบเหมือนลงบ่อน้ำญี่ปุ่น ปีนต้นจิ้งก็เหมือนกัน ใหม่ๆ เจ็บเนื้อเจ็บตัวนิดหน่อย แต่พอปีนทุกวันที่ทุกวันเข้าก็หลบหลิกหนามไปได้เอง พญายมท่านว่าซักไม่ได้เรื่องเสียแล้ว ลงโทษวิธีใหม่ดีกว่า... ก็คือยังงี้ ที่บอกมาไง พี่ชุน ใครแทงห่วยก็แทงไปเหอะเจียดทุกงวด แต่ไม่มีถูกกับเขาหรอก มีบุญเก่าติดตัวมาเท่าไร ก็เอามาแลกเป็นเงินแทงห่วย บางทีญาติพี่น้องเขาดักบาตรทำบุญให้ เขาของกินมาแทงห่วยซะหมดก็มี ตัวเองก็อดผอมหัวโต กลายเป็นเปรตอย่างอื่นก็เหมือนกัน เข้าบ่อนก็ถูกกินหมดตัว ถ้าชอบโชคโชคมาก ตัวเองก็ต้องไปเล่นเอง... เล่นเท่าไรก็ได้เงิน แฉะบักสะบอมเพราะเล่นตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง แล้วดีอีกอย่างคือพวกผู้คุมไม่ต้องคุมให้เห็นเลย สัตว์นรกเต็มใจจะทนทุกข์ทรมานเอง... ก็เหมือนมนุษย์นะแหละ หรือพี่ชุนจะว่ายังไง ”

ผมรู้สึกเข่าอ่อน เหลียวมองอาคารสถานสองข้างทาง... ล้วนติดไฟประดับไว้สวยงาม

เปล็ดเพลินจำเรียดตาไปหมด ชาวอนรกเดินกันให้ขวกไขว่ ทั้งที่รู้ว่าเข้าไปข้างในนั้นคืออนรก
ก็ยังอุตสาหุหน้ามืดตามัวพากันเข้าไป ครั้งแล้วครั้งเล่าไม่ต้องมีใครบังคับ...

(หนุ่มทิพย์ . 2549 , 35-36)

ผู้ที่มีกิเลส หลงมัวเมาในอบายมุข ซึ่งเป็นที่มาแห่งความเสื่อม แม้จะเกิดในนรกก็ยังคงเวียน
ลุ่มหลงอยู่ในอบายมุขไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งเป็นที่มาของความทุกข์ทั้งหลาย บ้างก็กลายเป็นเปรตก็มี ดังนั้น
ผู้ที่มีกิเลสอันเกิดจากความโลภ ความหลงในอบายมุข ประกอบกับสิ่งที่เป็นอกุศลกรรมก็ยังคงจะไปเกิด
ในนรกภูมิ แล้วก็จะเวียนว่ายตายเกิดเช่นนั้นเรื่อยไป ลักษณะนรกที่เด่นภูมิไปพบตรงข้ามกับสวรรค์
กล่าวคือ มีความร้อน แห้งแล้ง มีบ่อน้ำร้อนน้ำเดือด ไม่สุขสบายเหมือนบนสวรรค์ ในนรกมีบ่อน้ำ
ร้อนที่มีน้ำเดือดตลอดเวลาทำให้อากาศร้อนอบอ้าว

ภูมิประเทศข้างทางเริ่มเปลี่ยนแปลงไป จากทุ่งหญ้าละเมาะไม่เขียวชอุ่มมาเป็นดินปน
ทรายสีน้ำตาล ไม่มีหญ้าขึ้นสักต้นเดียว ตามพื้นดินมีบ่อน้ำร้อนจะเป็นน้ำแร่หรืออะไรก็ไม่แนใจนัก
ที่รู้เพราะมันเป็นแอ่งน้ำมีควันขึ้นโขมงผิวน้ำเดือดปุดๆ รวกับมีใครสูมไฟไว้กั้นบ่อ อากาศซกจะ
ร้อนอบอ้าวขึ้นทุกขณะ จนผมอยากจะถอดเสื้อนอก ติดขัดแต่ว่าไหนประตูรถอยู่จึงถอดไม่สะดวก

(หนุ่มทิพย์ . 2549 , 31)

ในเรื่อง **นิมิตมาร** ทวารัศมีเป็นลูกชายของพระยาศรีสุทธรักดี มีหน้าตาอัปลักษณ์จึงทำ
ให้ไม่มีใครกล้าเข้าใกล้ เมื่อโตเป็นหนุ่มทวารัศมีนำบ่าวผู้หญิงไปกักขังระบายนความใคร่จนเสียชีวิต
เมื่อพระยาศรีสุทธรักดีเสียชีวิต บ่าวไพร่ก็หนีออกจากบ้าน ทิ้งทวารัศมีไว้คนเดียว เขาผูกคอตายที่
ห้องใต้หลังคา ต่อมาอำรงเศรษฐีชาวกรุงพานาถฤดีภรรยาและนทีทองลูกสาวเข้ามาอยู่ จากนั้นนาถ
ฤดีก็หายตัวไปเพราะดวงวิญญาณทวารัศมีหลอกให้ไปอยู่ที่ห้องใต้หลังคา และถูกกักขังจนเสียชีวิต
ทวารัศมีให้นทีทองนำผู้หญิงที่เขาต้องการไปให้เพื่อแลกกับแม่ของตน นทีทองฆ่าพิณทิพย์ตามที่
ทวารัศมีสั่ง ฆ่ายายยอนเพราะยายยอนขัดขวางและบอกให้นทีทองยอมรับความจริงว่าแม่เสียชีวิตไป
แล้ว นทีทองฆ่ากุกไก่และนำเต็มใจไปขังไว้ที่ห้องใต้หลังคาจนตายเพราะเต็มใจขัดขวางไม่ให้นำตัว
ภาวัญเพื่อนของเธอไปให้ทวารัศมี นทีทองเสียใจจนคลุ้มคลั่งเมื่อรู้ว่าทวารัศมีหลอกใช้จึงจุดไฟเผา
บ้านทิ้งหลัง ทำให้ถูกไฟครอกตาย ดวงวิญญาณที่ถูกกักขังทั้งหมดถูกปลดปล่อย ส่วนดวงวิญญาณ
ของทวารัศมีและนทีทองตกนรกไปรับกรรมที่ก่อไว้

มองไปเบื้องหน้า ตรงปลายอุโมงค์มีแสงสว่างเรืองรอง เหมือนเป็นทางออกไปสู่ที่โล่งกว้าง แต่มันเหมือนกับมองย้อนแสง ทำให้มองเห็นไม่ชัดมากไปกว่าเห็นเงาร่างของคนหลายคน เคลื่อนไหวตัดแสงอยู่เบื้องหน้า บางคนก็เดินห่างไปเกือบจะถึงปากอุโมงค์แล้ว บางคนก็ยังเคลื่อนไหวเชื่องช้ากว่า จึงไม่ถึงปากทางออกสักที ส่วนตัวเขานั้นเกือบไม่เคลื่อนไหวเลย ดูเหมือนจะยืนนิ่งงันอยู่กับที่เสียมากกว่า

มีร่างหนึ่งแซงเข้าขึ้นไป ภาณุเหลียวมอง...แทบสะดุ้ง อุทานเบาๆ

“ทวารัศมี”

ใช่แล้ว...ทวารัศมีในภาพแท้จริงของเขา รูปร่างอัปลักษณ์ยิ่งดูน่าเกลียดน่ากลัวขึ้นเป็นทวีคูณ ในผิวกายดำคล้ำเหมือนซากศพ มีเลือดสีดำไหลรินออกมาทั่วตัว เสื้อผ้าขาดวินมีเปลวไฟติดอยู่ตรงชายผ้า คิ้วบางๆ เหมือนคิ้วรอบตัวเขาเดินลากขากระโผลกสะเผลก เชื่องช้าและหนักอึ้ง

จะไม่หนักได้อย่างไร ลดสายตาลงมอง ภาณุมองเห็นโซ่ผูกมัดอยู่ทั้งมือและเท้าเหมือนนักโทษหนักในอดีตกาล แต่ส่วนที่เป็นโซ่ แทนที่จะเป็นห่วงเหล็กกลับเป็นแขนขาของมนุษย์ร้อยต่อกันแทนห่วง กรงเล็บงุ้มของมือศพ จิกทิ้งอย่างดูร้ายแค้นราวถาดลงบนเนื้อตัวทวารัศมี จนเลือดสีดำไหลโกรกลงมา

บนหลังของวิญญาณร้ายผู้นั้น นทีทองเกาะแน่นอยู่ เหมือนเด็กที่ขี่หลังผู้ใหญ่ แต่ว่าหล่อนอยู่ในสภาพของศพ...ภาณุดูออก เนื้อหล่อนเกรียมไปด้วยไฟ เนื้อบางส่วนลอกออกมาเห็นเนื้อในแดง เต็มระริกด้วยความเจ็บปวด

“พื้นที่...ตายหรือ”

ถ้าคือภาณุแห่งผาก เขาอยากจะทำเรื่องแต่เรื่องไม่ออก มีแต่ประโยชน์แล่นซ้ำๆ ซากๆ ในสมอง

ทวารัศมีแบกนทีทองเลี้ยวไปอีกทางหนึ่ง ไม่ใช่ปลายอุโมงค์สว่าง แต่เป็นเส้นทางแยกที่ดำมืดทึบ กลืนหายไปทางนั้น ไม่เหลียวกลับมา ไม่ได้เอาใจใส่ชายหนุ่ม ราวกับเขาไม่มีตัวตน

(นิมิตมาร . 2550 , 406-407)

ทวารัศมีลุ่มหลงในกามกิเลส เมื่อกลายเป็นดวงวิญญาณก็ยังไม่หยุดพฤติกรรมดังกล่าวจึงเป็นกรรม เมื่อไม่ได้ผู้หญิงที่ต้องการ เขาก็เกิดความทุกข์ และก่อกรรมโดยการฆ่าคนเพิ่มขึ้นซึ่งมีนทีทองร่วมมือด้วย ผลของการประกอบกรรมชั่ว นทีทองและทวารัศมีต้องไปปรับใช้กรรมในนรก การก่อกรรมจึงทำให้ยังคงต้องเวียนว่ายตายเกิดในนรกซึ่งเป็นภพภูมิที่ต่ำ

จากแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องวิภังค์ที่ปรากฏในนวนิยาย แสดงให้เห็นว่าวิภังค์แบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ การวนเกิดเวียนตาย และการเกิดในนรก สวรรค์ การวนเกิดเวียนตาย แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่ยังมีกิเลสยึดต่อในบางสิ่งบางอย่างจึงทำให้ดวงวิญญาณยังคงวนเวียนอยู่ในสถานที่นั้นๆ การเกิดในนรกสวรรค์ ผู้แต่งแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีกิเลสน้อย ทำบุญกุศลมาก จะได้ไปเกิดบนสวรรค์ ส่วนผู้ที่มีกิเลสมาก ทำกรรมชั่วมาก จะต้องไปชดใช้กรรมในนรก

4. ไตรลักษณ์

พระสูตรตันตปิฎก สังยุตตนิกาย ชันธวารวรรค (2514 : 44-45) กล่าวถึงความ เป็น ไตรลักษณ์แห่งชั้นที่ 5 ว่า

[91] พระนครสาวตตี ฯลฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย รูปไม่เที่ยง สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา สิ่งใดเป็นอนัตตา เธอทั้งหลาย พึงเห็นสิ่งนั้น ด้วยปัญญาอันชอบ ตามความเป็นจริงอย่างนี้ว่า นั่นไม่ใช่ของเรา. นั่นไม่เป็นเรา. นั่นไม่ใช่ตัวตนของเรา. เมื่อเห็นด้วย ปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงอย่างนี้ จิตย่อมคลายกำหนด ย่อมหลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย เพราะไม่ถือมั่น. เวทนาไม่เที่ยง ... สัญญาไม่เที่ยง ... สังขารไม่เที่ยง ... วิญญาณ ไม่เที่ยง สิ่งใดไม่ เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา สิ่งใดเป็นอนัตตา เธอทั้งหลาย พึงเห็นสิ่งนั้น ด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงอย่างนี้ว่า นั่นไม่ใช่ของเรา. นั่นไม่เป็นเรา. นั่นไม่ใช่ตัวตนของ เรา เมื่อเห็นด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงอย่างนี้ จิตย่อมคลายกำหนด ย่อมหลุดพ้นจากอาสวะ ทั้งหลาย เพราะไม่ถือมั่น.

[92] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าจิตของภิกษุคลายกำหนดแล้วจากรูปธาตุ หลุดพ้นแล้วจาก อาสวะทั้งหลาย เพราะไม่ถือมั่น. ถ้าจิตของภิกษุคลายกำหนดแล้วจากเวทนาธาตุ ... จาก สัญญาธาตุ ... จากสังขารธาตุ ... จากวิญญาณธาตุ หลุดพ้นแล้วจากอาสวะทั้งหลาย เพราะไม่ถือ มั่น. เพราะหลุดพ้นแล้ว จิตจึงดำรงอยู่ เพราะดำรงอยู่ จึงยินดีพร้อม เพราะยินดีพร้อม จึงไม่สะดุ้ง เมื่อไม่สะดุ้ง ย่อมดับรอบเฉพาะตนเท่านั้น ภิกษุนั้น ย่อมรู้ชัดว่า ชาติสิ้นแล้วพรหมจรรย์อยู่จบแล้ว กิจที่ควรทำ ทำเสร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้มิได้มี.

พระธรรมปิฎก(2538 : 68) อธิบายความหมายของไตรลักษณ์ว่า

“เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สามัญลักษณะ แปลว่าลักษณะทั่วไป หรือเสมอเหมือนกันแก่สิ่งทั้ง ปวง เพื่อความเข้าใจง่าย ๆ จะแสดงความหมายของไตรลักษณ์(The Three Characteristics of Existence) โดยย่อดังนี้

1.อนิจจตา (Impermanence) ความไม่เที่ยง ความไม่คงที่ ความไม่ยั่งยืน ภาวะที่เกิดขึ้น แล้วเสื่อมและสลายไป

2.ทุกข์ตา (Stress and Conflict) ความเป็นทุกข์ ภาวะที่ถูกบีบคั้นด้วยการเกิดขึ้นและ สลายตัว ภาวะที่กดตัน ผื่นและขัดแย้งอยู่ในตัว เพราะปัจจัยที่ปรุงแต่งให้มีสภาพเป็นอย่างนั้น เปลี่ยนแปลงไป จะทำให้คงอยู่ในสภาพนั้นไม่ได้ ภาวะที่ไม่สมบูรณ์มีความบกพร่องอยู่ในตัว ไม่ให้ ความสมอยากแท้จริง หรือความพึงพอใจเต็มที่แก่ผู้อยากด้วยตัณหา และก่อให้เกิดทุกข์แก่ผู้เข้าไป อยากรเข้าไปยึดด้วยตัณหาอุปทาน

3.อนัตตา (Soullessness หรือ Non-Self) ความเป็นอนัตตา ความไม่ใช่ตัวตน ความไม่มี ตัวตนที่แท้จริงของมันเอง”

แก้วแก่นำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องไตรลักษณ์อย่างชัดเจน 2 ประเด็น คือ

4.1 อนิจจตา

4.2 ทุกขตา

เพื่อแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ต้องเผชิญกับความทุกข์ และต้องพบกับความไม่เที่ยงแท้แน่นอน ส่วนแนวคิดพุทธศาสนาในเรื่องอนัตตานั้นไม่ปรากฏในนวนิยายของแก้วแก่น เนื่องจากหลักธรรมเรื่อง “อนัตตา” เป็นธรรมะขั้นสูงซึ่งยากจะทำความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง

4.1 อนิจจตา

พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (2546:488)ให้ความหมายของ “อนิจจัง” ว่า หมายถึง “ไม่เที่ยง, ไม่คงที่, สภาพที่เกิดขึ้นแล้วก็ดับลงไป; ดู อนิจจลักษณะ, ไตรลักษณ์” และ อธิบายลักษณะที่เป็นอนิจจะ (2546 : 488) ว่า

“ลักษณะที่ไม่เห็นว่าเป็นของไม่เที่ยง ไม่คงที่ ได้แก่ 1. เป็นไปโดยการเกิดขึ้นและสลายไป คือ เกิดดับๆ มีแล้วก็ไม่มี 2. เป็นของปรวนแปร คือการเปลี่ยนแปลงแปรสภาพไปเรื่อยๆ 3. เป็นของชั่วคราว อยู่ได้ชั่วคราวๆ 4. แฉกต่อความเที่ยง คือ โดยสภาวะของมันเอง ก็ปฏิเสธความเที่ยงอยู่ในตัว”

ในนวนิยายของแก้วแก่น พบว่าแก้วแก่นำเสนอหลักธรรมเรื่อง “อนิจจตา” ในลักษณะของความไม่เที่ยงในสังขารของมนุษย์ ดังปรากฏในนวนิยาย 14 เรื่อง ได้แก่ อมตะ จากฝันสู่นิรันดร จงกลกิ่งเทียน นางทิพย์ เรือนมยุรา เงาพราย แก้วราหู จอมนาง ดอกแก้วการะบุหนิง แต่ปางก่อน นาคราช พิมมาลา บารมีพระแม่ป๋องปกพื้นธรณิน และเทวาวาด

ตัวอย่างนวนิยายของแก้วแก่นที่แสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องอนิจจตา ผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง 6 เรื่อง ได้แก่ อมตะ จากฝันสู่นิรันดร จงกลกิ่งเทียน นางทิพย์ เรือนมยุรา และเงาพราย

ในเรื่อง อมตะ การเดินทางของศรุตหลายภพหลายชาติเพื่อตามหาจันทรिकाทำให้มองเห็น การเกิดและดับนับครั้งไม่ถ้วน เห็นอาณาจักรใหญ่เกิดขึ้น มีความเจริญรุ่งเรืองและมีความเสื่อมถอย สูญสลายไป สิ่งเหล่านี้แสดงถึงความไม่มั่นคง ไม่ยั่งยืน

“ศรุตเดินทางผ่านจากกาลเวลาหนึ่งไปสู่อีกกาลเวลาหนึ่ง เขามองเห็นการเกิดและดับนับไม่ถ้วนครั้ง อาณาจักรใหญ่เกิดขึ้น รุ่งเรืองและเสื่อมถอยจนโค่นล้มล่มจมสลายไปสู่ผองธุลีดิน ...”

(อมตะ. 2552,355)

สิ่งที่ศรุตเห็นแสดงถึงความเป็นอนิจจัง คือ ความไม่เที่ยงแท้ ความไม่ยั่งยืนของสรรพสิ่ง มีเกิดขึ้นแล้วเสื่อมสลายลงไป ศรุตมีชีวิตหลายร้อยหลายพันปี มองเห็นบ้านเมืองที่มีอาณาจักรใหญ่โตเจริญรุ่งเรืองแล้วก็เสื่อมสลายลง มองเห็นสรรพสิ่งที่มีขึ้นและดับไป ไม่คงที่ ทำให้ศรุตได้รับความทุกข์จากการมองเห็นสิ่งเหล่านี้

ในเรื่อง **จากฝันสู่นิรันดร** แก้วแก้วแสดงแนวคิดเรื่องความเป็นอนิจจัง คือ ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปตามกฎของธรรมชาติ มีเกิด มีดับสูญสลายไป ไม่มีใครสามารถหยุดยั้งความตายได้ ดังที่ตรียพยายามยืดอายุชีวิตของการะเกตไว้ แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ

ภาพหญิงสาวพรางพรายอยู่ในดวงตา ตรียกอดเธอไว้แน่น ถ้ายทอดสายใยแห่งชีวิตให้ทุกเส้นสายที่เขามืออยู่ เพื่อรัตรึงเธอเอาไว้ไม่ให้มือแห่งความตายเด็ดสายใยนั้นขาดสะบั้นไปได้

“ผมไม่มีวันทิ้งคุณ...ขอให้คุณมีชีวิตอยู่ เราจะอยู่ด้วยกันตลอดไป...ไม่มีใครมาพรากคุณไปจากผมได้”

น้ำเสียงของชายหนุ่มเริ่มเครือ แต่พยายามพูดต่อไป แม้แหบแห้งลงทุกที

“เราจะผ่านวันนี้อย่างไรก็ได้...ไปให้ถึงปลายทางของเรา เหมือนในนิทานที่ผมเล่าให้คุณฟัง...แล้วเจ้าชายกับเจ้าหญิงก็ได้อยู่ด้วยกัน มีความสุขด้วยกันตลอดไป แต่ว่าตอนนี้...เจ้าหญิงต้องหลับเสียก่อน เธอจะได้หายป่วย...เมื่อตื่นขึ้น...ไม่ว่าคุณจะตื่นในชาติไหน ในดินแดนไหน คุณจะเห็นผมอยู่ข้างๆคุณเสมอ...ผมจะอยู่กับคุณตลอดกาล...”

(จากฝันสู่นิรันดร . 2552 , 545-546)

ตรียพยายามยืดอายุชีวิตของการะเกตจากความตาย แต่ตรียก็มีอายุจุดครึ่งชีวิตของการะเกตได้ แสดงให้เห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีเกิดขึ้นและดับสูญไป แสดงความเป็นอนิจจังของชีวิต

เช่นเดียวกับใน **จงกลกึ่งเทียน** แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าไม่มีใครหลีกเลี่ยงความตายไปได้ ดังที่เจ้าย่าพูดกับเจ้าบัวเทียน แสดงให้เห็นกฎธรรมชาติว่าทุกสิ่งเมื่อเกิดขึ้นมาแล้วก็ดับไป เป็นของไม่เที่ยง

“อีกไม่นานย่าคงไม่ได้อยู่กับเจ้าอีก”...

“หลานอยู่มาได้ทุกวันนี้ อุ่นใจ ปลอดภัยทุกอย่าง ก็เพราะมีเจ้าย่า”

แต่เจ้าบัวจะดวงดิ่งมือออกไป ความเข้มแข็งและเย็นชากลับคืนมาสู่ตัวท่านอีกครั้ง

“เหลวไหล” ท่านทำเสียงดูน้อยๆ แต่ก็ไม่เว้นความเมตตา “พูดราวกับเด็กสามขวบ...
จะให้ย่าอยู่ค้ำฟ้าได้อย่างไร”
...“ไม่ว่าย่าหรือใครก็ไม่อาจอยู่ค้ำฟ้า ถึงเวลาก็ต้องตายอยู่ดี เจ้าต่างหากที่จะต้อง
อยู่ต่อไป ต้มเสียเถิด”

(จงกลกิ่งเทียน . 2553 , 404-405)

ชีวิตมนุษย์มีความเป็นอนิจจังคือมีเกิดมีดับสูญดังชีวิตของเจ้าย่าที่พอกแก่ตัวลง เมื่อหมด
อายุขัยก็เสียชีวิต ดับสูญไป ไม่มีใครอยู่อย่างยืนยาวโดยไม่เสียชีวิต

ในเรื่อง **นางทิพย์** เมื่อภรรยาได้ทราบข่าวการตายของพลเอกชาติอย่างกะทันหัน จากหน้า
หนังสือพิมพ์ คุณหลวงผู้เป็นบิดาได้ทราบข่าวจึงได้ให้สติเกี่ยวกับชีวิตที่ต้องเป็นไปด้วยการเกิด แก่ เจ็บ
ตาย ว่าเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ไม่ว่าจะเป็นอย่างใ้ก็ตาม

“ทางโน้นเขาคงแจ้งมาที่บ้านแล้ว ปานนี้แม่เขาคงรู้เรื่องแล้วละ พอกับแกมัวแต่ไป
วัดกันเสียนี้” คุณหลวงตอบอย่างผู้ระงับสติได้ทุกโอกาส” เออ! ชาติ ขอให้มีความสุข ไปเถอะนะ เกิด
แก่ เจ็บ ตาย ไม่เคยละเว้นใครเลย”

(นางทิพย์ . 2548, 534-535)

อีกตัวอย่างหนึ่ง เมื่อปริตรตาทราบข่าวการเสียชีวิตของพลเอกชาติ และช็อกกับสิ่งที่เกิดขึ้น
อรณีปลอบโยนปริตตาโดยชี้ให้เห็นว่าไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงความตายไปได้

“หนู หักอกหักใจเสียบ้างนะจ๊ะ อรณีปลอบโยน ... ต้องหักใจเสียว่าเป็นธรรมดาโลก”

(นางทิพย์ . 2548, 543)

“เกิดแก่เจ็บตายเป็นของธรรมดาโลก” แสดงความเป็นอนิจจังคือ ทุกสิ่งทุกอย่างไม่เที่ยงแท้
แน่นอน เมื่อมีการเกิดก็ต้องมีการดับสูญดังที่พลเอกชาติเสียชีวิต ดับสังขาร แสดงให้เห็นว่าแม้ผู้ที่มี
ยศถาบรรดาศักดิ์ใหญ่โต แต่สุดท้ายทุกคนก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงกฎธรรมชาติไปได้ ทุกคนเกิดมาแล้ว
ต้องตายตามกฎของธรรมชาติที่มีเกิดแก่เจ็บตายเป็นเรื่องธรรมดา

ในเรื่อง **เรือนมยุรา** แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าทุกอย่างในโลกล้วนเป็นอนิจจัง ไม่มีอะไรเที่ยง
แท้ มีเกิด มีดับ มีเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังที่นกยูง ตัวละครเอกของเรื่องอยู่ในสมัยกรุงศรีอยุธยาที่

เจริญรุ่งเรือง เมื่อกาลเวลาผ่านไป อยุธยาล่มสลาย นกยูงได้กลับไปที่เห็นซากปรักหักพังของอยุธยาในยุคปัจจุบัน ซึ่งผู้เขียนนำเสนอแนวคิดดังกล่าวผ่านตัวละคร ดังนี้

...สิ่งที่เหลืออยู่ในสายตาของหญิงสาว ไม่ผิดอะไรกับป่าช้าของอาณาจักรอันเคยเป็นความงามอันสูงสุด...ทุกสิ่งแม้จะบูรณะเอาไว้แล้ว แต่ก็สุดฝีมือ สุดความฝันของมนุษย์ที่จะจำลองออกมาให้ถึงรูปเดิมของกรุงเก่า แม้เพียงครั้งเดียว...

“นกยูง...” พระนายพริ้งกระซิบพลอบ ปีบมือเย็นซึดนั้นไว้ราวกับจะถ่ายทอดความอบอุ่นให้มากที่สุด... หักใจเสียบ้างเกิดไม่มีอะไรต้องกลัว... ของทุกอย่างมันเป็นอนิจจังอย่างนี้เอง”

“หากทุกอย่างเป็นอนิจจังแล้ว ไฉนนกยูงจึงไม่ตายดับไปพร้อมกับสรรพสิ่งดังที่เห็นนี้เล่า พระนายปีบมือหญิงสาวแน่นขึ้น ใจหายวาบเมื่อได้ยินคำถามทอดอาลัย

“ เพราะชะตากรรมของนกยูงยังไม่ถึงที่ตายดับไปพร้อมกับคนอื่น ในเมื่อรอดมาได้... ก็อย่าไปคิดถึงสิ่งที่แล้วมาแล้ว ทำปัจจุบันให้ถึงพร้อมอย่างที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ดีกว่า”

...เขาค่อยๆ ซบรถไปช้าๆ ผ่านหน้าวัดวาอารามหลายแห่ง เพื่อว่านกยูงจะยอมรู้จักดีมากกว่าคนทุกคนบนผืนแผ่นดินไทยตอนนี้ บางที... ถ้าหล่อนยอมรับความเป็นอนิจจังได้ ก็น่าจะสะกดกลั่นความโศกสลดลงได้มาก

(เรือนมยุรา . 2548 , 503 - 506)

บ้านเมืองที่นกยูงเห็น “สิ่งที่เหลืออยู่ในสายตาของหญิงสาวไม่ผิดอะไรกับป่าช้าของอาณาจักรอันเคยเป็นความงามอันสูงสุด” แสดงให้เห็นความเป็นอนิจจัง คืออยุธยาเคยเป็นอาณาจักรที่รุ่งเรืองที่สุด งดงามที่สุด เมื่อกาลเวลาผ่านไปอยุธยาถูกลบถูกลายสูญสิ้นไป ความทรวดทโรมนั้น “ไม่ผิดอะไรกับป่าช้า” แสดงให้เห็นว่าไม่มีอะไรอยู่อย่างยั่งยืนคงทนถาวร “ของทุกอย่างมันเป็นอนิจจังอย่างนี้เอง”

ในเรื่อง **เงาพราย** แก้วแก้วแสดงให้เห็นถึงความไม่เที่ยง หน้าทีการงานของรัชต์ที่เจริญก้าวหน้ามาก เป็นเจ้าของกิจการร่ำรวย แต่ด้วยอำนาจของพรายทำให้รัชต์ตกต่ำจนสิ้นเนื้อประดาตัวต้องขายกิจการให้ศักระผู้บงการเจ้าพราย

ความผันผวนในฐานะจากจุดสูงสุด ลงมาถึงจุดต่ำสุด แล้วค่อยๆ กระเตื้องขึ้นทีละน้อยอย่างช้า ทำให้รัชต์ตระหนักถึงความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของสรรพสิ่งได้ดียิ่งกว่าคำสอนใดๆ ทั้งหมดพร้อมกันนั้นเขาก็นึกขบใจตัวเอง ที่มีสติพอจะยอมรับทุกสิ่งได้อย่างไม่หวั่นไหว ไม่เครียดหรือทุกข์ระทมจนแก้ไขไม่ได้

(เงาพราย . 2553 , 338-339)

ในเรื่องนี้ แก้วแก่นำเสนอความเป็นอนิจจังในลักษณะของความไม่เที่ยงแท้ของงานที่มีความมั่นคง แต่แล้วก็เกิดความผันแปรตกต่ำจนสิ้นเนื้อประดาตัว รัชต์คือตัวละครที่ประสบเหตุการณ์ดังกล่าว รัชต์พยายามที่จะกอบกู้กิจการของครอบครัวกลับคืนมาอีกครั้ง ซึ่งกิจการก็ค่อยๆ ดีขึ้น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับรัชต์ทำให้เขาเห็นหลักธรรมเรื่องความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของสรรพสิ่ง เป็นความผันผวนเปลี่ยนแปลงจากสูงสุดลงมาถึงจุดต่ำสุด

จากตัวอย่างนวนิยาย 6 เรื่อง แก้วแก่นำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องอนิจจังตา อย่างเด่นชัด ดังเช่นในเรื่อง **อมตะและเรือนมยุรา** แก้วแก่นำเสนอให้เห็นความไม่เที่ยงแท้ของสิ่งก่อสร้างที่มีความเจริญรุ่งเรืองแล้วก็เสื่อมสลายไปตามกาลเวลา ในเรื่อง **จากฝันสู่นิรันดร จงกลกิ่งเทียน และ นางทิพย์** แก้วแก่นำเสนอให้เห็นความไม่เที่ยงของชีวิตที่มีเกิดและดับสูญสลายไปเป็นธรรมดา ส่วนเรื่อง **เงาพราย** แก้วแก่นำเสนอให้เห็นความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของหน้าที่การงานที่มีความแปรผันจากจุดสูงสุดไปสู่จุดต่ำสุดจนแทบสิ้นเนื้อประดาตัว

4.2 ทุกข์

พระธรรมปิฎก (2538 : 68-69) อธิบายว่า “ทุกข์” หมายถึง

“ความเป็นทุกข์ ภาวะที่ถูกบีบคั้นด้วยการเกิดขึ้นและสลายตัว ภาวะที่กดดัน ผืนและขัดแย้ง อยู่ในตัว เพราะปัจจัยที่ปรุงแต่งให้มีสภาพเป็นอย่างนั้นเปลี่ยนแปลงไปจะทำให้คงอยู่ในสภาพนั้นไม่ได้ ภาวะที่ไม่สมบูรณ์มีความบกพร่องอยู่ในตัว ไม่ให้ความสมอยากแท้จริง หรือความพึงพอใจ เต็มที่แก่ผู้อยากด้วยตัณหา และก่อให้เกิดทุกข์แก่ผู้เข้าไปอยากเข้าไปยึดด้วยตัณหาอุปาทาน”

แก้วแก่นำเสนอแนวคิดเรื่อง “ทุกข์” ไว้ 2 ประเด็น คือความทุกข์ที่เกิดจากความยึดมั่นถือมั่น และทุกข์ที่เกิดจากความรัก

4.2.1 ความทุกข์ที่เกิดจากความยึดมั่นถือมั่น

พุทธทาสภิกขุ (2540 :36) อธิบายว่า ความทุกข์ที่เกิดจากความยึดมั่นถือมั่น คือ

“เป็นกิเลสตัณหาเป็นความไม่รู้ เป็นความโง่เขลา พอเราไปทำอะไรด้วยความยึดมั่นถือมั่น เราก็เป็นทาสของสิ่งนั้น แต่หากเรามีสติปัญญาที่ถูกต้อง ทำสิ่งใดก็หมายความว่าเรามีความเหนือสิ่งนั้นมีความเป็นนายเหนือสิ่งนั้นขึ้นมาทันที..นี่เป็นเคล็ดลับที่จะต้องนำไปใช้ในทุกรณไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ตาม ต้องทำด้วยจิตที่เป็นนายเหนือสิ่งนั้น คือมีอะไร ๆ ให้เหนือสิ่งนั้น แต่พอไปยึดมั่นถือมั่นเข้า เราก็จะตกเป็น

ป่าวของสิ่งนั้นด้วยทันที มันก็จะเต็มไปด้วยความมืดมนยุ่งยาก จึงควรมีการปรับปรุงจิตให้เป็นอิสระเหนือสิ่งนั้นเสียก่อนแล้วจึงลงมือทำสิ่งนั้น อย่างเช่น เราจะหาเงิน เราก็ต้องทำจิตให้เป็นนายเหนือเงินมันจึงจะไม่ทำความลำบากใจให้แก่เราถ้าเราเป็นทาสของมัน คือ ละโมภหรือตะกละอย่างหลับหูหลับตา มันก็เต็มไปด้วยความผิดพลาด”

จากคำอธิบายของท่านพุทธทาสภิกขุ ความทุกข์ที่เกิดจากการยึดมั่นถือมั่น จึงหมายถึงถึงความทุกข์ที่เกิดจากการเอาใจเข้าไปยึดติดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จิตใจตกเป็นทาสของสิ่งนั้น ก็ทำให้เกิดความทุกข์ นวนิยายของแก้วแก้วที่ปรากฏเรื่องความทุกข์ที่เกิดจากความยึดมั่นถือมั่นมี 10 เรื่อง ได้แก่ จากฝันสู่นิรันดร นางทิพย์ แต่ปางก่อน เรือนนพแก้ว อมตะ แก้วราหู จอมนางนาคราช ปลายเทียน และเรือนมยุรา

ตัวอย่างนวนิยายของแก้วแก้วที่แสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องความทุกข์ที่เกิดจากการยึดมั่นถือมั่น ผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง 5 เรื่อง ได้แก่ จากฝันสู่นิรันดร นางทิพย์ แต่ปางก่อน เรือนนพแก้ว และอมตะ

ในเรื่อง จากฝันสู่นิรันดร ขณะที่คุณเชื้อบวชเป็นพระได้แสดงหลักธรรมเรื่องทุกข์ซึ่งเกิดจากการยึดมั่นถือมั่น ดังที่เมื่อครั้งท่านเป็นฆราวาสเคยยึดมั่นถือมั่นว่าการะเกิดเป็นผู้หญิงของตน การยึดถือในเกียรติยศ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความทุกข์

“เดชบุญ ไม่ทันเป็นบ้าไปเสียก่อน เข้าวัดมาพบสมเด็จฯ ท่าน ท่านเตือนสติว่า อารมณ์ทั้งหมดนี้เกิดจากตัวเราเองแท้ๆ ไม่ใช่คนอื่น ถ้าใจไม่ยอมรับความทุกข์เข้ามา ทุกข์ก็เข้ามาไม่ได้ นี่เอาตมาไปเปิดใจรับเข้ามาเอง ไปหลงยึดมั่นว่าผู้หญิงคนนั้นเป็นสิทธิ์ของอาตมา ถือว่าเกียรติยศเป็นของมีจริง ถือว่าถูกลบหลู่ ถูกแย่งชิง ทั้งหมดนี้หากว่าไม่ถือ ก็ไม่เจ็บปวด ถ้าเป็นเรื่องเกิดกับคนอื่นอาตมาก็เฉยๆ เกิดกับตัวเองถึงได้เดือดร้อน เพราะยึดมั่นว่าทุกอย่างควรจะเป็นไปตามใจตัวเอง เมื่อไม่เป็นอย่างใจก็แทบจะเสียสติเอา”

(จากฝันสู่นิรันดร . 2547 , 550)

คุณเชื้อเล่าถึงคุณหมันที่หนีตามชายอื่นไป ก่อให้เกิดความทุกข์ นั้นเป็นเพราะคุณเชื้อเอาใจไปยึดติดกับผู้หญิงคนนั้นว่าเป็นของตนเอง เมื่อไม่ได้ตั้งใจที่ตนคิดไว้ ก็ทำให้เกิดความทุกข์ใจแทบเสียสติ การถือสิทธิ์ในตัวการะเกิด การถือมั่นว่าเกียรติยศมีจริงจึงเป็นการยึดมั่นถือมั่นซึ่งทำให้เป็นทุกข์

ในเรื่อง นางทิพย์ แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าการยึดมั่นถือมั่นเป็นทุกข์ ดังที่ ดร.ภาธรพูดให้เจ้าทิพย์ฉายตระหนักถึงความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของสรรพสิ่ง ดังเช่นการเสียชีวิตของพลเอกชาติ แสดง

ให้เห็นการดับสูญ หากยังยึดติดกับทุกอย่าง ยึดมั่นว่าจะต้องอยู่คงที่ จะก่อให้เกิดความทุกข์แสนสาหัส ซึ่งรวมถึงการยึดมั่นในคำสาบานและความรัก ดังนี้

“คุณเห็นความไม่เที่ยงแท้ของสังขารมนุษย์แล้วใช่ไหม ไม่มีใครหรอกที่จะยึดเหนี่ยวสภาพที่เป็นอยู่ไว้ได้ตลอดไป”

ปริตดาทำท่าเหมือนจะตอบ ‘ค่ะ’ ออกมาด้วยความเคยชิน แต่แล้วก็ลังเลจนเห็นได้ชัด

“แล้วคุณจะเห็นความเปลี่ยนแปลงอีกหลายอย่าง ผมจะขอเตือนไว้ ถ้าคุณไปยึดถือว่าทุกอย่างจะต้องอยู่คงที่ เปลี่ยนแปลงไม่ได้ กลับกลายไม่ได้ คุณจะมี ความทุกข์แสนสาหัส...ยิ่งกว่าที่เป็นมาแล้ว”

เด็กสาวเงยหน้าขึ้นมองอีกฝ่ายหนึ่งภายในแสงโคมสลัวๆ สีหน้าภาครเรียบเฉย หากแฝงความเอาจริงเอาจังจนหล่อนต้องหลบตา

“ปริตดาเชื่อผมใหม่ว่าไม่มีอะไรอยู่คงที่แม้แต่สิ่งที่ยึดมั่นที่สุดเช่น คำสาบานหรือความรัก”

(นางทิพย์ . 2548 , 547)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าการยึดมั่นถือมั่นเป็นทุกข์ ไม่ว่าจะเป็นการยึดติดในสังขาร การยึดมั่นในคำสัญญา การยึดมั่นในความรัก ทุกสิ่งล้วนทำให้ผู้ที่ยึดมั่นถือมั่นเป็นทุกข์ตั้งเจ้าฟ้าทิพฉายได้รับความทุกข์จากการยึดมั่นในคำสัญญาที่ออกญาพิชิตแสนพลให้ไว้จึงไม่ได้ไปผูกไปเกิด ยังคงรอคอยออกญาพิชิตแสนพลด้วยความทุกข์ทรมาน เมื่อ ดร.ภาธร ซึ่งก็คือออกญาพิชิตแสนพลกลับชาติมาเกิดได้บอกกับเจ้าฟ้าทิพฉายว่าหากเธอยังยึดมั่นถือมั่นไม่ปล่อยวางเช่นนี้ จะทำให้ตัวเธอเป็นทุกข์ทุกสิ่งทุกอย่างไม่มีความเที่ยงแท้ เมื่อเจ้าฟ้าทิพฉายได้ยินดังนั้นเธอจึงตัดใจจาก ดร.ภาธร และวิญญาณของเจ้าฟ้าทิพฉายก็ได้ไปเกิดในภพภูมิอื่นเพื่อชดใช้เวรกรรมต่อไป

ในเรื่อง **แต่ปางก่อน** หม่อมเจ้ารังสิธรกับเจ้านางม่านแก้วประสบความทุกข์ที่เกิดจากการยึดมั่นถือมั่นในคำสัญญา จึงทำให้ทั้งสองต้องเวียนว่ายตายเกิดถึง 3 ชาติ ในชาติแรก ความรักของหม่อมเจ้ารังสิธรกับเจ้านางม่านแก้วไม่สมหวัง เพราะเจ้านางถูกวางยาพิษ จึงทำให้หม่อมเจ้ารังสิธรทุกข์ทรมานใจจนตรอมใจตาย ในชาติที่สองเจ้านางม่านแก้วมาเกิดเป็นราชาวดี แต่หม่อมเจ้ารังสิธรรยังคงเป็นวิญญาณ จึงทำให้ทั้งคู่ไม่ได้ครองคู่กัน จนมาถึงในชาติที่สาม จึงได้พบและแต่งงานกัน ต้องผ่านอุปสรรคมากมาย ในตอนท้ายหม่อมเจ้ารังสิธรกล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ต้องเวียนว่ายตายเกิด และสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ก็คือการยึดมั่นถือมั่น

“ความปวดร้าวอย่างสูงสุดของฉัน ก็คือสิ่งที่ฉันพร่ำพร่ำมดด้วยศศัคคีและอำนาจ ก็ไม่อาจจะคุ้มครอบป้องกันชีวิตของผู้เป็นที่รักของฉันไว้ได้สำเร็จ ปล่อยให้ศัตรูจุ่มเข้ามาพรวดเธอไปถึง

ห้องหอวิวาห์ แต่ฉันตั้งใจไว้แล้วว่า แม้ความตายก็ไม่อาจพรากเจ้านางน้อยจากฉันได้ ฉันจึงคอยเธออยู่ที่นี่ รอจนกว่าวันหนึ่งเจ้านางน้อยจะกลับมาครอบครองวังที่เป็นสิทธิ์ของเธอ”

“แล้ว...” ราชาวดีตื้อให้ด้วยเสียงแผ่วเบา

“เจ้านางน้อยกลับมาเป็นตัวเธอ ราชาวดี” ท่านชายใหญ่ทรงจบประโยคด้วยสุรเสียงแผ่วเบาเช่นกัน

(แต่ปางก่อน. 2551, 206-207)

ท่านชายใหญ่และราชาวดีต่างได้รับทุกข์ที่เกิดจากการยึดมั่นถือมั่นในความรัก ดวงวิญญาณของท่านชายใหญ่ยังคงวนเวียนอยู่ไม่ได้ไปสุดไปเกิดเพราะยึดมั่นในความรัก ส่วนราชาวดีได้รับความทุกข์เมื่อรู้ว่าตนคือเจ้านางมานแก้วคนรักของท่านชายใหญ่ ในชาตินี้ราชาวดีไม่แต่งงานกับใครอีกเพราะยึดมั่นในความรักที่มีต่อท่านชายใหญ่

ในเรื่อง **เรือนนพเก้า** ผอบแก้วยึดมั่นในรักครั้งแรกระหว่างเธอกับเขม ยอมแต่งงานกับเจ้าคุณรัชดาปวิวรรตเพราะเข้าใจว่าเขมสิ้นเยื่อใยกับเธอแล้ว เมื่อรู้ว่าเขมยังรักเธออยู่ ผอบแก้วจึงติดต่อกับเขาหนีตามไปอยู่ที่จันทบุรี หลังจากนั้นเจ้าคุณตามตัวผอบแก้วกลับมา เธอต้องเจ็บช้ำทันททุกข์จากการกระทำของเธอเองและความเย็นชาของสามี ภายหลังผอบแก้วพยายามที่จะหนีไปกับเขมอีก แต่เขมมีภรรยาแล้ว ทำให้ผอบแก้วตกอยู่ในฐานะภรรยาหน้า เธอจึงได้รับทุกข์ทรมานจากการยึดมั่นในความรัก

“ผอบแก้ว เธอเข้าใจหรือยังว่าเหตุใดฉันจึงปล่อยเธอให้ไปพบชายชู้ เธอจะได้เรียนรู้ว่าการไม่รักหน้า ไม่รักตัว ไม่รักเกียรติ มีแต่จะอับจนสิ้นหนทางในบั้นปลายอย่าโทษคนอื่นเลย โทษตัวเองเถิด คุณขึ้นได้พยายามห้ามปรามเธอ แต่เธอไม่รักตัวเอง แม้แต่ตนเองก็ต้องปล่อยให้เธอรู้ความเจ็บแสบสาหัสด้วยตนเอง”

(เรือนนพเก้า . 2550 , 287)

แม้ว่าผอบแก้วจะฆ่าตัวตายเพื่อหลีกเลี่ยงความทุกข์ แต่ปรากฏว่าเธอก็ยังคงทุกข์ทรมานเพราะความทุกข์นั้นเกิดจากจิตใจที่ยึดมั่นในความต้องการของตนเอง

“ดิฉันอยากจะช่วยคุณ...มีอะไรที่พอจะช่วยได้บ้าง”

เสียงลมพัดแผ่วเบาฟังคล้ายกระแสเสียงทอดถอนใจ

“ฉันอยากได้แหวนวงนั้นกลับคืนมา เรือนนพเก้า...”

คำนี้ฟังแปลกประหลาดสำหรับบุญทิพย์ จนเธอไม่แน่ใจว่าในภาวะที่งเคลิบเคลิ้มในภวังค์ ที่ความเป็นจริง เธอได้ยินคำนี้ผิดไปหรือเปล่า

“แหวนอะไรนะคะ?”

“แหวนรูปพญานาค...เรือนผิงนพเก้า ฉันอยากได้แหวนวงนั้นคืนมา แหวน
ของฉัน...แหวนของคนรักฉัน”...

...ความผูกพันนี้จะเกิดขึ้นจากอะไรก็ตาม มันน่าจะเป็นสิ่งหนึ่งที่เหนียวรั้ง
ผอบแก้วเอาไว้ในบ้านหลังนี้ ไม่ได้จากไปตามวิถีทางที่ควรจะเป็น

(เรือนนพเก้า . 2550 , 106)

แม้ว่าผอบแก้วจะฆ่าตัวตายเพื่อหลีกเลี่ยงการกักขังแต่เมื่อวิญญาณยังคงวนเวียนอยู่ใน
เรือนนพเก้า เพราะจิตใจยังยึดมั่นถือมั่นในสิ่งของคือแหวนนพเก้า ผอบแก้วเชื่อว่าหากเธอสามารถนำ
แหวนไปคืนเขมอดีดคู่หมั้นของเธอ จะทำให้เธอหลุดพ้นจากความทุกข์นี้ ในตอนท้ายเรื่องผอบแก้ว
พบว่าการยึดมั่นถือมั่นนั้นเกิดจากใจของเธอเอง เมื่อผอบแก้วรู้ดังนี้เธอจึงหลุดพ้นจากความทุกข์

ในเรื่อง **อมตะ** เจ้าหญิงจันทริกาเป็นผู้ที่ยึดมั่นถือมั่นในความโกรธที่มีต่อเจ้าชายศรุต
เจ้าหญิงจันทริกาจึงยังคงเวียนว่ายตายเกิด และได้รับผลของกรรมที่ผูกใจเจ็บเจ้าชายศรุต ในชาติภพ
ปัจจุบันเกิดเป็นภริมย์นภาด้วยผลกรรม จึงทำให้ภริมย์นภาได้รับชะตากรรมที่คล้ายกับอดีต คือ
มีสามีที่นอกใจ เจ้าชู้ และรังเกียจภริมย์นภาถึงกับวางแผนเพื่อที่จะฆ่าเธอ ซึ่งศาสตราจารย์ชโยติ
กล่าวว่าสาเหตุที่เป็นแบบนี้ก็เพราะกรรมเก่าของภริมย์นภา ในตอนท้ายภริมย์นภาได้พบกับเจ้าชาย
ศรุตหรือภูมิน และยกโทษอภัยให้ศรุต จึงทำให้ศรุตกลับมีชีวิตเหมือนคนปกติหลังจากที่เป็นอมตะ
มาหลายพันปี

...กิเลสนี้ไปก่อกำเนิดในรูปใหม่ด้วยการสร้างขั้นที่ทั้งห้าขึ้นมาในเรือนกายใหม่
ตั้งนั้นจะว่าเป็นคนเดียวกับคนเก่าก็ไม่ใช่ จะว่าเป็นคนใหม่ขึ้นมาก็ไม่ใช่อีก มี
ต่อเนื่องกันตรงสิ่งที่เรียกว่ากรรม หรือการกระทำในอดีต เป็นสิ่งที่เชื่อมระหว่างเปลวไฟ
เก่ากับเปลวไฟใหม่นั้นอยู่ ส่งผลให้บางส่วนของนิสัย การกระทำ รวมทั้งกรรมเดิม
บางอย่างยังติดตลึงไปสู่วิถีใหม่ นั่น ยังผลให้เจ้าตัวอาจจะดำรงบุคลิกเดิมบางอย่าง
นิสัยเดิมบางอย่าง หรือแบบแผนชีวิตเหมือนเดิมบางแง่มุม ก็เป็นได้ แต่สายตาของ
มนุษย์อย่างเรา ย่อมยากจะจำแนกว่าสิ่งเหล่านั้นคืออะไร เพราะเราไม่มีโอกาสรู้จักเจ้า
ตัวเขาในชาติก่อนเพื่อมาเทียบกับชาตินี้”...

...“ลืมง่ายจริงหรือนี่ ก็จากชีวิตของตนเองนะซิ เธอลืมไปแล้วหรือว่าสามีฉัน
เขาก็ตั้งใจจะกำจัดฉันเหมือนกัน เพียงแต่เขาทำไม่สำเร็จเท่านั้นเอง”

รัชนีพูดไม่ออกไปอึดใจ เธอได้ยื่นเพื่อนพูดต่อไปด้วยเสียงเรียบเรื่อย หากแต่
แฝงด้วยความสะเทือนใจ

“ประวัติศาสตร์มักจะซ้ำรอย...ฉันเคยได้ยินเขาพูดกัน ฟังนิทานของเธอแล้ว ฉันกลับนึกถึงตัวเอง ฉันไม่ใช่ผู้หญิงคนเดียวหรอกที่ประสบทั้งความรักมากที่สุด และความเกลียดชังมากที่สุดจากผู้ชายคนเดียว ฉันไม่รู้ว่าเจ้าหญิงในนิทานของเธอกับฉัน ทำบาปทำกรรมอะไรไว้ ชะตากรรมของเราถึงมาคล้ายกันได้ในเรื่องนี้”

(อมตะ. 2552, 435,546)

เจ้าหญิงจันทร์กายีดมั่นถือมั่นในความโกรธที่มีต่อเจ้าชายศรุต เป็นกิเลสที่ทำให้เจ้าหญิงจันทร์กายีดต้องวนเวียนอยู่ในวัฏสงสาร ได้รับความทุกข์ทรมานทุกชาติภพ ในชาติภพปัจจุบันเกิดเป็นภริมย์นภา ได้รับผลกระทบในอดีตชาติ คือ สามีคิดจะฆ่า และสามีเจ้าชู้ ไม่รักภริมย์นภาทำให้เธอมีความทุกข์จากการยึดมั่นในความโกรธ ภายหลังภริมย์นภาให้อภัยศรุตทำให้ศรุตหลุดพ้นจากความ เป็นอมตะที่ทำให้เป็นทุกข์หลายภพชาติ

4.2.2 ความทุกข์ที่เกิดจากความรัก

พระวินัยปิฎก มหาวรรค ภาค ๑ (2514 : 16) กล่าวถึงความทุกข์ที่เกิดจากความรักใน อริยสังข์ ไว้ดังนี้

[๑๔] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ข้อนี้แลเป็นทุกข์อริยสังข์ คือ ความเกิดก็เป็นทุกข์ ความแก่ก็เป็นทุกข์ ความเจ็บไข้ก็เป็นทุกข์ ความตายก็เป็นทุกข์ ความประจวบด้วยสิ่งที่ไม่เป็นที่รักก็เป็นทุกข์ ความพลัดพรากจากสิ่งเป็นที่รักก็เป็นทุกข์ บรรดาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้นก็ เป็นทุกข์โดยย่อ อุปาทานชั้น ๕ เป็นทุกข์

ความทุกข์มีสาเหตุหลายประการ ได้แก่ ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย การประจวบกับสิ่งที่ไม่รัก และการพลัดพรากจากสิ่งทีรัก นวนิยายของแก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าความทุกข์ประการหนึ่งของมนุษย์เกิดจากความรัก ดังปรากฏในนวนิยาย 13 เรื่อง ได้แก่ **มนตรา ปลายเทียน จากฝันสู่นิรันดร แดนดาว ดอกแก้วการะบุหนิง แก้วราหู จอมนาง แต่ปางก่อน นางทิพย์ เรือนนพเก้า เรือนมยุรา อธิษฐาน และอมตะ**

ตัวอย่างนวนิยายของแก้วแก้วที่แสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องความทุกข์ที่เกิดจากความรัก ผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง 5 เรื่อง ได้แก่ **มนตรา ปลายเทียน จากฝันสู่นิรันดร แดนดาว และ ดอกแก้วการะบุหนิง**

ในเรื่อง **มนตรา** ความรักความผูกพันที่ดร.ภรรมีต่อรวีปริยามีมากมายจนแทบทำให้ ดร.ภรรมีมองไม่เห็นความสุขในชีวิตเลย และดูเหมือนจะยังมีหวังที่จะได้พบรวีปริยาตลอดเวลา

“ผมฟังจากน้ำเสียงของคุณ” ในที่สุดเขาเอ่ยตอบขึ้น หลังจากนั่งไปอึดใจใหญ่เต็มๆ “ผมจับได้ถึงความกระวนกระวาย...เศร้าหมอง...และใจจดใจจ่ออยู่กับบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งทั้งหมดนี้ถ้าผมตอบคำถามคุณ คุณก็จะชักต่อไปอีก ในที่สุดคงจะจบลงด้วย เป็นว่า ไม่ว่าผมจะรู้เรื่องที่คุณปรารถนาจะได้ยินหรือไม่ก็ตาม คุณจะมีแต่ความทุกข์ใจ เพราะเปลวไฟที่สงบลงนานแล้ว เกิดคุุใหม่ลุกโผลงขึ้นมาอีก”

“ผมไม่มีความทุกข์เพิ่มกว่านี้ได้หรอก” ภรรมีตอบ แม้จะหนักแน่นหากดวงหน้าและแววตาบอกความสะเทือนใจ “สิ่งที่คุณบอกผมต่างหาก เป็นสุขเพียงน้อยนิดสิ่งเดียวที่ผมจะพึงมีได้ทุกวันที่มีชีวิตอยู่ในโลก แสงสว่างดับวูบไปหมดแล้วจากจิตใจของผม ผมมีแต่งงานเท่านั้นที่เหลืออยู่ ซึ่งผมมีหน้าที่ที่จะต้องทำสมกับที่เกิดขึ้นมา...ผมจะมีความสุข...ถ้าเพียงแต่รู้สึกว่าได้เข้าไปใกล้...แม้แต่ใกล้อีกสักก้าวเดียว...กับ...”

...“ผมไม่จำเป็นต้องรู้สึกหรือ ถึงจะรู้คำตอบข้อนี้” ดร.ภรรมีตอบยิ้มๆ

“สีหน้า...ท่าทาง...น้ำเสียงของบุรุษที่มีความรักนั้นเหมือนกันทั่วโลก ไม่ว่าจะป็นชนชาติไหน ภาษาไหน มนุษย์ข้างเป็นสัตว์โลกที่แปลก...ตรงที่รู้ว่าความทุกข์คอยอยู่ตรงปลายทางก็ยิ่งอุตสาหะเดินเข้าไปหา”

(มนตรา. 2552 ,176-177)

ทั้งๆ ที่ดร.ภรรมีรู้ดีอยู่เต็มอกว่าถึงอย่างไรรวีปริยาที่ไม่มีทางได้หวนคืนกลับมาใช้ชีวิตดั้งเดิมได้ แต่ดร.ภรรมีก็ยังมีหวังและความฝันที่จะได้พบอีกครั้ง นับเป็นความทุกข์ทรมานอันเกิดจากความรักที่แท้จริง ดร.ภรรมีความรักกับรวีปริยาซึ่งเป็นนางฟ้า เป็นความรักที่ไม่มีวันเป็นไปไม่ได้ แต่ก็มิอาจหักห้ามใจได้ทำให้มีความกระวนกระวายใจ มีความเศร้าหมองซึ่งเป็นความทุกข์ที่ได้รับเมื่อต้องพลัดพรากจากสิ่งที่รัก

ในเรื่อง **ปลายเทียน** แสนตรีเพชรกล้าเป็นทหารติดตามอารักขาเจ้าสร้อยสุมาลี ให้พ้นจากขุนแผนที่จะจับเจ้าสร้อยสุมาลีไปกรุงศรีอยุธยาเพื่อเป็นบาทบริจาริกาของพระพันวษา เจ้าสร้อยสุมาลี นางหล้า นางฉุน พี่เลี้ยงทั้งสองคน และแสนตรีเพชรกล้า ตามวงศ์เมืองผู้ทีเข้าไปในโลกวรรณคดีมาสู่โลกปัจจุบัน แสนตรีเพชรกล้าได้พบและรักเกาถัด เมื่อขุนแผนตามมาจากโลกวรรณคดีสู่โลกปัจจุบัน ขุนแผนทำร้ายแสนตรีเพชรกล้าจนเสียชีวิต แสนตรีเพชรกล้าแสดงความทุกข์ที่ต้องจากเกาถัด คนรักไป ดังนี้

“ถ้าหากเจ็บเพียงแผลยังแก้หาย
เจ็บแค่กายชีวาไม่อาสัญ
แต่เจ็บยิ่งกว่าตายวายชีวัน
เจ็บต้องจากจอมขวัญพรากกันไกล”

(ปลายเทียน . 2549 , 460)

แสนตรีเพชรกล้า มีใจที่ยึดมั่นในความรักที่มีให้เกลียด ซึ่งในตอนแรกเกลียดไม่รู้ จึงทำให้แสนตรีเพชรกล้ามีความทุกข์ กระวนกระวายใจ จนถึงกับทำมนตร์สะกดเพื่อให้ตนเองสมหวังในความรัก เมื่อแสนตรีเพชรกล้าถูกขุนแผนทำร้ายว่าสิ่งที่เจ็บปวดมากกว่าความตาย คือ ความเจ็บปวดที่ต้องพลัดพรากจากเกลียด แสดงให้เห็นถึงทุกข์ที่เกิดจากการพลัดพรากจากสิ่งที่รัก

ในเรื่อง **จากฝันสู่วันตรึง** คำพูดของคุณเชื่อที่บวชเป็นพระภิกษุ แสดงหลักธรรมผ่านบทสนทนาโดยตรง เพื่อเป็นข้อคิดแก่ผู้อ่านว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดเพราะใจของเราเอง ไม่มีใครทำให้ทุกข์หรือสุขได้นอกจากใจของเรา

คุณเชื่อหนึ่งไปนิดหนึ่ง สายตาบอกความเห็นอกเห็นใจมากขึ้น แล้วตอบซ้ำๆ ว่า “การพลัดพรากจากสิ่งที่รักเป็นทุกข์ การประสบกับสิ่งที่ไม่รักเป็นความทุกข์ ทุกข์นั้นเป็นของคู่กับปุถุชนผู้ยังมีรักโลกโกรธหลง เมื่อสิ่งใดไม่เป็นอย่างไรก็เกิดความทุกข์ อย่างว่าแต่ประสกเลย อาตมาเองก็ทุกข์มากมายแล้ว ทุกข์ขนาดที่ว่าไม่ใช่คิดจะฆ่าตัวตายอย่างเดียวอยากจะฆ่าคนอื่นให้ตายไปเสียด้วย เพราะเขาทำให้เสียใจ อับอาย แค้นใจแสนสาหัส”

(จากฝันสู่วันตรึง . 2547 , 550)

จากตัวอย่างข้อความ “การพลัดพรากจากสิ่งที่รักเป็นทุกข์ การประสบกับสิ่งที่ไม่รักเป็นความทุกข์” แสดงหลักธรรมความทุกข์ที่เกิดจากความรัก ซึ่งเป็นของที่อยู่คู่กับปุถุชนที่ยังมีความรักโลก โกรธ หลง ดังเช่น ตรัยต้องพลัดพรากจากการะเกด เป็นการพลัดพรากซึ่งเกิดจากความตาย ส่วนคุณเชื่อมีความทุกข์ที่เกิดจากการยึดมั่นในความรัก เมื่อคู่หมั้นหนีไปมีชายอื่น จึงบวชเพื่อดับทุกข์

ในเรื่อง **แดนดาว** สราลย์ประสบความทุกข์ที่เกิดจากการต้องพลัดพรากจากความรัก เมื่อสราลย์หลุดเข้าไปในมิติที่กรุงศรีอยุธยาไม่เสียกรุง สราลย์พบและมีความรักกับพลันต์ พลันต์พยายามทำให้สราลย์ตัดใจจากเขา เพราะต้องการให้สราลย์กลับไปยังมิติที่จากมา ไม่ต้องการให้สราลย์ได้รับอันตรายในมิตินี้ แต่สราลย์เข้าใจว่าพลันต์ไม่ได้รักเหมือนอย่างที่เธอรักเขา และหลอกใช้ให้เป็นเครื่องมือในการทดลอง สราลย์จึงมีความเสียใจจากการกระทำของพลันต์

...การถ่ายทอดสอริโมนบางอย่างด้วยการร่วมเพศจะทำให้ผมเหมือนคุณก็ได้ หรือ มิฉะนั้นคุณก็เหมือนผม ก่อนหน้านี้ผมไม่มีโอกาสจะทำได้ แต่ก็ตั้งใจที่ยังไม่สายจนเกินไป”

ถ้อยคำของเขา ยิ่งกว่าสายฟ้าฟาดลงมาตรงหน้า สราลย์ได้แต่ตะลึงงัน แข็งไปทั้งตัว เหมือนถูกสาป

“...แปลว่า...คุณทำลงไปเพื่อทดลองทางวิทยาศาสตร์เท่านั้นเองรี...”

...น้ำตาเริ่มไหลรินออกมาอีกอย่างไม่อาจหักห้ามได้ สราลย์ปล่อยให้มันไหลรินออกมาเรื่อยๆ ชะล้างคราบของความสกปรกที่บัดนี้หล่อนรู้สึกดังตราด่าฝืนกอยู่ทั้งตัว น้ำตาอาจจะทำให้ตัวหล่อนสะอาดขึ้น...อย่างน้อยก็ล้างมือของเขา...ตัวของเขาก้ออกไปจากความทรงจำ

“เพราะฉันรักคุณและคิดว่าคุณรักฉัน คุณเสี่ยงชีวิตเพื่อฉัน...ไม่นึกเลยว่า ดร.พลันต์ ชัยฤกษ์ เล่นละครเก่งขนาดนี้ คุณเป็นคนมีแต่สมอง ‘ไม่มีความรู้สึก...’”

...สราลย์ตัวสั่นไปหมด...ความตื่นเต้นระคนหวาดหวั่นระคนความหวัง ทุกอย่างพลุ่งพล่านขึ้นมาพร้อมๆ กัน จนหญิงสาวเหมือนกับจะหน้ามืดลึ้มลงเสียตรงนั้น หล่อนบอกตัวเองว่าหล่อนทนรับไม่ไหว...ทั้งความหวังและความสิ้นหวังในเวลาเดียวกัน

(แดนดาว. 2552, 306, 311)

สราลย์ประสบความทุกข์ที่เกิดจากการต้องพลัดพรากจากความรัก พลันต์พยายามทำให้สราลย์เลิกรัก เพราะต้องการให้สราลย์กลับไปยังมีชีวิตที่จากมา สราลย์เสียใจกับการกระทำของพลันต์ และเสียใจที่ต้องจากพลันต์คนรักไป ซึ่งแท้จริงแล้วพลันต์มีความทุกข์จากความรักเช่นเดียวกัน

ในเรื่อง **ดอกแก้วกระบุง** เจ้าชายสุหรวาปามีความรักต่อเจ้าหญิงกิริธนา แต่เมื่อเจ้าหญิงกิริธนาเลือกที่จะแต่งงานกับเจ้าชายอัสมาร์ผู้เป็นราชาแห่งคีรียา จึงทำให้เจ้าชายสุหรวาปามีได้รับความทุกข์ที่เกิดจากการไม่สมหวังในสิ่งที่รักแปรเปลี่ยนเป็นความแค้นและทำร้ายทุกคนที่ทำให้ตนผิดหวัง

“ไม่จริง เธอรักฉันต่างหาก อัสมาร์แย่งเธอไปจากฉัน...ถ้าหากว่าฉันฆ่าเขาได้ เสียตั้งแต่ครั้งนั้น...ตั้งแต่ฉันตามเขากับเธอเข้าไปในป่า จำได้ไหม...ฉันก็ไม่ต้องทนทุกข์ทรมานอยู่นานถึงยี่สิบปี”

ดูเหมือนองค์ราณีเองก็เพิ่งประจักษ์แจ่มแจ้งในพระทัย ถึงกับดวงออกมาเบาๆ

“ฉันนึกไม่ถึงเลย...เธอลอบเข้ามาใกล้ที่ประทับเพื่อจะลอบปลงพระชนม์ไม่ใช่เพื่อมาหาฉัน...นี่ไม่ใช่เจ้าเสือตัวนั้น คนที่ต้องถูกห้ามออกจากป่าคงเป็นอัสมาร์ ไม่ใช่เธอ”

(ดอกแก้วกระบุง. 2553, 345-346)

เจ้าชายสุหรพาปาตีเป็นผู้ที่มีความทุกข์จากการพลัดพรากสิ่งที่เป็นที่รัก เจ้าชายสุหรพาปาตีแอบหลงรักเจ้าหญิงกิริธนา เมื่อไม่สมปรารถนาในความรัก เจ้าชายสุหรพาปาตีพยายามกระทำให้นอนสมความปรารถนา โดยวางแผนฆ่ารายาอัสมาร์ บุคคลที่เกี่ยวข้อง และบุคคลที่ขัดขวางความรัก แสดงให้เห็นว่าเจ้าชายสุหรพาปาตีไม่มีความสุขในการดำรงชีวิตเลย คอยระแวงกลัวคนอื่นจะรู้เกี่ยวกับความผิดที่ตนทำไว้ เจ้าสุหรพาปาตีมิได้สมหวังในความรักจนกระทั่งเสียชีวิต ซึ่งเป็นความทุกข์จากการพลัดพรากสิ่งที่เป็นที่รักของเจ้าชายสุหรพาปาตี

จากแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องไตรลักษณ์ที่ปรากฏในนวนิยาย ผู้แต่งนำเสนอแนวคิดเรื่องอนิจจตา แสดงความไม่เที่ยงแท้ของสรรพสิ่ง ดังเช่นที่เจ้าชายศรุตมอเห็นสภาพบ้านเมืองที่เจริญรุ่งเรืองแล้วก็เสื่อมสลายลง การเสียชีวิตของการะเกด และความไม่เที่ยงแท้ในฐานะการงานการเงิน ดังที่รัชต์ประสบ แนวคิดพุทธศาสนาเรื่องทุกข์ แบ่งเป็น 2 ประการ คือ ทุกข์ที่เกิดจากการยึดมั่นถือมั่น และทุกข์ที่เกิดจากการพลัดพรากสิ่งที่รัก ทุกข์ที่เกิดจากการยึดมั่นถือมั่น ดังเช่น เชื้อที่มีความทุกข์เพราะยึดมั่นในความรัก เจ้าฟ้าทิพชายมีความทุกข์เพราะยึดมั่นในคำสั่งสัญญา ทุกข์ที่เกิดจากการพลัดพรากสิ่งที่รัก

5. อบายมุข 6

พระธรรมปิฎก (25346:78) ให้ความหมายของอบายมุข 6 ว่า คือ “ช่องทางของความเสื่อม, ทางแห่งความพินาศ, เหตุย่อยยับแห่งภคทรัพย์ ได้แก่ ดื่มน้ำเมา เที่ยวกลางคืน เที่ยวดูการเล่น เล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร และเกียจคร้านการทำงาน”

แก้วแก่นำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องอบายมุข 6 โดยระบุไว้ชัดเจนในบทสนทนาของตัวละครในนวนิยายจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ **คนเหนือดวง หนุ่มทิพย์ จงกลกิ่งเทียน แต่ปางก่อน หน้ากากดอกช่อนกลิน และผ้าทอง**

ตัวอย่างนวนิยายของแก้วเก้าที่แสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกิเลสที่ทำให้เกิดความทุกข์ ผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง 5 เรื่อง ได้แก่ **คนเหนือดวง หนุ่มทิพย์ จงกลกิ่งเทียน แต่ปางก่อน และ หน้ากากดอกช่อนกลิน**

ในเรื่อง **คนเหนือดวง** ปรากฏตอนที่ลินจงชวนโพนไปเที่ยวกลางคืนในเมือง แล้วไปมีเรื่องชกต่อยกับกลุ่มวัยรุ่นอันธพาล มีการชี้ให้เห็นโทษของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข 6 ในบทสนทนาของตัวละคร ดังนี้

“เอ็งอย่าเถียงข้า ไม่มีใครบังคับเอ็งนะเว้ย เอ็งสมัครใจไปเองก็ทำเรื่องเองด้วย คนอื่นนะมันเป็นส่วนประกอบ เอ็งถามข้าว่ามันจะมียั้งอีกไหม ข้าก็ตอบว่าตราบดีที่เอ็งยังเกี่ยวข้องกับอบายมุข 6 ประการ คือ กินเหล้า เที่ยวกลางคืน เที่ยวดูการละเล่น ดิถาคารพนัน คบคนชั่ว เกียจคร้านการทำงาน ชีวิตเองก็ต้องเดือดร้อนอยู่เสมอไม่หลีกพ้น”

(คนเหนือดวง . 2551 ,82-83)

ข้อความ “อบายมุข 6 ประการ คือ กินเหล้า เที่ยวกลางคืน เที่ยวดูการละเล่น ดิถาคารพนัน คบคนชั่ว เกียจคร้านการทำงาน...” แสดงให้เห็นหลักธรรมอบายมุข 6 ประการ ในที่นี้ได้แก่ การเที่ยวกลางคืน เป็นทางแห่งความเสื่อมที่ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง เพราะจะก่อให้เกิดความเดือดร้อน ดังที่โพนประสบคือไปเที่ยวกลางคืนในเมืองกับลินจงแล้วไปมีเรื่องชกต่อยกับกลุ่มอันธพาลจนได้รับบาดเจ็บทั้งตัวเขาและลินจง

แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าการเที่ยวกลางคืนมิได้ให้คุณประโยชน์แก่ผู้ประพฤติเลย มีแต่จะเกิดโทษ ซึ่ง พระธรรมปิฎก (2538 : 79) ได้กล่าวถึงโทษของการเที่ยวกลางคืน 6 ประการ คือ 1. ชื่อว่าไม่รักษาตัว 2. ชื่อว่าไม่รักษาลูกเมีย 3. ชื่อว่าไม่รักษาทรัพย์สมบัติ 4. เป็นที่ระวางสงสัย 5. เป็นเป้าให้เขาใส่ความหรือข่าวลือ และ 6. เป็นทางมาของเรื่องเดือดร้อนเป็นอันมาก แก้วแก้วได้นำแนวคิดนี้มากล่าวไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

โพนยังไม่ทันตอบ ก็ได้ยินเสียงอธิบายยืดยาวต่อไปเหมือนแกล้งเทศน์

“เที่ยวกลางคืน มีโทษ 6 อย่าง คือ หนึ่งเป็นการไม่รักษาตัว สอง เป็นการไม่รักษาลูกเมีย ใครยังไม่มีเมียก็ให้นึกถึงพ่อแม่ พี่น้อง ย้ายยทางบ้านเอาไว้แทนก็ได้ ข้าไม่ว่า สาม เป็นการไม่รักษาทรัพย์สินเงินทอง สี่ เป็นที่ระวางสงสัย ห้า เป็นเป้าให้เขาใส่ความหรือข่าวลือ สมัยนี้เอ็งก็รู้ว่าลือกันได้ทุกเรื่องชะด้วย ข้อหก เป็นทางมาของเรื่องเดือดร้อนเป็นอันมาก...”

(คนเหนือดวง . 2551 , 60)

โทษของการเที่ยวกลางคืน มี 6 อย่าง คือ หนึ่งเป็นการไม่รักษาตัว สองเป็นการไม่รักษาลูกเมีย ใครยังไม่มีเมียก็ให้นึกถึงพ่อแม่ พี่น้อง ย้ายย สามเป็นการไม่รักษาทรัพย์สินเงินทอง สี่เป็นที่ระวางสงสัย ห้าเป็นเป้าให้เขาใส่ความหรือข่าวลือ และหกเป็นทางมาของเรื่องเดือดร้อนเป็นอันมาก การนำเสนอโทษของการเที่ยวกลางคืนซึ่งตรงกับเหตุการณ์ที่ตัวละครได้รับ จึงเป็นการยืนยันว่าการเที่ยวกลางคืนเป็นโทษอย่างแท้จริง

ในเรื่อง **หนุ่มทิพย์** แก้วแก่นำเสนอหลักกรรมเรื่องอบายมุข โดยนำเสนอเป็นฉากในนรกที่ เด่นภูมิไปพบเป็นป้ายชื่อสถานที่ที่โคจร เป็นแหล่งอบายมุขคือทางแห่งความเสื่อม ผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้อง จะได้รับแต่ความเดือดร้อนไม่มีความสุข สถานที่ดังกล่าวได้แก่ อาบอบนวด บ่อนกาสิโน บาร์อะโกโก้ ดังนี้

ห่างตัวผมไปประมาณร้อยเมตร มีป้ายอันใหญ่สีขาวเขียนด้วยตัวหนังสือสะท้อนแสง ที่ดูแดงจ้ำจาวกับเปลวไฟลุกวาวอยู่ทุกนาที่ว่า

“ทางไปนรก”

และต่ำลงมาหน่อย เขียนไว้ด้วยตัวหนังสือเล็กกว่านิดหน่อย

“อาบอบนวด”

“บ่อนกาสิโน”

“บาร์อะโกโก้”

(หนุ่มทิพย์ . 2549 , 27)

จากตัวอย่างป้ายชื่อสถานที่ต่างๆ ที่อยู่ในนรก ได้แก่ อาบอบนวด บ่อนกาสิโน บาร์อะโกโก้ เป็นสถานที่ที่โคจรในทางพุทธศาสนา เป็นสถานที่ที่เกี่ยวกลางคืน เป็นแหล่งการพนัน ซึ่งเป็นสิ่งที่จัดอยู่ในอบายมุข 6 ทางแห่งความเสื่อมที่นำความเดือดร้อนมาสู่ผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้อง

แก้วแก่นำเสนอภาพการลงโทษในนรก โดยให้ผู้ตกนรกมีความเพลิดเพลินในอบายมุข ซึ่งมีความหมายว่าทางแห่งความเสื่อม สัตว์นรกหลงในอบายมุขจนอดอยากหิวโหย เพราะนำบุญกุศลที่ได้รับมาเล่นการพนันจนหมดตัว กลายเป็นเปรตทุกข์ทรมาน

สมัยนั้น...ใครตกนรกก็ลงกระทะทองแดง...ลงกระทะหนักๆเข้า มันบอกว่าน้ำอุ่นดี หายเมื่อยหายขบ...พระยายมท่านก็ว่าซักไม่ได้เรื่องเสียแล้ว ลงโทษวิธีใหม่ดีกว่า...ใครแทง หวยก็แทงไปเถอะไม่มีถูก...มีบุญ...ก็เอามาแลกเป็นเงินแทงหวย บางทีญาติพี่น้องเขา ตักบาตรทำบุญมาให้ เอาจอกกินมาแทงหวยซะหมดก็มี ตัวเองก็ผอมหัวโตกลายเป็น เปรต...

(หนุ่มทิพย์ . 2549 , 35-36)

การพนันเป็นหนึ่งในอบายมุข 6 เป็นช่องทางของความเสื่อมและความพินาศ ทำให้ผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องเกี่ยววิบัติพินาศ ดังเช่น ดวงวิญญาณในนรกที่ติดการพนันเมื่อได้บุญมาก็เอาแทงหวยจนหมดตัวไม่มีกิน ผอมกลายเป็นเปรต

ในเรื่อง **จกลกึงเทียน** ละม่อมป่าของอัปพันดร เป็นผู้วางแผนให้อัปพันดรเข้าไปหลอกลวงเทียนกันยาเพื่อขโมยอภรรยา โกงเอาทพยสินของเทียนกันยา ละม่อมเอาทพยสินของเทียนกันยาไปขายเพื่อนำเงินไปเล่นการพนัน

นางละม่อมไม่เคยสนใจว่าเครื่องประดับของเทียนกันยามีราคามากน้อยเท่าใด บางทีเสียไปมาก ๆ นางก็ถอดให้ขาไฟหรือเจ้ามือไปด้วยเงินแล้วแต่ อีกฝ่ายจะตีราคาได้เงินมาน้อยนิดก็ยอม เงินสี่พันที่หญิงสาววางลงมาให้จึงทำให้นางกระหึ่มยิ้มย่องว่าได้แพงกว่าชายเจ้าของบ่อน

นางถอดเข็มติดเสื้อและตุ้มหูให้อย่างไม่คิดเอื้อน รับเงินสี่พันบาท แล้วให้รถจอดลงหน้าซอยที่นางจะเดินเข้าไป พ่ารำขอบอกขอใจหญิงสาวอีกหลายคำ ก่อนลงจากรถ

(จกลกึงเทียน.2553, 546)

และอีกตัวอย่างหนึ่ง ละม่อมมถูกคนร้ายเข้ามาขโมยในบ้าน ซึ่งคลเชื่อว่าละม่อมถูกขโมยเพราะเป็นหนี้สินในบ่อนการพนันแล้วไม่มีเงินใช้หนี้

“แม่ละม่อมอยู่มาอีกสักปีกว่าๆ ได้ ก็ถูกคนร้ายเข้ามาขโมยในบ้าน ตำรวจสันนิษฐานว่าชิงทรัพย์ เพราะห้องหับถูกรื้อค้นกระจัดกระจาย แต่คุณปู่เชื่อว่าถูกขโมยเพราะเป็นหนี้สินในบ่อนแล้วไม่มีเงินใช้ ตอนนั้นแม่ละม่อมหมดตัว เงินที่ขายบ้านได้ก็เอาไปละลายในบ่อนหมด”

(จกลกึงเทียน.2553, 605)

แก้วแก้วแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องอบายมุข 6 การเล่นการพนัน แสดงให้เห็นว่า การเล่นการพนันเป็นทางแห่งความเสื่อม เป็นสาเหตุที่ทำให้สิ้นเนื้อประดาตัวเป็นหนี้สิน เห็นได้จากละม่อมที่ติดการพนันและเสียการพนันจนต้องถอดเครื่องประดับที่ใส่ติดตัวมา เช่น สร้อยคอ เข็มขัดทอง จำนำในบ่อนการพนัน แสดงให้เห็นว่าการพนันทำให้หมดเนื้อหมดตัวและในตอนท้ายละม่อมได้รับโทษของการเข้าไปข้องเกี่ยวกับอบายมุข คือโดนฆ่าตาย แสดงให้เห็นว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพนันซึ่งเป็นข้อหนึ่งในอบายมุข 6 จะได้รับความเดือดร้อน ความพินาศ

ในเรื่อง **แต่ปางก่อน** คุณหญิงสวรรค์ยุคครอง ม.ร.ว.จิรายุส เป็นผู้ที่ใช้เงินทองฟุ่มเฟือยก่อนหนี้สินจากการเล่นพนัน จนเจ้าหนี้มาทวงหนี้กับคุณชายจิรายุส ในที่สุดต้องเลิกกิจการโรงเรียนเพราะเงินทองไม่พอใช้ ปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้คุณหญิงสวรรค์กับคุณชายจิรายุสหย่าขาดจากกัน

“คุณหญิงไม่ใช่ว่าแต่งตัวเก่งอย่างเดียว แต่ใช้เงินสารพัดजनเงินเองก็ไม่ทราบอะไรบ้าง” อาจารย์กาทองทบทวน เธอไม่พยายามซ่อนเร้นความไม่ชอบหน้าสรวรยา “แต่ที่แน่ๆ คือเธอเล่นการพนันไงเล่า ที่แรกนั้นก็เล่นไพ่กันเฉพาะหมู่เพื่อนฝูงแล้วต่อมาก็เข้าบ่อน...โอ๊ย! หมาดเงินไปบางที่เป็นหมื่นเป็นแสน คุณชายก็ตามใช้หนี้ไปสิ ไม่ใช่ก็ได้”

(แต่ปางก่อน.2551, 319)

แก้วแก้วแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องอบายมุข 6 แสดงให้เห็นโทษของการข้องเกี่ยวกับการพนัน เห็นได้จากคุณหญิงสรวรยาติการพนัน จนเป็นหนี้เป็นสินมากมาย เป็นสาเหตุของการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างสามีภรรยาจนหย่าร้างแยกทางกันในที่สุด การเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขนำความพินาศ ย่อยยับมาสู่ผู้ที่เกี่ยวข้อง สูญเสียทรัพย์สินเงินทองจนเป็นหนี้เป็นสิน และยังทำให้ครอบครัวได้รับความเดือดร้อน

ในเรื่อง **หน้ากาสดอกช่อนกลิน** เมื่อไม่มีสามีและลูกเลี้ยงอยู่ในบ้านแล้ว มาลีวรรณไปเที่ยวกลางคืน สถานที่ที่มาลีวรรณไปแตกต่างจากสถานที่เที่ยวกลางคืนทั่วไป สถานที่นี้จะมีเด็กหนุ่มๆ มาคอยรับแขก และนั่งคุยเป็นเพื่อนแขก มาลีวรรณพาเด็กหนุ่มๆ กลับมาร่วมหลับนอนที่บ้านหลายครั้ง โดยแต่ละครั้งเป็นเด็กหนุ่มๆ ที่ไม่ซ้ำคนเดิม แม่บ้านและเด็กรับใช้ในบ้านต่างก็เอือมระอาในพฤติกรรมของนางสาว นำไปพูดกันถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนายจ้างก็มี และรายหลังสุดที่ มาลีวรรณพามาที่บ้านนั้น มอมยามาลีวรรณจนไม่รู้สติตัวจากนั้นก็ปลดเอาทรัพย์สิน และระหว่างที่กำลังจะหลบหนี แสนภูมิแฉ่ความและนำตำรวจขึ้นมาจับตัวไว้ได้

บัดนี้ ความลำพองใจอย่างหนึ่ง บวกกับความหนักสมองเรื่องแสนภูมิอีกอย่างหนึ่ง ทำให้ มาลีวรรณไม่ปิดบังอีกต่อไป คนในบ้านทุกคนไม่มีปากมีเสียง แม้ทุกคนจะตาค้างในตอนแรกก็เห็น หล่อนพา ‘หนุ่มเอื้อๆ’ มาค้างอย่างหน้าตาเฉย แต่มาลีวรรณก็กำราบว่า

“เรื่องของฉัน ใครปากมาก ถูกไล่ออก”

คนในบ้านจึงปิดปากอย่างสนิทเวลาอยู่ต่อหน้า แม้แต่แม่บ้านเองก็จำต้องหลบตา เดินเสียบกริบไปทำตามคำสั่งเวลา ‘น้องชาย’ คนใดคนหนึ่งต้องการอะไรเป็นพิเศษตั้งแต่เงินทองไปจนอาหารการกิน...

“พี่มาแล้วมั้ง ลงนอนก่อนเถอะพี่”...

...มาลีวรรณตัวอ่อนไปมา ‘ไม่รู้ตัว’ แม้ว่าแหวนเพชรทั้งสองมือถูกรูดออกไปหย่อนลงใน

กระเป่า เช่นเดียวกับนาฬิกาข้อมือฝังเพชรและตุ้มหู กระเป่าถือซึ่งวางกลิ้งอยู่ข้างตัวถูกเปิด เทคว่า
จนของภายในหล่นกระจัดกระจาย เงินสดในกระเป่าเหลืออยู่ไม่กี่ใหญ่ถูกดึงออกไปจนเกลี้ยง

(หน้ากากรดอกช่อนกลิ้ง. 2552, 470-471)

แก้วแก้วแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องอบายมุข 6 และโทษของการเที่ยวกลางคืน เห็นได้จาก
มาลีวรรณมีพฤติกรรมเที่ยวกลางคืน คือ ไปเที่ยวคลับและพาเด็กผู้ชายมาร่วมหลับนอนที่บ้าน
ก่อให้เกิดโทษของการเที่ยวกลางคืน ซึ่งโทษของการเที่ยวกลางคืน มีโทษ 6 ประการ คือ 1. ชื่อว่าไม่
รักษาตัว 2. ชื่อว่าไม่รักษาลูกเมีย 3. ชื่อว่าไม่รักษาทรัพย์สมบัติ 4. เป็นที่ระแวงสงสัย 5. เป็นเป้า
ให้เขาใส่ความหรือข่าวลือ และ 6. เป็นทางมาของเรื่องเดือดร้อนเป็นอันมาก แก้วแก้วได้นำแนวคิดนี้
มากล่าวไว้อย่างชัดเจน เห็นได้จากพฤติกรรมของมาลีวรรณที่พาเด็กหนุ่มๆ เข้ามาในบ้าน ทำให้เป็น
ที่ครหาของคนรับใช้ และเด็กหนุ่มรำยาล่าสุดก็พยายามที่จะรูดทรัพย์ เป็นการทำให้เสียทรัพย์สินและ
นำความเดือดร้อนมาสู่ตนเอง

แนวคิดพุทธศาสนาเรื่องอบายมุข 6 และโทษที่ได้รับจากการเข้าไปข้องเกี่ยวในอบายมุข 6
ที่ปรากฏในนวนิยาย 5 เรื่อง ดังเช่นโพทกับลินจงได้ประสบในเรื่อง**คนเหนือดวง** คือ มีเรื่องชกต่อย
กับกลุ่มอันธพาล ละม่อมในเรื่อง**จกกลิ้งเทียน** และคุณหญิงสวรรค์ในเรื่อง**แต่ปางก่อน** เป็นผู้
แสดงให้เห็นการข้องเกี่ยวกับอบายมุข 6 เรื่องการเล่นพนัน และโทษของการติดการพนัน จนทำให้
เป็นหนี้เป็นสิน เกิดการทวงหนี้เป็นเหตุให้ครอบครัวแตกแยก หรือการฆ่ากันตาย มาลีวรรณในเรื่อง
หน้ากากรดอกช่อนกลิ้ง มีพฤติกรรมเที่ยวกลางคืนจนเป็นเหตุให้เป็นที่ครหา และนำความเดือดร้อน
มาสู่ตนเอง ส่วนในเรื่อง**หนุ่มทิพย์** นั้นมีการนำเอาสถานที่ที่เป็นแหล่งอโคจร แหล่งอบายมุขมา
เปรียบเทียบเป็นสถานที่ที่อยู่ในนรก คือ ผู้ที่เข้าไปข้องเกี่ยวจะมีแต่ความวิบัติ พิณาศ แก้วแก้ว
ต้องการแสดงให้เห็นว่าการข้องเกี่ยวกับอบายมุข 6 ไม่มีประโยชน์ใดเลยต่อผู้ประพฤติอิกทั้งยังนำ
ความเดือดร้อนมาสู่ตนเอง ครอบครัว และคนใกล้ชิด

6. โลกธรรม 8

พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตก-อฏฐก-นวกนิบาต โลกธรรมสูตร (2514 : 218) ปรากฏคำสอน โลกธรรม 8 คือ

“[๙๕] ดูกรภิกษุทั้งหลาย โลกธรรม 8 ประการนี้ ย่อมหมุนไปตามโลก และโลกย่อมหมุนไปตามโลกธรรม 8 ประการ 8 ประการเป็นไฉน คือ ลาก 1 ความเสื่อมลาก 1 ยศ 1 ความเสื่อมยศ 1 นิินทา 1 สรรเสริญ 1 สุข 1 ทุกข์ 1 ดูกรภิกษุทั้งหลาย โลกธรรม 8 ประการนี้แล ย่อมหมุนไปตามโลก และโลกย่อมหมุนไปตามโลกธรรม 8 ประการนี้ ฯ”

ธรรมในหมู่มนุษย์เหล่านี้ คือ ลาก 1 ความเสื่อมลาก 1 ยศ 1 ความเสื่อมยศ 1 นิินทา 1 สรรเสริญ 1 สุข 1 ทุกข์ 1 เป็นสภาพไม่เที่ยง ไม่แน่นอน มีความแปรปรวน เป็นธรรมดา แต่ท่านผู้เป็นนักปราชญ์ มีสติ ทราบธรรมเหล่านั้นแล้ว พิจารณาเห็นว่ามีความแปรปรวนเป็นธรรมดา ธรรมอันน่าปรารถนา ย่อมย้ายจิตใจของท่านไม่ได้ ท่านย่อมไม่ยินร้ายต่ออนิฏฐารมณ์ ท่านขจัดความยินดีและความยินร้ายเสียได้จนไม่เหลืออยู่ อนึ่ง ท่านทราบทางนิพพานอันปราศจากอภิวินัย ไม่มีความเศร้าโศก เป็นผู้ถึงฝั่งแห่งภพย่อมทราบได้อย่างถูกต้อง ฯ...”

การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องโลกธรรม 8 ได้แก่ การนำเสนอหลักธรรมที่แสดงความไม่เที่ยง ความไม่แน่นอน มีความแปรปรวนเป็นธรรมดาของโลก

การนำหลักโลกธรรม 8 มาใช้ในการดำรงชีวิตของตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจหลักธรรม เห็นตัวอย่างในการใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิตจากพฤติกรรมของตัวละคร

นวนิยายของแก้วแก้ว ปรากฏการนำเสนอพุทธศาสนาเรื่องโลกธรรม 8 ในลักษณะดังกล่าว จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ **เงาพราย อธิษฐาน วสันต์ลีลา จอมนาง เรือนนพเก้า และนางทิพย์**

ในเรื่อง **เงาพราย** รัชต์ชายหนุ่มผู้เพียบพร้อมไปด้วยทรัพย์สมบัติและรูปสมบัติ ครอบครัวของรัชต์มีธุรกิจเกี่ยวกับหมู่บ้านจัดสรร ส่วนรัชต์มีบริษัทของตนเองที่รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับตกแต่งภายใน รัชต์มีฐานะที่ร่ำรวยและเป็นหนุ่มหล่อ มีแฟนสาวสวยที่มีฐานะทัดเทียมกัน วันหนึ่งเหตุการณ์กลับพลิกผันเมื่ออยู่ๆ พ่อของรัชต์เสียชีวิต บริษัทของรัชต์เจอพายุเศรษฐกิจโหมกระหน่ำ จนตกต่ำถึงขีดสุด บ้านและทรัพย์สินของครอบครัวรัชต์ถูกนำออกขายเพื่อใช้หนี้ ฐานะของรัชต์จากนักธุรกิจหนุ่มแปรเปลี่ยนเป็นชายหนุ่มผู้ที่แทบจะสิ้นเนื้อประดาตัว เมื่อรัชต์หมดเนื้อหมดตัวแล้ว พิมหญิงสาวของรัชต์ก็ตีตัวออกห่างไป

บ้านช่องและทรัพย์สินของลูกเมียที่เหลืออยู่ ถูกนำออกขายเพื่อใช้หนี้ก้อนมหึมาฐานะของ รัชต์พลิกผันจากนักธุรกิจหนุ่มรุ่งเรืองเฟื่องฟู กลายเป็นผู้บาดเจ็บสาหัสในวงการ เก็บตัวจากเพื่อน ฝูงและคนรู้จัก จะขอความช่วยเหลือจากใครก็ได้...

“...เรื่องธุรกิจการค้า นึกว่าดีก็กลับร้าย ไม่ทันรู้ตัว อะไรร้ายๆ มันก็พรวดเข้ามาเป็นแถว แต่ เราก็ก่อนไม่ท้อหรอกนะ มันร้ายได้ วันหนึ่งมันก็คงจะกลับเป็นดีได้”

(เงาพราย.2553, 206,208)

จากชีวิตของรัชต์ที่ประสบความแปรผันทางธุรกิจ แก้วแก้วแสดงให้เห็นแนวคิดพุทธศาสนา เรื่องโลกธรรม 8 อย่างชัดเจนคือ มีลาภ เสื่อมลาภ เห็นได้จากรัชต์เคยมีความร่ำรวยจากการ ประกอบธุรกิจหมู่บ้านจัดสรร มีบริษัทรับตกแต่งภายใน แต่ด้วยความผันผวนทางธุรกิจ ทำให้รัชต์ กลายเป็นผู้ที่เกือบสิ้นเนื้อประดาตัว ต้องขายบ้านเพื่อนำเงินมาชดใช้หนี้สิน เหตุการณ์ข้างต้นแสดง ถึงความไม่แน่นอนของสรรพสิ่ง มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา

ในเรื่อง **อธิษฐาน** หลวงกิริติโยธาเป็นข้าราชการในสมัยปลายรัชกาลที่ 6 ถึงรัชกาลที่ 7 เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง หลวงกิริติโยธาได้รับผลกระทบไปด้วยแม้จะยังได้ทำงานใน ตำแหน่งเดิมแต่ก็ไม่ได้ก้าวหน้าอย่างเมื่อก่อน หลวงกิริติโยธาทำใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงไม่ได้ กลายเป็นคนหงุดหงิดง่าย

ความเปลี่ยนแปลงในทางดีของคุณประพจน์ เป็นเรื่องควบคุมกับความเปลี่ยนแปลง ในทางร้ายของเกื้อ แม้ว่าไม่มีเหตุสัมพันธ์กันโดยตรงก็ตาม

ดวงของชายหนุ่มตกวบลงทันทีที่เปลี่ยนผู้เป็นใหญ่ในงานราชการ เพราะผู้ใหญ่ที่ เคยสนับสนุนสามีมองครึ้มก็ค่อยๆ ทอยยกกันหลุดร่วงไปจากเก้าอี้สำคัญกลายเป็นบุคคลกลุ่มใหม่เข้ามาแทนที่

หลายคนในจำนวนนั้นรู้เรื่องการเงินเฉยที่เกื้อแสดงต่อประพจน์ในยามลำบาก จึง คลายความไว้วางใจที่มีต่อชายหนุ่มอย่างเห็นได้ชัด เขายังโชคดียังคงอยู่มากที่ยังทำงานอยู่ที่เดิมได้โดย ไม่กระทบเพื่อนตำแหน่งการงานมากนัก แต่ก็เป็นการย่ำอยู่กับที่ ไม่ได้ก้าวหน้าอย่างเมื่อก่อน

เกื้อกลายเป็นคนหงุดหงิด ฉุนเฉียวง่ายเพราะทำใจไม่ได้กับปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้ ภรรยารู้สึกหนักใจไม่น้อย ทั้งที่ตัวเธอเองไม่ได้รู้สึกกระทบกระเทือน เพราะฐานะในครอบครัวก็ยัง อยู่อย่างสบายๆ เหมือนเก่า เพียงแต่ไม่มีหน้าไม่มีตาเท่าเมื่อก่อนเท่านั้นเอง

(อธิษฐาน.2553, 297)

หลวงกิริติโยธาเป็นข้าราชการมียศ มีตำแหน่ง เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ยศ ตำแหน่งที่ เคยมีก็หมดไป คนที่เคยนับหน้าถือตาก็หายไป แสดงให้เห็นความไม่เที่ยงแปรปรวนเป็น

ธรรมดา ซึ่งหลักธรรมในโลกธรรม 8 กล่าวว่ามีศ เลื่อมยศ เป็นของคู่กับไม่มีอะไรจริงยั่งยืน

ในเรื่อง **วสันตลีลา** เพลินได้รับพรพิเศษผู้หญิงเพียให้ได้พบความรู้สึกที่แท้จริงของคนรอบข้างที่มีต่อเพลิน ซิลเวียซึ่งเป็นผู้หญิงเพียได้ให้สร้อยคริสตัลรูปหัวใจสีขาวแก่เพลิน เมื่อเพลินสวมสร้อยเส้นนี้แล้วจะไม่มีใครจำเพลินได้ เพลินจะเป็นเพียงผู้หญิงธรรมดาคนหนึ่ง ซึ่งเพลินตั้งชื่อว่า สริน ทำให้เพลินพบว่าแท้จริงแล้วเพื่อนที่เพลินคิดว่าดีกลับไม่มีความจริงใจให้กับเพลินเลย ดังเช่น ภัค พี่ชายบุญธรรมของเพลิน เมื่ออยู่ต่อหน้าเพลินหรือในที่สาธารณะ ภัคเป็นสุภาพบุรุษ สุภาพอ่อนโยนและใจดี แต่แท้จริงแล้วภัคโกรธเกลียดเพลินมาก เพราะริษยาที่เพลินจะได้เป็นผู้ครอบครองกิจการและทรัพย์สินสมบัติทุกอย่างด้วยความชอบธรรม ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งภัคได้กล่าวความรู้สึกนี้กับชานนคู่มั่นของเพลิน

“พูดตามกฎหมายแล้ว บุญธรรมก็มีสิทธิ์เท่ากับลูกจริงๆ” เขาระบายความในใจออกมา “แล้วถ้าพูดกันด้วยเหตุผล พี่ทำอะไรต่อมิอะไรให้คุณพ่อคุณแม่ได้มากกว่าเพลินไม่รู้ว่าที่สิบเท่า ทั้งเรื่องเรียน เรื่องงาน ทุกอย่าง ไม่เคยให้ผิดหวัง แต่...มันก็ไอ้ข้อเดียวที่สวรรค์ลำเค็ญเข้าข้างเพลินนั่นแหละ คือพี่ไม่ได้เกิดมาจากมดลูกเขา เพราะยังงี้...แม้แต่เรียกเพลิน ก็ต้องเรียกคุณเพลินทุกคำ!”

(วสันตลีลา. 2552, 272)

นินทา-สรรเสริญ เป็นหลักธรรมที่คู่กับโลก เห็นได้จากภัคได้เล่าแสดงความในใจ ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อเพลินและครอบครัวของเพลิน น้ำเสียงของภัคแสดงความคับแค้นใจในบุญวาสนาของตนเอง ภัคนินทาเพลินน้องสาวในลักษณะดูถูกดูแคลนและแสดงความรังเกียจให้ชานนคู่มั่นของเพลินฟัง แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าการนินทาว่าร้ายเป็นเรื่องธรรมดาคู่กับโลก ตราบใดที่มนุษย์ยังมีความรู้สึกรัก โลภ โกรธ หลง และการยึดมั่นถือมั่น การนินทา-สรรเสริญจึงเป็นของคู่กันที่มีความไม่เที่ยงแท้ แปรเปลี่ยนไปตามอารมณ์ของบุคคล

ในเรื่อง **จอมนาง** นายพลอาสาณะกระทำปฏิบัติซ่อนการปฏิบัติของนายพลชิตณรงค์ และวางระเบิดฆ่านายพลชิตณรงค์ นายพลอาสาณะแสดงความทะเยอทะยานต้องการเป็นประธานาธิบดีของเมืองหงสา โดยการหักหลังเจ้าชายทินมณิก เจ้าชายผู้สำเร็จราชการ และอาศัยคำสั่งเจ้าชายทินมณิกให้ปลงพระชนม์เจ้าฟ้าหงสา แต่เจ้าฟ้าหงสาวางแผนซ่อนแผนนายพลอาสาณะ ทำให้พระองค์รอดพ้นจากการปลงพระชนม์ และสามารถจับกุมตัวนายพลอาสาณะได้

นายพลอาสาสมัครมิได้ตอบรับ ดวงหน้าอันอดโรยของเขานั้นมีแววประหลาดแฝงอยู่เช่นกัน “ข้าพระพุทธเจ้าขึ้นมาได้ถึงที่สุดแล้ว เรื่องจะลดต่ำลงไปกว่านี้ย่อมจะทำได้” เขาตอบด้วยเสียงเฉยเมย ปราศจากความยินดียินร้ายอีกต่อไป “ข้าพระพุทธเจ้ามิได้ด้อยไปกว่า ได้ฝ่าละอองฯ ด้วยสติปัญญาความสามารถ หากแต่เสียเปรียบด้วยข้าพระพุทธเจ้าเป็นสามัญชน จึงไม่มีบารมีเทียบเท่าเจ้าฟ้าหงสาในสายตาประชาชน ถ้าหากว่าได้ฝ่าละอองฯ ทรงกล่าวโทษข้าพระพุทธเจ้า ย่อมไม่มีใครในหงสากลับเข้าข้างให้ข้าพระพุทธเจ้าพ้นผิดไปได้ ไม่ว่าแท้จริงจะมีคนเห็นด้วยมากน้อยเพียงใด...”

“ข้าพระพุทธเจ้าไม่อาจอยู่ต่อไปอย่างผู้ปราชัยได้” เขาเอ่ยตอบออกมาสั้นๆ ทว่าเด็ดเดี่ยวอยู่ในที “ถ้าอย่างนั้น แปลว่าแกจะเลือกทางออกอย่างอื่น” เจ้าฟ้าหงสาเลิกพระขนงน้อยๆ “พะยะคะ” เขายังตอบด้วยเสียงเช่นเดิม “ก่อนตายนักโทษย่อมมีสิทธิ์ร้องขอได้ประการหนึ่ง ข้าพระพุทธเจ้าทูลขอวิธีที่จะตายด้วยมือของตนเอง เพราะไม่มีมือผู้ใดในหงสาควรคู่กับการปลิดชีวิตข้าพระพุทธเจ้า”

(จอมนาง. 2552, 555, 556)

แก้วแก้วแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องโลกธรรม 8 ในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ เห็นได้จากนายพลอาสาสมัคร ที่มียศทางทหารสูงสุด แต่ไม่พอใจในสิ่งที่เป็นอย่างนี้ มีความทะเยอทะยานอยากในตำแหน่งที่สูงกว่า คือ เปลี่ยนแปลงการปกครองและจะตั้งตนเป็นประธานาธิบดีคนแรกของประเทศ แต่เมื่อนายพลอาสาสมัครทำการไม่สำเร็จ ถูกเจ้าฟ้าหงสาและพระญาติกุมตัวไว้ นายพลอาสาสมัครไม่ได้กับความพ่ายแพ้ การหมดอำนาจ ยศถาบรราดศักดิ์ จึงฆ่าตัวตาย

ในเรื่อง **เรือนนพแก้ว** ผอ.แก้วแต่งงานกับเจ้าคุณรัชดาปริวรรต เป็นคุณหญิงรัชดาปริวรรต เพียบพร้อมไปด้วยยศศักดิ์ และเงินทอง ท่านเจ้าคุณรักคุณหญิงมาก เมื่อรู้ว่าคู่หมั้นแก้วเสียตายที่คุณหญิงแต่งงานกับเจ้าคุณ ท่านก็ยังรักยิ่งภุมิใจว่าท่านได้คุณหญิงมาครอบครอง แต่คุณหญิงรัชดาปริวรรตกลับทำให้เจ้าคุณรัชดาปริวรรตขายหน้าโดยการหนีตามคู่หมั้นไป เจ้าคุณรัชดาปริวรรตให้คนออกตามหาและเอาตัวกลับมาได้ ความรักที่เจ้าคุณมีให้คุณหญิงหมดไป เจ้าคุณสั่งให้เรือเรือนหอไปปลุกที่นครไชยศรี แล้วให้คุณหญิงไปอยู่ที่นั่นเพียงลำพัง

“แต่ในที่สุด คุณหญิงก็กลับมาหรือคะ?”

“คะ กลับมา แต่เจ้าคุณท่านไม่รับเป็นคุณหญิงอย่างเดิมนะคะ ท่านให้เรือเรือนหอไปปลุกไกลลับที่นครไชยศรี แล้วให้คุณหญิงไปอยู่ที่นั่นคนเดียวท่านไม่ไปอยู่ด้วย”

(เรือนนพแก้ว. 2550, 96)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องโลกธรรม 8 คือ มียศ เสื่อมยศ เห็นได้จากเมื่อผอบแก้วแต่งงานกับเจ้าคุณรัชดาภิเษก ได้เป็นคุณหญิงรัชดาภิเษก มีความเพียบพร้อมทั้งยศศักดิ์ และเงินทอง แต่ผอบแก้วประพฤตินั้นไม่เหมาะสม คบขี้สุชาย เจ้าคุณจึงสั่งให้ย้ายเรือนหอ และนำตัวคุณหญิงรัชดาภิเษกไปกักบริเวณไว้ที่นครไชยศรี ซึ่งเป็นสถานที่ที่อยู่ไกลผู้คนมาก ตำแหน่งคุณหญิงของผอบแก้วก็ไม่มี ความหมาย แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่ายศถาบรรดาศักดิ์ เป็นสิ่งที่ไม่ยั่งยืนถาวร เมื่อดำรงอยู่ในตำแหน่งที่สูงแต่ประพฤตินั้นไม่เหมาะสม ยศถาบรรดาศักดิ์ที่ได้มาก็เสื่อมถอยลงไปได้

ในเรื่อง **นางทิพย์** แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่า ลาภยศเป็นหนึ่งในโลกธรรม 8 นั่นคือ มีความเจริญและความเสื่อม ปรากฏว่าหลังจากพลเอกชาติเสียชีวิตไปแล้ว คนที่เคยอยู่แวดล้อมต่างก็หายหน้าไปหมด ทำให้ดร.ภาวณีถึงคำพูดของคุณหลวงไพรัชพากิจาจารย์ผู้เป็นพ่อ ดังนี้

“ของที่เจริญได้ก็เสื่อมได้ คุณพ่อท่านพูดเอาไว้แบบนี้ ฉันทว่าตรงเผงทีเดียว **มีลาภก็เสื่อมลาภ มียศก็เสื่อมยศ**”

(นางทิพย์ . 2548 , 558)

หลักธรรมโลกธรรม 8 ที่แสดงความเป็นธรรมดาของโลกที่มนุษย์ต้องประสบ ดังที่คุณหญิงทรงศิริ ภรรยาของพลเอกชาติต้องประสบหลังจากที่พลเอกชาติเสียชีวิต ลาภ ยศ ของคุณหญิงที่ได้ตามตำแหน่งหน้าที่ของสามีก็พลอยหยุด หดตามลมหายใจของพลเอกชาติผู้เป็นสามีไปด้วย

แก้วแก้วแสดงแนวคิดพุทธศาสนาอย่างชัดเจนในเรื่องโลกธรรม 8 คือ มีลาภ-เสื่อมลาภ มียศ-เสื่อมยศ สรรเสริญ-นินทา สุข-ทุกข์ เป็นหลักธรรมที่แสดงความไม่เที่ยงแท้ ความแปรปรวนเป็นธรรมดาโลก ในเรื่อง **เงาพราย** รัชต์ชายหนุ่มที่มีความก้าวหน้าในการทำงานแต่แล้วก็เกิดความแปรผันทางด้านเศรษฐกิจรัชต์แทบจะสิ้นเนื้อประดาตัว แต่ด้วยความมีสติจึงทำให้รัชต์ทำใจได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่เที่ยงแท้แน่นอน เมื่อมีเงินทองมากมายได้ สิ่งเหล่านั้นก็หมดไปได้เช่นกัน ในเรื่อง **อภิชฐาน** หลวงกิริติโยธาเป็นข้าราชการในปลายรัชกาลที่ 6 เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 หลวงกิริติโยธาได้รับความกระทบกระเทือนคือไม่มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน หลวงกิริติโยธาทำใจไม่ได้กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นว่ามียศ เสื่อมยศ เป็นของคู่กัน เป็นธรรมดา หลวงกิริติโยธาจึงกลายเป็นคนที่ดูเดียวเจ้าอารมณ์ ในเรื่อง **วสันต์ลีลา** สร้อยคริสตัลที่เพลินได้รับจากซิลเวีย ทำให้เพลินเข้าใจโลกมากขึ้น เพลินได้รับรู้หลักพุทธศาสนาว่าเมื่อมีสรรเสริญ ก็มีนินทา คนที่อยู่รอบๆตัวเพลินไม่มีใครจริงใจกับเพลิน พอดับหลังต่างก็นินทาเพลิน ทำให้เพลินใช้ชีวิตอย่างมีสติมากขึ้น ใน

เรื่อง **จอมนาง** นายพลอาสาเป็นผู้ที่มียศทางทหารสูงสุดของประเทศ แต่ก็ยังไม่พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ เมื่อนายพลอาสาถูกจับว่าเป็นผู้ทรยศต่อเจ้าฟ้าหงสา นายพลอาสาทำใจรับไม่ได้กับการเป็นนักโทษของแผ่นดิน จึงฆ่าตัวตาย ในเรื่อง **เรือนนพแก้ว** ผอบแก้วเป็นผู้วางตัวไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง และฐานะของตนเอง จึงทำให้ยศถาบรรดาศักดิ์หมดไป แม้จะยังคงใช้คำว่าคุณหญิงนำหน้าชื่อ แต่ความน่าเชื่อถือ ความศรัทธาจากคนรอบข้างก็ไม่มีและทำให้เจ้าคุณรัชดาภิเษกพลอยเสื่อมเสียเกียรติไปด้วย แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าโลกธรรม 8 เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นความไม่เที่ยงแท้ ความไม่จีรังยั่งยืน มีความแปรปรวน เป็นธรรมดาโลก ผู้ที่มีสติก็จะดำรงอยู่ได้ แต่ผู้ที่ยึดติดในลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เมื่อประสบเหตุพลิกผันไม่สามารถทำใจได้ก็อาจจะเสียดิ หรือไม่อาจดำรงอยู่ได้

7. หิริโหดตปปะ

พระธรรมปิฎก (2538 : 25) ได้อธิบายความหมายหลักธรรม “หิริ” และ “โหดตปปะ” ว่า หิริ ความละอายแก่ใจ คือละอายต่อความชั่ว โหดตปปะ ความกลัวบาป ความเกรงกลัวต่อทุจริต ความเกรงกลัวความชั่วเหมือนกลัวอสรพิษ ไม่อยากเข้าใกล้ พยายามหลีกเลี่ยงให้ห่างไกล แก้วแก้วนำเสนอหลักธรรมเรื่องหิริโหดตปปะอันเป็นธรรมคุ้มครองโลก 5 เรื่อง ได้แก่เรื่อง **พิมมาลา คนเหนือดวง ทางเทวดา นิรมิต และ เงามพราย**

ในเรื่อง **พิมมาลา** เมื่อน้ำนวลเล่าพฤติกรรมของเมลานีกับเพรียวชายหนุ่มที่ตัวเองหลงรักว่าทั้งสองกำลังกอดกันอยู่ น้ำนวลตกใจและเสียใจในพฤติกรรมของเพรียวมาก

“น้ำพุดอะไรน่ายังจับต้นชนปลายไม่ติด หมายความว่าเราไปจับผิดใครสักคนเขาได้นะหรือ แล้วเขาทั้งที่รู้ว่าเราจับได้ ก็เฉยๆ เป็นทองไม่รู้ร้อน ยังงั้นซะไหม”

“ใช่ค่ะ” หลานสาวรีบรับคำ โลงใจที่ไม่ต้องอธิบายมากกว่านี้

ฟ้างามยิ้ม ตอบเนิบๆ

“คนที่ทำทุจริตแล้วยังทำไม่รู้ไม่ชี้ เรียกว่า**ไม่มีหิริโหดตปปะ หิริ คือ ความละอายที่จะทำชั่ว โหดตปปะ คือ ความเกรงกลัวบาป**”

(พิมมาลา . 2548 , 109)

แก้วแก้วใช้หลักธรรมหิริโหดตปปะมาอธิบายลักษณะนิสัยของเพรียวที่น้ำนวลเห็น คือ เพรียวทำเป็นทองไม่รู้ร้อน ไม่สำนึกผิดทั้งที่น้ำนวลเห็นเพรียวกับเมลานีกำลังกอดกัน หลังจากน้ำนวลเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพรียวออกจางานเลี้ยงไปโดยไม่มีการกล่าวคำขอโทษ หรือแสดงความเสียใจกับเหตุการณ์ที่พลาดพลั้งทำในสิ่งที่ไม่สมควร แสดงให้เห็นว่าเพรียวเป็นผู้ที่ไม่มี ความละอายใจและเกรง

กลัวต่อบาป จึงกระทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทำให้น้ำนวลมีความผิดหวังและเสียใจในการกระทำของเพรียวมาก

ในเรื่อง **คนเหนือดวง** โพน น้ำโหน และน้ำหอม เดินทางเข้าป่าไปเพื่อตามเฝ้าเพชรให้กลับไปจัดการปัญหาในบริษัท โพน น้ำโหน และน้ำหอม หยุดพักอยู่กลางป่า โพนมองเห็นเฝ้าเพชรมาเรียกโพนจึงตามออกไปจนไปถึงหมู่บ้านหนึ่ง แล้วเฝ้าเพชรก็หายไป มีหญิงสาวชาวบ้านมาเชิญชวนให้โพนขึ้นไปพักผ่อนบนบ้าน ซึ่งโพนเกือบจะตกลงใจ แต่โพนก็นึกเป็นห่วงน้ำโหนกับน้ำหอมที่นอนอยู่กลางป่า อีกทั้งนึกถึงคำสอนของน้ำโหน โพนจึงเดินทางกลับไปยังที่พักพบว่าน้ำโหนนั่งรอโพนอยู่ น้ำโหนกล่าวกับโพนว่าหมู่บ้านที่โพนไปพบเป็นหมู่บ้านเสือสมิง

โพนอยากจะทำตัวไปข้างหน้า แต่ก็ทำไม่ออก นึกถึงหมอดู และน้ำหอมซึ่งนอนหลับอยู่ข้างกองไฟขึ้นมาทันที ตาแก่คนหนึ่งกับหญิงสาวอีกคนหนึ่ง...เกิดอันตรายขึ้นมา ใครจะช่วยได้ทัน น้ำโหนแกจะมีปัญญาบันดาลโกหกให้เสือลายพาดกลอนฟังอยู่ได้หรือ ถ้ามันจะคาบไปละก็

โพนก็รีบบอกว่า “น้องสาวขึ้นบ้านไปเถอะ ฉันกลับไปหาเพื่อนก่อน อยู่ไม่ไกลนี้หรือ” หล่อนทำท่าจะคัดค้าน แต่ว่าโพนก็ไม่ฟังแล้ว รีบถอยห่างออกมาแล้วหมุนตัวกลับเดินจ้ำจ้าวไม่เหลียวหลัง จนกลายเป็นวังเสียดด้วยซ้ำ

คราวนี้เดินเดาสุ่มไปทั่วๆ ไม่นานเท่าไร โพนก็ใจชื้นเมื่อเห็นกองไฟหรืออยู่ข้างหน้า เร่งฝีเท้าอีกครู่เดียวก็กลับมาถึงที่เดิม ทุกอย่างยังคงสงบเงียบเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

(คนเหนือดวง. 2551, 310-311)

แก้วแก้วแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องหิริโอตตปปะ คือ ความละอายใจต่อการทำความชั่วและความเกรงกลัวต่อบาป เห็นได้จากโพนมีความละอายใจที่จะทำชั่ว เมื่อนึกถึงคำสอนของน้ำโหน โพนจึงรอดพ้นอันตรายจากเสือสมิง

ในเรื่อง **ทางเทวดา** สาแค้นมีโอกาสพบคนร้ายที่ทำร้ายและปล้นเงินเขาไป บัดนี้คนร้ายคนนั้นกลับมาเป็นคนใช้ของเขา อารมณ์ชั่ววูบของสาแค้นต้องการปล่อยให้คนใช้ตายไปเสีย เพราะเป็นอันตรายอยู่ไปก็ไม่มีประโยชน์ แต่สาแค้นก็ตั้งสติกลับมาและสำนึกได้ว่าต้องช่วยชีวิตคนใช้ สาแค้นจึงลงมือช่วยเหลือจนคนใช้ของเขาปลอดภัย

สาแค้นเชื่อว่ากระสุนคงจะถูกที่ม้าม ทำให้เลือดออกมาก ทางเดียวที่จะช่วยชีวิตได้คือต้องรีบตัดม้ามออกให้เร็วที่สุด แต่นั่นแหละเมื่อนึกถึงที่โดนมันทำร้าย แค่งเงินเพียงยี่สิบเหรียญที่พก

ติดตัวไป สาแคนนี่ก็อยากกดปล่อย กดปล่อย ให้นานๆ หลายๆ ครั้ง ดูแล้วสะใจดี อย่างน้อยก็
แก้แค้นที่ทำร้ายตนเองจนเห็นดาวเห็นเดือน

ความคิดนี้ผ่านเข้ามาในสมอง เพียงวูบเดียว สาแคนก็ให้คำตอบได้...แม้ยากเย็นอยู่บ้าง
แต่ก็เด็ดเดี่ยว

อย่าเลย...ถ้าเสียเวลาตรงนี้นานเท่าไร ก็ถึงขีดที่ยากจะช่วยชีวิตไว้ได้มากเท่านั้น

โดยจรรยาแพทย์ บัดนี้เขาคือผู้ช่วยชีวิต ไม่ใช่เหยื่อที่จะตามมาแก้แค้นจองเวรกัน เขาไม่
ควรเอาตัวเองเป็นผู้ตัดสินใครว่าสมควรอยู่หรือตาย แม้มีโอกาสเหมาะๆที่จะทำได้ก็ตามที่

(ทางเทวดา. 2549, 80)

แก้วแก้วแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องหิริโอตตปปะ เห็นได้จากสาแคนมีความละเอียดใจที่จะ
ปล่อยให้คนไข้ของเขาเสียชีวิตไปต่อหน้าต่อตา ด้วยความเกรงกลัวต่อบาปและด้วยจรรยาบรรณ
แพทย์ สาแคนก็ได้รับความสุขใจ สบายใจที่เอาชนะความโกรธแค้นที่อยู่ใจไปได้

ในเรื่อง **นิรมิต** ภูวงได้เนรเทศตัวเองไปอยู่บ้านบนภูเขา โดยสละความสุขจากที่อยู่อัน
หรูหราสำหรับเจ้าหอหน้า โดยมีสุมาคำได้เตือนสติเกี่ยวกับความรักที่มีต่อไกล่รุ่งให้ภูวงกลับไปหา
ไกล่รุ่ง ภูวงจึงเขียนจดหมายระบายความรู้สึกทั้งหมดให้ไกล่รุ่งได้อ่าน ในเนื้อหานั้นนอกจากจะ
บรรยายความรู้สึกที่มีต่อไกล่รุ่งแล้วยังเล่าถึงผลที่ภูวงได้รับจากการเนรมิตภังคี ไทวัน

...ผมละอายตัวเอง นอกจากทำให้คุณลำบากแสนสาหัสแล้ว ผมยังเป็นตัวการพรากคน
ที่สุ่รักไปจากคุณ ผมขอสาบานว่าไม่เคยคิดเลยว่าจะทำให้ไทวันตายไปในลักษณะเดียวกับภังคี
ผมต่างหากที่ควรจะไปกับปีศาจที่ผมสร้างขึ้นมา แล้วไทวันควรจะอยู่เป็นตัวแทนของผม เขา
จะสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามได้อีกมาก เพราะเขาไม่โง่เขลาไม่เห็นแก่ตัวอย่างผม...

(นิรมิต. 2549, 660-661)

ภูวงมีความละเอียดต่อบาปที่ตนสร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็ความตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจก็ตาม ภูวง
ยอมรับและเสียใจ เสียตายกับทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น และพร้อมที่จะแก้ไขด้วยแนวทางของความจริง
ที่เป็นธรรมดาของมนุษย์โลก ความปลอดภัยของคนอื่น ของบ้านเมืองและประโยชน์ส่วนรวม จะต้อง
มาก่อนประโยชน์ส่วนตนเพียงฝ่ายเดียว

ในเรื่อง **เงาพราย** ศักยะแสดงความเกรงกลัวและละเอียดต่อบาปที่จะปล่อยให้เจ้าพรายฆ่า
คุณตาของเรน ศักยะจึงปล่อยให้รัชต์แย่งไม้เท้าที่เขาแย่งมาจากคุณตา นำไปช่วยเหลือคุณตา เมื่อ
พรายพบว่าศักยะทรยศต่อมัน พรายจึงหันกลับไปฆ่าศักยะ

แรงของศักยะมีมากกว่า ไม่เท่าหลุดจากมือคุณตา จนเจ้าตัวใจหายวาบ...

...ร่างใครคนหนึ่งโถมพรวดเข้ามาในห้อง รัชต์กลับมามันได้ยินเสียงร้องของคุณตา เพียงเห็นก็เข้าใจทั้งหมด ชายหนุ่มเหลือบมองไม้เท้าในมือของศักยะ ไม่เสียเวลาคิด แต่กระซอกมันออก จากมือเพื่อนเก่า

ศักยะไม่ได้รั้งไว้ เขาปล่อยมืออย่างง่ายดาย ด้วยสำนึกสุดท้าย...

(เงาพราย. 2553, 451)

ตอนท้ายของเรื่องเมื่อศักยะสูญเสียแม่ไป ทำให้ศักยะเข้าใจความรู้สึกของผู้ที่ต้องสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก เมื่อเห็นคุณตาของเรนกำลังจะถูกเจ้าพรายฆ่า ศักยะมีความละเอียดใจที่ทำให้คุณตาของเรนกำลังจะเสียชีวิตเพราะตน เมื่อรัชต์เข้ามาแย่งไม้เท้าไปจากศักยะ จึงสามารถแย่งมาได้ อย่างง่ายดาย และช่วยชีวิตคุณตาของเรนให้ปลอดภัยจากเจ้าพราย

แก้วแก้วแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องหิริโอตตปปะอย่างชัดเจนในเรื่องความเกรงกลัว และละเอียดต่อบาป ในเรื่อง **พิมมาลา** แก้วแก้วใช้หลักธรรมหิริโอตตปปะมาอธิบายลักษณะนิสัยของเพรียว ในเรื่อง **คนเหนือดวง** แสดงให้เห็นผลของการประพฤตินที่มีความเกรงกลัวและละเอียดต่อบาป ในเรื่อง **ทางเทวดา** สาคณมีความละเอียดใจที่จะปล่อยให้คนไข้ของเขาเสียชีวิตไป ต่อหน้าต่อตา ในเรื่อง **นิรมิต** ภูวงมีความละเอียดต่อบาปที่สร้างขึ้น และพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง และในเรื่อง **เงาพราย** ศักยะมีความโลภ และไม่มี ความละเอียดใจ เกรงกลัวต่อการทำบาป ทำให้คนรอบตัวได้รับความเดือดร้อน

8. บุญกิริยาวัตฤ 10

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (2546 : 89) อธิบายความหมายของ บุญกิริยาวัตฤ 10 ว่า คือ

“การดำเนินตามทางแห่งการทำความดีอย่างหนึ่งใน 10 อย่าง ประกอบด้วย
 1. ทานมัย ทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ 2. สีลมัย ทำบุญด้วยการรักษาศีลหรือประพฤติดี 3. ภาวนามัย ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา 4. อปจายนมัย ทำบุญด้วยการประพฤติอ่อนน้อม 5. เวยยาวัจจมัย ทำบุญด้วยการช่วยขวนขวายรับใช้ 6. ปัตติตานมัย ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนแห่งความดีให้แก่ผู้อื่น 7. ปัตตานุโมทนามัย ทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น 8. ธัมมัสสวนมัย ทำบุญด้วยการฟังธรรมศึกษาหาความรู้ 9. ธัมมเทศนามัย ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมให้ความรู้ 10. ทิฏฐุชุกัมป ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง”

แก้วแก่นำเสนอหลักธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการทำบุญหรือการทำความดีในนวนิยายเรื่อง **คนเหนือดวง** โพนพาน้ำหอมเดินเข้าไปในหอสมุดญาณศาสตร์ ซึ่งเป็นหอสมุดที่สร้างขึ้นใหม่ของวัดที่โพนเคยไปนั่งรับดูดวง โพนมองเห็นหุ่นขี้ผึ้งมีสัดส่วนขนาดเท่าคนจริง ซึ่งก็คือนำโชนหรือพระญาณศาสตร์ที่คอยพร่ำสอนให้โพนเป็นคนดี ประพฤติดี อยู่ในศีลธรรม ด้านหลังของหุ่นขี้ผึ้งเป็นเรื่องจารึกบุญกิริยาวัตฤ 10 ดังนี้

มรรคนายกเปิดหน้าต่างบานถัดไปอีก แสงสว่างกระจายเข้ามาเกือบทั่วห้อง มีดสลัว ทำให้ตัวหนังสือไทยเป็นแถวๆ บนแผ่นไม้ด้านหลังปรากฏตัวลอยเด่นราวกับจะโลดมาสู่ตาโพนทีละตัว

บุญกิริยาสิบอย่างคือ

หนึ่ง ทานมัย ทำบุญด้วยการให้ทรัพย์สินของ

สอง สีลมัย ทำบุญด้วยการรักษาศีล

สาม ภาวนามัย ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา

สี่ อปจายนมัย ทำบุญด้วยการประพฤติสุภาพอ่อนน้อม

ห้า เวยยาวัจจมัย ทำบุญด้วยการช่วยขวนขวายบำเพ็ญประโยชน์

หก ปัตติตานมัย ทำบุญด้วยการช่วยให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการทำความดี

เจ็ด ปัตตานุโมทนามัย ทำบุญด้วยการพลอยยินดีในการทำความดีของผู้อื่น

แปด ธัมมัสสวนมัย ทำบุญด้วยการฟังธรรมศึกษาหาความรู้

เก้า ธัมมเทศนามัย ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมให้ความรู้

สิบ ทิฏฐุชุกัมป ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ถูกต้อง เป็นสัมมาทิฐิ

โพนค่อยๆ ทรวดกายลงนั่งคุกเข่า แล้วกราบลงด้วยท่าแสดงความเคารพอย่างสูงสุด ไม่ได้สนใจสายตามองด้วยความแปลกใจของน้ำหอม หรือสายตาของมรรคนายกชราที่มองนิ่งจากข้างหน้าต่าง ดวงหน้าที่เหี่ยวหย่นของแกสบึงปราศจากความรู้สึก มีแต่แววตาเท่านั้นที่ดูเหมือนจะมีความตื่นตันปรากฏขึ้นกลางเดือนแล้วจางหายไป

น้ำหอมทำหน้าตื่น แล้วเธอก็รีบนั่งลงบ้าง โดยที่โพนไม่ต้องเตือน ก้มลงกราบแบบเดียวกัน

แล้วน้ำหอมก็เงยหน้าขึ้นอุทานเบาๆ พลงยกมือชี้แตะหน้าผาก

“เอ๊ะ น้ำอะไรหยดลงมา หลังคิ้วหรือเปล่า”

เธอเงยหน้าขึ้นมองเพดานใหม่เอี่ยม เพดานนั้นสูงมากจนมองไม่เห็นเป็นส่วนใดรั้วจันมีน้ำซึมหยดลงมาได้

โพนยกมือชี้แตะหน้าผากตัวเองเช่นกัน แล้วตอบเสียงแผ่วเบาจนน้ำหอมเกือบไม่ได้ยินว่า

“ถือว่าเป็นน้ำพระพุทธรณ์ดีแล้วกันครับ”

(คนเหนือดวง . 2551 , 508-509)

ในเรื่อง **เรือนนพเก้า** คุณยายบุญทิพย์และสร้อยสนเด็กรับใช้ในบ้าน ชวนกันไปถวายภัตตาหารเพล ที่วัดใกล้บ้านเพื่อเป็นการทำบุญซึ่งคุณยายบุญทิพย์ทำเป็นประจำ

วันนั้นเป็นวันธรรมดา ไม่ใช่วันพระ หรือวันหยุดเสาร์อาทิตย์ คุณยายบุญทิพย์เลือกเป็นวันไปถวายภัตตาหารเพล สำหรับพระทั้งวัดอย่างที่นำมาเป็นประจำ เธอจะไม่ไปทำบุญเช่นนี้ในวันหยุด เพราะตามปกติ พระท่านจะได้ฉันอาหารที่ชาวบ้านมาถวายไม่ขาดแคลนอยู่แล้ว ในขณะที่วันธรรมดา มักจะไม่ค่อยมีใครคำนึงถึงกัน...

(เรือนนพเก้า. 2550, 9)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องบุญกิริยาวัตถุ 10 ประการ ที่พุทธศาสนิกชนยึดถือปฏิบัติ การทำบุญอย่างหนึ่งที่พบเห็นได้ทั่วไปคือการทำบุญใส่บาตร การถวายภัตตาหารเพล เห็นได้จากคุณยายบุญทิพย์นำอาหารไปถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์ ซึ่งชาวพุทธเชื่อว่าเป็นการทำบุญเพื่อสะสมบุญ

ในเรื่อง **จากฝันสู่จันทร์** พระเชื้อได้แสดงธรรมแก่ตรัย ผู้ที่เสียอกเสียใจต่อการจากไปของภาวะคนรัก ตรัยเสียใจมากจนกังจะต้องพามาเข้าวัด พระเชื้อได้ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรม เพื่อให้ตรัยคลายทุกข์จากความเสียใจ ดังนี้

“ครั้งแรกอาตมานึกถึงความทุกข์ของตนเอง จนมองไม่เห็นความทุกข์ของคนอื่น ต่อมาจึงนึกได้ว่าคู่นั้นอาตมาก็คงไม่เป็นสุขนัก เธอเป็นคนมีพ่อแม่ เป็นลูกผู้ดีมีตระกูล ปล่อยให้ความรักเข้าครอบงำจนตัดอย่างอื่นไปหมด ถ้าหากว่าเธอตัดได้จริงๆ อาตมาก็ไมหนาสาธุว่าเธอจะได้อยู่ชีวิตอย่างที่ปรารถนา หากว่าเธอตัดไม่ได้เธอก็คงมีความทุกข์ นึกได้แบบนี้แล้วอาตมาเลยเลิกเคียดแค้น เลิกเสียใจ อย่างน้อยผู้หญิงคนนี้อาตมาเคยรัก ถึงหมดรักแล้วก็หวังดีอยู่ชั้นญาติสนิท ความเมตตาข้อนี้เองทำให้คลายความทุกข์ลงไปได้มาก ประสอกเองสูญเสียคนรักไป อาตมาก็เห็นใจ ลองคิดอย่างนี้บ้างว่าความทุกข์เช่นนี้มีใคร่เกิดกับประสกคนเดียว คนอื่นเขาก็มี มีมากกว่าหลายเท่าเสียด้วย”

(จากฝันสู่วันตร.2553, 551)

บุญกิริยาวัตถุ 10 เรื่องการทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมให้ความรู้ เห็นได้จากพระเชื้อสั่งสอนธรรมให้แก่ตรัย เพื่อให้ตรัยทำใจให้ได้เรื่องการจากไปของภรรยา โดยแสดงให้เห็นว่าการพลัดพรากจากสิ่งที่เป็นที่รักเป็นทุกข์ ให้ตรัยพยายามทำใจให้ได้

ในเรื่อง **พิมมาลา** เมื่อเพ็ริวเป็นพระ พ่อแม่ของเพ็ริวมีความปลาบปลื้มมาก พ่อและแม่ของเพ็ริวเตรียมของมาใส่บาตรกับพระ เป็นการทำความบุญด้วยการให้ทาน ดังนี้

พ่อแม่เตรียมอาหารมาเหลือเพื่อสำหรับพระทุกรูป เมื่อถึงพระลูกชายแม่ก็หยิบอาหารหวานคาวซึ่งจัดไว้เป็นพิเศษไม่ปะปนกับของคนอื่นๆ มาใส่ลงในบาตร พ่อช่วยหยิบดอกไม้ธูปเทียนวางลงบนผ้าบาตร พนมมือไหว้ น้ำตักล้นด้วยความปลาบปลื้ม

(พิมมาลา.2548, 545)

แสดงแนวคิดเรื่องบุญกิริยาวัตถุ 10 เรื่องการทำบุญด้วยสิ่งของ เห็นได้จากพ่อแม่ของเพ็ริวเตรียมของมาใส่บาตรให้กับพระลูกชาย พ่อและแม่ของเพ็ริวได้รับผลบุญคือความปลื้มปิติ ความสุขใจ

ในเรื่อง **ผ้าทอง** แม่ชีเจริญ สั่งสอนหลักธรรมให้แก่มาลดีอดีตลูกสะใภ้ เมื่อมาลดีแสดงตัวว่ากำลังคบหาดูใจกับศรีซึ่งเป็นสามีของอูมาอย่างเปิดเผย ในขณะที่ศรีกับอูมากำลังมีปัญหากันอยู่ แม่ชีเจริญพูดถึงอูมาว่าแม่ชีต้องการให้อูมาปล่อยวาง ไม่ควรที่จะยึดมั่นถือมั่น ควรลดทิฐิลงให้มาก เพราะเมื่อเสียชีวิตไปแล้วก็สามารถที่จะนำสิ่งใดติดตัวไปได้ด้วยเลย

“ก็เพราะฉันเข้าข้างลูก ฉันถึงพูดเช่นนี้” อดีตแม่ผัวตอบด้วยเสียงเย็นๆ สม่่าเสมอเช่นเดิม “เธอนึกหรือว่าการครองเรือนโดยไม่รักไม่สมัครใจ ไม่ซื่อสัตย์ต่อกันนั้น จะเป็นความสุข ฉันไม่ได้หวังว่าคุณจะตัดขาดทางโลกได้ก็จริง แต่ก็อยากให้อยู่อย่างสงบ ลดทิวี่ให้มากที่สุด...ไม่มีประโยชน์อะไรที่คุณจะไปยึดมั่นถือมั่นทักทักเอาว่านี่คือสามี นี่คือน สมบัติส่วนตัว ใครจะมายึดครองแบ่งปันไม่ได้ ถ้าคิดอย่างนี้ก็มึแต่ทุกข์ คิดดูเถอะ คนเรา เวลาตายอย่าว่าแต่สามีลูกเต้าเลยแม้ร่างกายหรือสมบัติที่หวงหนที่สุดก็เอาไปด้วยไม่ได้ แล้วจะไปลุ่มหลงอยู่ทำไม”

(ผ้าทอง.2553, 500)

แก้วแก้วแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องบุญกิริยาวัตถุ 10 เรื่องการทำบุญด้วยการสั่งสอน ธรรมให้ความรู้ เห็นได้จากแม่ชีเจริญกล่าวถึงหลักธรรมเรื่องการยึดมั่นถือมั่นว่าไม่ควรยึดมั่นถือมั่นต่อ สิ่งใด เพราะจะทำให้เป็นความทุกข์ แม่ชีเจริญกล่าวหลักธรรมนี้แก่มาลตีอดีตลูกสะใภ้ แต่มาลตีก็ไม่มีจิตสำนึกแห่งความดีที่จะรับฟังอดีตแม่สามี

ตารางที่ 1 แสดงแนวคิดพุทธศาสนาที่ปรากฏในนวนิยายของแก้วแก้ว

ชื่อเรื่อง	กิเลส		กรรม							วิญญูสงสาร				
	กิเลสที่ทำให้เกิดความทุกข์	กิเลสที่ทำให้เกิดความผูกพัน	กรรมตามความเชื่อของชาวพุทธ	อกุศลกรรม		ผู้กระทำกรรมชั่ว ย่อมได้รับ ผลกรรม กลับมามา สู่ ตนเอง	กุศลกรรม	ผู้กระทำความดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทน	การรักษาศีล	การปฏิบัติธรรม	กรรมเป็นของผู้กระทำ ผู้ที่ไม่สามารถแก้กรรมแทนได้	ผู้กระทำความดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทน	การวันเกิดเวียนตาย	การเกิดในนรก สวรรค์
				ผลของกรรมทำให้ทุกข์ใจ	ผลของกรรมทำให้เดือดร้อน									
1. แก้ววาหุ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
2. คนเห็นอวดง	✓					✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
3. จอมนาง	✓					✓		✓	✓		✓			
4. จากฝันสู่วันจริง		✓						✓						
5. ดอกแก้วกระบุหนิง	✓				✓	✓				✓	✓			
6. แต่ปางก่อน	✓	✓		✓		✓			✓			✓		
7. นาคราช	✓		✓			✓								
8. นางทิพย์	✓			✓		✓								
9. มนตรา		✓		✓		✓								
10. นิรมิต	✓					✓								
11. ปลายเทียน		✓												
12. ผ้าทอง	✓			✓			✓	✓						
13. พญาปลา	✓													
14. พิมมาลา	✓		✓						✓		✓		✓	
15. เรือนนพเก้า	✓	✓						✓				✓		
16. เรือนมยุรา	✓	✓									✓			
17. วสันต์ลีลา	✓										✓			

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	กิลเลส		กรรม								วิญสงสาร	
			อกุศลกรรม				กุศลกรรม					
	กิลเลสที่ทำให้เกิดความทุกข์	กิลเลสที่ทำให้เกิดความผูกพัน	กรรมตามความเชื่อของชาวพุทธ	ผลของกรรมทำให้ทุกข์ใจ	ผลของกรรมทำให้เดือดร้อน	กรรมเป็นของผู้กระทำ ผู้อื่นไม่สามารถแก้กรรมแทนได้	การรักษาศีล	การปฏิบัติกรรม	ผู้กระทำดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทน	การวนเกิดเวียนตาย	การเกิดในนรก สวรรค์	
18.วิมานมะพร้าว	✓	✓			✓					✓	✓	
19.หน้ากากดอกชอนกลิน	✓						✓			✓		
20.หนุ่มทิพย์	✓											✓
21.อธิษฐาน	✓	✓									✓	
22.บารมีพระแม่ป๋องปก พื้นธรณิน		✓	✓									
23.แดนดาว	✓											
24.อมตะ	✓	✓						✓			✓	
25.ทางเทวดา	✓						✓		✓	✓	✓	✓
26.เทวาวาด	✓								✓			✓
27.นิมิตมาร	✓											✓
28.จงดลกิ่งเทียน	✓		✓	✓	✓							
29.เงาพราย	✓				✓				✓			

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	ไตรลักษณ์			อธิบายขุ6	โลกธรรม 8	หิริ โอตตัปปะ	บุญกิริยาวัตถุ 10
	อินจตา	ทุกข์ขตา					
		ทุกข์เกิดจากการยึดมั่นถือมั่น	ทุกข์เกิดจากความรัก				
1. แก้วราหู	✓	✓	✓				
2. คนเหนือดวง				✓		✓	✓
3. จอมนาง	✓	✓	✓		✓		
4. จากฝันสู่นิรันดร	✓	✓	✓				✓
5. ดอกแก้วการะบุหนิง	✓		✓				
6. แต่ปางก่อน	✓	✓	✓	✓			
7. นาคราช	✓	✓					
8. นางทิพย์	✓	✓	✓		✓		
9. มนตรา			✓				
10. นิรมิต							
11. ปลายเทียน	✓	✓	✓			✓	
12. ผ้าทอง				✓			✓
13. พญาปลา							
14. พิมมาลา	✓					✓	✓
15. เรือนนพเก้า		✓	✓		✓		✓
16. เรือนมยุรา	✓	✓	✓				
17. วสันต์ลีลา					✓		

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	ไตรลักษณ์	อภายมุข 6	โลกธรรม 8	หิริ โอตตัปปะ	บุญกิริยาวัตถุ 10		
	อนิจ จตา	ทุกข์ขตา					
		สโต มน ตา	มรัก				
18.วิมานมะพร้าว							
19.หน้าากดอกชอนกลีน				✓			
20.หนุ่มทิพย์				✓			
21.อธิษฐาน			✓		✓		
22.บารมีพระแม่ป่องปกพื้นธรณีน	✓						
23.แดนดาว			✓				
24.อมตะ	✓	✓	✓				
25.ทางเทวดา						✓	
26.เทวาวาด	✓					✓	
27.นิमितมาร							
28.จกกลิ่งเทียน	✓			✓			
29.เงาพราย	✓				✓	✓	

จากตารางแสดงให้เห็นว่าแก้วแก่นำเสนอแนวคิดพุทธศาสนา 8 ประการ ได้แก่ เรื่องกิเลส มีทั้ง 29 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 100 เรื่องกรรมมี 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 86.21 เรื่องวิภวสังสาร มี 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 41.38 เรื่องไตรลักษณ์มี 19 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 65.52 เรื่องอบายมุข 6 มี 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.69 เรื่องโลกธรรม 8 มี 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.69 เรื่องหิริโอตตปปะมี 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.69 และเรื่องบุญกิริยาวัตถุ 10 มี 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.24

แนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกิเลสพบมากที่สุดในนวนิยายของแก้วแก้ว แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เป็นผู้ที่ยึดติดอยู่กับกิเลส คือ ความรัก ความโลภ ความโกรธ และความหลง เป็นเหตุให้มนุษย์มีความทุกข์ การยึดมั่นถือมั่นทำให้เกิดความทุกข์และเกิดการเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวิภวสังสาร การนำเสนอกิเลสใน นวนิยายทุกเรื่องเป็นเครื่องบ่งชี้ว่ามนุษย์ทุกคนมีกิเลส กิเลสเป็นเครื่องกำหนดชีวิตมนุษย์ กิเลสกับมนุษย์เป็นสิ่งคู่กัน

แนวคิดพุทธศาสนาที่พบรองลงมา คือ เรื่องกรรม แสดงให้เห็นว่าผู้กระทำความดีย่อมได้รับผลดี ผู้กระทำความชั่วย่อมได้รับผลชั่วตอบแทนเสมอ พุทธศาสนาเชื่อว่าชีวิตมนุษย์ย่อมเป็นไปตามกรรม การเน้นผลของอกุศลกรรมมากกว่ากุศลกรรม เพื่อแสดงให้เห็นผู้อ่านตระหนักถึงผลร้ายจากการทำความชั่ว ซึ่งพึงหลีกเลี่ยงให้ห่างไกล

แก้วแก้วแสดงให้เห็นแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องวิภวสังสารว่า การเวียนว่ายตายเกิดเป็นผลจากการยึดมั่นถือมั่น ตราบใดที่มนุษย์ยังคงมีกิเลสก็ต้องเวียนว่ายตายเกิดวนเวียนไปไม่มีที่สิ้นสุด นรกสวรรค์มีจริง ดังนั้นมนุษย์จึงควรทำความดี เพื่อให้ได้ไปเกิดในภพภูมิที่ดี

แนวคิดพุทธศาสนาเรื่องไตรลักษณ์ในนวนิยายของแก้วแก้ว มี 2 ประเด็น คือ อนิจจตา และทุกขตา แก้วแก้วมีจุดมุ่งหมายแสดงอนิจจตา คือ ความไม่เที่ยงในสังขารของมนุษย์ ส่วนทุกขตา เป็นความทุกข์ที่เกิดจากความยึดมั่นถือมั่น และความทุกข์ที่เกิดจากความรัก ความทุกข์ที่เกิดจากการยึดมั่นถือมั่น ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายแสดงให้เห็นว่าความรักทำให้เกิดความทุกข์ อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดเป็นมนุษย์แล้วย่อมหลีกเลี่ยงกฎไตรลักษณ์ไปไม่พ้น เป็นที่น่าสังเกตว่าแก้วแก้วไม่นำเสนอเรื่องอนัตตา อาจเป็นเพราะเป็นธรรมะขั้นสูง ซึ่งยากที่มนุษย์จะปฏิบัติได้

แนวคิดพุทธศาสนาที่พบรองลงมาจากกิเลส กรรม วิภวสังสาร และไตรลักษณ์ มี 4 ประการ ได้แก่ เรื่องอบายมุข 6 แสดงให้เห็นช่องทางแห่งความเสื่อม และโทษที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข 6 นำความเดือดร้อนมาสู่ตนเอง และครอบครัว เรื่องโลกธรรม 8 แก้วแก้วแสดงให้เห็นธรรมที่เป็นความจริงในสังขมและโลกที่มนุษย์ทุกคนต้องประสบ เรื่องหิริโอตตปปะ มีจุดมุ่งหมายแสดงให้เห็นหลักธรรมคุ้มครองโลก หากไม่ประพฤติปฏิบัติตามจะนำความเดือดร้อนมาให้ผู้ที่ไม่ยึดถือ

ปฏิบัติ และแนวคิด พุทธศาสนาเรื่องสุดท้าย คือ บุญกิริยาวัตถุ 10 แก้วแก้วมีจุดมุ่งหมายแสดงให้เห็นหลักบุญกิริยาวัตถุสิบอย่างที่ชาวพุทธควรปฏิบัติ เพื่อความสงบสุขของจิตใจ และเป็นการสร้างกุศลกรรม

แนวคิดพุทธศาสนาทั้ง 8 ประการที่ปรากฏในนวนิยายแสดงให้เห็นว่า หลักธรรมทางพุทธศาสนาเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของพุทธศาสนิกชนอย่างแนบแน่น แนวคิดพุทธศาสนาเหล่านี้ปรากฏในการดำเนินชีวิตและเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดชีวิตของพุทธศาสนิกชน แก้วแก้วนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาดังกล่าวได้อย่างชัดเจน นวนิยายแต่ละเรื่องมีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาหลายประการรวมกัน โดยเน้นแนวคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจหลักธรรมทางพุทธศาสนาชัดเจนยิ่งขึ้น

บทที่ 4

วิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว

จากการศึกษาแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้วในบทที่ 3 พบว่านวนิยายของแก้วแก้วนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนา 8 ประการ ได้แก่ กิเลส กรรม วัฏสงสาร ไตรลักษณ์ อบายมุข 6 โลกธรรม 8 หิริโอตตปปะ และบุญกิริยาวัตถุ 10 การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนา ดังกล่าวมีกระบวนโดยตรงในบทสนทนาของตัวละคร นอกจากนี้ยังมีวิธีการนำเสนอที่หลากหลาย น่าสนใจแตกต่างกันไป จากการวิเคราะห์นวนิยายของแก้วแก้วทั้ง 29 เรื่อง ปรากฏวิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนา 4 วิธี

1. การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการสร้างตัวละคร
2. การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยฉาก
3. การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการเล่าเรื่องย้อนอดีต
4. การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยชื่อเรื่อง

1. การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการสร้างตัวละคร

พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย (2552 : 211) กล่าวถึงความสำคัญของตัวละครว่า “ตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่งของงานแต่งทั้งนี้เพราะคำพูด การกระทำ และความคิดของตัวละครเป็นปัจจัยสำคัญในการเดินเรื่องของผู้เขียน”

จากนวนิยายของแก้วแก้วทั้ง 29 เรื่อง ปรากฏวิธีการสร้างตัวละครแบ่งออกได้ 4 กลุ่ม คือ

- 1.1 การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความดี
- 1.2 การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่ดี
- 1.3 การสร้างตัวละครที่ปฏิบัติธรรมเพื่อหาความสงบ หลีกหนีกิเลส
- 1.4 การสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติ

1.1 การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความดี

ตัวละครที่เป็นตัวแทนของความดี คือ ตัวละครที่ประพฤติปฏิบัติดี ประพฤติสิ่งที่ เป็นกุศลธรรม ไม่ก่อความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น จากการศึกษานวนิยายของแก้วแก้ว 29 เรื่อง พบว่ามี นวนิยายที่ใช้วิธีนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาโดยการสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความดี ปรากฏ 13 เรื่อง ได้แก่ ทางเทวดา เทวาวาด เกาพราย คนเหนือดวง หน้ากากดอกช่อนกลิ้ง จอมนาง ดอกแก้วการะบุหนิง นิรมิต ปลายเทียน เรือนนพเก้า เรือนมยุรา วสันต์ลีลา และวิมานมะพร้าว

ตัวอย่างนวนิยายของแก้วแก้วที่ใช้วิธีการสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความดี ผู้วิจัยจะ ยกตัวอย่าง 5 เรื่อง ได้แก่ ทางเทวดา เทวาวาด เกาพราย คนเหนือดวง และหน้ากาก ดอกช่อนกลิ้ง

ในเรื่อง ทางเทวดา แก้วแก้วสร้างตัวละครคือ “สาแคน โคกกระโดน” เป็นตัวละครที่มีความคิดดี ทำดี สาแคนเกิดมาในครอบครัวชาวนา มีหน้าตาขี้ริ้วขี้เหร่ แต่มีสติปัญญาเป็นเลิศ เรียนจบคณะแพทยศาสตร์ ในระหว่างที่สาแคนไปเรียนวิชาเฉพาะทางที่ต่างประเทศ สาแคนถูกคนฉิว ดำรงทำร้ายร่างกายปล้นเงินไป เมื่อคนร้ายคนนั้นกลับมาเป็นคนไข้ของเขา สาแคนมีโอกาที่จะทำ คนไข้เสียชีวิต แต่เขากลับเอาชนะอำนาจฝ่ายต่ำ ช่วยเหลืออันธพาลคนนั้นอย่างสุดความสามารถ การ ช่วยเหลือชีวิตคนไข้คนนี้เป็น การทดสอบสาแคนจากสวรรค์ เพื่อจะดูว่าปณิธานที่ สาแคนเคยตั้งไว้ว่า จะช่วยเหลือผู้อื่นด้วยเมตตาจิต จะไม่มีการลำเอียงเข้าข้างใครแม้แต่ตัวเอง หากสาแคนเปลี่ยนความ ตั้งใจไปจากที่เคยตั้งปณิธานไว้ กุศลที่สาแคนตั้งใจจะทำก็จะลดลง สาแคนสามารถสอบผ่านข้อ ทดสอบนี้ไปได้ด้วยคะแนนเต็ม

สวรรค์วางตาข่ายดักเอาไว้หลายชั้นในเรื่องนี้ เริ่มด้วยการส่งเดนมมนุษย์ที่ไม่มีใครเสียชีวิตถ้า สาแคนปล่อยให้ตายคามือมาทดสอบ นายแพทย์หนุ่มมีโอกาเต็มที่ ที่จะให้เหตุผลเข้าข้างตนเอง ว่ามันตายไปก็ไม่มีใครเดือดร้อน ข้อสองคือได้ล้างแค้น กฎหมายก็เอาผิดเขาไม่ได้ ข้อสอบสาม ช่วยไปก็เหนื่อยเปล่า ไม่ได้ผลดีอะไรกับใครขึ้นมา

ต่อให้สาแคนยอมช่วยชีวิตตามหน้าที่ แต่ทำด้วยความไม่ตั้งใจ คะแนนด้านมโนกรรมก็ลด เกรดลงไปเหมือนกัน

ผลคือ สาแคนเอาชนะความรู้สึกฝ่ายต่ำของตนเองได้ ในจิตใจเดียว ไม่เสียเวลาลังเลที่จะ ช่วยเจ้าอันธพาลฉิวดำด้วยความตั้งใจแน่วแน่พอๆ กับเขากำลังช่วยบุคคลสำคัญของประเทศ

กรรมการเทศบาลที่ชะโงกหน้าลงมามองอย่างใจจดใจจ่อทุกวินาที มือเตรียมยกป้ายคะแนน
ให้สาแค้นว่าจำได้เท่าไร ต่างพากันถอนใจเฮือกอย่างโล่งอกไปตามๆ กัน

ป้ายถูกชูขึ้นสลอน “ผ่าน ๑๐๐ คะแนนเต็ม”

คะแนนออกมาเป็นเสียงเดียว ไม่แตกต่าง เพราะเทวดากรรมการสวรรค์ทุกองค์มองเห็นทุก
ชั้นทุกตอน...ทั้งความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ทั้งการกระทำ

(ทางเทวดา. 2549, 80-81)

การทำความดีของสาแค้นนั้น เหล่าเทวดามองเห็น และยอมรับจนให้คะแนนเต็ม เป็นการ
สะสมกุศลกรรม สาแค้นช่วยชีวิตคนไข้โดยปราศจากอคติส่วนตัว ปราศจากความโกรธแค้น ทั้งที่
คนไข้คนนั้นเคยทำร้ายเขา สาแค้นช่วยเหลือคนไข้โดยให้ความสำคัญกับคนไข้ทุกคน ดังที่ตัวอย่างบอก
ว่า“...ไม่เสียเวลาลงเลที่จะช่วยเหลือเจ้าอันธพาลผิดใจด้วยความตั้งใจที่แน่วแน่ พอๆกับเขากำลัง
ช่วยเหลือบุคคลสำคัญของประเทศ” ผลจากการช่วยเหลือคนไข้ผิดใจ สาแค้นสังเกตว่า หลายครั้งที่
เดินไปตามถนนที่มีทั้งชายผิดใจและคำที่เคยมีที่ทำไม่น่าไว้วางใจ สาแค้นไม่เคยถูกทำร้ายร่างกายอีก
เลย

สาแค้นมีความปรารถนาที่จะเป็นชายรูปหล่อเพื่อที่จะจีบเอริกา ด้วยกุศลที่สาแค้นทำมา
เหล่าเทวดาจึงให้พรตามที่ปรารถนา แต่มีข้อแม้ว่าสาแค้นจะหล่อดังเทพบุตรเฉพาะเวลามืดที่ไร้แสง
สว่างเท่านั้น ต่อมาสาแค้นไปสู้อเมริกา มิสเตอร์ลีซิง เจ้าของโรงแรมเครือโอเรียนท์ที่มีสาขาทั่วโลก
ผู้ที่สาแค้นได้ผ่าตัดหัวใจให้จนมีร่างกายแข็งแรง เป็นผู้ใหญ่ฝ่ายสาแค้นมาสู้อเมริกาแทนพ่อแม่
มิสเตอร์ลีซิงซาบซึ้งในน้ำใจของสาแค้นมาก เพราะเมื่อบินมาตรวจสุขภาพที่เมืองไทย หมอสาแค้นก็ให้
การดูแลเป็นอย่างดี ไม่เคยคิดสตางค์เป็นส่วนตัวเลยแม้แต่บาทเดียว มิสเตอร์ลีซิงจึงถือว่าสาแค้นเป็น
เสมือนลูกชายคนหนึ่ง และต้องการตอบแทนน้ำใจของสาแค้น ส่วนนายสุขุมพ่อของเอริกาไม่ชอบใจ
รูปร่างหน้าตาของว่าที่ลูกเขย จึงตั้งค่าสินสอดเป็นเงินสี่สิบล้าน และมีเงื่อนไขว่าฝ่ายชายต้องให้
เท่าๆกัน นายสุขุมคิดว่าสาแค้นไม่มีเงินมาให้ก็จะถอยไปเอง มิสเตอร์ลีซิงตอบแทนสาแค้นโดยการ
รับผิดชอบค่าสินสอด เมื่อถึงวันแต่งงานปรากฏว่าเหล่าคนไข้ของสาแค้นก็ช่วยกันลงขันเพื่อเป็นเงิน
สินสอด

“คนไข้ของหมอแคนมีหลายราคา...ขอโทษ หมายถึงว่าเขาช่วยเงินกันมากบ้างน้อยบ้าง ตามที่มี หมอเค้าไม่ได้เลือกเฉพาะคนรวยนะ จะจนหรือรวยถ้าผ่านมือเค้าแล้ว เค้าทุ่มเทรักษา สุดๆ พอทุกคนรู้ว่าหมอจะแต่งงานกับลูกเศรษฐีต้องกองเงินสดฝ้ายละเท่ากัน เค้าก็เลยเหน็บใจกัน คนละไม้คนละมือ ใครมีมากให้มาก ใครมีน้อยให้น้อย ลงขันกันจนถึง ตั้งขบวนก่อนเข้าบ้านนี้ก็ยังให้กันไม่จบ เงินมันก็เลยเพิ่มจากสามร้อยล้าน เป็น...เป็นเท่าไหนนะ แคน”

(ทางเทวดา. 2549, 275)

สาแคนเป็นคนดี เป็นที่รักของคนไข้ เมื่อรู้ว่าสาแคนต้องการเงินสดเท่าๆกัน ในการสู่ขอเจ้าสาว ต่างพร้อมใจกันลงขันช่วยสาแคน ต่อมาเมื่อสาแคนไปร่วมรายการที่พ่อตาต้องการที่จะแกล้งให้อับอาย ขายหน้าไปทั่วประเทศ แต่ด้วยความช่วยเหลือจากเพื่อน ประกอบกับสติปัญญาที่จดจำได้อย่างแม่นยำ จึงทำให้สาแคนตอบคำถามได้ถูกต้อง

เทวดาที่คอยดูความเป็นไปของสาแคนกล่าวว่า บุญกุศลที่สาแคนทำมา ตอบแทนเขาในรูปแบบที่ทำให้ฉลาดแคล้วจากภัยอันตรายและการมั่งร่ำรวยทั้งหลาย

“อย่างที่บอกแล้วว่า บุญกรรมของมนุษย์ตอบแทนกันได้หลายรูปแบบไม่ใช่ว่าเป็นแค่ทรัพย์สินเงินทองหรือเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งเท่านั้น อย่างสาแคน กุศลที่ทำมาตลอดชีวิตสมกับความมุ่งมั่นตั้งแต่เขาอยู่บนสวรรค์ ก็ตอบแทนด้วยการฉลาดแคล้วจากภัยการมั่งร่ำรวยทั้งหลาย อย่างที่เรียกกันว่า ‘คนดี ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้’ นั่นไง”

(ทางเทวดา. 2549, 308)

ผลของการกระทำความดีของสาแคน ส่งผลให้แคล้วฉลาดจากการมั่งร่ำรวย ดังที่นายสุขุมพยายามที่จะกลั่นแกล้ง สาแคนก็รอดพ้นมาได้ทุกครั้ง ดังสำนวนที่ว่า “ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้” สาแคนจึงเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของความดี เป็นผู้ประกอบกรรมดีมาตั้งแต่เกิด และเพียรทำความดีอย่างอดทน ไม่ท้อถอย ผลของการทำความดีจึงทำให้สาแคนได้คู่ครองที่ดี ชีวิตมีความสุขสมหวังดังที่ตั้งใจไว้

ในเรื่อง **เทวาวาด** แก้วแก้วสร้างตัวละครคือ เขตอรัญ แหลมสน เป็นตัวละครที่มีความเพียรในการทำความดี เขตอรัญเป็นเด็กต่างจังหวัดที่หลงตานำมาเลี้ยง ส่งเสียให้เรียนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนใกล้ๆ วัด เขตอรัญเข้าไปทำความสะอาดห้องของหลงตา พบดวงชะตาของตนเองว่าบั้นปลายจะมี

ความลำบากยากจน ต้องติดคุก เขตอรัญพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะทำให้เป็นไปตามดวงที่หลงตาเขียนไว้ โดยตั้งใจเรียนหนังสือ เมื่อเรียนจบ เขตอรัญก็ประกอบอาชีพสุจริต ใช้วิชาความรู้ในการช่วยเหลือชาวบ้าน ทำให้เป็นที่รักของชาวบ้านทุกคน เมื่อเขตอรัญลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตอรัญจึงได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งท่วมท้น

ตอนนี้เขตสอบเนติบัณฑิตได้แล้ว ยังอยู่ในบ้านหลังเดิมในถิ่นเดิม แต่เขารับงานมากกว่างานที่รับหมายมาให้ทำในตอนแรก คือยังดูแลผลประโยชน์และเรื่องอื่นๆ เกี่ยวกับกฎหมายให้หล่อนเหมือนเดิม แต่เขาก็รับเป็นทนายความมีลูกความอื่นๆ ที่ติดต่อเข้ามาขอความช่วยเหลือด้วย

งานส่วนใหญ่ของเขตเป็นงานช่วยเหลือผู้ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมเสียมากกว่ามุ่งรับงานที่ได้รับเงินทองเป็นกอบเป็นกำ แต่รายได้ก็ไม่ค่อยเข้ามาอย่างสม่ำเสมอ เพราะนอกจากรับหมายแล้ว ก็มีวิชาชีพอื่นๆ ในเขตนั้นก็เชื่อถือความสามารถของชายหนุ่มมาจ้างเขาเป็นที่ปรึกษา ด้านกฎหมาย มีรายได้พอที่เขาจะผ่อนรถยนต์มือสองได้คันหนึ่ง แล้วก็ผ่อนบ้านหลังที่อาศัยอยู่นี้แหละเป็นสมบัติของตัวเอง

เขตเป็นคนที่ชาวบ้านพากันชอบใจรักใคร่ทั่วหน้า ทุกคนเห็นเขามาตั้งแต่เป็นเด็ก เมื่อเติบโตเป็นหนุ่มเอาถ่านอนาคตดี และเมื่อแผ่ความช่วยเหลือให้เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน **เสมอต้นเสมอปลาย**ทุกคนก็ให้ความเชื่อถือและสนิทชิดเชื่อเป็นอันดี เรียกได้ว่าเดินผ่านบ้านไหนก็แวะเข้าไปกินข้าวได้ทุกบ้าน

(เทวาวาด . 2549, 124-125)

เขตอรัญเป็นตัวละครที่กระทำความดี โดยไม่หวังผลตอบแทน เขตอรัญได้รับความเชื่อถือจากชาวบ้าน ทุกคนรักและไว้วางใจเหมือนเป็นลูกเป็นหลานจนสามารถแวะไปกินข้าว พูดคุยกับชาวบ้านได้ทุกบ้าน เขตอรัญกลับไปอ่านดวงชะตาแผ่นเดิมที่เคยอ่านมา ปรากฏว่าดวงเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น บั้นปลายของชีวิตเป็นคนแข็งแรงไม่มีโรคภัย และมีชื่อเสียงเป็นที่นับถือทั่วประเทศ

จากชีวิตของเขตอรัญแสดงให้เห็นว่ามนุษย์เป็นผู้ลิขิตชีวิต หากยึดมั่นในคุณความดีประกอบแต่กุศลกรรม ก็จะทำให้ได้รับสิ่งที่ดีๆ ตอบแทน

ในเรื่อง **เงาพราย** แก้วแก้วสร้างตัวละคร คือ รัชต์ เป็นตัวละครที่ยึดมั่นในคุณความดี รัชต์เป็นคนมีจิตเมตตา เห็นได้จากเมื่อศักยะ เพื่อนของเขากลับมาจากต่างประเทศ เรียนหนังสือไม่จบ

ปริญญาตรี รัชต์ช่วยเพื่อนโดยให้ศักยะเข้ามาทำงานในบริษัทของเขา และจากคำพูดของเรน เพื่อนร่วมงานที่แสดงให้เห็นว่ารัชต์เป็นคนดี มักให้โอกาสแก่ผู้ที่ด้อยกว่า ดังที่เรนได้รับ

ในตอนนี้ รัชต์ไม่ได้ถือว่าเรนเป็นพนักงานของเขาอย่างเมื่อก่อน แต่ได้เลื่อนขึ้นเป็นหุ้นส่วนของเขา เขาให้หุ้นลมหล่อนในการร่วมงานด้วยกัน...

(เงาพราย. 2553, 254)

รัชต์ให้โอกาสแก่ผู้อื่นเสมอ ความเป็นคนมีเมตตา ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข รัชต์จึงได้รับความซื่อสัตย์จงรักภักดีของเรนเป็นการตอบแทน เมื่อบริษัทของรัชต์ล้มละลาย พนักงานทุกคนออกจากบริษัททั้งหมด เรนเป็นคนเดียวที่ยังคงยืนอยู่เคียงข้างรัชต์ด้วยความจริงใจ

ตอนท้ายของเรื่องเมื่อรัชต์รู้ว่าศักยะ เพื่อนที่เคยมีน้ำใจช่วยเหลือตั้งใจทำร้ายเพราะอิจฉาที่รัชต์มีพร้อมทุกอย่างทุกอย่าง ทั้งทรัพย์สินเงินทอง การศึกษา และพิมพ์พัสดุตราแฟนสาว ศักยะทำให้รัชต์ล้มละลายแทบสิ้นเนื้อประดาตัว พิมพ์พัสดุเลือกที่จะแต่งงานกับศักยะ รัชต์โกรธศักยะมาก แต่ก็พยายามข่มใจ ไม่อาฆาต

รัชต์นั่งฟังด้วยความรู้สึกยากจะบรรยาย ทั้งโกรธ ทั้งอึ้งจรรยา และเศร้าใจ เขาไม่เคยนึกว่าเพื่อนเก่าที่เขาเคยมีน้ำใจ ยื่นมือไปให้โอกาส จุดพ้นจากเริ่มต้นจากศูนย์มาเป็นหนึ่งสองสามสี่ ไม่มีน้ำใจเยื่อใยไม่ตรีต่อเขา แม้แต่เพียงเศษธุลี

“ต้น” เขาเอ่ยขึ้นในที่สุด “ฉันเคยทำร้ายหรือ นายถึงโกรธแค้นนัก จนต้องทำลายฐานะฉัน เขาพิมพ์ไปครอบครอง แล้วกลั่นแกล้งฉัน จนทุกวันนี้ ฉันต้องเริ่มต้นที่ศูนย์ ขอถามจริงๆว่าฉันเคยทำอะไรผิดต่อนาย ฉันไม่รู้ตัวจริงๆ”

ศักยะนี้กละอายขึ้นมาเป็นครั้งแรก เมื่อย้อนกลับไปคิด เขาจำได้ว่ารัชต์ไม่เคยทำให้โกรธเคือง หรือเจ็บช้ำน้ำใจเลยสักครั้ง

“ไม่มี” เขาตอบหลังจากอึ้งไปชั่วขณะ “นายไม่ได้ทำร้ายฉัน แต่...นายมันเพอร์เฟกเกินไป นายมีทุกอย่าง ใครๆ ก็พากันยกย่องนาย ไม่มีใครเห็นหัวฉัน แม้แต่เพื่อนนักเรียนด้วยกัน ก็มองข้ามหัวฉันตลอด นายไม่เข้าใจหรอกว่าไอ้ขี้แพ้อย่างฉัน มันเจ็บปวดยังไง”

(เงาพราย. 2553, 391)

รัชต์พยายามข่มใจไม่ถือโทษโกรธคนที่ทำร้ายตนเอง แม้ศัภยะจะเป็นสาเหตุที่ทำให้แทบสิ้นเนื้อประดาตัว แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่มีสติและใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต รัชต์มีความเมตตาไม่อาฆาตพยาบาท พยายามให้อภัยศัภยะ ซึ่งรัชต์คิดว่าเป็นการไม่สร้างกรรมแก่กันอีก ความดีที่รัชต์กระทำ เช่น การช่วยเหลือศัภยะโดยไม่หวังผลตอบแทน การประกอบธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์สุจริต การเป็นผู้มีจิตเมตตาอ่อนโยน สามารถเอาชนะใจคนที่เคยคิดร้ายต่อรัชต์ ศัภยะเกิดความละอายใจต่อสิ่งที่กระทำลงไป จากการกระทำของรัชต์ แสดงให้เห็นว่าการตั้งมั่นอยู่ในคุณความดี จะสามารถเอาชนะสิ่งชั่วร้ายและอุปสรรคทั้งปวงไปได้ ผู้ที่กระทำความดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทนเสมอ

ในเรื่อง **คนเหนือดวง** แก้วแก้วสร้างตัวละคร คือ โพน ให้เป็นตัวละครที่เชื่อในคุณความดี มีความเพียร โพนมีความตั้งใจที่จะเรียนต่อจึงเดินทางเข้ากรุงเทพฯ และหาเงินส่งเสียตัวเอง เพราะไม่อยากรบกวนแม่ลำบาก แสดงให้เห็นว่าโพนมีความกตัญญูต่อบุพการี โพนมีหน้าตาคล้ายเฝ้าเพชรหลานคุณนายทองถัก โพนไปทำงานในบริษัทของคุณนายทองถักโดยถูกให้ปลอมตัวเป็นเฝ้าเพชรที่หายตัวไป โพนพบว่าบริษัทถูกยกยอกเงิน จึงต้องการตามหาเฝ้าเพชรให้มารับผิดชอบ ในขณะที่โพนเข้าป่ากับน้ำหอมคู่มั่นของเฝ้าเพชร และน้ำโหนดที่สอนโพนให้เป็นคนดีและถ่ายทอดวิชาโหราศาสตร์ให้ โพนโดนเสือสมิงหลอกให้ไปที่หมู่บ้านไปพบหญิงสาวที่เป็นเสือสมิง โพนถูกชักชวนยั่วยวนให้ขึ้นไปบนบ้าน แต่โพนนึกเป็นห่วงน้ำหอมกับน้ำโหนด โพนจึงรีบกลับที่พัก

คราวนี้หล่อนหัวเราะเหมือนจะเยาะเย้ยเอาซึ่งๆ หน้า

“กลัวผู้หญิงด้วยรี เป็นกะเทยรีเปล่านายนะ”

โพนชักเลือดขึ้นหน้า ลองผู้หญิงมาทำแบบนี้ มันก็น่าจะรู้ดีรู้ชั่วกันไปแล้วซี แม่สาวบ้านป่าคนนี้รูปทรงทรมานใจชายไม่เบาเลย แถมยังดูเป็นสาวใจถึงเสียด้วย...

ถ้าว่าโพนกลับไปซ้าสักหน่อย น้ำโหนดคงไม่รู้หนอก่น่า ก็แกหลับกรนล้นป่าอยู่แล้ว น้ำหอมเองยังไม่รู้เรื่องใหญ่ เธอเหน้อยจนหลับนุ้ยไปแล้วเหมือนเด็กๆ

โพนไม่ใช่ผู้ชายเจ้าชู้ แต่โพนก็ยังเป็นชายหนุ่มธรรมดาคนหนึ่งที่มีธรรมชาติของวัยหนุ่มอยู่เต็มเปี่ยม ระยะเวลาที่โพนใกล้ชิดกับน้ำหอม แต่ก็เป็นความใกล้ชิดประเภทมดแดงกับมะม่วง ถึงอย่างไรก็กินไม่ได้อยู่นั่นเอง หลายครั้งโพนก็รู้สึกกระวนกระวายใจอยู่ไม่น้อย มาเจอเอาสาวบ้านป่าใจถึงคนนี้ เท่ากับเจอหลอดเตอร์วางวลามลอยอยู่ตรงหน้าทีเดียว ใครไม่คว่ำก็โง่ง...

...โพนอยากจะก้าวเข้าไปข้างหน้า แต่ก็ก้าวไม่ออก นึกถึงหมอดูและน้ำหอมซึ่งนอนหลับอยู่ข้างกองไฟขึ้นมาทันที ตาแก่คนหนึ่งกับหญิงสาวอีกคนหนึ่ง...เกิดอันตรายขึ้นมา ใครจะช่วยได้ทัน น้ำโหนกจะมีปัญญาปั้นนิทานโกหกให้เสียลายพาดกลอนฟังอยู่ได้หรือ ถ้ามันจะเข้ามาคาบไปละก็ โพนก็เลยรีบบอกว่า “น้องสาวขึ้นบ้านไปเถอะ ฉันกลับไปหาเพื่อนก่อน อยู่ไม่ไกลนี้หรอก” หล่อนทำท่าจะคัดค้าน แต่ว่าโพนก็ไม่ฟังแล้ว รีบถอยห่างออกมาแล้วหมุนตัวกลับเดินจ้ำจ้าวไม่เหลียวหลัง จนกลายเป็นวังเสียดด้วยซ้ำ คราวนี้เดินเดาสุ่มไปแท้ๆ ไม่นานเท่าไร โพนก็ใจชื้นเมื่อเห็นกองไฟริบหรืออยู่ข้างหน้า เร่งฝีเท้าอีกครั้งเดียวก็กลับมาถึงที่เดิม ทุกอย่างยังคงสงบเงียบเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น

(คนเหนือดวง. 2551, 308-310, 310)

โพนเป็นคนดี สามารถเอาชนะอำนาจฝ่ายต่ำได้ ไม่มีวูเม่าหมกมุ่นทางเพศ หากโพนปล่อยตัวปล่อยใจไม่มีความอดทนอดกลั้น โพนก็อาจจะตกเป็นเหยื่อของเสื่อสมิง แต่โพนนึกถึงผู้อื่นกลัวว่าจะได้รับอันตราย แสดงให้เห็นว่าโพนมีความเอื้ออาทร ไม่เห็นแก่ตัว จึงทำให้โพนรอดพ้นจากการทำร้ายของเสื่อสมิง

โพนรู้ความจริงว่าตนเป็นลูกของพงษ์ทองลูกชายของคุณนายทองถัก แต่คุณนายทองถักไม่ชอบแม่ของโพนและไม่ยอมรับโพนเป็นหลาน โพนเสียใจมาก โพนเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในความคิด เขาคิดว่าจะทำความดีเพื่อเอาชนะใจพงษ์ทองและคุณนายทองถัก โพนใช้วิชาโหราศาสตร์ให้เป็นประโยชน์ในการซื้อขายหุ้นของบริษัทจนประสบความสำเร็จ ทำให้โพนได้รับการยอมรับจากพงษ์ทองและคุณนายทองถัก พงษ์ทองรับเป็นเจ้าภาพในการจัดงานแต่งงานให้โพน

“แล้วแกมีเงินทองพร้อมแล้วหรือ น้ำหอมเขาเป็นคนรวย แกแต่งงานกับเขา ก็อย่าให้เขาอายคนอื่น”...

... “ฉันไม่ได้หมายความว่าแกประพฤติไม่ดี” นายพงษ์ทองยังคงตอบอย่างใจเย็น “ฉันรู้สึกเสียใจ เพราะสังเกตมาตลอดเวลา...”

“...ไ้แกมันก็ดีเกือบหมดแล้ว เสียแต่ที่ริ้วมันมาก ฉันจะเป็นเจ้าภาพแต่งงานให้แก แกไม่เอาใช่ไหม”

โพนจ้องหน้านายพงษ์ทองอย่างไม่คาดฝัน

“คุณจะเป็นเจ้าภาพให้ผม” โพนทวนคำ ลืมคำว่า ‘ท่าน’ ที่เรียกนายพงษ์ทองไปเสีย สนิทนับตั้งแต่เริ่มทะเลาะกัน

“เออ ฉันจะออกค่าใช้จ่ายให้แก นับตั้งแต่แหวนหมั้น เรือนหอ แล้วค่ากินเลี้ยง ทั้งหมดไม่ว่าจะเลี้ยงกี่รอบ แล้วแกคงจะต้องไปฮั้นนี่มุนด้วย ฉันก็จะออกค่าเดินทาง ค่าโรงแรม ค่าใช้จ่ายทั้งหมดให้ ถ้าแกตกลง แกก็ไปพิมพ์บัตรเชิญได้แล้ว”

(คนเหนือดวง. 2551, 496-498)

โพนกับพงศ์ทองต่างก็มีทิวดีด้วยกัน จึงแสดงออกด้วยความเก๋อชื่น แต่ด้วยความดีของโพนที่มีความขยัน ความซื่อสัตย์ และความอ่อนน้อมถ่อมตน ทำให้พงศ์ทองยอมรับโพนเป็นลูก และแสดงความรับผิดชอบต่อโพนในฐานะพ่อ โดยรับเป็นเจ้าของกิจการจ้างงานแต่งงานให้โพน

โพนเป็นคนมีความกตัญญูรู้คุณ เห็นได้จากเมื่อโพนมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานแล้ว โพนก็ไม่ลืมตัวยังคงเป็นหมอดูประจำวัดที่น้ำโหนดแนะนำให้ เมื่อโพนรู้ความจริงว่าน้ำโหนดคือพระยาญาณศาสตร์ที่มีชีวิตอยู่ในสมัยอยุธยา โพนนึกถึงน้ำโหนดอยากให้มางานรดน้ำสังข์ของตนกับน้ำหอม โพนเข้าไปไหว้พระยาญาณศาสตร์และแสดงความเคารพอย่างสูงสุด

โพนค่อยๆ ทอดกายลงนั่งคุกเข่า แล้วกราบลงด้วยท่าแสดงความเคารพอย่างสูงสุด ไม่ได้สนใจสายตามองด้วยความแปลกใจของน้ำหอม หรือสายตาของมรรคนายกชราที่มองนิ่งจากข้างหน้าต่าง ดวงตาที่เหยียนของแกสงบนิ่งปราศจากความรู้สึก มีแต่แววตาเท่านั้นที่ดูเหมือนจะมีความตื่นตันปรากฏขึ้นราวเส้นแล้วจางหายไป

น้ำหอมทำหน้าตื่น แล้วเธอก็รีบนั่งลงบ้าง โดยที่โพนไม่ต้องเตือน ก็มลงกราบแบบเดียวกัน แล้วน้ำหอมก็เงยหน้าขึ้น อุทานเบาๆ พลงยกมือขึ้นแตะหน้าผาก “เอ๊ะ น้ำอะไรหยดลงมา หลังคารั้วรีเปล่า” เธอเงยขึ้นมองเพดานใหม่เอี่ยม ลวดลายเป็นดอกประจำยาม มีโคมไฟเล็กๆ ฝังอยู่เป็นระยะ เพดานนั้นสูงมากจนมองไม่เห็นว่ามีน้ำซึมหยดลงมาได้ โพนยกมือขึ้นแตะหน้าผากตัวเองเช่นกัน แล้วตอบเสียงเบาจนน้ำหอมเกือบไม่ได้ยินว่า “ถือว่าเป็นน้ำพระพุทธรณ์ตักแล้วกันครับ”

(คนเหนือดวง. 2551, 509)

โพนเป็นคนดี มีความกตัญญูรู้คุณ แม้โพนจะรำรวยก็ยังคงระลึกถึงน้ำโหนดผู้เป็นครูที่ถ่ายทอดวิชาโหราศาสตร์และสั่งสอนให้โพนเป็นคนดี อยู่ในศีลธรรม เมื่อโพนพบว่าน้ำโหนดคือดวงวิญญาณของพระยาญาณศาสตร์ โพนมิได้แสดงความหวาดกลัว แต่โพนก็มลงกราบรูปหล่อของพระยาญาณศาสตร์ ซึ่งเป็นกรแสดงความเคารพอย่างสูงสุด

ผลของการกระทำความดีของโพนที่มีความเพียร ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีรายได้จากการประกอบอาชีพสุจริต โพนสามารถชนะใจพ่อและย่าด้วยความดี ความซื่อสัตย์สุจริต พงศ์ทองยินดีที่จะยกบริษัทให้โพนดูแล และรับเป็นเจ้าของภาพจัดงานแต่งงานให้โพน โพนเป็นผู้ที่มีความกตัญญู ระลึกถึงน้ำ之恩ผู้ที่เคยอบรมสั่งสอนโพน ทำให้โพนมีคู่ครองที่ดี มีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต

ในเรื่อง **หน้ากาสดอกชอนกลิน** แก้วแก้วสร้างตัวละครคือ ไชแสง เป็นตัวละครที่มีความคิดดี ทำดี ไชแสงป่าของแสนภูมิเป็นผู้ที่มีจิตใจดี รักและเป็นห่วงหลานชายอย่างจริงจัง ไชแสงสงสัยการเสียชีวิตของน้องชายว่าอาจจะเป็นการฆาตกรรมเพื่อหวังผลประโยชน์จากทรัพย์สินมรดก จึงพยายามบอกและเตือนแสนภูมิลานชายให้ระวังตัว เมื่อแสนภูมิเกิดอุบัติเหตุ ไชแสงนำแพทย์ผ่าตัดจากกรุงเทพไปรักษาหลานชายที่โรงพยาบาลต่างจังหวัด เพราะไม่ไว้ใจแม่เลี้ยงของแสนภูมิ เมื่อแสนภูมิถูกปองร้ายหมายเอาชีวิต ไชแสงก็ช่วยเหลือโดยให้แสนภูมิปลอมตัวเป็นคนงานในโรงงานเพื่อหลบซ่อนตัวจากการลอบทำร้าย ไชแสงหาคู่ครองที่เป็นคนดีมีความจริงใจให้กับหลานชาย เมื่อหลบอยู่ในโรงงานไม่ปลอดภัย ไชแสงก็ให้แสนภูมิหลบไปอยู่ที่อื่น ส่วนไชแสงจะช่วยจัดการปัญหาเรื่องพินัยกรรม และเรื่องต่างๆ ให้ ดังนี้

เธอไม่ยกนี้กว่า อย่างน้อยหลานชายก็กำลังจะเงืององหา 'เจ้าสาว' อยู่ แม้ไม่ได้หวังว่าจะได้ครองคู่กันก็เถอะ เขาอดเสียดายลงเมื่อถามว่า "แล้วผมจะต้องไปกี่วัน" ป้าไชแสงก็ลดเสียงลงเช่นกัน "ฉันจะติดต่อคุณศยามดูก่อน คุณว่าเรื่องตำรวจสอบสวนผู้ร้ายไปถึงไหนแล้ว แล้วแกมีเรื่องจะต้องมาขึ้นศาลด้วย แกโทร. มาตรวจสอบข่าวฉันตอนกลางคืนได้ไหมจะได้ไม่มีใครรู้" "ครับ" แสนภูมิตอบคำเดียว

ป้าไชแสงควักซองจดหมายยับยู่ยื่นออกมาจากเอว หน้าตาเหมือนซองกระสุนไม่มีผิด เธอกระซิบว่า

"แกเอาเงินในนี้ใช้จ่ายไปก่อน ฉันกำลังยุ่ง จะต้องไปหาเพื่อนพ่อแกอีกหลายคนเรื่องพินัยกรรมพ่อแก หลายคนเขารู้ว่าพ่อแกทำพินัยกรรมไว้ยังไงเมื่อไหร่พวกนี้เขาจะไปให้การที่ศาลได้ เอาเหอะ..."

แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าไชแสงเป็นตัวละครที่ทำความดีโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ เป็นผู้ที่มีจิตใจเมตตากรุณา คือ มีความคิดสงสารผู้ที่มีทุกข์ และช่วยเหลือเพื่อให้เขาพ้นทุกข์ ไชแสงช่วยเหลือหลานชายโดยไม่คำนึงว่าตนเองจะเดือดร้อนหรือได้รับอันตราย และมีความปรารถนาดีต่อหลานชายอย่างจริงใจ ผลจากการเป็นคนดีของไชแสง ทำให้คนรอบข้างรักและเป็นห่วงไชแสงอย่างจริงใจ ไชแสงได้รับความสุขจากการทำดี คิดดี

1.2 การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่ดี

ตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่ดี คือ ตัวละครที่ประพฤติไม่ดี ประพฤติสิ่งที่เป็นอกุศลกรรม ก่อความทุกข์ความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น ตัวละครกลุ่มนี้มักประสบกับความทุกข์ ความเดือดร้อน จากการศึกษานวนิยายของแก้วแก้ว 29 เรื่อง พบว่านวนิยายที่ใช้วิธีเสนอแนวคิดพระพุทธศาสนาโดยการสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่ดี ปรากฏ 19 เรื่อง ได้แก่ นิमितมาร จงกลกิ่งเทียน เจาพราย ดอกแก้วกระบุงหนึ่ง หน้ากากดอกซ่อนกลิ่น อธิษฐานจอมนาง แก้วราหู คนเหนือดวง แต่ปางก่อน นาคราช นางทิพย์ มนตรา นิรมิต ผ้าทอง พิมมาลา วสันต์ลีลา วิมานมะพร้าว และอมตะ

ตัวอย่างนวนิยายของแก้วแก้วที่ใช้วิธีการสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่ดี ผู้วิจัยจะยกตัวอย่าง 5 เรื่อง ได้แก่ นิमितมาร จงกลกิ่งเทียน เจาพราย หน้ากากดอกซ่อนกลิ่น และวสันต์ลีลา

ในเรื่อง **นิमितมาร** แก้วแก้วสร้างให้ทวารศรมีเป็นตัวละครที่ยึดติดอยู่ในกามกิเลส ตั้งแต่ยังมีชีวิตอยู่ เห็นได้จากทวารศรมีจับป่าวสาวๆ ไปซังไว้จนตาย

“คุณแม่เล่าให้คุณนำฟังว่า มีป่าวสาวๆ ตายในบ้าน สองหรือสามคน คนแรกตายเจ้าคุณเอาเงินทำขวัญให้พ่อแม่ เรื่องก็เงียบไป ทีนี้มีคนที่สองที่สามตายอีก ชาวก็ชักอื้อฉาวว่ามันไม่ได้ป่วยตาย คุณทวารศรมีไปทำมันตาย...แต่จะตายยังไงฉันก็ไม่รู้ เจ้าคุณกลัวตำรวจจะมาเอาลูกชายไปเข้าคุก ท่านก็เลยย้ายบ้าน เอาป่าวไพร่ที่เหลือดิดบ้านอยู่ ขนไปด้วยหมด”

(นิमितมาร. 2550, 346)

เมื่อพ่อของทวารัศมียังมีชีวิตอยู่ใช้เงินเพื่อปิดปากพ่อแม่ของผู้เสียชีวิตเพื่อปกป้องลูกชายตนเอง แต่ก็ต้องย้ายบ้านออกไปอยู่ชานเมือง เพราะกลัวว่าตำรวจจะจับทวารัศมีเข้าคุก สิ่งที่ทวารัศมีกระทำคือความมักมากในกาม นอกจากจะทำให้ตัวเองเดือดร้อน ทวารัศมีทำให้บ่าวผู้หญิงเสียชีวิตเป็นการสร้างกรรม และพ่อของทวารัศมีต้องเดือดร้อนย้ายที่อยู่อาศัยและได้รับความอับอายจากการกระทำของลูกชาย เมื่อพ่อของทวารัศมีเสียชีวิตทวารัศมีก็ถูกทิ้งให้อยู่คนเดียว บ่าวไพร่หนีไปกันหมด

เมื่อทวารัศมีฆ่าตัวตาย วิญญาณของเขายังคงวนเวียนอยู่ในบ้าน ทวารัศมียังไม่หยุดสร้างบาปกรรม มีพฤติกรรมหมกหมุ่นในกามกิเลส เห็นได้จากทวารัศมีเนรมิตรูปร่างหน้าตาให้หล่อเกลี้ยงเกลา แล้วชักชวนผู้หญิงให้มาอยู่ด้วย และสุดท้ายทวารัศมีก็กักขังพวกเธอไว้จนตาย ไม่ว่าจะ เป็นนางฤดี แม่ของนทีทอง พิณทิพย์ และเต็มใจ

เจ้าของร่างนั้นนั่งคุกเข่าอยู่ตรงหน้า หล่อนเป็นหญิงสาว ผมทิ้งตัวเป็นคลื่นสลวย ยาวเลยบ่าลงมาถึงทรวงอกทาบอยู่กับเสื้อแพรสีฟองฟูบางเบาขลิบลูกไม้ ร้อยด้วยริบบิ้นสีม่วงอ่อน สวยงามคล้ายเสี้ยนอนสมัยแม่หล่อนยิ่งสาว สมัยนั้นมีชุดบางเบา รุ่มร่ามแบบนี้ขายอยู่ตามห้างสรรพสินค้าด้วยราคาแพง มือที่ยื่นมาจับแขนหล่อนนั้นเรียวยาว มองเห็นสว่างนวลอยู่ในแสงรำไร

เต็มใจพยายามเบิ่งตาเพ่งมองดวงหน้าในความสลัวเลื่อนด้วยความยากเย็นแต่ก็เห็นไม่ชัด มันพร่าเหมือนภาพหลังกระจกฝ้า

“ช่วยด้วย...” หล่อนเปล่งเสียงออกไป แหบแห้งแทบไม่พ่นคอ “พาหนูออกไปที”

“ออกไปไม่ได้” เสียงตอบจากผู้หญิงคนนั้น โศกเศร้าจับใจ “ไม่มีใครเคยออกไปได้ ทุกคนเข้ามาแล้วต้องอยู่ที่นี้”

“หนูไม่อยู่...หนูจะกลับบ้าน กลับไปหาป๊า...หาม๊า” ก่อนสะอื้นจุกที่ลำคอจนตีบตัน เมื่อเต็มใจเอ่ยมาถึงตอนนี้ “หนูขอกลับบ้าน ช่วยหนูด้วย”

“ไม่ได้หรอกจ้ะ หนูเอ๋ยหนู...” เสียงตอบแผ่วเยือกเย็น ระคนด้วยความรันทตตอบมาอีกครั้ง “เมื่อเข้ามาก็ต้องอยู่ที่นี้ตลอดไป ถึงหนูจะออกไปได้ คนอื่นๆ ก็ไม่มีใครเห็นหนูได้อีก”...

...ทวารัศมีแบกนทีทองเลี้ยวไปอีกทางหนึ่ง ไม่ใช่ปลายอุโมงค์สว่าง แต่เป็นเส้นทางแยกที่ดำมืดทึบ กลืนหายไปทางนั้น ไม่เหลียวกลับมา ไม่ได้เอาใจใส่ชายหนุ่ม รวากับเขาไม่มีตัวตน

ทวารัศมีได้รับความทุกข์ทรมานจากการมักมากในกามมารมณ โดยถูกโช่ตรวนที่เป็นมือร้อยรัด และต้องชดใช้กรรมให้กับคนเหล่านั้น แก้วแก้วสร้างทวารัศมีให้มีจิตใจใฝ่อกุศลกรรม เพื่อเป็นตัวอย่งให้ผู้อ่านเห็นว่าผู้ที่มีจิตใจไม่ดี มีกามกิเลส กระทำบาปโดยการฆ่าคน เมื่อครั้งมีชีวิตอยู่ก็ไม่มีใครอยากอยู่ด้วย เมื่อตายก็ต้องตกนรกรับผลกรรมตามที่ตัวเองได้ก่อไว้

ผลจากการกระทำของทวารัศมี เมื่อบ้านถูกไฟไหม้ทำให้เหล่าวิญญาณที่ถูกกักขังอยู่ในบ้านนี้ ถูกปลดปล่อย ส่วนทวารัศมีต้องไปชดใช้กรรมในนรก

ในเรื่อง **จกกลกึ่งเทียน** แก้วแก้วสร้างให้อัพพันดรเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของผู้ที่มีความโลภ ทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อทรัพย์สินเงินทอง โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง เห็นได้จากที่อัพพันดรฆ่า นายประทีน เมื่อนายประทีนจับได้ว่าอัพพันดรยักยอกทรัพย์ของเทียนกันยา ฆ่าอารี และฆ่าเทียนกันยาเพื่อจะได้ครอบครองสมบัติของเทียนกันยา ในตอนท้ายอัพพันดรไปติดพันเจ้าบัวเทียน ทำให้เรื่อนใจผู้เป็นภรรยาของอัพพันดรเกิดความหึงหวง เรื่อนใจอุพพันดรว่าจะแจ้งความเปิดโปงความจริงที่เขาฆ่าคน อัพพันดรจึงฆ่าเรื่อนใจ ก่อนที่เรื่อนใจจะหมดสติ เธอใช้มีดแทงอัพพันดร ทำให้อัพพันดรได้รับความเจ็บปวดทรมานทูลาย มองเห็นภาพบุคคลที่เคยทำร้ายมาทวงชีวิต

“กรรมมันตามแกทันแล้ว แกยังมีบุญอยู่...เจ็บแค่นี้ยังไม่ไป น้อยกว่าที่ทำกับฉัน”
เสียงแหบห้าวของคนแก่...ถึงไม่ได้ยินมาหลายปี อัพพันดรก็จำได้ว่าเป็นเสียงใคร
นายประทีน...ผู้จบชีวิตลงด้วยน้ำมือเขา!

(จกกลกึ่งเทียน. 2553, 573)

“พี่อัพพันดร...เอาชีวิตของอารีคืนมา...ไม่เงิน...ก็ต้องแลกกัน”

อารียื่นค้ำหัวเขาอยู่ ถ้าแสงจันทร์ส่องอาบร่างหล่อน ชีตขาวไปทั้งตัว หน้าท้องเปิดอ้าเห็นตับไตได้พุ่งทะลักออกมา อัพพันดรทะลึ่งพรวดขึ้น เสียงแหบโหยบอกความกลัวและบาดเจ็บสุดขีด ลอดออกมาจากปาก

(จกกลกึ่งเทียน. 2553, 574)

ชายหนุ่มตื่นทูลาย เขาตะหนกโดยไม่มีใครบอกว่า ความเจ็บปวดนี้เองคือโทษทัณฑ์ที่กำลังได้รับ แม้ว่าลมหายใจขาดหายไปแล้ว ความทรมานแสนสาหัสก็ยังคงดำรงอยู่ และจะตามหวดกระหน่ำเขาต่อไปอีกยาวนาน...นานจนเหมือนไม่มีที่สิ้นสุด

(จกกลกึ่งเทียน. 2553, 575)

อัปพันดรืเป็นตัวละครที่ประพตติอกุศลกรรมเกือบตลอดทั้งชีวิต เพราะมีความโลภเป็นเครื่องนำทางชีวิต อัปพันดรืฆ่าคนตายโดยไม่ละอายต่อการทำบาป ฆ่านายประทีน ฆ่าอารี ฆ่าเทียนกันยา และฆ่าเรื่อนใจ เพื่อสนองความโลภของตนเองที่ต้องการครอบครองสมบัติของเทียนกันยา อัปพันดรืเป็นคนกลับกลอกหลอกหลวง เห็นได้จากอัปพันดรืมีเรื่อนใจเป็นภรรยา แต่หลอกหลวงเทียนกันยาให้แต่งงานกับตน และในตอนท้ายอัปพันดรืทำทุกทางเพื่อให้ได้เจ้าบัวเทียนมาครอบครอง เพราะเข้าใจว่ามีสมบัติมาก และเพื่อสนองกิเลสตัณหาของตนเอง เมื่อเรื่อนใจเกิดความหึงหวง อัปพันดรืจึงได้ซัดใช้กรรมที่กระทำมาทั้งหมดด้วยชีวิต แสดงให้เห็นว่าอัปพันดรืเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่ดี

ในเรื่อง **เงาพราย** ศักยะเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของผู้ที่มีความโลภ ไม่รู้จักพอ ศักยะเริ่มมีความต้องการในสิ่งที่ทำให้ตนเองมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ต่อมาความต้องการมีเพิ่มมากขึ้นโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม ศักยะต้องการพิมพ์พัสดราแฟนสาวของเพื่อนมาเป็นคู่ครองของตนเอง ศักยะต้องการความร่ำรวยเงินทอง ทุกครั้งที่ศักยะมีความปรารถนา ศักยะต้องหาชีวิตของคนมาแลกเปลี่ยน ในตอนท้ายกว่าศักยะจะสำนึกได้ก็สายไปเสียแล้วเพราะต้องสูญเสียแม่เพื่อแลกกับความโลภ

“ใช่ ผมมีเจ้าพรายของคุณงู” ศักยะเอ่ยขึ้น เมื่อทุกคนเงยบกริบ “ผมจะให้มันฆ่าทุกคนวันนี้ก็ได้ ถ้าไม่เชื่อนะ รอดูพินิศเป็นคนแรก” นิสราร้องเสียงหลงเมื่อได้ยิน

“ต้นจะทำอะไรพี่”

“เจ้าพราย มันจะเอาผู้หญิงคนแรกที่ผมเจอตอนเช้านี้ เสียใจด้วยนะ พี่อยากเดินเข้ามาในห้องนอนผมเอง ช่วยไม่ได้” สีหน้านิศราบอกความงุนงง

“อะไรกัน ! คนแรก ไม่ใช่หน้าพิไลหรือหรือ”

(เงาพราย. 2553, 387)

แก้วแก้วสร้างศักยะให้เป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่ดี เป็นผู้ที่มีความโลภ ศักยะยินดีฆ่าคนเพื่อแลกกับความปรารถนาของตนเอง แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่เห็นแก่ตัว มีความโหดเหี้ยมไม่คำนึงถึงศีลธรรม ในตอนท้ายพิไลผู้เป็นแม่ของศักยะต้องเสียชีวิตเพื่อแลกกับความต้องการของศักยะ และสุดท้ายศักยะก็ต้องใช้ชีวิตของเขาแลกกับความโลภเมื่อศักยะไม่ทำตามคำสั่งของเจ้าพราย

ร่างใครคนหนึ่งโถมพรวดเข้ามาในห้อง รัศติกลับมาทันได้ยินเสียงร้องของคุณตา เพียงเห็นก็เข้าใจทั้งหมด ชายหนุ่มเหลือบมองไม้เท้าในมือของศักยะ ไม่เสียเวลาคิด แต่กระซอกมันออกจากมือเพื่อนเก่า

ศักยะไม่ได้รั้งไว้ เขาปล่อยมืออย่างง่ายดาย ด้วยสำนึกครั้งสุดท้าย

รัศติกลับเข้าไป เงื้อไม้เท้าฟาดลงบนเงาเจ้าพราย มันผงะราวกับถูกเสียดด้วยแล้ไฟฟ้า ถอยรูดจากคุณตาและตาจอน แล้วหันเข้าใส่หนุ่มอีกคนหนึ่งด้วยความโกรธแค้น เหมือนรู้ตัวว่าในนาทีสุดท้าย ศักยะก็ทรยศมัน

ความเจ็บปวดสาหัสเหมือนร่างจะแยกออกเป็นชิ้นๆ แล่นปราดไปทั่วร่าง ศักยะร้องโหยหวน ดิ้นทุรนทุราย แสงต่างๆ รูดวาบผ่านดวงตา ในหนึ่งนาทีแท้ๆ ชีวิตที่เขาทำลายผุดขึ้นมา เรียงราย ร้องทวงความยุติธรรมตามที่ควรจะได้รับ

ตาจอน...ไว...เข็มทอง...ลูงแม่น...ทัดสิงห์ ทุกดวงหน้า ชาวซิด เจ็บปวดรวดร้าว มือไม้ขวกไขว่ยื่นขึ้นมาจากใต้ผิวดคลื่น เหมือนหนวดปลาหมึกยักษ์ กลุ่มรุมกันจูดกระซอกเขาลงไป

(เงาพราย. 2553, 451)

แก้วเก้าสร้างให้ศักยะเป็นตัวแทนของความโลภ ไม่รู้จักพอ เพื่อแสดงให้เห็นว่าความโลภส่งผลให้ผู้ที่มีความโลภเดือดร้อน ไม่มีความสุข และสุดท้ายต้องชดใช้กรรมด้วยชีวิต

ในเรื่อง **หน้ากากรอกซ่อนกลิ่น** มาลีวรรณแม่เลี้ยงของแสนภูมิจึงมีความโลภในทรัพย์สินมรดก จึงวางแผนฆ่าสันต์พ่อของแสนภูมิเพื่อหวังจะได้ครอบครองมรดกของสันต์ เมื่อมาลีวรรณพบว่าสันต์ทำพินัยกรรมเพิ่มอีกหนึ่งฉบับ หลังจากที่สันต์สงสัยในพฤติกรรมของมาลีวรรณกับศักดิ์เพื่อนของเขา พินัยกรรมฉบับหลังนี้ระบุผู้รับมรดกคือ แสนภูมิลูกชายเพียงคนเดียวของสันต์ มาลีวรรณจึงวางแผนฆ่าแสนภูมิ ในครั้งแรกมาลีวรรณวางแผนในลักษณะการเกิดอุบัติเหตุ แต่แสนภูมิจึงรอดชีวิตกลับมาได้มาลีวรรณจึงว่าจ้างมือปืนให้ไปลอบยิงแสนภูมิ แสนภูมินหนีรอดไปได้ และส่งคนไปจับตัวไขแสงป่าของแสนภูมิ เพื่อที่จะให้แสนภูมิปรากฏตัวแต่ใบตาลเด็กหนุ่มที่ช่วยไขแสง ช่วยไขแสงไว้และสามารถจับคนร้ายส่งตำรวจได้ คนร้ายรับสารภาพว่าเป็นการบงการของมาลีวรรณ นอกจากนี้มาลีวรรณยังไปเที่ยวกลางคืนในสถานที่ที่ผู้ชายเป็นบริกร และพาเด็กหนุ่มๆกลับมาช่วยหลับนอนที่บ้าน มาลีวรรณโดนเด็กหนุ่มมอมเหล้าหวังปลดทรัพย์ แต่แสนภูมิซึ่งแอบปีนกลับเข้ามาในบ้านพบเหตุการณ์ดังกล่าวจึงโทรศัพท์แจ้งความ ภายหลังมาลีวรรณถูกตำรวจจับแต่มาลีวรรณหนีประกันหายตัวไป

ไม่อยากเชื่อเลยว่าสตรีอย่างมาลีวรรณจะทำตัวเสเพลได้ถึงขนาดนี้ เอาละ เขารู้ว่าหล่อน
งกเงิน หล่อนใจเหี้ยม เลือดเย็น สิ่งที่บ้ำไขแสงพูดและเขาไม่เคยเชื่อกลับกลายเป็นความจริง
แม้แต่เรื่องที่หล่อนกำจัดพ่อเขา เขาก็เชื่อแล้วว่าจริง แต่เขาก็ไม่ได้นึกว่านอกจากนี้ หล่อนจะ
ประพฤติสกปรกโสโครกขนาดนี้ได้ลงคอ เงยหน้าขึ้นมองตัวบ้าน สะท้อนใจ

คุณพ่อคงไม่คิดหรอกว่า ภรรยาพาผู้ชายอื่นมาสมสู่ไม่เว้นแต่ละคืน ซ้ำแปลกหน้าสลับ
เปลี่ยนกันไปเสียด้วย ถ้ารู้ คุณพ่อคงตายตาไม่หลับ วิญญาณก็คงไม่สงบสุข

(หน้าภาคดอกช่อนกลั่น. 2552, 475)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่ามาลีวรรณเป็นตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่ดี การกระทำของ
มาลีวรรณเป็นการกระทำที่ทำให้ผู้อื่นและตนเองเดือดร้อน ในตอนท้ายต้องได้รับผลของกรรมชั่วที่
ตนเองก่อไว้ ดังที่มาลีวรรณถูกตำรวจจับกุมและหนีการประกันตัว ซึ่งทำให้มาลีวรรณไม่มีความสุข
จะต้องหนีการจับกุมของตำรวจ

ในเรื่อง **วสันต์ลีลา** ภัคเป็นตัวละครแทนความไม่ดี ภัคเป็นพี่ชายบุญธรรมของเพลิน
พ่อแม่ของเพลินนำภัคมาเลี้ยงเป็นลูก เพราะทั้งสองไม่มีลูก แต่เมื่อมีเพลิน ภัครู้สึกว่าตนเองมี
ความสำคัญลดน้อยลงและเพลินจะเป็นผู้ที่มีสิทธิ์ในทรัพย์สินของครอบครัวอย่างชอบธรรม ทำให้ภัค
รู้สึกชิงชังเพลินมาก เพราะคิดว่าเพลินคือคนที่เกิดมาเพื่อแย่งชิงทุกสิ่ง แต่สิ่งที่ภัคแสดงต่อหน้า
สาธารณชนคือพี่ชายที่แสนดี สุภาพอ่อนโยน แม้กระทั่งพ่อแม่ของเพลินและเพลินก็เชื่อในสิ่งที่ภัคที่
แสดงออกมา จนกระทั่งวันหนึ่งเมื่อเพลินสวมสร้อยคริสตัลที่ซิลเวีย ผู้หญิงเพี้ยมอบให้ซึ่งเป็นของ
วิเศษที่ทำให้คนรอบข้างเห็นเพลินเป็นคนอื่น เพลินจึงได้รับรู้ความรู้สึกและตัวตนที่แท้จริงของภัค รู้ว่า
ภัคชิงชังเพลินมากและไม่ได้เป็นสุภาพบุรุษอย่างที่แสดงออกมา ภัคเป็นคนเจ้าชู้ ภัคพยายามที่จะ
ข่มขืนสตรีน ซึ่งก็คือเพลินในขณะที่สวมคริสตัล

เขากระซอกหล่อนกลับ เพลินทานแรงชายหนุ่มไม่ได้ก็เสียหลักล้มลงบนโซฟาอีกครั้งหนึ่ง
ร่างของภัคโถมทับลงไป ตรึงร่างหล่อนไว้ไม่ให้ดิ้นหลุดไปไหนได้

เขาพยายามจูบหล่อน แม้ว่าจะไม่ถนัดเพราะเพลินดิ้นรนสุดแรงเกิด

เกิดมาเพลินไม่เคยเผชิญภาวะวิกฤติเท่านี้ ความมั่นใจเมื่อตอนเข้ามาในแพลตลวดลาย
หายสิ้นไปแทบไม่เหลือ หล่อนเพิ่งตระหนักว่าพี่ชายของหล่อนในยามนี้เหมือนคนบ้าคลั่ง จะดีกว่า
ฆาตกรบ้ากามหน่อยก็ตรงที่เขาเห็นเป็นเรื่องสนุก พอที่จะไม่บีบคอหล่อนให้ตายคามือเท่านั้นเอง

(วสันต์ลีลา. 2552, 475)

และในตอนท้ายก็พยายามที่จะกำจัดเพลิน เพื่อเป็นผู้ดูแลทรัพย์สินของครอบครัว

ลำคอของเพลินแห้งผากลงทันที เมื่อลดสายตาลงต่ำ มองเห็นวัตถุในมือของพี่ชายคนละสายเลือดของหล่อน! อย่างที่เพลินเคยพูดที่เล่นที่จริงหลายครั้งแล้วว่า เมื่อสมองขี้เลื่อยของหล่อนเริ่มทำงาน มันก็จะเดินหน้าเรื่อยไปไม่หยุดนิ่ง ด้วยเหตุนี้ถึงตกใจแค่นั้นก็ตาม ก็ไม่ถึงขั้นว่าจะอับจนปัญญาทำอะไรไม่ถูก

ภักดิ์คือปิ่นย่องเข้ามาในบ้าน ท่าทางราวกับหิวขโมย ไม่ต้องเสียเวลาถาม ก็บอกชัดยิ่งกว่าชัด ว่าชีวิตของคุณหนูเพลินตกอยู่ในอันตราย

(วสันต์ดีลา. 2552, 574)

แก้วแก้วสร้างให้ภักดิ์เป็นตัวละครแทนความไม่ดี อัจฉริชยา มีความโลภในทรัพย์สินเงินทอง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน เป็นคนมักมากในกามอารมณ์ ไม่มีความจริงใจให้ใคร ภักดิ์ประกอบอกุศลกรรมก่อความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น ผลการกระทำชั่วของภักดิ์ทำให้ถูกตำรวจจับเมื่อภักดิ์พยายามฆ่าเพลิน ดร.ชญาพ้อของเพลินไล่ภักดิ์ออกไปจากบ้าน เพราะเกรงว่าเพลินจะไม่ปลอดภัย

1.3 การสร้างตัวละครที่ปฏิบัติธรรมเพื่อหาความสงบ หลีกหนีจากกิเลส

ตัวละครที่ปฏิบัติธรรมเพื่อหาความสงบ หลีกหนีจากกิเลส หมายถึง ตัวละครที่มุ่งชาวหม่นชาวถือศีลปฏิบัติธรรม และตัวละครที่ออกบวชสู่ร่มกาสาวพัสตร์เพื่อแสวงหาความสุขทางจิตใจ หลีกหนีจากกิเลสทางโลก แก้วแก้วสร้างตัวละครกลุ่มหนึ่งให้เป็นตัวแทนของผู้ที่ปฏิบัติธรรมเพื่อหาความสงบ หลีกหนีจากกิเลส จากการศึกษานวนิยายของแก้วแก้ว 29 เรื่อง พบว่ามีนวนิยายที่ใช้วิธีนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาโดยการสร้างตัวละครที่ปฏิบัติธรรมเพื่อแสวงหาความสงบ หลีกหนีจากกิเลส ปราบกฏ 7 เรื่อง ได้แก่ **จอมนาง ผ้าทอง อมตะ คนเหนือดวง พิมมาลา แต่ปางก่อน** และ **จากฝันสู่นิรันดร** ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างจากนวนิยาย 5 เรื่อง ได้แก่ **จอมนาง จากฝันสู่นิรันดร แต่ปางก่อน ผ้าทอง และ พิมมาลา**

ในเรื่อง **จอมนาง** เจ้าฟ้าหงสาผู้เป็นเจ้าของเมืองหงสา ตัดสินใจที่จะออกบวช เพราะทรงเบื่อหน่ายชีวิตทางโลกที่มีแต่การแก่งแย่งในอำนาจ แม้แต่พี่น้องกันเองก็ยังไม่ละเว้น เจ้าฟ้าหงสา มองเห็นว่าพระองค์ก็คือมนุษย์คนหนึ่งที่มีความอ่อนแอ โง่เขลา หลงมัวเมาในอำนาจ และมีความทุกข์จากการสูญเสียลูกชาย

“เรามองเห็นความฉลาดของคน ความโลภ ความคดในข้อหาในกระดูก ความคิดคดทรยศ แม้แต่ผู้ที่เป็ญญาติและคนสนิทของเราเอง เราได้เรียนรู้สิ่งที่จักรพรรดิและราชันย์มากมายในประวัติศาสตร์ได้เรียนรู้ในชีวิตของตนเอง แต่ทั้งที่เห็น...ทั้งที่ประจักษ์แจ้ง เราไม่อาจตอบแทนมันได้ แม้ด้วยวาจาเพียงคำเดียว เราต้องทนให้มันแสวงหาผลประโยชน์จากความอ่อนแอของเรา ทนเห็นความหยาบหยามของเราสารพัดอย่าง”

“แต่ดี...ตรงที่ทำให้เราคิดได้ว่า แท้จริงเราคือมนุษย์คนหนึ่งนั่นเองมีความอ่อนแอ ใจเขลา หลงมัวเมา ตลอดจนความทุกข์ความทรมานมิได้ผิดไปจากมนุษย์อื่น”

(จอมนาง. 2552, 630)

เจ้าฟ้าหงสาค้นพบตัวเองว่า แท้จริงแล้วพระองค์ก็คือผู้หนึ่งที่หลงมัวเมาในอำนาจ มองเห็นความโลภของพระญาติ การทรยศหักหลัง เจ้าฟ้าหงสาจึงเกิดความเบื่อหน่าย ต้องการที่จะบวช เพื่อหลีกเลี่ยงความวุ่นวายทางโลก

ในเรื่อง **จากฝันสู่นิรันดร** เชื่อเป็นตัวละครที่บวชเพื่อหลีกเลี่ยงความทุกข์ใจจากความรัก เชื่อเป็นคู่หมั้นของการะเกด เมื่อผิดหวังในความรัก ทุกข์ใจมากจนคิดฆ่าตัวตาย แต่เมื่อได้มาบวชทำให้ได้สติจากพระธรรมคำสอนจึงทำให้คลายความทุกข์โศกไปได้

อดีตคู่หมั้นของการะเกดทอดสายตามองชายหนุ่มด้วยความปรานี ถามซ้ำๆ ว่า

“ทุกข์โศกเรื่องอะไรหรือ”

ตรัยพูดไม่ออก คุณเชื่อบวช...เรื่องนี้เป็นสิ่งสุดท้ายที่เขาคาดคิด กังบอกคุณเชื่อหรือเปล่า เรื่องตรัยและการะเกด...ข้อนี้เขาเดาไม่ออกเช่นกัน

“เมียบ่อดตรัยตายขอรับ” กังเป็นฝ่ายตอบแทนชายหนุ่มผู้ยังอึ้งอยู่ “เป็นไข้ได้สองวันก็ตาย บ่อดตรัยเสียใจมาก กระผมเห็นไม่เข้าที่เลยพามาที่นี่ เผื่อจะมองเห็นทางสว่างบ้าง”

คุณเชื่อหนึ่งไปนิดหนึ่ง สายตาบอกความเห็นอกเห็นใจมากขึ้นแล้วตอบซ้ำๆ ว่า

“การพลัดพรากจากสิ่งที่รักเป็นความทุกข์ การประสบกับสิ่งที่ไม่รักเป็นความทุกข์ ทุกข์นั้นเป็นของคู่กับปุถุชนผู้ยังมีรักโลกโกรธหลง เมื่อสิ่งใดไม่เป็นไปอย่างใจก็เกิดความทุกข์ อย่าย่ำแต่ประสกเลยที่ทุกข์ อาตมาเองก็ทุกข์มากมายมาแล้ว ทุกข์ขนาดนี้ไม่ใช่คิดจะฆ่าตัวตายอย่างเดียว อยากรจะฆ่าคนอื่นให้ตายไปเสียด้วย เพราะเขาทำให้เสียใจ อับอาย แค้นใจแสนสาหัส ”

ตรัยยังคงพูดไม่ออก ก้มหน้ามองต่ำ...อะไรอย่างหนึ่งคล้ายกับปลายมีดสะกิด ความทรงจำ
จนแปลบปลาบ

**“เดชะบุญไม่ทันบ้ำไปเสียก่อน เข้าวัดมาพบสมเด็จพระเจ้าท่าน ท่านเตือนสติว่าอารมณ์
ทั้งหมดนี้เกิดจากตัวเราแท้ๆ ไม่ใช่คนอื่น...”**

“บัดนี้พระคุณเจ้าครองสติไว้ได้แล้วไซ้ใหม่ขอรับ” กังเป็นฝ่ายถาม คล้ายจะบอกให้ตรัยรู้
เช่นกัน

“ก็พยายามจะรักษาเอาไว้ อาตมาไม่ได้คิดว่าตัวเองตัดกิเลสได้หรอกนะ อย่างน้อยก็ยังมิ
ห่างผูกพันกับทางบ้าน มีแม่มีน้องชายต้องกลับไปดูแล แต่ว่าเวลานี้ใจสงบลงมากแล้ว ประสพคงไม่รู้
ว่าคู่นั้นอาตมาหนีตามชายอื่นไป”

ตรัยก้มหน้านิ่ง

“ครั้งแรกอาตมานึกถึงความทุกข์ของตัวเอง จนมองไม่เห็นความทุกข์ของคนอื่น ต่อมาจึง
ได้นึกว่าคู่นั้นของอาตมาคงไม่เป็นสุขนัก เธอเป็นคนมีพ่อแม่ เป็นลูกผู้ดีมีตระกูล ปล่อยให้ความรัก
เข้าครอบงำจนตัดอย่างอื่นไปหมด ถ้าหากเธอตัดได้จริงๆ อาตมาก็โมทนาสาธุว่าเธอจะได้ใช้ชีวิต
อย่างที่ปรารถนา หากว่าเธอตัดไม่ได้เธอก็คงมีความทุกข์ นึกได้อย่างนี้อาตมาก็เลยเลิกเคียดแค้น
เลิกเสียใจ”

(จากฝันสุณิรันดร, 2553, 550)

สาเหตุที่เชื่อบวชเพราะมีความทุกข์ที่เกิดจากความรัก ต้องการแสวงหาหนทางดับทุกข์ในใจ
เมื่อบวชแล้วเชื่อพบว่าสาเหตุแห่งทุกข์เกิดจากอารมณ์ของจิตใจตนเองที่ยึดมั่นถือมั่นว่าผู้หญิงคนนั้น
เป็นของเรา เมื่อไม่เป็นดังที่ปรารถนาจึงเกิดความทุกข์ เชื่อว่าสาเหตุแห่งทุกข์แล้วจึงพยายามทำใจปล่อย
วาง ไม่เอาใจเข้าไปยึดมั่นถือมั่นผู้หญิงคนนั้นอีก ความทุกข์ของเชื่อจึงคลายลง

ในเรื่อง **แต่ปางก่อน** ราชาวดีเป็นครูโรงเรียนกุลনারวิทยา ได้พบวิญญูณของท่านชาย
ใหญ่วนเวียนอยู่เพื่อรอคอยเจ้านางม่านแก้ว ซึ่งกลับชาติมาเกิดเป็นราชาวดี ราชาวดีไม่อาจแต่งงาน
กับหม่อมเจ้าจิรายุสหลานชายของท่านชายใหญ่ เพราะยังมีจิตที่ผูกพันอยู่กับท่านใหญ่ ราชาวดี
ตัดสินใจนุ่งขาวห่มขาว ปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัดต่างจังหวัด เพราะต้องการหลีกเลี่ยงจากความรักที่ไม่มีทาง
สมหวังในชาตินี้ ซึ่งทำให้เกิดความทุกข์ และต้องการแสวงหาความสงบสุขทางจิตใจ

“ฉันว่าที่นี่ลำบากเกินไปสำหรับเธอ”

“อาจจะลำบากทางกาย แต่ทางใจแล้ว ดิฉันรู้สึกว่างสบายมากเลยที่เดียวค่ะ”

ประกายตาหล่อนยังคงเข้มแข็งเช่นเดิม แม้มดวงหน้าจะผอมชूप แก้มที่เคยนวลใส บัดนี้เต็มไปด้วยฝ้า แววเหน็ดเหนื่อยอ่อนโรยปรากฏในดวงหน้าและท่าทาง

“ราชาวดี ฉันขอร้องให้เธอกลับกรุงเทพเถอะ” จิรายุสกล่าวเสียงจะเป็นเกือบวิงวอน “ไปอยู่ที่นั่นอย่างน้อยสุขภาพเธอจะดีกว่านี้ และถ้าอยู่อย่างสงบเธอก็อยู่ได้ ฉันจะดูแลเองไม่ให้ใครไปรบกวนเธอ...”

“ขอบพระคุณค่ะ แต่ดิฉันไม่...”

“ฉันรู้ว่าเธอลำบากใจเรื่องอะไร” เขาขัดขึ้นก่อนที่หล่อนจะทันพูดจบ “แต่ฉันขอรับรองว่าฉันเองก็จะไม่รบกวนเธออีก ฉันช่วยเธอด้วยความรู้สึกอย่างมิตร...อย่างเพื่อนเพียงประการเดียว อีกอย่างหนึ่งก็คือ เป็นการใช้โทษที่ฉันเคยเข้าใจเธอผิดอย่างมากมายด้วย”

สีหน้าราชาวดีไม่ได้แสดงความยินดีในร้าย เมื่อตอบเรียบๆ ว่า

“ดิฉันไม่ได้หวังสังขารของตนเองละค่ะ อยู่ที่ไหนก็เท่ากัน ทุกวันนี้ก็อยู่เพื่อสงบจิตไม่ให้ฟุ้งซ่านมากมายนัก จะได้ตัดความรัก...ความอาลัย...ต่อ...บางสิ่งบางอย่างได้บ้าง ถ้ากลับกรุงเทพ ก็เท่ากับพาตัวเองไปสู่ความวุ่นวาย ไปสู่กิเลสเก่าๆ”

(แต่ปางก่อน . 2551 , 312-313)

ราชาวดีมีความทุกข์ที่เกิดจากความรัก แต่เมื่อได้ปฏิบัติธรรมแล้วพบว่าได้รับความสงบทางใจ พอใจในสภาพที่เป็นอยู่แม้ว่าจะมีความลำบากทางกายอยู่บ้าง เห็นได้จากคำพูดของราชาวดี “อาจจะลำบากทางกาย แต่ทางใจแล้ว ดิฉันรู้สึกว่างสบายเลยทีเดียว”

ในเรื่อง **ผ้าทอง** คุณนายเจริญเป็นภรรยาของคุณเสนีย์พ่อของอูมา คุณเสนีย์มีกิจการเกี่ยวกับคอกม้า สโมสร คุณนายเจริญดูแลในเรื่องของที่ดิน เงินกู้ และการซื้อขายทอง เมื่อคุณเสนีย์เสียชีวิต ธุรกิจคอกม้าเริ่มมีปัญหา คุณนายเจริญเกิดความทุกข์ที่สูญเสียสามี ลูกชายก็ถูกทำร้ายบาดเจ็บ ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้จนกระทั่งเสียชีวิต ทำให้เกิดความทุกข์ เบื่อหน่าย

มารดาไม่อยู่บ้าน ตั้งแต่อำนาจถึงแก่กรรมคุณนายก็ดูเหมือนจะถอนความสนใจไยดีจากทางโลกไปมากกว่าครึ่ง เธอมักใช้เวลาว่างออกต่างจังหวัดไปถือศีลอยู่ตามวัดต่างๆ ห่างไกลชุมชน ให้เหตุผลว่า ‘คนแก่แล้วใจคอมักอ่อนแอ แม่จะต้องทำให้สงบไม่คิดอะไรมาก มิฉะนั้นจะทนความทุกข์ต่อไปไม่ไหว’

คุณนายไปถือศีลที่วัดในจังหวัดเพชรบุรีตั้งแต่สัปดาห์ก่อนกว่าจะกลับก็สัปดาห์หน้า อูมา
เหลือความอดกลั้นที่จะรออยู่จนถึงเวลาเธอกลับ

(ผ้าทอง. 2553, 290-291)

คุณนายเจริญปฏิบัติธรรม เพราะมีความทุกข์ที่เกิดจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ได้แก่
สามี และลูกชาย ประกอบกับความเบื่อหน่ายในเรื่องการแก่งแย่งชิงดีในวงการธุรกิจคอกม้า
คุณนายเจริญจึงปฏิบัติธรรม ถือศีล เพื่อแสวงหาความสงบทางใจ

อูมาโคลงศีรษะไปมาด้วยความท้อใจ หล่นความคิดว่าจะได้พึ่งความบ่แหลมคมและสุขุมของ
มารดาในยามอัปจน แต่ท่านก็คล้ายกับเฉื่อยชาไม่เอาธุระทางโลกอีกต่อไปแล้ว แม้ใครเอาเปรียบ
ท่านก็ไม่ถือสา...

... “คุณแม่ไม่สนใจงานของคุณพ่อแล้วใช่ไหมคะ”

“แม่กำลังนึก...” เธอตอบด้วยเสียงนุ่มนวล “วันที่อำนาจตาย แยกไปรดน้ำศพ เขาแบมือ
ออกรับน้ำจากแขกในงาน...มือของคนตายถูกเห็นไหม ว่างเปล่าไม่มีอะไรเหลือเลยจนอย่างเดียว
แม่ส่งเงินให้สัปดาห์ก็จับเอาไว้ไม่ได้ เพราะฉะนั้น แม่ไม่ยอมโลกโมโหสันอีกแล้ว เงินทองที่หามา
ได้ก็มากมายเกินไปชั่วชีวิตแค่นี้พอแล้ว...”

(ผ้าทอง. 2553, 292-293)

หลังจากที่ปฏิบัติธรรม คุณนายเจริญใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิตและแก้ปัญหาให้คนรอบ
ข้าง ดังที่เดือนสติให้อูมาวางมือจากธุรกิจคอกม้า เพราะเงินทองที่ได้มาจากอบายมุข ไม่ได้ก่อให้เกิด
ความสุข และเมื่อเสียชีวิตไป ก็ไม่สามารถนำเงิน หรือสิ่งใดติดตัวไปได้ด้วย

ในเรื่อง **พิมมาลา** แก้วแก้วสร้างเพรียวเป็นตัวละครที่ต้องการจะบวชเพื่อดับกิเลสที่เกิดจาก
ความทุกข์ที่ต้องการครอบครองน้ำนวล เมื่อเพรียวบวชแล้วได้เรียนรู้พระธรรมคำสอน และได้ข้อคิด
จากคำพูดของตายัมศิษย์วัด ทำให้เพรียวได้สติ

“ผมไม่รู้จะทำยังไง ไม่อยากเจ็บมันก็เจ็บ ไม่อยากคิดถึง มันก็คิดถึง ไม่อยากทุกข์มันก็
ทุกข์ มันอยู่เหนือผม ผมไม่เคยเป็นอย่างนี้ จนเดี๋ยวนี้ผมก็ยังไม่เข้าใจ ทำไมเขาทำให้ผมแค้นเขา
มากขนาดนี้ ทั้งที่เขาไม่แค้นผม”

“เปลี่ยนจากรักเป็นเมตตา ขอให้เห็นเขามีความสุขก็พอใจ ได้ไหมเล่าดูพ่อแม่เจ้านั้นปะไร เขารักเจ้า อยากเห็นเจ้าเป็นสุข ต่อให้เจ้าไม่บวชให้เขา เขาก็ยังรักเจ้าเหมือนเดิมอยู่นั่นเอง”...

...คำพูดของตายิ้ม ทำให้เขาย้อนกลับมามองตัวเองเป็นครั้งแรก

‘เรามันต่างจากตายิ้มตรงไหน เรื่องเอาชนะตัวเองไม่ได้’ คำตอบที่ได้รับ ทำให้เขานึกถอยายตัวเอง ‘ไม่ต่าง เพราะจนบัดนี้ก็ยังอยากได้หล่อน พอๆ กับตายิ้มอยากเหล่า’

(พิมมาลา. 2553, 538, 549)

การบวชทำให้เพรียรู้ว่าทุกข์ของตนเกิดจากใจที่ปล่อยยให้กิเลสที่มีความต้องการน้ำนวลเข้าครอบงำ เพรียพบว่าต้องเอาชนะใจตนเองจึงจะพ้นจากความทุกข์นี้ และฝึกให้ทำใจเมตตาเพื่อปรารถนาให้คนที่รักมีความสุข และเราก็จะมีความสุขด้วย

1.4 การสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติ

วลีรัตน์ สิงหราช (2528, 79) กล่าวถึงลักษณะของตัวละครเหนือธรรมชาติว่า “ตัวละครเหนือธรรมชาตินั้น ผู้แต่งมักจะมุ่งเน้นให้เห็นลักษณะรูปร่างหน้าตาที่แปลกประหลาดและน่ากลัว หรือเน้นให้เห็นพฤติกรรมเหนือธรรมชาติ มากกว่าจะเน้นนิสัยใจคอหรือทัศนคติ”

การสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติในนวนิยายของแก้วแก้ว จำแนกเป็น 3 ประเด็น คือ

1.4.1 การสร้างตัวละครที่เป็นวิญญาณ

1.4.2 การสร้างตัวละครที่เป็นเทวดา นางฟ้า

1.4.3 การสร้างตัวละครที่เป็นภูตผีปีศาจ

1.4.1 การสร้างตัวละครที่เป็นวิญญาณ

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค (2542 : 33) กล่าวถึงสาเหตุของการเกิดเป็นวิญญาณ ดังนี้

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ต่อแต่นั้น พระวิปัสสิโพธิสัตว์ทรงพระดำริว่า วิญญาณนี้ย่อมนกลับเวียนมาแต่นามรูป หาใช่อย่างอื่นไม่ โดยความเป็นไปเพียงเท่านั้น สัตว์โลกพึงเกิดบ้าง พึ่งแก่บ้าง พึ่งตายบ้าง พึ่งจุติบ้าง พึ่งอุปบัติบ้าง ความเป็นไปนั้น คือ วิญญาณมีเพราะนามรูปเป็นปัจจัย

นามรูปมีเพราะวิญญาณเป็นปัจจัย สฬายตนะ มีเพราะนามรูปเป็นปัจจัย ผัสสะมี เพราะสฬายตนะเป็นปัจจัย เวทนามีเพราะ ผัสสะเป็นปัจจัย ตัณห์มีเพราะเวทนามีเป็นปัจจัย อุปาทานมีเพราะตัณห์เป็นปัจจัย ภพมีเพราะอุปาทานเป็นปัจจัยชาติมีเพราะภพเป็นปัจจัย ชรามรณะโสภปริเทวทุกข โทมนัสและอุปายาสย่อมมีพร้อมเพราะชาติเป็นปัจจัย ความเกิดขึ้นแห่งกองทุกข์ ทั้งหมดนี้ย่อมมีได้ด้วยประการฉะนี้ ฯ

ตัวละครเหนือธรรมชาติที่เป็นวิญญาณในนวนิยายของแก้วเก้าส่วนใหญ่มีจิตใญ่ดมั่นถือมั่น ต่อบางสิ่งบางอย่างจึงทำให้วิญญาณเหล่านี้ยังคงวนเวียนน่วยตายเกิด จากการศึกษานวนิยายของ แก้วเก้า 29 เรื่อง พบว่ามีนวนิยายที่ใช้วิธีนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาโดยการสร้างตัวละครที่เป็น วิญญาณปรากฏ 8 เรื่อง ได้แก่ แก้วราหู เรือนนพเก้า วิมานมะพร้าว คนเหนือดวง แต่ปาง ก่อน แก้วราหู หนุ่มทิพย์ และ นางทิพย์ ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างนวนิยายที่ใช้วิธีนำเสนอแนวคิด พุทธศาสนาด้วยการสร้างตัวละครที่เป็นวิญญาณ จากนวนิยาย 5 เรื่อง ได้แก่ แก้วราหู วิมานมะพร้าว เรือนนพเก้า แต่ปางก่อน และคนเหนือดวง

ในเรื่อง แก้วราหู มาสเมืองเป็นดวงวิญญาณที่มีกิเลสความรักต่อขุนลุ่มฟ้า ซึ่งใน ชาติปัจจุบันขุนลุ่มฟ้ากลับชาติมาเกิดเป็นวสวี ส่วนมาสเมืองยังคงรอคอยขุนลุ่มฟ้า พยายามทำให้ วสวีระลึกชาติเพื่อที่จะระลึกถึงความรักที่มีต่อนางได้ และยังทำหน้าที่ปกป้องสมบัติของอาณาจักร ภูแสน

แต่สิ่งที่พ่อเลี้ยงบุญมาตตะตั้งมองอยู่ไม่ใช่ชะตากรรมอันน่าสมเพชนั้น หาก เป็นจุดเดียวกับที่อาจารย์อินยืนตัวแข็งที่อร่าวกับถูกสาปตะลึงมองอยู่...

เหนือขึ้นจากยอดเจดีย์ ท่ามกลางเมฆที่ห้อยย้อยลงต่ำจนดูแทบจะจดยอด แผลมนั้น แสงฟ้าแลบสว่างจ้าขึ้นเนิ่นนานพอจะเห็นภาพรูปกายของสตรีคลุมด้วยสไบยาว พลิ้ว กระพือตามแรงลม ก้มตัวแหวกมานเมฆออกจากกัน แล้วค่อยแหวกกลุ่มเมฆให้ ลอยปิดเข้าเป็นภูเขาเมฆดำทะมึน เช่นเดียวกับร่างที่หม่นกลับลับหายเข้าไปในความมืด ทะมึนนั่นอย่างเสียบเขียบ เหลือไว้แต่สายฝนที่โปรยปรายลงมาไม่ขาดสาย

(แก้วราหู, 2552, 130- 132)

มาสเมืองเป็นดวงวิญญาณที่มีกิเลสยึดมั่นในความรัก รอคอยที่จะพบและพยายามทำให้คนรักในอดีตชาติระลึกได้ว่าเคยรักนาง และยังหวังสมบัติของอาณาจักรภูแสน ซึ่งเป็นกิเลสที่ทำให้ดวงวิญญาณของมาสเมืองยังคงวนเวียนอยู่บริเวณที่เคยเป็นอาณาจักรภูแสน จึงไม่ได้ไปผุดไปเกิด

ในเรื่อง **วิมานมะพร้าว** กังหรือเจ้าสัว ผู้ก่อตั้งบริษัทปาล์มโปรดักส์ยังมีความกังวล เป็นห่วงความก้าวหน้าและความมั่นคงของโรงงานที่ตนเป็นผู้ก่อตั้งขึ้น วิญญาณของเจ้าสัวจึงยังวนเวียนอยู่ที่โรงงาน

“ถึงอ้าวจะตาย อ้าวก็ยังห่วงโรงงาน ไม่จั้งอ้าวไปเกิดใหม่นางเลี้ยว ไข่เจ้าส่งเดกมัน ระยำ... มังโงงได้ลงคอ เลี้ยวมันยังเอาคางงานไปยื่นตากแดด งางก็ไม่ละลายทำ”

(วิมานมะพร้าว. 2552, 130- 132)

เจ้าสัวมีความเป็นห่วงโรงงาน ซึ่งเป็นกิเลสที่เกิดจากความยึดมั่นว่าโรงงานจะไปไม่รอดหากไม่มีเจ้าสัวอยู่ เจ้าสัวจึงคอยสอดส่องดูแลไม่ให้คนมาทำร้ายโรงงาน ดังที่เจ้าสัวเห็นว่าทรงเดชเป็นคนไม่ดี คดโกง เจ้าสัวจึงพยายามที่จะติดต่อสื่อสารให้ลูกชายไล่ทรงเดชออกจากโรงงาน

ในเรื่อง **เรือนนพเก้า** แก้วเก้าสร้างให้ผอบแก้วเป็นตัวละครที่เป็นวิญญาณวนเวียนอยู่ในเรือนนพเก้าเพราะยึดมั่นถือมั่นในกิเลส ผอบแก้วมีความเชื่อว่าหากเธอนำแหวนไปคืนให้กับเขมอดีต คู่หมั้นที่กลายเป็นชายชู้ ดวงวิญญาณของเธอก็จะหลุดพ้นจากเรือนนพเก้า ผอบแก้วจึงขอร้องให้คุณยายบุญทิพย์ช่วยตามหาแหวน

แหวนเรือนนพเก้ารูปพญานาค กลายเป็นสิ่งที่สตรีชราค้นหาต่อมาเป็นเวลานาน โดยปราศจากวีแวว

“แหวนวงนั้นอยู่ในไหนล่ะคะ ดิฉันจะได้ไปเอามาให้”

ผอบแก้วไม่ตอบ ความนิ่งเงียบของเธอ แผงด้วยความเศร้า และกระวนกระวาย จนบุญทิพย์สัมผัสได้

“ฉันไม่รู้เหมือนกัน มันหายไปจากฉัน...นานมาแล้ว”

ถ้าหากว่าแหวนวงนั้นหายไปตั้งแต่ผอบแก้วยังมีชีวิตอยู่ ย่อมเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นหลายสิบปีก่อน ผู้คนที่เกี่ยวข้องก็ล่วงลับดับสูญไปหมด จะเอาร่องรอยที่ไหนมาสืบเสาะค้นหา

หากบุญทิพย์มิได้ปริปากให้อีกฝ่ายหนึ่งได้ยิน เพราะความเข้าใจประการหนึ่งแวบขึ้นใน

สมอง

ความผูกพันนี้จะเกิดขึ้นจากอะไรก็ตาม มันน่าจะเป็นสิ่งหนึ่งที่เหนียวรั้งผอบแก้ว
เอาไว้ในบ้านหลังนี้ ไม่ได้จากไปตามวิถีที่ควรจะเป็น

(เรือนนพเก้า. 2550,106)

ผอบแก้วตามหาแหวนโดยที่เธอไม่เคยรู้ความจริงว่าแหวนนั้นเขมได้รับคืนนานแล้วแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ผอบแก้วเชื่อนั้นไม่ใช่ความจริง ผอบแก้วพบว่าสาเหตุที่เธอยังวนเวียนอยู่ในเรือนนพเก้าเป็นเพราะผอบแก้วไม่เคยต่อสู้กับกิเลสภายในจิตใจ ปล่อยตัวปล่อยใจให้กิเลสเรื่องความรักเข้าครอบงำ เธอจึงวนเวียนอยู่ในเรือนนพเก้า ในตอนท้ายของเรื่องเมื่อเรือนนพเก้าถูกไฟไหม้ ผอบแก้วพยายามที่จะหนีออกจากกองเพลิงเพื่อไม่ให้หม่อมราชวงศ์ที่เธอสิงอยู่ได้รับอันตราย ผอบแก้วจึงรู้ว่าเธอสามารถต่อสู้กับกิเลสในการยึดมั่น จึงหลุดพ้นจากเรือนนพเก้าไปสู่ภพภูมิอื่นได้

“เธอพร้อมจะไปรึยัง?”

ผอบแก้วก้มศีรษะรับ เธอไม่ได้สวมแหวน แต่เธอกำมันไว้แน่นเมื่อลุกขึ้นอย่างเชื่องช้า

แล้วเดินตามเขาออกไปสู่แสงสว่างที่ปลายอุโมงค์

(เรือนนพเก้า. 2550, 404)

ในเรื่อง **แต่ปางก่อน** ท่านชายใหญ่หรือหม่อมเจ้ารังสิริ เป็นวิญญาณที่วนเวียนอยู่ที่ตำหนักชาวรมน้ำ สถานที่ที่เคยเกือบจะได้เป็นเรือนหอ แต่เจ้านางม่านแก้วกลับถูกวางยาพิษให้ตายในวันแต่งงาน จึงทำให้ท่านชายใหญ่เศร้าโศกเสียใจที่มีอาจปกป้องคนรักได้ วิญญาณของท่านชายใหญ่จึงยังวนเวียนอยู่ เพราะความยึดมั่นถึมั่นในความรักที่มีต่อเจ้านางม่านแก้ว

ท่านชายใหญ่เป็นใครนะหรือ? ก็หม่อมเจ้ารังสิริ โอรสเสด็จในกรมฯ ที่ตัวเองเป็นคนเอ่ยถึงให้ฉันฟัง ตั้งแต่วันแรกที่ฉันพบที่โรงละ ฉันพบพระวิญญาณของท่านวนเวียนที่ตำหนักรมน้ำ ท่านยังคงคอยเจ้านางม่านแก้ว เจ้าสาวของท่านอยู่ และเจ้านางก็กลับมาในชาติใหม่อีกครั้งหนึ่งคือฉันเอง

(แต่ปางก่อน. 2551, 315)

หม่อมเจ้ารังสิริ ทรอมใจจนเสียชีวิต เพราะคนรักถูกวางยาเสียชีวิต ดวงวิญญาณของหม่อมเจ้ารังสิริยังคงวนเวียนอยู่ที่พระตำหนักริมน้ำสถานที่เป็นเรือนหอเพื่อรอคอยคนรัก แสดงให้เห็นว่าหม่อมเจ้ารังสิริเป็นดวงวิญญาณที่มีกิเลส เป็นเหตุให้ดวงวิญญาณไม่ได้ไปผุดไปเกิดในภพภูมิอื่น

ในเรื่อง **คนเหนือดวง** นำโหราที่พร้าสอนให้โพนอยู่ในศีลธรรมและสอนวิชาโหราศาสตร์ให้แก่โหนดแท้จริงแล้วคือดวงวิญญาณของพระยาญาณศาสตร์หรือเจ้าคุณโหร ผู้มีชื่อเสียงด้านโหราศาสตร์ในสมัยอยุธยา ต้องการถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านโหราศาสตร์ให้คนดี วิญญาณจึงวนเวียนอยู่ใกล้ๆ โพน ต้องการสั่งสอนลูกหลานที่ใช้วิชาความรู้ไม่ถูกต้อง ไม่อยู่ในศีลธรรม ดังนี้

“อ้าว” มรรคนายขรามองหน้าโพนแปลกใจว่าเรื่องง่ายๆ พรรคนี่ทำไมไม่รู้ “สมัยนั้น ตั้งแต่พระเจ้าบรมโกศท่านบวชอยู่ที่บางปะอิน จนได้เป็นพระเถระผู้ใหญ่ ใครๆ ก็เรียกว่าเจ้าคุณ จนกระทั่งกรุงแตกคนไทยต้องแตกฉานเช่นกันไม่มีดี ท่านก็เลยต้องสึกออกมารับราชการกับพระเจ้ากรุงธนฯจนได้เป็นพระยา ก็คือเจ้าคุณทางโลกใจครับ เพราะท่านเก่งมากนะครับ เรื่องโหราศาสตร์อย่างนี้ไม่มีตัวจับเลยครับ เขวากันว่า ท่านดวงเมื่อครั้งอยุธยาอ่อนลงหน้าตั้งหลายปีว่าจะแตก แต่ท่านเป็นพระ เห็นเป็นเรื่องทางโลกท่านก็ไม่อยากพูด จนเราเสียเมืองจริงๆ นั้นแหละ ท่านจึงเสียใจมากกว่ารู้แล้วไม่พูด ทำให้คนไทยต้องตายไปมากมาย ท่านก็เลยสึกออกมาช่วยรบ...ก็ทำหน้าที่โหรนั่นแหละครับ จนกระทั่งสร้างกรุงเทพฯได้นี้แหละ ท่านจึงมาสร้างวัดนี้เอาไว้ แต่ท่านก็ไม่ได้กลับไปบวช บอกว่ายังหาคนสืบทอดวิชาโหราศาสตร์ไม่ได้”

(คนเหนือดวง. 2551, 380)

พระยาญาณศาสตร์เป็นผู้ที่ยังมีกิเลสที่ต้องการหาคนสืบทอดวิชาโหราศาสตร์ วิญญาณของพระยาญาณศาสตร์จึงยังคงวนเวียนอยู่ อีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าพระยาญาณศาสตร์กล่าวกับโพนว่าตนเหลือใจห่วงสุดท้ายที่ผูกมัดอยู่ หลังจากปลดโซ่ได้แล้วพระยาญาณศาสตร์ก็จะไปตามทางที่มุ่งหมายไว้

“ใครว่าข้าลำบาก ข้าสบายกว่าเอ็งตั้งร้อยเท่านะไม่ว่า เพราะไม่ได้ถูกผูกมัดด้วยโซ่เงินโซ่ทอง โซ่เมีย โซ่ลูก โซ่บ้านเรือนเรือสวนต่างๆ ตัวข้ามันถึงเบาสบาย...แต่ข้าเปลื้องโซ่สุดท้ายนี้ได้

เมื่อไรข้าก็จะไปสู่หนทางที่ข้ามุ่งหมายเสียที ถึงไปไม่ถึงจุดหมายปลายทาง แต่ขยับไปใกล้สักนิด ข้าก็พอใจแล้ว”

(คนเหนือดวง. 2551, 486)

จากคำกล่าวของพระยาญาณศาสนาตร์ “แต่ข้าเปลื้องโซ่สุดท้ายนี้ได้เมื่อไรข้าก็จะไปสู่หนทางที่ข้ามุ่งหมายเสียที” หมายถึง กิเลสความยึดมั่นถือมั่นที่ยังเหลืออยู่คือความต้องการถ่ายทอดวิชาโหราศาสตร์ให้กับผู้ที่มีความเหมาะสม เมื่อพระยาญาณศาสนาตร์ได้กระทำแล้วจึงจากไปยังภพภูมิอื่น

แก้วแก้วสร้างตัวละครที่เป็นดวงวิญญาณ เพื่อแสดงให้เห็นว่าตัวละครที่มีกิเลส ความกังวล เป็นห่วง ดวงวิญญาณจะวนเวียนอยู่ในสถานที่นั้นๆ ยังไม่ได้ไปสุดไปเกิด ดวงวิญญาณเหล่านั้นไม่ได้แสดงความน่าเกลียดน่ากลัว แต่มีลักษณะที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความสงสัยเห็นใจ ทั้งยังแสดงให้เห็นว่า วิญญาณสามารถอยู่ร่วมกับมนุษย์ได้โดยไม่เบียดเบียนทำร้ายซึ่งกันและกัน

1.4.2 การสร้างตัวละครที่เป็นเทวดา นางฟ้า

แก้วแก้วสร้างตัวละครกลุ่มหนึ่งเป็นเทวดา นางฟ้า เพื่อแสดงให้เห็นหลักธรรมในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด ผู้ที่ประกอบด้วยบุญกุศล มีกิเลสน้อย ตัวละครเหล่านี้ได้ไปเกิดบนสวรรค์ จากการศึกษานวนิยายของแก้วแก้ว 29 เรื่อง พบว่ามีนวนิยายที่ใช้วิธีนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาโดยการสร้างตัวละครที่เป็นเทวดา นางฟ้า ปรากฏ 4 เรื่อง ได้แก่ **ทางเทวดา เทวาวาด หนุ่มทิพย์ และพิมมาลา**

ในเรื่อง **ทางเทวดา** แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าชายหนุ่มชาวสวรรค์ได้เกิดบนสวรรค์เพราะสะสมบุญกุศลกรรมไว้มาก เห็นได้จากคำพูดของเทวดาที่เหาะไปยังดอกบัวของชาวสวรรค์ที่กำลังจะลงไปจุติบนโลกมนุษย์นี้

อิมม์! ชีวิตคุณทำกุศลเอาไว้มาก ขึ้นมาเสวยบุญบนสวรรค์ได้นานโขทีเดียว มีนาแล้ว เวลาจะจุติลงไปเกิดใหม่ ถึงได้มีเครดิตดี เลือกได้ค่อนข้างง่าย...”

(ทางเทวดา. 2549 , 4)

แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าก่อนที่จะเกิดเป็นเทวดาชาวสวรรค์ตนนี้เคยเกิดเป็นกวีในสมัย
พระนารายณ์ แต่งคำประพันธ์เพื่อถวายพระเจ้าอยู่หัว เพื่อให้พระองค์ท่านทรงสำราญพระราชหฤทัย
ซึ่งเป็นการสร้างกุศลอย่างหนึ่ง

“ผมจำได้ว่าผมรุ่งเรื่องภาษา แต่งโน่นแต่นี้ เป็นกวีหลวง...วันๆ ก็แต่งอะไรเพราะๆ ถวาย
บิาเรอทำวให้ทริราชผู้มีบุญ พระองค์ท่านโปรดปรานว่าอ่านกวีนิพนธ์ของผมแล้ว ชุ่มชื่นพระทัยเหมือน
ได้ลงในธาราใสเย็น”

(ทางเทวดา . 2549 , 4)

ในเรื่อง **เทวาวาด** ผู้เขียนบรรยายให้เห็นว่าเทวดาบนสวรรค์ มีการฟังเทศน์ฟังธรรมเพื่อ
สะสมกุศลกรรม เพื่อให้ไปเกิดเป็นเทวดาในสวรรค์ชั้นที่อยู่เหนือขึ้นไป

เทวดาและชาวสวรรค์บางคนฟังแล้ว ดวงตาเห็นธรรมมากขึ้น ก็เลิกละน้อยลง บรรลุธรรมขั้นใดขั้น
หนึ่งบนสวรรค์ เมื่อจตุกิติได้เขยิบชั้นสูงขึ้น ไปเกิดบนสวรรค์ชั้นเหนือขึ้นไปอีก

(เทวาวาด . 2549 , 1)

ในเรื่อง **หนุ่มทิพย์** เมื่อลุงเทิ้มเสียชีวิตและได้ไปเกิดเป็นเทวดาอยู่บนสวรรค์ เกิดจากการ
ทำบุญมากมายเมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่ ไม่เคยทำบาปกรรม ความดีนี้เองทำให้ได้ไปเกิดเป็นเทวดา
นอกจากนี้ลุงเทิ้มไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุข ยาเสพติด และการพนันสิ่งผิดกฎหมายทั้งหลาย เป็นการ
สร้างบุญกุศลของลุงเทิ้ม เมื่อลุงเทิ้มเสียชีวิตแล้วจึงได้ขึ้นสวรรค์

“พ่อตาพี่ขุนแกไม่ชอบเล่นเบี้ยเสียไป แกก็อยู่บนโน้นได้ซี เหล้าเถื่อนก็ไม่ดื่ม หวยเถื่อนก็ไม่
เล่น ฝิ่นก็ไม่สูบ ขึ้นลงนรกแกก็ไม่มีอะไรทำอยู่ดี” ยมบาลอธิบายอย่างผู้รู้ดี...

(หนุ่มทิพย์ . 2549 , 37)

ในเรื่อง **พิมมาลา** นางฟ้ารำภากล่าวว่ามีผู้ที่เป็นนางฟ้าต้องเป็นผู้ที่ประพฤติกุศลกรรม
รักษาศีล นางฟ้ารำภากล่าวถึงลักษณะของสวรรค์ที่มีความสะดวกสบาย และกล่าวว่าเป็นสถานที่ที่
เปรียบจากมาเกิดเป็นมนุษย์

“...อย่าพยายามเข้าใจเลย มันยังไม่ถึงเวลาของคุณ ครั้งหนึ่งคุณอาจจะเคยเข้าใจและเคยประสบมาแล้ว แต่เมื่อคุณละจากสภาวะนั้นมาอยู่อย่างที่คุณอยู่ทุกวันนี้ คุณก็เลือกที่จะเกลือกกลั้วฝุ่นละอองมากกว่าจะชำระให้ใสสะอาด ยังดีนะที่คุณพบฉัน คุณจะได้มีโอกาสล้างฝุ่นผงออกจากตาคุณ...”

(พินิมมาลา. 2549 , 376-377)

จากคำกล่าวที่ว่า “ครั้งหนึ่งคุณอาจจะเคยเข้าใจและเคยประสบมาแล้ว แต่เมื่อคุณจะลงจากสภาวะนั้นมาอยู่อย่างที่คุณอยู่ทุกวันนี้ คุณก็เลือกที่จะเกลือกกลั้วฝุ่นละอองมากกว่าจะชำระให้ใสสะอาด...” แสดงให้เห็นว่า เพริยวาจาจะเคยเป็นเทวดา แก้วแก้วแสดงให้เห็นว่าผู้ที่จะได้เกิดเป็นเทวดา นางฟ้า คือ ผู้ที่มีจิตใจผ่องใส บริสุทธิ์ ปราศจากการทำความชั่วหรือการทำให้ตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อน

1.4.3 การสร้างตัวละครที่เป็นอมมนุษย์

แก้วแก้วสร้างตัวละครกลุ่มหนึ่งเป็นอมมนุษย์ ได้แก่ พญานาค ยมบาล และ พญาปลา แสดงให้เห็นหลักธรรมในเรื่องกิเลส ตัณหา ตัวละครเหล่านี้มีลักษณะเป็นมนุษย์ที่มีอวัยวะบางส่วนเป็นสัตว์ เป็นผู้ประกอบอกุศลกรรม จากการศึกษานวนิยายแก้วแก้ว 29 เรื่อง พบว่า มีนวนิยายที่ใช้วิธีนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนา โดยสร้างตัวละครเป็นอมมนุษย์ ปราภภู 3 เรื่อง ได้แก่ พญาปลา หนุมทิพย์ และ นาคราช

ในเรื่อง พญาปลา แก้วแก้วสร้างให้พญาปลามีลักษณะส่วนหัวเป็นปลา ส่วนลำตัวเป็นมนุษย์ พญาปลามีความมักมากในกามกิเลส เห็นได้จากการพยายามที่จะบังคับขึ้นใจนิมมานในคืนแรกที่บุราเพื่อนของนิมมานเอารูปพญาปลาเข้ามาในบ้าน

เนื้อตัวเขาแนบสนิทอยู่กับหล่อนใต้พื้นน้ำ แสงสว่างส่องลงมาเป็นลำเพียงรางๆ ท่ามกลางความเขียวใสของท้องทะเล ร่างกายของบุราดูขาวโพลน เมื่อตจจนเกือบจะออกเขียว ผ่นอกและลำแขนกำยำรัดหล่อนไว้อย่างไม่ยอมปล่อยบทรักของเขาเต็มไปด้วยพลังและรุนแรง...ไม่มีอะไรเหมือน บุราผู้อารมณ์ดีและขี้เล่นแม้แต่น้อย

นิมมานเริ่มรู้สึกตื่นตระหนกและเจ็บปวด

ไม่ใช่ความรักเสียแล้ว...หล่อนกำลังถูกข่มขืนอยู่ต่างหาก

(พญาปลา. 2549, 33-34)

ลักษณะของพญาปลามีความไม่สมประกอบมีส่วนหัวที่ใหญ่ ส่วนลำตัวเหมือนมนุษย์ทั่วไป เป็นผู้ที่มิเกลส ตัณหา ไม่มีความอดทนอดกลั้นในเรื่องกามารมณ์จึงทำร้ายนิมมาน ต่อมาบุรุษนำรูปของพญาปลาไปเผาทิ้ง พญาปลาจึงไม่มารบกวนนิมมานอีกเลย

ในเรื่อง **หนุมทิพย์** แก้วแก้วสร้างให้ยมบาลโฆมเป็นตัวละครที่เกิดในนรก ยมบาลโฆมเป็นตัวละครที่ใฝ่อกุศลกรรม เห็นได้จากเมื่อยมบาลโฆมพบเด่นภูมิ ก็นัดหมายเพื่อนฝูงให้มาดื่มเหล้าเลี้ยงต้อนรับ

“เดี๋ยวจะโทรศัพท์เรียกเพื่อนร่วมรุ่นมากินเหล้าต้อนรับพี่ชุน” เจ้าของห้องกุฏิจ้อเชิญผมนั่ง “เดี๋ยวนี้พวกเราเป็นใหญ่เป็นโตกันทุกคน พวกเรารุ่นเดียวกันก็อย่างนี้แหละ ใครได้ตำแหน่งก็ช่วยกัน ดึงๆ พรรคพวกขึ้นไปกินตำแหน่งนั้นตำแหน่งนี้มัน เดียวเขาจะว่าได้ดีแล้วไม่นึกถึงเพื่อนฝูง ถ้าขึ้นก็ขึ้นทั้งกระบี่”

(หนุมทิพย์. 2549, 38)

ยมบาลโฆมแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มาเกิดในนรกเป็นยมบาลนั้นยังคงเกี่ยวข้องกับอบายมุข ประพฤติผิดศีลธรรมจึงต้องมาเกิดเป็นยมบาล ดังที่ยมบาลโฆมโทรศัพท์เรียกเพื่อนๆ ให้มากินเหล้าสังสรรค์เพื่อเลี้ยงต้อนรับเด่นภูมิ

ในเรื่อง **นาคราช** แก้วแก้วสร้างให้พญานาคคือ นาคราช มีความเกี่ยวข้องกับเมืองมาย เจ้าลำพำหรือพระยานาคราชมีความอาฆาตเคັนเมืองมายผิดคำสาบาน จึงมาปรากฏตัวที่เมืองมายริสอร์ท เพื่อลงโทษเมืองมาย

...หากแต่เป็นเมืองมายริสอร์ทนั่นเอง ทะเลสาบสะท้อนเงาหุบเขาที่โอบล้อมไว้อย่างแจ่มชัด เหมือนกับเป็นอีกดินแดนหนึ่งละม้ายกับดินแดนจริงโดยรอบ จะแปลกไปก็แต่ว่าประกายสีเขียว

มรกตยังคงเคลื่อนไหวปริ่มน้ำก่อนจะชูหัวขึ้นทีละน้อย มองเห็นหงอนและดวงหน้าที่หล่อนเคยเห็น
มาแล้วครั้งหนึ่ง ตลอดจนดวงตาสว่างจ้าลุกเหมือนแสงไฟ

พญานาคราชไม่ได้เฮ้ยออกมาเป็นภาษามนุษย์ แต่จากดวงตาที่แพงเมืองสามารถรับ
“เสียง” จากฝายนั้นได้ถนัด

“จงจำไว้ ข้าจะมาสู่เจ้า...เป็นลำดับต่อไป”

(นาคราช. 2553,145)

ลักษณะของพญานาคหรือนาคราชที่ปรากฏ มีลำตัวสีเขียวมรกต มีหงอนที่หัว แต่มีหน้าตา
เป็นมนุษย์ และมีดวงตาสว่างจ้าเหมือนแสงไฟ นาคราชมาปรากฏตัวเพราะต้องการแก้แค้น แสดง
ให้เห็นว่านาคราชเป็นตัวละครมนุษย์ที่มีกิเลสเรื่องความโกรธ เมื่อเกิดมาจึงมีลักษณะแตกต่างจาก
มนุษย์

การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการสร้างตัวละคร ปรากฏวิธีการสร้างตัวละครแบ่ง
ออกเป็น 4 กลุ่ม คือ (1) การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความดี มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็น
พฤติกรรมของตัวละครที่มีความคิดดี ทำดี มีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต ได้รับผลแห่งการทำดีเสมอ
(2) การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่ดี มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นพฤติกรรมของ
ตัวละครที่มีกิเลสเป็นเครื่องนำทางชีวิต ก่อให้เกิดการทำกรรมชั่ว ได้รับผลของกรรมชั่วตอบแทนเสมอ
(3) การสร้างตัวละครที่ปฏิบัติธรรมเพื่อหาความสงบ หลีกหนีกิเลส มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็น
สาเหตุแห่งการปฏิบัติ คือ ความทุกข์ใจ ความเบื่อหน่าย และหลีกหนีความวุ่นวายทางโลก และ
แสดงผลที่ตัวละครได้รับการปฏิบัติธรรม คือ มีสติในการแก้ปัญหาชีวิต และจิตใจสงบ เยือกเย็น
(4) การสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติ มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่ากิเลส และกรรมเป็นตัวกำหนด
การเกิดเป็นวิญญูณเพราะตัวละครมีกิเลสที่ทำให้เกิดความผูกพัน ความห่วงกังวล การเกิดเป็น
เทวดา นางฟ้า เพราะตัวละครประพฤติคุณกรรมมาก มีกิเลสน้อย จึงได้ไปเกิดบนสวรรค์ และการ
เกิดเป็นอมมนุษย์ มีจุดมุ่งหมายแสดงให้เห็นว่าตัวละครได้แก่ พญานาค พญาปลา และยมบาล เป็น
ผู้ที่ไม่อยู่ในศีลธรรมจึงมีรูปร่างหน้าตาผิดแปลกไปจากมนุษย์ อาจจะมีอวัยวะบางส่วนเป็นสัตว์

2. การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาเสนอผ่านฉาก

พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2552 : 199) อธิบายความหมายของ “ฉากท้องเรื่อง” คือ

สถานที่ เวลา บรรยากาศ บริบท และสิ่งแวดล้อมในตัวเรื่อง เช่น ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ระบบการเมือง วิถีชีวิต เป็นองค์ประกอบของนวนิยายและเรื่องสั้นที่ทำให้ผู้อ่านทราบเรื่องราว หรือเหตุการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร นอกจากนี้ยังทำให้เข้าใจบุคลิกลักษณะ ภาวะทางอารมณ์ และจิตใจของตัวละครอีกด้วย ผู้เขียนอาจจะให้ความสำคัญแก่ฉากท้องเรื่องมาก หรือน้อยแตกต่างกันไปตามจุดมุ่งหมายของการนำเสนอ

ฉากในนวนิยายของแก้วเก้าปรากฏในลักษณะที่เป็นสิ่งแทนของความทุกข์ เป็นสิ่งแทนกิเลสจากการศึกษานวนิยายของแก้วเก้า 29 เรื่อง พบว่าแก้วเก้านำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยฉาก 7 เรื่อง ได้แก่ นางทิพย์ แต่ปางก่อน แก้วราหู อมตะ มนตรา เรือนมยุรา และ เรือนนพเก้า ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยฉาก จากนวนิยาย 5 เรื่อง ได้แก่ นางทิพย์ แต่ปางก่อน มนตรา เรือนนพเก้า และแก้วราหู

ฉากหนองพราย

ในเรื่อง นางทิพย์ แก้วเก้าสร้างฉากคือ หนองพราย โคกไร่ที่จำจงเจ้าฟ้าทิพฉาย เป็นฉากที่แสดงแนวคิดพุทธศาสนาในเรื่องกิเลสความรักทำให้เกิดความทุกข์ โคกไร่ที่หนองพรายเป็นสถานที่จองจำวิญญาณของเจ้าฟ้าทิพฉายที่รอคอยการกลับมาของออกญาพิชิตแสนพล

“อ้าว! มันชื่อหนองพรายเพราะมีหนองน้ำใหญ่ชะลิ เขาว่าผีคนก่ละที่นั่น”

“บ้านนอกก็ยังมีชะลิชะ” คุณผกาหมดสนุกที่จะซักต่อ “ไม่เห็นมีที่ไหนเลยที่เขาถือว่าไม่มีผีดูอะอะอะไรก็ผีดูทั้งนั้น หรือเป็นเพราะอยุธยาเป็นที่เก่าก็ไม่ทราบ”...

...ในคืนเดือนมืดใครก็ตามที่ย่างกรายเข้าไปในบริเวณโคกไร่แห่งนี้ จะเห็นหมู่บ้านแบบไทยโบราณปรากฏรวมกันอยู่หลายหลัง มีผู้คนเดินขวักไขว่ไปมาเหมือนอยู่อาศัยกันตามปกติ แต่พอเห็นสักจิตใจเดียวก็จะเห็นไฟไหม้หมู่บ้านนั้นราบลงหมดเป็นหน้ากลอง...

(นางทิพย์. 2548, 102, 108-109)

แก้วแก้วบรรยายฉากหนองพรายที่เต็มไปด้วยดวงวิญญาณที่มักปรากฏให้เห็น แสดง ความรู้สึกน่ากลัวของสถานที่ แสดงให้เห็นว่าเป็นสถานที่ที่รกเรื้อ มีต้นไม้ขนาดใหญ่ และเถาวัลย์ขึ้น เต็มไปหมด

บริเวณนั้นอยู่ถัดจากแนวมะขามเทศไปไม่เกิน 500 เมตร ค่อนข้างรกเรื้อด้วยต้นไม้ใหญ่ อย่างต้นโพ กร่าง และตะเคียน ขึ้นอยู่ติดกันแทบจะเป็นดง ใบและกิ่งก้านสาขาแผ่ประสานกัน ทำให้พื้นดินข้างใต้มีครีมน้ำและเยือกเย็น เถาวัลย์และกอไม้กอใหญ่ขึ้นรกจนสังเกตไม่ได้ว่าส่วนไหน เป็นเนินดินดังที่กำนันกล่าวถึง

“ยังกะป่าช้าในหนังผีแน่ะอะ” ทินเทพผู้เดินตามอามาด้วย ชะง่อมมองพลางออกความเห็น

(นางทิพย์. 2548,121)

แก้วแก้วสร้างฉากหนองพรายให้มีความรก มีต้นไม้ขนาดใหญ่ขึ้นเต็มพื้นที่ มีบรรยากาศที่ น่ากลัว เห็นได้จากคำพูดของทินเทพว่า “ยังกะป่าช้าในหนังผีแน่ะอะ” และเมื่อ ดร.ภาธรเดินเข้าไป ในหนองพราย ได้ยินเสียงของเจ้าฟ้าทิพฉายร้องให้ส่งเสียงเรียกออกญาพิชิตแสนพล

เขาชะงักเมื่อเดินได้เพียงสองสามก้าว ในความเจ็บบั้นนอกจากเสียงจกจันเรไรแล้ว...ชาย หนุ่มแน่ใจว่าเสียงสะอึกสะอื้นแทรกมาด้วยจากบริเวณต้นไทร สลับเสียงคร่ำครวญเยือกเย็น

“ออกญา...มีดเหลือเกิน ข้ามองไม่เห็นท่าน...ท่านอยู่ไหน ไ้ข้ากลัว...ข้าหนาวจับใจ ออกญาเอ๋ย”

ใกล้กับที่เขา นั่งต่างตาอยู่เมื่อชั่วโม่งก่อนนี้เอง ร่างๆ หนึ่งนั่งเป็นเงาตะคุ่มอยู่บนพื้นดิน... ไหวโยกตัวไปมาน้อยๆ ขณะสะอื้นคร่ำครวญ ความดำของเงาร่างดูราวเลื่อนลอยประหลาดเหมือน ถูกบังไว้ด้วยหมอกบางๆ

“ออกญา...ช่วยข้าด้วยเถิด”

(นางทิพย์. 2548,179)

เจ้าฟ้าทิพฉายมาปรากฏให้ ดร.ภาธรเห็นและติดตามมาเพราะ ดร.ภาธร คือออกญาพิชิต แสนพลในอดีตชาติที่ดวงวิญญาณของเจ้าฟ้าทิพฉายรอคอยมาเป็นเวลานาน แสดงให้เห็นว่า ดวงวิญญาณของเจ้าฟ้าทิพฉายมีความทุกข์ที่เกิดจากกิเลสความรัก ภายหลัง ดร.ภาธร ให้วิญญาณ ของทิพฉายเข้าใจว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่ยึดมั่นนั้นเป็นเรื่องของอดีต ให้เจ้าฟ้าทิพฉายกลับไปชดใช้

เวรกรรมที่หนองพราย ดังนั้นหนองพรายจึงหมายถึงสถานที่ที่มีความทุกข์ที่เกิดจากกิเลสความรักในอดีตชาติของเจ้าฟ้าทิพผาย

ฉากตำหนักขาวริมน้ำ

ในเรื่อง **แต่ปางก่อน** แก้วแก้วใช้ตำหนักขาวริมน้ำเป็นฉากที่แสดงแนวคิดพุทธศาสนาในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด ในชาติแรกแก้วแก้วกล่าวถึงตำหนักขาวริมน้ำว่าเป็นเรือนหอระหว่างท่านชายใหญ่กับเจ้านางม่านแก้ว เจ้านางม่านแก้วเสียชีวิตในคืนวันแต่งงาน ท่านชายใหญ่เสียใจมากจนตรอมใจตาย วิญญาณของท่านชายใหญ่ยังคงวนเวียนอยู่ที่ตำหนักขาวริมน้ำ ในชาติที่สองเจ้านางม่านแก้วมาเกิดเป็นราชาวดี ได้พบกับหม่อมราชวงศ์จรัสผู้เป็นหลานของท่านชายใหญ่ หม่อมราชวงศ์จรัสขอราชาวดีแต่งงานและใช้ตำหนักขาวริมน้ำเป็นเรือนหอแต่ราชาวดีปฏิเสธ เพราะเธอมีจิตผูกพันกับท่านชายใหญ่ ซึ่งราชาวดีได้พบดวงวิญญาณของท่านชายใหญ่ที่ตำหนักขาวริมน้ำ

บ้านขาวริมสระน้ำนั้นดูมีชีวิตชีวาขึ้น เพราะหน้าต่างหลายบานเปิดกว้างแทนที่จะปิดเงียบ
อย่างคราวแรก ลมพัดเย็นมาเฉื่อยฉิว พากลิ่นดอกไม้หอมระรวยมาตามลม
ราชาวดีก้าวไปที่ประตูซึ่งเปิดกว้าง หลอนลึกลับไม่กล้าจะลวงล้ำเข้าไปมากกว่านั้น
“เข้ามาข้างในสิ ราชาวดี” เสียงหนึ่งดังขึ้นไม่ไกลตัวนัก ใครคนหนึ่งลุกจากม้านั่งตัวยาว
หล่นด้วยปูนซึ่งตั้งอยู่ริมสระน้ำ...

(นางทิพย์. 2548, 179)

ในชาติที่สองราชาวดีกลับมาพระตำหนักขาวริมน้ำ สถานที่ที่เคยเป็นเรือนหอของเธอ ราชาวดีได้พบกับวิญญาณของท่านชายใหญ่ ผู้ที่เล่าเรื่องราวในอดีตให้ราชาวดีฟัง

แก้วแก้วสร้างตำหนักขาวริมน้ำเพื่อเป็นอนุสรณ์ความรักระหว่างเจ้านางม่านแก้วกับหม่อมเจ้ารังสิริ และเป็นสถานที่สื่อแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด เมื่อราชาวดีเห็นตำหนักขาวริมน้ำก็เกิดความรู้สึกผูกพันเหมือนได้กลับมาบ้านอีกครั้ง

หลอนบอกไม่ถูกว่าทำไมรู้สึกติดอกติดใจบ้านหลังนี้ขึ้นมา แทบว่าจะยืนดูอยู่ได้ทั้งวันโดยไม่

เมื่อหน้า...บ้านนี้ดูจะผูกใจห่อนได้ยิ่งกว่าบ้านสวยๆ ทนสมัย อย่างเคหาสน์ของหม่อมพรรณราย
ที่ห่อนไปเห็นมาเสียอีก...

(แต่ปางก่อน. 2551, 306)

เมื่อราชาวดิเห็นตำหนักชาวรมน้ำ มีความรู้สึกชอบและคุ้นเคย โดยที่ไม่สามารถอธิบายเหตุ
ผลได้ว่าเพราะเหตุใดจึงชอบบ้านหลังนี้ทันทีในครั้งแรกที่เห็น แสดงให้เห็นความผูกพันต่อสถานที่ที่เคย
เป็นเรือนหอในอดีตชาติของราชาวดิ ดังนั้นตำหนักชาวรมน้ำจึงสื่อความหมายถึงกิเลสที่ทำให้เกิด
ความผูกพัน และยังเป็นเครื่องยืนยันแนวคิดเรื่องวิภังการ เพราะตัวละครต่างเวียนว่ายตายเกิดใน
สถานที่นี้

ฉากเรือนนพเก้า

ในเรื่อง **เรือนนพเก้า** แก้วเก้าใช้ฉากเรือนนพเก้าเป็นสถานที่ที่ผอบแก้วถูกกักขัง เมื่อเธอฆ่า
ตัวตายเพราะคิดว่าเป็นวิธีการที่จะทำให้เธอหลุดพ้นจากเรือนนพเก้า แต่วิญญาณของเธอยังคง
วนเวียนอยู่ในเรือนนพเก้า ผอบแก้วรู้ถึงสาเหตุที่เธอต้องวนเวียนอยู่ในเรือนนพเก้า เมื่อพยายามต่อสู้
กับสร้อยสนไม่ให้ทำร้ายร่างกายของนิชา ผอบแก้วรู้ว่าที่ยังคงวนเวียนอยู่ในเรือนนพเก้า นั้นเป็นเพราะ
เธอปล่อยให้อารมณ์ในเรื่องความรักเข้าครอบงำ แต่เมื่อเธอช่วยเหลือนิชาออกมาจึงรู้ว่าทุกอย่างอยู่ที่
ใจของเธอที่ยึดมั่นถือมั่นในแหวน และเรือนนพเก้า เมื่อผอบแก้วรู้ถึงสาเหตุ เธอจึงหลุดพ้นจากเรือน
นพเก้า

“ฉันได้คิดขึ้นมามากมาย แม่บุญทิพย์” เธอพูดเสียงอ่อนโยน “น่าแปลกไหม เกือบจะค่อนข้าง
ร้อยปีทีเดียวที่ฉันไม่เคยคิดออก แต่เพียงจิตใจเดียว...ฉันกลับมองเห็นตัวเอง เมื่อเห็นแล้ว ผู้ชายสาม
คนนั้นก็มิได้ก่อความทุกข์ให้ฉันอีกต่อไปแหวนของพี่เขม...หรือแหวนของเจ้าคุณ ก็ไม่ได้เหนี่ยวรั้งให้
ฉันหลงติดตามถามหาอยู่อีก ทุกคนจากฉันไปหมดแล้ว...หมดเยื่อใยกันแล้ว ฉันเองต่างหากที่ไม่เคย
คิดได้...จนมาถึงบัดนี้”

ผอบแก้วยิ้มเศร้าๆ แม้อยู่บนดวงหน้าของนิชา รอยยิ้มนั้นก็ไม่ใช่เหมือนกันเป็นรอยยิ้มของ
หญิงสาวผู้เพิ่งคลายจากความระทมทุกข์ที่กักกร่อนจิตใจมานาน

“พบแล้ว พบตัวเอง...พบแล้วก็เข้าใจ ทั้งเรือน ทั้งแหวน ไม่ยึดเหนี่ยวฉันให้ตั้งรกราก
 ทรมาณอยู่กับมันอีกแล้ว ฉันรู้ว่าอีกไม่นาน...ไม่รู้ว่าวันไหน ชั่วโมงไหน ฉันจะได้ไปตามทางของฉัน
 ขอลาแม่บุญทิพย์เสียเลย ขอบใจที่เธออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้ฉันตลอดมา”

(เรือนนพเก้า. 2550, 379-380)

เมื่อผอบแก้วได้ต่อสู้เพื่อเอาชีวิตรอด ไม่ให้ร่างของนิชาต้องถูกทำร้าย และตัวเธอต้องตายซ้ำ
 อีก ผอบแก้วจึงรู้ว่าเหตุที่ต้องวนเวียนอยู่ในเรือนนพเก้านั้นเป็นเพราะกิเลสในจิตใจ ที่ทำให้เกิดความ
 ทุกข์ เรือนนพเก้าจึงเหมือนสถานที่จองจำผอบแก้ว เมื่อผอบแก้วรู้ว่าทุกอย่างอยู่ที่ใจจึงหลุดพ้นจาก
 เรือนนพเก้า เพื่อไปสู่ภพภูมิอื่นซึ่งเปรียบเสมือนผอบแก้วได้ก้าวพ้นจากเครื่องจองจำที่ทำให้เกิดความ
 ทุกข์ ดังนั้นเรือนนพเก้าจึงสื่อความหมายถึงกิเลสในจิตใจที่กักขังดวงวิญญาณของผอบแก้ว

ฉากคุกที่สร้างจากจินตนาการ

ในเรื่อง **มนตรา** แก้วแก้วใช้คุกที่เกิดจากจิตใจของเจ้าชายอินทราวุธแสดงแนวคิดพุทธศาสนา
 ในเรื่องทุกข์เกิดจากการยึดมั่นถือมั่นในอำนาจของตน เจ้าชายอินทราวุธเชื่อว่าเขามีอำนาจที่จะสร้าง
 โลกใหม่ที่สมบูรณ์แบบได้ เจ้าชายอินทราวุธเลือกสีดาลาเป็นผู้ช่วย ถ้ายทอดพลังจิตให้กับสีดาลาจนเธอ
 มีพลังจิตแก่กล้า ส่วนเจ้าชายอินทราวุธมีพลังจิตที่อ่อนแอลง สุดท้ายเขาถูกขังอยู่ในคุกที่เขาสร้างเอง

พริบตาเดียว ความเจ็บปวดรวดร้าวก็หายไปเหมือนไม่เคยปรากฏอยู่เลย ภาพที่พราเลือน
 ชัดขึ้น...แสงสีเขียวล้ำพราแก้วที่โอบล้อมอยู่ ค่อยๆกระจ่างขึ้นจนเห็นว่าเป็นผนังหนาทึบทะลุค่าย
 สกัดจากหินก้อนใหญ่ๆ มีแสงสว่างมัวๆ พอให้เห็นช่องทาง อีกด้านหนึ่งเป็นโพรงดำลึก ดูลึกลับ แต่
 ตรงบริเวณที่เขาอยู่นี้ คือ ส่วนหนึ่งของอุโมงค์ใหญ่ ที่มีปลายทางเป็นโพรงดำทะมึนทั้งสองข้าง ตัว
 อุโมงค์เขียวล้ำพราแก้วเป็นเมือก เหมือนตะไคร้จับอยู่เต็มไปหมด

ภรรยีนตะลึงอยู่เป็นครู่ ในสถานที่อันน่าขยะแขยงซึ่งเขาไม่คาดฝันว่าบุคคลอย่างเจ้าชาย
 อินทราวุธจะดำรงตนอยู่ได้

“ถ้าคุณมาหาผม” เสียงหนึ่งดังแว่วมาจากความมืดในส่วนลึกของอุโมงค์ “ผมอยู่ที่นั่นแล้ว”

ภรรยัยบเท้า แต่แล้วก็รู้สึกเหยียบลงไปบนอะไรที่เหนียวเป็นเมือก เมื่อก้มลงมองจึงเห็น
 หนอนตัวใหญ่ๆ ดินรกรกระเสื่อกระสนอยู่เต็มทุกตารางนิ้ว พอเหยียบลงไป มันก็แตกและออกเป็น
 เมือกเหนียวเหมือนวุ้น

“มาเถอะ” เสียงนั้นย้ำมาอีกครั้ง “ผมอยู่ที่นั่น...ในนรกที่ผมสร้างขึ้นมาเอง”

“ใครจับคุณมาไว้ที่นี่ละ” ภรรยามองไปอย่างพิศวง

“ตัวของผมเอง” เป็นเสียงตอบแผ่วๆ “ไม่มีพระเจ้าองค์ใดลงโทษผมได้...วิญญาณทุกดวง
ยอมถูกรบกวนด้วยบาปผิดที่ตนเองเป็นผู้ก่อขึ้น บาปนั้นก่อให้เกิดความทรมานอย่างไร ภาพ
นิมิตย่อมสะท้อนออกมาตามนั้นทุกประการ”

(มนตรา. 2548, 337-338)

เจ้าชายอินทราวุธได้รับความทุกข์ทรมานจากภาพนิมิต ซึ่งเป็นภาพของคุณ สถานที่จึงจำ
ทำให้เกิดความทุกข์ ที่เขาสร้างขึ้นเอง จากคำบรรยายฉากที่เต็มไปด้วยความทุกข์ทรมาน คือ คุณ
ที่เป็นลักษณะอุโมงค์และเต็มไปด้วยหนอน “เมื่อก้มลงมองจึงเห็นหนอนตัวใหญ่ๆ ดิ้นรนกระเสือก
กระสนอยู่เต็มทุกตารางนิ้ว” ฉากคุณซึ่งเปรียบเสมือนนรกที่เจ้าชายอินทราวุธสร้างขึ้น แสดงให้เห็น
แนวคิดหลักธรรมพุทธศาสนาในเรื่องผู้ที่ทำกรรมชั่ว ย่อมได้รับผลกรรมชั่วตอบแทน ดังนั้นคุณที่สร้าง
จากจินตนาการของเจ้าชายอินทราวุธจึงสื่อความหมายถึงความทุกข์ทรมานที่ได้รับจากกิเลสแห่งความ
หลงในอำนาจของตนเอง

ฉากสมบัติที่สร้างจากจินตนาการ

ในเรื่อง **แก้วราหู** พ่อเลี้ยงบุญมาเชื่อว่าในบ้านของปู่สวี่ จะต้องสมบัติของอาณาจักร
ภูแสนซ่อนอยู่ ภายหลังจากพ่อเลี้ยงบุญมาจุดไฟเผาบ้านของปู่สวี่เพื่อค้นหาสมบัติ ด้วยความโลภของ
พ่อเลี้ยงบุญมาจึงมองเห็นเปลวไฟที่ลุกไหม้ เป็นทองคำมากมาย กองสูงท่วมศีรษะ จึงกล้าเข้าไปหา
ทองคำที่อยู่ตรงหน้า ทำให้เสียชีวิตในกองไฟ

ความจริงทองคำไม่ได้อยู่แต่เฉพาะลึกลงไปใต้ดินในอุโมงค์เท่านั้น มันอยู่รอบกายเขาเต็ม
ไปหมด...รัศมีช่วงโชติดาวรวมอรัณยตาจนส่องจับทุกสิ่งทุกอย่างสว่างโพล่ง จำนวนของมันเหลือ
คณานับราวกับมันขยายตัวได้จากลิบเป็นร้อย จากร้อยเป็นพัน...มันท่วมทันพูนสูงขึ้นทุกขณะราวกับ
จอมปลวก สูงขึ้นทุกทีจนท่วมศีรษะเขาล้อมเขาเอาไว้ทุกทิศทาง รัศมีของมันบาดตาแรงกล้ายิ่งกว่า
แสงสว่างใดๆ ที่เขาเคยเห็นมาก่อน

(แก้วราหู. 2552, 337-338)

ฉากสมบัติที่สร้างจากจินตนาการ หมายถึง กิเลสความโลภของพ่อเลี้ยงบุญมา ทำให้มองเห็นเปลวไฟเป็นทองคำ พ่อเลี้ยงบุญมาเข้าไปหากองทองคำหรือกองไฟและเสียชีวิตในกองไฟที่กำลังเผาบ้านของวสวี ดังนั้นสมบัติที่สร้างจากจินตนาการของพ่อเลี้ยงบุญมาจึงสื่อความหมายถึงกิเลสความโลภทำให้เกิดความทุกข์

การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยฉาก แสดงให้เห็นว่าฉากมีความสำคัญในการสร้างบรรยากาศ อารมณ์ ความรู้สึกให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของตัวละคร ทั้งยังมีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาได้เด่นชัด

3. การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการเล่าเรื่องย้อนอดีต

การเล่าเรื่องย้อนอดีตในนวนิยายแก้วแก้ว หมายถึง การถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตและประสบการณ์ในอดีตของตัวละคร เพื่อแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องสังสารวัฏ แก้วแก้วใช้วิธีการเล่าเรื่องย้อนอดีต แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

- 3.1 การเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบย้อนต้น
- 3.2 การเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบสลับไปมา

3.1 การเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบย้อนต้น

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2543 : 117) อธิบายลักษณะการเล่าเรื่องแบบย้อนต้นว่า “เป็นการเปิดเรื่องจากตอนใดตอนหนึ่งของเรื่อง แต่มีวิธีการเล่าย้อนต้นสลับไปมากับเรื่องในปัจจุบัน”

ในนวนิยายของแก้วแก้วปรากฏการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยวิธีการเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบย้อนต้น เพื่อแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องสังสารวัฏ ดังที่ปรากฏในนวนิยาย 5 เรื่องได้แก่ **แต่ปางก่อน เรือนนพแก้ว เรือนมยุรา อมตะ และอธิษฐาน**

ในเรื่อง **แต่ปางก่อน** เป็นการเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบย้อนต้น เพราะเปิดเรื่องโดยราชาชาติซึ่งเป็นชาติภพที่สองของเจ้านางมานแก้วมาสมัครเป็นครูที่โรงเรียนกุลนาวิวิทยา ซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกับ

ตำหนักขาริมน้ำ ราชาวดีไปที่ตำหนักขาริมน้ำได้พบกับดวงวิญญาณของท่านชายใหญ่ ทำให้รู้ว่าชาติที่แล้วเธอคือเจ้านางม่านแก้ว

“เจ้านางน้อยกลับมาเป็นตัวเธอ ราชาวดี” ท่านชายใหญ่ทรงจบประโยคด้วยสุรเสียงแผ่วเบาเช่นกัน...

“...แต่ทำไมหม่อมฉันจึงจำอะไรไม่ได้เลยเพคะ” หล่อนถามพึมพำออกไป

“ไม่แปลกอะไรหรอก เป็นธรรมดาของมนุษย์ แต่เธอจะเกิดความผูกพันได้ง่ายมาก เมื่อย้อนกลับมาเห็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตครั้งก่อนของเธออีกครั้ง”...

... “มิน่าเล่า หม่อมฉันถึงเรียนเพลง ‘ลาวม่านแก้ว’ ได้เร็วจนใครต่อใครแปลกใจไปตามๆ กัน

“เพลงนี้เป็นเพลงที่เจ้านางน้อยรักมากที่สุด เธอสีซอสามสายให้ฉันฟังโดยไม่เคยเบื่อหน่ายเลย เพลงนี้เป็นเพลงกล่อมหอนในวันอภิเษกด้วย แล้วหลังจากนั้นเธอคงจะทราบแล้วว่าเรื่องเป็นอย่างไร”

(แต่ปางก่อน. 2551, 207)

ท่านชายใหญ่เล่าให้ราชาวดีฟังว่าเจ้านางม่านแก้วเสียชีวิตในคืนวันแต่งงานเพราะถูกวางยาพิษ ท่านชายใหญ่เสียใจมากจนตรอมใจตาย วิญญาณยังคงวนเวียนอยู่ที่ตำหนักขาริมน้ำเพื่อรอคอยเจ้านางม่านแก้วซึ่งก็คือราชาวดีในชาติภพที่สอง ในชาตินี้ราชาวดีและท่านชายใหญ่ต่างก็มีความทุกข์ที่ไม่อาจครองคู่กันได้ เห็นได้จากราชาวดีมีความเศร้าใจที่ไม่อาจสัมผัสท่านชายใหญ่ได้แม้อยู่ห่างกันเพียงแค่เอื้อม

ราชาวดีมองดูอีกฝ่ายหนึ่งเต็มตา หล่อนรู้สึกสุขใจแถมเศร้าใจ...เศร้าเพราะรู้ว่าหล่อนทำได้แต่แค่เพียงตาเห็น แม้แต่หัตถ์ที่อยู่ห่างออกไปเพียงแค่อเอื้อม หล่อนก็ไม่อาจสัมผัสได้

(แต่ปางก่อน. 2551, 306)

ราชาวดีจึงไปปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัดต่างจังหวัดเพื่อใช้พระธรรมทำให้จิตใจสงบ และตัดใจจากความรักรักความอาลัยที่มีต่อท่านชายใหญ่ ราชาวดีปฏิบัติธรรมจนกระทั่งเสียชีวิต

ในชาติที่สามท่านชายใหญ่มาเกิดเป็นหม่อมหลวงจิราคม ราชาวดีมาเกิดเป็นอันตรา ทั้งคู่ได้กลับมาพบกันอีกครั้งและใช้ตำหนักขาริมน้ำเป็นเรือนหอ

รถจอดลงหน้าประตูเหล็กตัดแบบโบราณ คราวนี้อันตราเปิดประตูลงมาอย่างไม่รู้สึกตัว...
 หลอนรู้สึกแต่เพียงว่า...ได้กลับมาสู่บ้านเดิมเก่าแก่ของตน บ้านซึ่งหลอนจำได้เพียงในความฝันเลื่อน
 รางมาเป็นเวลาเกือบตลอดชีวิต

(แต่ปางก่อน. 2551, 365)

แสดงถึงความผูกพันของอันตราที่มีต่อสถานที่ เห็นจากคำพูดของอันตราที่บอกว่าเหมือน “ได้
 กลับมาสู่บ้านเดิมเก่าแก่ของตน” การเวียนว่ายตายเกิดถึงสามชาติของท่านชายใหญ่กับเจ้านางม่าน
 แก้วเป็นเพราะทั้งสองมีกิเลสในความรัก จึงทำให้ทั้งสองเวียนว่ายตายเกิดจนได้พบกัน

ในเรื่อง **เรือนนพเก้า** เปิดเรื่องโดยให้วิญญาณของผอบแก้ววนเวียนอยู่ในเรือนนพเก้า ครั้ง
 แรกที่บุญทิพย์มองเห็นเรือนนพเก้าที่ตั้งอยู่ริมน้ำนครไชยศรี บุญทิพย์มองเห็นหญิงสาวทางหน้าต่าง
 ของห้องใต้หลังคา เมื่อบุญทิพย์แต่งงานกับทองแล้วย้ายเข้ามาอยู่ที่เรือนนพเก้า จึงรู้ว่าหญิงสาวที่
 มองเห็นคือดวงวิญญาณของผอบแก้ว บุญทิพย์สืบหาความเป็นมาของผอบแก้ว จึงรู้ว่าเมื่อครั้งมี
 ชีวิตผอบแก้วเป็นคุณหญิงรัชดาภิเษกภรรยาของเจ้าคุณบริวาร ผอบแก้วมีสัมพันธ์กับเขมทั้งหมด ที่มี
 สามีอยู่แล้ว เจ้าคุณตามไปเอาตัวผอบแก้วกลับมาแต่พยายามจะหนีไปกับเขมอีกครั้งหนึ่ง คราวนี้
 เขมมีภรรยาแล้วผอบแก้วจึงอยู่ในฐานะภรรยาน้อย ทำให้ผอบแก้วได้รับความทุกข์จากกิเลสของตน
 ต่อมาท่านเจ้าคุณย้ายเรือนนพเก้ากับผอบแก้วไปอยู่ที่ริมน้ำนครไชยศรี โดยมีนลทนายหน้าหอเป็น
 ผู้ดูแล ผอบแก้วมีความสัมพันธ์กับนล นลสัญญาว่าจะพาผอบแก้วหนี ผอบแก้วจึงฝากแหวน
 นพเก้าไปคืนให้เขม หลังจากนั้นนลไม่ได้กลับมาหาผอบแก้วอีกเลย ผอบแก้วเสียใจที่ไม่อาจหนีจาก
 การกักขังของเจ้าคุณรัชดาภิเษกได้ จึงฆ่าตัวตาย วิญญาณยังคงวนเวียนอยู่ในเรือนนพเก้าเพราะ
 ความทุกข์ที่เกิดจากกิเลสจึงยังไม่หลุดพ้น

ในชาติปัจจุบันวิญญาณของผอบแก้วเห็นแดนสวรรค์ เพื่อนของนิชาที่มีหน้าคล้ายนล
 ผอบแก้วจึงถามถึงแหวนนพเก้า

“นล ได้ยินฉันเรียกเธอไหม นล...เธอจำได้หรือเปล่า...แหวนของฉัน” คราวนี้ ปราสาท

ตื่นตัวเต็มที่แดนสรวงผุดลุกผุดนั่ง ตลบผ้าแพรห่มให้พันตัว เหลียวมองหาวิทยุหรือเทปบันทึกเสียง
อย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นที่มาของเสียงนั้น

(เรือนนพเก้า. 2550, 160)

แก้วแก่นำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด โดยการเล่าเรื่องย้อนต้น เปิด
เรื่องโดยให้ผอบแก้วเป็นดวงวิญญาณ จากนั้นจึงเล่าเรื่องราวต่างๆ ที่เป็นสาเหตุให้วิญญาณของผอบ
แก้ววนเวียนอยู่ในเรือนนพเก้า ไม่ได้ไปผุดไปเกิด เพราะผอบแก้วมีความเชื่อว่าหากได้นำแหวนไปคืน
ให้เขม วิญญาณของเขมจะหลุดพ้น แต่เมื่อผอบแก้วช่วยเหลือนิสาออกจากกองเพลิง ผอบแก้วจึงรู้
ว่าแท้จริงแล้วเธอสามารถหลุดพ้นจากเรือนนพเก้าได้ด้วยการเอาชนะตัวเอง การเวียนว่ายตายเกิด
ของผอบแก้วเกิดจากกิเลสในเรื่องความรัก ความหลงในกามารมณ์ของผอบแก้ว เมื่อผอบแก้วรู้ถึง
สาเหตุแห่งทุกข์ที่เกิดจึงหลุดพ้นจากเรือนนพเก้าไปสู่ภพภูมิอื่น

ในเรื่อง **อมตะ** เปิดเรื่องโดยให้ศรุตหรือญามินลอยเรืออยู่ในทะเล ศรุตช่วยชีวิตคนตาที่กำลัง
ฆ่าตัวตายในทะเล แนะนำให้คนตาไปขอความช่วยเหลือจากรัชนีพี่สาวของเรจอร์ผู้เป็นแม่ของคนตา
ศรุตเล่าถึงเหตุการณ์ในอดีตของคนที่ได้กระทำผิดต่อเจ้าหญิงจันทริกาที่มีหญิงอื่นและสังหารเจ้า
หญิงจันทริกา ก่อนที่เจ้าหญิงจันทริกาจะเสียชีวิตได้ให้เจ้าชายศรุตดื่มน้ำอมฤต ซึ่งมีฤทธิ์ทำให้เป็น
อมตะ ศรุตได้รับความทุกข์จากการมีชีวิตที่เป็นอมตะ จึงออกตามหาเจ้าหญิงจันทริกาเพื่อขอให้ยก
โทษให้

“ต่อจากนั้นความหวังเดียวที่ศรุตมีอยู่ คือการเฝ้าติดตามหาจันทริกาจนได้ดับขรรค์ไปแล้ว
ในชาติที่ศรุตสังหารนาง แต่กิเลสที่เคยก่อตัวเป็นตัณงายังไม่สูญสิ้น กลุ่มกิเลสนั้นได้ผ่านจาก
ภพหนึ่ง ไปสู่อีกภพหนึ่งไปกำเนิดเป็นมนุษย์คนใหม่ เจริญเติบโต รุ่งโรย จนดับสิ้นสังขารตามวิสัย
มนุษย์ ผ่านจากร่างหนึ่งไปสู่อีกร่างหนึ่ง ต่อเนื่องกันไปเหมือนคลื่นในทะเล ไม่มีที่สิ้นสุดในระยะ
หลายพันปีที่ผ่านมา...”

(อมตะ. 2552, 357)

แก้วแก้วใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบย้อนต้นในการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องการเวียนว่าย
ตายเกิดที่ปรากฏในเรื่อง เปิดเรื่องโดยให้ญามินหรือเจ้าชายศรุตลอยเรืออยู่กลางทะเล จากนั้นจึงเล่า
ถึงสาเหตุว่าเจ้าชายศรุตลอยเรืออยู่ทะเล เพื่อตามหาเจ้าหญิงจันทริกาให้ยกโทษให้ เพื่อจะได้หลุดพ้น

จากความทุกข์ที่เป็นอมตะ และแสดงให้เห็นชาติภพปัจจุบันว่าเจ้าหญิงจันทร์ภาเกิดเป็นภริยา
ได้พบกับเจ้าชายศรุต ภริยาภิกษุให้เจ้าชายศรุตจึงทำให้เจ้าชายศรุตมีชีวิตใหม่

ในเรื่อง **เรือนมยุรา** เปิดเรื่องโดยพระนายไปพบเรือนของนกยูงซึ่งมีชีวิตจากการเสียดวง
ศรีอยุธยาครั้งที่ 2 เพราะพ่อของนกยูงได้ประกอบกฤตยามนต์ โดยใช้ยันตร์ปิดประตูเรือนเพื่อกำบัง
เรือนไว้จากข้าศึกและใช้เวทมนตร์ย่นย่อโมงยาม ทำให้นกยูงและบริวารมีชีวิตมาจนถึงปัจจุบัน นกยูง
ได้พบกับพระนายและคิดว่าพระนายคือคุณพระนายไวยวงศาคนรักของนกยูง แต่เมื่อนกยูงทำพิธี
เรียกวิญญาณพระยาเทพสงครามผู้เป็นบิดาและพี่น้อง เพื่อแจ้งข่าวว่าเธอกำลังจะแต่งงานกับ
พระนาย เมื่อกระทำพิธีกรรมเสร็จ นกยูงจึงรู้ว่าพระไวยวงศากลับมาเกิดเป็นนรวิรุเพื่อนของพระนาย
ทำให้นกยูงเสียใจมาก นรวิรุเมื่อรู้ว่าตนคือพระไวยวงศาในอดีตชาติ ก็อ้างคำสัญญาของนกยูงที่จะ
ซื้อสัตย์ต่อตนเพียงผู้เดียว ทำให้นกยูงแต่งงานกับนรวิรุ

“หากมิใช่คุณพระนาย ก็มิใช่เนื้อคู่กันสิคะ คุณพี่” นกยูงค้ำ แต่ก็ค้ำด้วยความสุข
มากกว่าสังเล “เราได้สาบานกันไว้ว่าจักรรองคู่กันสืบไปหากชาตินี้มีสมหวัง ก็จักรรอดิหน้า”

(เรือนมยุรา. 2548, 617)

นรวิรุยืนนิ่งอยู่กลางห้อง หากสายตาเขามิได้คลาดจากร่างอรชรซึ่งยืนนิ่งเหมือนหุ่นปั้นอยู่
ใกล้ประตู ความเสนา...ความอาลัยอาวรณ์...ล้วนแรงกล้ายิ่งกว่ากระแสน้ำเชี่ยว จูโจมเข้าจับหัวใจ
แทบว่าชายหนุ่มจะระงับใจไม่อยู่

เขาแอบเข้ามาในเรือนตั้งแต่เช้าเพราะรู้ว่าหล่อนจะต้องมาค้างคืน คิดว่าเป็นของตาย
อย่างไรก็ต้องหาทางมาพบหล่อนให้ได้ ไม่ว่าพบแล้วจะเกิดอะไรขึ้นก็ตามที เขาชอบรับทุกอย่าง ต่อ
ให้มันร้ายแรงขนาดเสียดวงชีวิตเขาก็ตาม ความฝันแปลกประหลาดรุมเร้าเขามากขึ้นในระยะหลัง
จนกระทั่งชายหนุ่มแน่ใจว่ามันต้องมีสายใยผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่งลึกซึ้งกับเรือนไทยหลังนี้ มัน
เรียกร้อง...มันดึงดูดให้เขาโลดเล่นตามคำบัญชา ยิ่งกว่าภูมมนตร์เสน่ห์อาถรรพ์

จนกระทั่งเมื่อหล่อนทำพิธีบวงสรวง เขาก็แอบมองทางหน้าต่างนอนโดยไม่มีบริวารคน
ใดเห็น...คาถาอาคมที่หล่อนภาวนานั่นละกระมังทำให้เขาหน้ามืดสิ้นสติไปชั่วครู่ และเมื่อฟื้นขึ้นมา...
ภาพทั้งหมดในอดีตเมื่อชาติก่อนก็หลั่งไหลเข้ามาสู่ความทรงจำแจ่มแจ้ง และแม่นยำทุกบททุกตอน

วีรไม่สนใจแล้วว่าปัจจุบันนี้เขาเป็นใคร...ถ้าหากว่ามีคนถามเขาคงตอบได้เต็มปากเต็มคำว่าเขาคือจหมีนไวยวงศาหัวหมื่นมหาดเล็กในขุนหลวงสุริยามรินทร์เจ้าแผ่นดินสุดท้ายของกรุงศรีอยุธยา

(เรือนมยุรา. 2548, 620-621)

แก้วแก้วเปิดเรื่องโดยแสดงให้เห็นยุคสมัยปัจจุบันที่พระนายมองเห็นคนแต่งชุดไทยโบราณที่กำลังจะข้ามถนน จากนั้นจึงเล่าถึงสาเหตุว่าเป็นเพราะพ่อของนกยูงได้ประกอบกฤตยามนต์ โดยใช้ยันตร์ปิดประตูเรือนเพื่อกำบังเรือนไว้จากข้าศึกและใช้เวทมนตร์ย่นย่อโมงยาม ทำให้นกยูงและบริวารมีชีวิตมาจนถึงปัจจุบัน และมีการเล่าเรื่องย้อนต้นโดยให้นกยูงทำพิธีบวงสรวงบรรพบุรุษ เพื่อบอกพ่อและพี่ๆ ว่ากำลังจะแต่งงานกับพระนาย ซึ่งนกยูงเชื่อว่าเป็นคุณพระนายคนรักในอดีตชาติ ทำให้นรวีรผู้ที่แอบดูอยู่ระลึกชาติได้ว่า นรวีรคือคุณพระนายกลับมาเกิด

ในเรื่อง **อริษฐาน** เปิดเรื่องโดยให้ญาติสาวชื่อตุ๊กตาอริษฐานที่สามารถอริษฐานสิ่งที่ปรารถนาเพียงหนึ่งข้อ ญาติสาวจึงรู้ว่าเพื่อนชายที่แวดล้อมอยู่นั้นเป็นเกย์หมดทุกคน ญาติสาวจึงนำตุ๊กตาตัวแรกไปแลกกับตุ๊กตาตัวที่สอง ตุ๊กตาตัวนี้ทำให้ญาติสาวรู้ถึงสาเหตุที่กลับมาเกิดใหม่พร้อมกับเหล่าชายที่เป็นเกย์

“ฉันนึกย้อนไปถึงตุ๊กตาตัวแรกที่ลุงชายมา...ผู้หญิงคนเดียวกับตุ๊กตาผู้ชายพวกนั้น... มีมาแล้ว ผู้ชายที่เข้ามาในเส้นทาง ถึงไม่มีใครจริงใจกับฉันจริงสักคนเดียว”

ไม่มีคำตอบจากชายชรา ดูเหมือนแกลงจะเข้าใจดีว่าหล่อนไม่ได้ต้องการคำตอบ พอๆ กับหล่อนที่ไม่ต้องการคำยืนยัน

“พี่ปู้ก็คือแม่เปรี้ยบ นานต์กับเพื่อนของเขา ก็คงเป็นนางเล็กๆ สองคนนั้นของคุณหลวงชาตินี้ถึงกลับมาเป็นคู่หู แยกกันไม่ออกอีกครั่ง แล้วพี่รัณเป็นใคร...ฉันเดาว่าเป็นแม่พร คุณนายของศรีก็คงเป็นเมืองแมน

(อริษฐาน. 2548, 620-621)

แก้วแก้วเปิดเรื่องโดยให้เป็นยุคสมัยในปัจจุบัน ญาติสาวชื่อตุ๊กตาอริษฐานที่สามารถอริษฐานสิ่งที่ปรารถนาเพียงหนึ่งข้อ ญาติสาวจึงรู้ว่าเพื่อนชายที่แวดล้อมอยู่นั้นเป็นเกย์หมดทุกคน ญาติสาวจึงนำตุ๊กตาตัวแรกไปแลกกับตุ๊กตาตัวที่สอง ตุ๊กตาตัวนี้ทำให้ญาติสาวรู้ถึงสาเหตุที่กลับมาเกิดใหม่พร้อมกับ

กับเหล่าชายที่เป็นเกย์ ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องแบบย้อนต้นแสดงให้เห็นแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด ญาณิศาารู้ว่าในอดีตชาติเกิดเป็นหลวงกীরติโยธา มีภรรยาหลวงคือ ศรี ต่อมาก็มีเปรียบ พร ปริก กลอย และเฉย หลวงกীরติโยธาส่งความเจ็บช้ำน้ำใจให้กับภรรยา เหล่าภรรยาของหลวงกীরติโยธาจึงตั้งจิตอธิษฐานว่าในชาติต่อไปจะขอเกิดมาเป็นชายเพื่อแก้แค้นคุณหลวงที่เป็นผู้หญิง ซึ่งการตั้งจิตอธิษฐานด้วยความโกรธแค้น ทำให้ทั้งหมดเกิดเป็นเกย์

3.2 การเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบสลับไปมา

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2543 : 117) อธิบายลักษณะการเล่าเรื่องแบบสลับไปมาว่า “เป็นการเล่าเหตุการณ์ที่เกิดต่างสถานที่ สลับกันไปมา” ในนวนิยายของแก้วเก้าปรากฏการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยวิธีการเล่าเรื่องย้อนอดีตแบบสลับไปมา เพื่อแสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกิเลส ดังที่ปรากฏในนวนิยายเพียง 2 เรื่อง ได้แก่ แก้วราหู และจากฝันสู่วันตร

ในเรื่อง แก้วราหู เปิดเรื่องโดยเป็นชาติภพปัจจุบัน วสวีชายหนุ่มเดินทางกลับมาจากต่างประเทศเมื่อทราบข่าวการเสียชีวิตของคุณปู่ และในฐานะผู้รับมรดก

“ผมเสียใจด้วยเรื่องท่าน” เขาเอ่ยเรียบๆ

“ครับ ขอขอบคุณ ผมเสียใจมากเหมือนกัน” เป็นคำตอบที่ค่อนข้างขม “ตอนนั้นผมกำลังเรียนอยู่ จริงๆ จะสอบอยู่แล้ว กลับมาก็ไม่ทัน ทราบแต่ว่าพ่อคุณแม่ทำบุญครบเจ็ดวันก็เผาคูณปู่ อัฐิคุณปู่อยู่ที่ไหนครับ ที่บ้านไม่เห็นมี”

(แก้วราหู. 2552, 8)

จากนั้นมีการแทรกเรื่องราวในอดีต คือ วสวีได้รับแก้วราหูซึ่งเป็นของแสนภูไทในอดีตชาติเป็นสิ่งที่วิญญาณของชัตติยานีนำมาให้เพื่อป้องกันตัว พ่อเลี้ยงบุญมาพยายามขอซื้อบ้านของปู่วสวี พ่อเลี้ยงบุญมาต้องการครอบครองสมบัติของอาณาจักรภูแสน จึงทำร้ายปู่ของวสวี และพยายามทำร้ายวสวีให้ถึงแก่ชีวิต วสวีรู้สึกผูกพันกับมาสเมือง ผู้ที่คอยปกป้องทรัพย์สินสมบัติอาณาจักรภูแสน และรอคอยที่จะได้พบวสวี มาสเมืองพยายามทำให้วสวีระลึกชาติว่าในอดีตชาติคือขุนลุ่มฟ้า แสนภูไทแห่งอาณาจักร ภูแสน ซึ่งเคยเป็นคนรักของมาสเมือง และแสดงให้เห็นว่าพ่อเลี้ยงบุญมาเห็นว่าในอดีตชาติพ่อเลี้ยงบุญมา คือ ขุนคำหา

...เมื่อก่อนท่านจะลืมนใจท่านได้กล่าวคำอาฆาตแค้นแสนภูไท และความหวงแหนสมบัติของภูแสนที่ท่านปรารถนาจะครอบครองอยู่ตลอดกาลไม่ว่าท่านจะมีสิทธิ์หรือไม่ก็ตาม และเมื่อถึงอายุขัยของเธอ แสนภูไทได้ล่องลပ်ไปเยี่ยงภูอุษธรรรมา โดยมีได้เหลือความผูกพันใดๆ ต่อท่านแม้แต่น้อย ได้ร่อนเร่จากภพหนึ่งไปสู่อีกภพหนึ่ง จากชาติหนึ่งไปสู่อีกชาติหนึ่ง ตลอดเวลาเจ็ดร้อยเศษปีที่ผ่านมา...มาจนถึงเวลาที่วงล้อแห่งกรรมได้หมุนเวียนพาแสนภูไททั้งสองมาพบกันด้วยเรื่องของภูแสนอีกครั้งหนึ่ง ท่าน...เพื่อทำลายภูแสนให้ย่อยยับยิ่งกว่าเคยทำลายมาแล้ว และแสนภูไทของข้าวันนี้ก็ถูกระแสนแห่งกรรมพัดพาลับมาสู่ถิ่นเดิมของเธอ..."

(แก้วราวู, 2552, 509)

แก้วแก้วใช้วิธีการเล่าเรื่องย้อนอดีตกลับไปมาเพื่อแสดงให้เห็นแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกรรมกิเลส แสดงให้เห็นความเชื่อว่าการกระทำของมนุษย์ในชาติภพปัจจุบันล้วนมีที่มาที่มีความผูกพันในอดีตชาติ ดังเช่น พ่อเลี้ยงบุญมาที่มีความเกลียดชังวสุวิ มีความโลภทรัพย์สมบัติแห่งอาณาจักรภูแสน เพราะในอดีตชาติเคยกล่าวคำสาบานอาฆาตแค้นก่อนที่จะฆ่าตัวตาย เป็นการสร้างกรรมให้กลับมาพบกันเพื่อชดใช้เวรกรรมดังกล่าว จากนั้นแก้วแก้วก็เล่าเรื่องกลับมายังชาติภพปัจจุบันที่พ่อเลี้ยงบุญมาเข้าไปในบ้านของวสุวิ และเผาบ้านของวสุวิเพื่อหาสมบัติ พ่อเลี้ยงบุญมามองเห็นเปลวไฟเป็นทองคำจึงกระโจนเข้ากองไฟทำให้เสียชีวิต

ในเรื่อง **จากฝันสู่รัตนตร** แก้วแก้วเปิดเรื่องเป็นยุคปัจจุบัน ตริย์ไปร่วมงานศพของคุณเชื้อเห็นภาพของการะเกด ตริย์สืบทราบว่าการะเกดเป็นคู่หมั้นของคุณเชื้อและมีชีวิตอยู่ในสมัยรัชกาลที่หก การะเกดถอนหมั้นกับคุณเชื้อและหนีออกจากบ้านหายไปกับผู้ชายที่ไม่มีหัวนอนปลายเท้าคนหนึ่ง หลังจากนั้นก็ไม่มีการพบข่าวอีกเลย ตริย์จึงต้องการพบตัวการะเกด

“ภาพใครครับท่าน พี่สาวหรือน้องสาวของท่านกระมังครับ”

...“ผู้หญิงในรูปนี้คือ...จะว่าเป็นคนรักก็คงได้ เธอเป็นคนที่ทำให้คุณเชื้ออยู่เป็นโสดมาจนกระทั่งถึงแก่กรรม เพราะว่าไม่ได้แต่งงานกับเธอ”...

(จากฝันสู่รัตนตร. 2552, 509)

ต่อมาเป็นการเล่าเรื่องกลับไปในอดีต เมื่อตริย์สามารถฝึกกระแสจิตเพื่อเดินทางข้ามกาลเวลา ย้อนกลับไปในอดีต ตริย์ฝึกพลังจิตจนเข้มแข็งสามารถทำให้ตนเองเข้าไปในอดีตได้ทั้งกายและจิต

ตรัยได้พบกับภาวะเกิดทั้งสองมีความรักให้กัน ทำให้ตรัยรู้ว่าตนเองเป็นชายผู้ที่ไม่มีความกลัวตายทำคนที่พรากการเกิดมาจากคุณเชื้อ

ครั้งที่สองไม่ยากลำบากเท่ากับครั้งแรก ห้วงแห่งความสับสนผ่านไปเร็วขึ้น และภาพก็ชัดเจนกระจ่างกว่าเดิม

ภาพที่เห็นยังคงวนเวียนอยู่ในบ้านหลังนี้ เหมือนส่วนหนึ่งของวิญญาณยังผูกพันอยู่ วิญญาณของใครเล่า? ตรัยเองหรือว่าคุณเชื้อ?

...คุณการเกิดในวัยสาวผู้ดั่งเหมือนดอกไม้เมืองหนาว แสงแดดและแรงลมดูเหมือนไม่ได้แผ้วพานผิวพรรณของเธอเลย

“การเกิด” คุณเชื้อเรียกชื่อคุณนั้นด้วยเสียงบีบิต ทำท่าเหมือนจะเข้ามาประคอง “พี่รออยู่ตั้งแต่บ่าย”...

(จากฝันสู่วันตร.2553, 109-110)

ทั้งสองใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกันได้ไม่นานการเกิดก็ล้มป่วยเสียชีวิต ตรัยเสียใจมากและหมดอาลัยตายอยากในชีวิต ตรัยได้พบกับคุณเชื้อที่ผิดหวังในเรื่องของความรัก จึงบวชเพื่อใช้พระธรรมดับกิเลสในจิตใจ ภายหลังตรัยเดินทางกลับมาสู่ยุคปัจจุบัน

“คุณการเกิด...ผมเสียใจ ผมเองเป็นต้นเหตุ” เขาไม่กล้าพูดให้จบประโยค ได้แต่บอกว่า “ถ้าผมเพียงรู้...ถ้าผมเชื่อ ดร.โพยม ผมจะพอใจเพียงแค่นี้ได้เห็นรูปคุณ...แล้วเรื่องทั้งหมดก็จะไม่เกิดแล้วคุณกับผมก็จะไม่ต้องรัก...แล้วพรากจากกัน”...

(จากฝันสู่วันตร.2553, 544)

แก้วแก้วใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบสลับไปมาเพื่อแสดงแนวคิดพุทธศาสนาในเรื่องของกิเลสให้เด่นชัดยิ่งขึ้น ดังเช่นตรัยที่พยายามฝืนกฎธรรมชาติ พาตัวเองย้อนกลับไปในอดีตเพื่อสนองต่อกิเลสความรักของตนเอง เมื่อการเกิดเสียชีวิตลง ตรัยได้รับความทุกข์จากการพลัดพรากสิ่งที่เป็นที่รักจากนั้นตรัยเดินทางกลับมาในยุคปัจจุบันแต่ตรัยก็ไม่สามารถหักห้ามใจจากการเกิดได้

การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการเล่าเรื่องย้อนอดีต จากนวนิยายทั้ง 7 เรื่อง มีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกิเลสอย่างชัดเจน ได้แก่ กิเลสที่ทำให้เกิดความ

ผู้กัณฑ์ทำให้อ่านอยู่ในวงสังสาร ได้แก่ แต่ปางก่อน เรือนนพเก้า เรือนมยุรา อมตะ และ อธิษฐาน ส่วนนิลสที่ก่อให้เกิดความทุกข์ ได้แก่ แก้วราหู และจากฝันสู่นิรันดร

4. การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยชื่อเรื่อง

ชื่อเรื่องเป็นสิ่งที่กระตุ้นและเร้าความสนใจของผู้อ่าน การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยชื่อเรื่องคือ การใช้ชื่อเรื่องแสดงให้เห็นแนวคิดของนวนิยาย เป็นการเสนอแนวคิดของผู้เขียนผ่านชื่อเรื่องอย่างชัดเจนว่าเนื้อหาของเรื่องเกี่ยวข้องกับแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องใด จากการศึกษานวนิยายของแก้วเก้า 29 เรื่อง พบว่าการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยชื่อเรื่องมีจำนวน 15 เรื่อง ได้แก่ อมตะ คนเหนือดวง ทางเทวดา เทวาวาด อธิษฐาน หม่อมทิพย์ นางทิพย์ เจาพราย พญาปลา ผ้าทอง แต่ปางก่อน วิมานมะพร้าว นาคราช จากฝันสู่นิรันดร และมนตรา

ในเรื่อง **อมตะ** ในทางพุทธศาสนาความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย เป็นบ่อเกิดแห่งทุกข์ ความทุกข์ทั้งปวงก็ถึงวาระสิ้นสุดคือความตาย แต่แก้วเก้าได้นำเสนอแนวคิดว่าความทุกข์อันเกิดจากความเป็นอมตะซึ่งก็คือไม่มีวันตายนั้น เป็นความทุกข์ที่ทรมานอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ในเรื่อง **คนเหนือดวง** ในทางพุทธศาสนา “กรรม” มีอิทธิพลและส่งผลต่อชีวิตมากกว่าดวงชะตาที่ถูกกำหนดมา หากมีดวงชะตาไม่ดี แต่กลับประพฤติแต่กรรมดี ผลของการกระทำกรรมดีนั้นย่อมทำให้พบสิ่งดีๆ แต่หากตั้งมั่นอยู่ในความประมาท ถึงคำทำนายดวงชะตาจะออกมาในทางที่ดีก็อาจจะไม่ได้รับสิ่งดีๆ ตอบแทน แสดงให้เห็นว่าผลของการกระทำส่งผลมากกว่าดวงชะตา

ในเรื่อง **ทางเทวดา** เป็นการตั้งชื่อที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์สามารถเลือกหรือกำหนดอนาคตของตนเองจากผลของการกระทำ หากกระทำกรรมดี สะสมความดีเอาไว้มาก ผลที่ได้รับตอบแทนย่อมเป็นผลดี ดังเช่น ชาวสวรรค์ที่เลือกไว้ในชาติใหม่ขอให้เป็นผู้มีสติปัญญาเป็นเลิศ เพื่อที่จะนำความรู้ไปช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เป็นการสะสมความดีหรือสร้างบุญกุศลเพิ่มขึ้นอีก

ในเรื่อง **เทวาวาด** เป็นการตั้งชื่อตามความเชื่อว่าชะตาชีวิตของมนุษย์ เกิดจาก “เทวาวาด” หมายถึง พระพรหมลิขิตชะตาชีวิตของเราไว้แล้ว แต่ถ้าเรายึดมั่นในคุณความดี โดยหลีกเลี่ยงการกระทำที่นำไปสู่อบายมุขต่างๆ ซึ่งเป็นหนทางไปสู่ความวิบัติ ชะตาชีวิตสามารถเปลี่ยนแปลงไป

ในทางที่ดีที่ได้จากผลการกระทำของตนเอง แม้พระพรหมจะลิขิตชะตาชีวิตว่าต้องได้รับผลหรือประสบกับสิ่งไม่ดีต่างๆ ดังเช่นที่เขตอร์ภูริชะตาชีวิตของตนเอง แล้วพยายามเปลี่ยนแปลงชะตาชีวิตให้ดีขึ้น ด้วยการยึดมั่นในคุณความดี ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม ในการดำเนินชีวิตจึงประสบความสำเร็จ ประสบความสุข ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

ในเรื่อง **อริษฐาน** แก้วแก้วตั้งชื่อเรื่องตามเนื้อเรื่องที่แสดงถึงการตั้งจิตอธิษฐาน แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่มีกิเลส เป็นเหตุให้เกิดการเวียนว่ายตายเกิด เพื่อมาชดใช้กรรมที่กระทำร่วมกัน ดังเช่นที่เหล่าภรรยาของหลวงกิริติโยธาอริษฐานร่วมกันว่าขอให้มาเกิดใหม่เป็นชาย เพื่อตามมาแก้แค้นหลวงกิริติโยธาที่เกิดเป็นผู้หญิง แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เป็นผู้ที่มีกิเลส และสนองตอบความปรารถนาของตนเองโดยขาดสติ คิดแต่จะเอาชนะ เป็นการสร้างกรรมต่อกัน จึงต้องเวียนว่ายตายเกิดมาเพื่อชดใช้เวรกรรมร่วมกัน

ในเรื่อง **หนุ่มทิพย์** เป็นการตั้งชื่อเรื่องที่สื่อให้เห็นว่าตัวละครเอกต้องเป็นชายที่มีลักษณะที่เหนือธรรมชาติ ดังจะเห็นได้จากเดนมูมิ ที่สามารถติดต่อสื่อสารได้กับเทวดา ยมบาล และดวงวิญญาณ เป็นการตั้งชื่อที่สื่อแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด และเรื่องกรรม โดยแสดงให้เห็นว่าหากประกอบกรรมดีก็จะได้รับผลดีตอบแทน หากประกอบกรรมชั่วก็ต้องชดใช้กรรม

ในเรื่อง **นางทิพย์** เป็นการตั้งชื่อเรื่องที่สื่อให้เห็นว่าตัวละครเอกต้องเป็นหญิง ที่มีลักษณะที่เหนือธรรมชาติ ดังจะเห็นได้จากรวิปริยาคือนางฟ้าที่แบ่งภาคลงมาเกิด จึงมีลักษณะเด่นที่เหนือธรรมชาติคือ มีตรีรังสี ที่แสดงถึงที่ที่จากมา รวิปริยาสามารถติดต่อระหว่างโลกมนุษย์กับสวรรค์ แสดงให้เห็นว่าแก้วแก้วต้องการสื่อแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องความเชื่อเรื่องนรก สวรรค์

ในเรื่อง **เงาพราย** เป็นการตั้งชื่อเรื่องโดยนำภูตผีปีศาจมาตั้งชื่อเรื่องเพื่อสะท้อนให้เห็นกิเลสในใจมนุษย์ เปรียบเสมือนเงาของพรายที่แทนความโลภ ความไม่ยับยั้งชั่งใจ ไม่รู้จักความพอ ไม่มีการเสียสละ ไม่มีความเมตตา ซึ่งหากติดตัวไปเหมือนเงาก็ย่อมจะไม่มีทางที่จะนำพาชีวิตไปสู่สิ่งที่ดี และมีความสุขได้

ในเรื่อง **พญาปลา** แก้วแก้วใช้ชื่อตัวละครในเรื่องคือ พญาปลาเป็นชื่อเรื่อง พญาปลาเป็นตัวละครที่ถ่ายทอดความไม่ดี ประพฤติผิดศีลข้อ 3 กาเมสุมิจฉา เปรียบเสมือนมนุษย์ที่มีกิเลส ตัณหา เข้าครอบงำไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจ

ในเรื่อง **ผ้าทอง** แก้วแก้วใช้ชื่อผ้าทองมาเป็นชื่อ ผ้าทองอันสวยงามแต่มีความเร้นลับมีพลังอำนาจ อารมณ์ของผ้าทองทำให้เกิดเหตุการณ์น่ากลัวของขวัญมากมาย โดยไม่สามารถหาคำตอบได้ แต่คำตอบที่แท้ของชีวิตมนุษย์ ก็คือ กฎแห่งกรรม กรรมที่มนุษย์เป็นผู้สร้างก็ต้องได้รับผลกรรมนั้น

ในเรื่อง **แต่ปางก่อน** แก้วแก้วตั้งชื่อแต่ปางก่อนเป็นชื่อเรื่อง ตามเนื้อเรื่องที่แสดงถึงการเวียนว่ายตายเกิดเพราะความยึดมั่นในความรัก จากชาติภพหนึ่งไปยังอีกชาติภพหนึ่งของท่านชายใหญ่และเจ้านางม่านแก้วที่มีความรัก ความมั่นคงต่อกันไม่ว่าจะภพใดชาติใด เป็นความรักที่ก่อให้เกิดความผูกพันและก่อให้เกิดความทุกข์ที่เกิดจากการรอคอย

ในเรื่อง **วิมานมะพร้าว** แก้วแก้วตั้งชื่อวิมานมะพร้าว หมายถึง สถานที่อยู่ที่เต็มไปด้วยมะพร้าว ซึ่งเป็นสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินเรื่อง คือเป็นสถานที่ที่มีโรงงานที่มีผลิตภัณฑ์ของมะพร้าว มีบ้านของเจ้าของโรงงาน รวมถึงมีฮวงซุ้ยของเจ้าสัวผู้ที่เป็นผู้ก่อตั้งโรงงานอยู่ในบริเวณเดียวกัน เจ้าสัวเป็นดวงวิญญาณที่มีความหวังโรงงานที่ตนก่อร่างสร้างตัวขึ้นมา จึงคอยดูแลปกป้องพิทักษ์ผลประโยชน์ของโรงงาน ซึ่งเปรียบเสมือนวิมานของเจ้าสัว แสดงแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกิเลส เป็นเหตุให้ดวงวิญญาณยังคงวนเวียนอยู่

ในเรื่อง **นาคราช** แก้วแก้วตั้งชื่อนาคราชเป็นชื่อเรื่อง ตามความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติของมนุษย์ บอกถึงพลังอำนาจ หรือการผูกมัดด้วยพิษภัยของกิเลส ตัณหา

ในเรื่อง **จากฝันสู่นิรันดร** แก้วแก้วได้ใช้ชื่อเรื่องบอกเรื่องราวความเชื่อมโยงผูกพันของภพที่ต่างกันอย่างซ้อนกันด้วยเรื่องของกิเลสแห่งความรักของคนสองคนเมื่อความรักไม่เป็นไปตามที่ปรารถนา การรอคอยข้ามภพข้ามชาติก็ต้องเกิดขึ้นและสิ้นสุดเป็นนิรันดรในช่วงเวลาหนึ่ง

ในเรื่อง **มนตรา** แก้วแก้วได้ใช้ชื่อเรื่องบอกถึงการดำเนินเรื่องราวที่ไม่ได้ดำเนินไปอย่างปกติธรรมดาแต่ใช้อำนาจลึกลับ โดยอาศัยสภาพปัจจุบันในเรื่องการนับถือเลื่อมใสกับกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง โดยใช้ศรัทธาเป็นเครื่องดึงดูดจิตใจความศรัทธาไปกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา

การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยชื่อเรื่อง เป็นการเสนอแนวคิดของผู้เขียนผ่านชื่อเรื่อง จากการศึกษานวนิยาย 29 เรื่อง พบว่ามีนวนิยาย 15 เรื่อง ที่แก้วแก้วเสนอแนวคิดพุทธศาสนา ด้วยชื่อเรื่อง ได้แก่ **อมตะ** แก้วแก้วได้นำเสนอแนวคิดที่ว่าความทุกข์อันเกิดจากความเป็นอมตะซึ่งก็คือไม่มีวันตายนั้น เป็นความทุกข์ที่ทรมานอย่างไม่มีที่สิ้นสุด **คนเหนือดวง** แสดงให้เห็นว่าผลของการกระทำส่งผลมากกว่าดวงชะตา **ทางเทวดา** แสดงให้เห็นว่ามนุษย์สามารถเลือกหรือกำหนดอนาคตของตนเองจากผลของการกระทำ **เทวवाद** แสดงให้เห็นว่าถ้าเราเชื่อมั่นในคุณความดี ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม ในการดำเนินชีวิตจึงประสบความสำเร็จ **อธิษฐาน** แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่มีกิเลส เป็นเหตุให้เกิดการเวียนว่ายตายเกิด **หนุมทิพย์** สื่อแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด และเรื่องกรรม **นางทิพย์** สื่อแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องความเชื่อเรื่องนรก สวรรค์ **เงาพราย** แสดงให้เห็นว่ากิเลสในใจมนุษย์ เปรียบเสมือนเงาของพรายที่แทนความโลภ **พญาปลา** เปรียบเสมือนมนุษย์ที่มีกิเลส ตัณหา เข้าครอบงำไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจ **ผ้าทอง** แสดงให้เห็นว่ากรรมที่มนุษย์เป็นผู้สร้างก็ต้องได้รับผลกรรมนั้น **แต่ปางก่อน** แสดงถึงการเวียนว่ายตายเกิดเพราะความยึดมั่นในความรัก **วิมานมะพร้าว** แสดงให้เห็นว่ากิเลสเป็นเหตุให้ดวงวิญญาณยังคงวนเวียนอยู่ **นาคราช** แสดงให้เห็นว่ากิเลสนำความเดือดร้อนมาสู่ตนเอง **จากฝันสู่จันทร์** แสดงให้เห็นว่ากิเลสแห่งความรักทำให้เกิดความทุกข์ **มนตรา** สื่อแนวคิดพุทธศาสนากิเลสแห่งความหลง คือ หลงใหลในอำนาจของตนเอง ทำให้เกิดความทุกข์

11.ปลายเทียน	✓									
12.ผ้าทอง		✓	✓							✓
13.พญาปลา						✓				✓
14.พิมมาลา		✓	✓		✓					
15.เรื่อนนพเก้า	✓			✓			✓	✓		
16.เรื่อนมยุรา	✓						✓	✓		

29.เงาพราย	✓	✓								✓
------------	---	---	--	--	--	--	--	--	--	---

จากตารางแสดงให้เห็นว่าแก้วแก้วใช้วิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนารวม 4 วิธี วิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการสร้างตัวละครพบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.65 วิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยฉาก คิดเป็นร้อยละ 2.32 วิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการเล่าเรื่องย้อนอดีต คิดเป็นร้อยละ 2.03 และวิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.06

แก้วแก้วใช้วิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการสร้างตัวละครมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าแก้วแก้วต้องการใช้ตัวละครเป็นสื่อเพื่อแสดงให้เห็นถึงผลของการกระทำว่าการทำความดีย่อมได้ดี การทำความชั่ว ย่อมได้รับผลชั่วตอบแทน ตัวละครยังเป็นภาพแทนของมนุษย์ มีพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิด การสร้างตัวละครย่อมทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมไปกับตัวละคร เห็นภาพชัดเจนขึ้น ขณะเดียวกันก็อาจนึกคิดว่าตนมีพฤติกรรมเช่นเดียวกับตัวละครใด การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการสร้างตัวละครจึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจชัดเจนขึ้น

วิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาที่พบรองลงมาทั้ง 3 วิธี คือ การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยชื่อเรื่อง ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าแนวคิดของเรื่องเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา การเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยฉาก ใช้นำเสนอเรื่องกิลเลสที่ทำให้เกิดความทุกข์ กิลเลสที่ทำให้เกิดความผูกพันของตัวละคร และการเล่าเรื่องย้อนอดีตสื่อเรื่องกิลเลสอย่างชัดเจน ได้แก่ กิลเลสที่ทำให้เกิดความผูกพันทำให้วนเวียนอยู่ในวัฏสงสาร และกิลเลสที่ทำให้เกิดความทุกข์

วิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาทั้ง 4 วิธีที่ปรากฏในนวนิยายของแก้วแก้ว แสดงให้เห็นว่าแก้วแก้วเป็นผู้ที่ศิลปะในการประพันธ์อย่างหลากหลาย สามารถนำหลักธรรมทางศาสนามาสอดแทรกได้อย่างกลมกลืนทำให้ผู้อ่านได้รับสารประโยชน์ และได้รับอรรถรสในด้านความบันเทิงไปพร้อมกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวិเคราะห์แนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้ว ผู้วิจัยได้ศึกษานวนิยายของแก้วแก้วจำนวน 29 เรื่อง ผลการศึกษาค้นคว้าแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่านวนิยายของแก้วแก้วมีลักษณะโดดเด่นในการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนา โดยใช้วิธีการเสนอแนวคิดพุทธศาสนาหลากหลายวิธี

แนวคิดพุทธศาสนาที่ปรากฏในนวนิยายของแก้วแก้วจำแนกได้ 8 ประการ ได้แก่ กิเลสกรรม วัฏสงสาร ไตรลักษณ์ อบายมุข 6 โลกธรรม 8 หิริโอตตปปะ และบุญกิริยาวัตถุ 10

แนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกิเลสปรากฏมากที่สุด ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายแสดงให้เห็นว่ากิเลสในจิตใจมนุษย์เป็นสาเหตุให้เกิดความโลภ ความโกรธ ความหลง แนวคิดเรื่องกรรมปรากฏรองลงมา มี 2 ประการ คือ อกุศลกรรม และกุศลกรรม อกุศลกรรมพบมากกว่ากุศลกรรม เพื่อเน้นย้ำให้เห็นผลที่เกิดจากการประกอบกรรมชั่ว แบ่งได้ 3 ประการ ได้แก่ กรรมตามความเชื่อของชาวพุทธ ผู้กระทำความชั่ว ย่อมได้รับผลกลับมาสู่ตนเอง และกรรมเป็นของผู้กระทำ ผู้อื่นไม่สามารถแก้กรรมแทนได้ กรรมตามความเชื่อของชาวพุทธ ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายแสดงให้เห็นว่าผู้ที่ทำความชั่วย่อมได้รับผลชั่วตอบแทน ผลกรรมนั้นย้อนกลับมาสู่ตนเอง แบ่งเป็น 2 ประการ คือ ผลของกรรมชั่วทำให้ทุกข์ใจ และผลของกรรมชั่วทำให้ประสบเหตุเดือดร้อน เกิดความทุกข์ใจ และไม่เป็นสุข ส่วนกรรมเป็นของผู้กระทำ ผู้อื่นไม่สามารถแก้กรรมแทนได้ แสดงให้เห็นว่าผู้ประพฤติชั่วต้องได้รับผลกรรมนั้นเอง ไม่มีผู้ใดมารับกรรมแทนได้ กุศลกรรมแบ่งได้ 3 ประการ ได้แก่ การรักษาศีล อานิสงส์ของการรักษาศีลจะคุ้มครองผู้นั้น การปฏิบัติธรรมส่งผลให้เกิดความสงบทางจิตใจ หลีกหนีจากกิเลส จากความทุกข์ทางโลก ส่วนผู้กระทำความดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทน ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าผู้กระทำความดี ย่อมทำให้เกิดความสุขความเจริญแก่ผู้กระทำ ไม่ส่งผลให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

แนวคิดพุทธศาสนาเรื่องวัฏสงสารในนวนิยายของแก้วแก้ว จำแนกได้ 2 ประการ ได้แก่ การวนเกิดเวียนตาย และการเกิดในนรก สวรรค์ โดยแสดงให้เห็นว่าตราบใดที่มนุษย์ยังมีกิเลส ก็ยังคงต้องเวียนว่ายตายเกิดไม่มีที่สิ้นสุด ส่วนการเกิดในนรก สวรรค์ เป็นเพราะมีกิเลสน้อย ทำบุญกุศลเอาไว้มาก จึงไปเกิดบนสวรรค์ ผู้ที่เกิดในนรก เป็นเพราะมีกิเลสมาก ทำกรรมชั่วไว้มาก จึงไปเกิดในนรกเพื่อชดใช้เวรกรรม

แนวคิดพุทธศาสนาเรื่องไตรลักษณ์ในนวนิยายของแก้วแก้ว จำแนกได้ 2 ประการ ได้แก่ อนิจจตา และทุกขตา ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายแสดงให้เห็นความไม่เที่ยงในสังขารของมนุษย์ ส่วนทุกขตาแบ่งเป็น 2 ประการ คือ ความทุกข์ที่เกิดจากความยึดมั่นถือมั่น และความทุกข์ที่เกิดจากความรัก การเอาใจเข้าไปยึดติดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทำให้เกิดความทุกข์ และการพลัดพรากจากสิ่งที่รักเป็นทุกข์ การประสบกับสิ่งที่ไม่รักเป็นความทุกข์

แนวคิดพุทธศาสนาเรื่องอื่นๆ ที่ปรากฏ ได้แก่ อบายมุข 6 แก้วแก้วแสดงให้เห็นช่องทางแห่งความเสื่อม และโทษที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข 6 นำความเดือดร้อนมาสู่ตนเอง และครอบครัว การนำเสนอเรื่องโลกธรรม 8 มีจุดมุ่งหมายแสดงให้เห็นธรรมที่เป็นความจริง สังคมและโลกที่ทุกคนต้องประสบ เรื่องหิริโอตตปปะในนวนิยายของแก้วแก้ว แสดงให้เห็นว่าหลักธรรมคุ้มครองโลก หากไม่ประพฤติปฏิบัติตามจะนำความเดือดร้อนมาให้ผู้ที่ไม่ยึดถือปฏิบัติ และแนวคิดเรื่องบุญกิริยาวัตถุ 10 แสดงหลักบุญกิริยาวัตถุสิบอย่างที่ชาวพุทธควรปฏิบัติ เพื่อความสงบสุขของจิตใจ และเป็นการสร้างกุศลกรรม

แก้วแก้วใช้วิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนา 4 ลักษณะ ได้แก่ การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการสร้างตัวละคร การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยฉาก การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการเล่าเรื่องย้อนอดีต และการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยชื่อเรื่อง

การนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการสร้างตัวละครเป็นวิธีที่พบมากที่สุด โดยแบ่งเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความดี การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่ดี การสร้างตัวละครที่ปฏิบัติธรรมเพื่อหาความสงบ หลีกหนีกิเลส และการสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติ การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความดี จะประพฤติกุศลกรรม อยู่ในศีลธรรม ไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน และได้รับผลตอบแทนดี ซึ่งตรงกับหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนาว่า “ทำดีได้ดี” การสร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของความไม่ดี จะประพฤติอกุศลกรรม มีกิเลสเป็นสิ่งยั่วยุให้ก่อกรรมชั่วและแสดงให้เห็นผลของการกระทำกรรมชั่ว ซึ่งตรงกับหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนาว่า “ทำชั่วได้ชั่ว” การสร้างตัวละครที่ปฏิบัติธรรมเพื่อหาความสงบ หลีกหนีกิเลส จะบวชหรือถือศีลปฏิบัติธรรมเพื่อใช้พระธรรมคำสอนยึดเหนี่ยวจิตใจ และการสร้างตัวละครเหนือธรรมชาติ จำแนกเป็น 3 ลักษณะ คือ ตัวละครที่เป็นวิญญาณ ตัวละครที่เป็นเทวดา นางฟ้า และตัวละครที่เป็นอมมนุษย์ ตัวละครที่เป็นวิญญาณจะยังคงวนเวียนอยู่ในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง เพราะมีจิตผูกพันเป็นกิเลส แก้วแก้วนำเสนออย่างชัดเจนว่า มนุษย์และวิญญาณอยู่ร่วมกันได้ หากไม่เบียดเบียนทำร้ายกัน ตัวละครที่เกิดเป็นเทวดา นางฟ้า เพราะสะสมบุญกุศลไว้มาก ทำให้ได้ไปเกิดบนสวรรค์ แสดงถึงความเชื่อว่าสวรรค์มีอยู่ มนุษย์ควรประกอบกรรมดี และตัวละครที่เป็นอมมนุษย์ ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายแสดงให้เห็นว่าตัวละครกลุ่มนี้เป็นผู้มีกิเลส ประกอบกรรมชั่ว ทำให้เกิดมาเป็นอมมนุษย์ การนำเสนอ

แนวคิดพุทธศาสนาด้วยฉากในนวนิยายของแก้วแก้ว ผู้เขียนสร้างฉากตามจินตนาการ โดยบรรยายให้ผู้อ่านเห็นสภาพสถานที่และบรรยากาศในนวนิยาย ได้แก่ นรก สวรรค์ และสถานที่ที่มีวิญญูณวนเวียนอยู่ ได้แก่ เรือนนพเก้า ตำหนักขาว ซากปรักหักพังของเมืองเก่า เป็นต้น เพื่อสนับสนุนแนวคิดพุทธศาสนาเรื่องกิเลส กรรมและการได้รับผลกระทบ แก้วแก้วยังนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยการเล่าเรื่องย้อนอดีตเป็นการแสดงให้เห็นหลักกรรมเรื่องกิเลส และการเวียนว่ายตายเกิด และการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาด้วยชื่อเรื่อง แสดงแนวคิด พุทธศาสนาอย่างเด่นชัดในนวนิยายเกือบทุกเรื่อง ทำให้นวนิยายของแก้วแก้วมีลักษณะโดดเด่นและน่าสนใจ

อภิปรายผล

นวนิยายของแก้วแก้วทั้ง 29 เรื่องปรากฏแนวคิดพุทธศาสนาอย่างเด่นชัด ผู้เขียนสร้างจินตนาการผสมผสานกับหลักกรรมทางพุทธศาสนา นำเสนอด้วยวิธีการต่างๆ อย่างมีศิลปะ ทำให้ผู้อ่านได้รับความบันเทิงและหลักกรรมที่เป็นสารประโยชน์นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

ผู้วิจัยพบว่าแก้วแก้วนำเสนอเรื่องกิเลสและกรรมอย่างเด่นชัด ทำให้เห็นว่ากิเลสเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดวิถีชีวิตมนุษย์ การที่มนุษย์มีกิเลสมากหรือน้อยย่อมส่งผลต่อผลกรรมว่าจะจะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่ว แก้วแก้วใช้ศิลปะการประพันธ์อย่างกลมกลืนทำให้อ่านตระหนักถึงผลกรรมอันเกิดจากการมีกิเลสครอบครองจิตของมนุษย์ ทั้งยังแสดงให้เห็นว่าความเชื่อเรื่องกิเลสและกรรมนี้ได้ฝังลึกอยู่ในความคิดของสังคมไทย เป็นตัวกำหนดวิถีคิดของพุทธศาสนิกชนได้อย่างดีเยี่ยม การเน้นผลของกรรมชั่วอย่างโดดเด่นเป็นวิธีการหนึ่งที่แก้วแก้วต้องการเน้นย้ำแนวคิดพุทธศาสนาที่ว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” และหากผู้อ่านตระหนักรู้ยอมนำไปสู่การประกอบกรรมดี หลีกเว้นกรรมชั่ว ทำให้มีผู้ทำความดีเพิ่มขึ้น ทำความชั่วลดลง สังคมย่อมเกิดความสงบสุข การอ่านนวนิยายจึงเป็นการ “กล่อมเกลาคิดมนุษย์” ได้อีกวิธีหนึ่งนอกเหนือไปจากการอ่านหนังสือธรรมะ

วิธีการนำเสนอแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของแก้วแก้วด้วยการสร้างตัวละคร ฉากการเล่าเรื่องย้อนอดีต และการตั้งชื่อเรื่อง แสดงให้เห็นความสามารถในด้านการประพันธ์ของแก้วแก้วที่นำหลักกรรมในพุทธศาสนามาผสมผสานกับจินตนาการได้เป็นอย่างดี ทำให้ผลงานของแก้วแก้วโดดเด่นด้านความบันเทิงที่สอดแทรกแนวคิดพุทธศาสนาอย่างเด่นชัด มีการนำเสนออย่างน่าสนใจ สะท้อนทัศนคติและศิลปะในการประพันธ์ของผู้เขียนอย่างดี คุณค่าของนวนิยายของแก้วแก้วจึงแสดงให้เห็นว่าการอ่านบันเทิงคดีทำให้อ่านเรียนรู้พระธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาได้อีกวิธีหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันที่มนุษย์ต้องพบกับปัญหาต่างๆ มากมาย หลักกรรมทางพุทธศาสนาย่อมเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อ่าน เป็นที่พึ่งทางใจของผู้ที่ต้องประสบปัญหาเหล่านั้น การเรียนรู้

หลักการทางพุทธศาสนาผ่านนวนิยายของแก้วแก้วอมเป็น “หนทางอ้อม” ที่ทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลิน และกระตุ้นความสนใจของผู้อ่านดี ผู้อ่านซึมซับหลักการทางพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาแนวคิดพุทธศาสนาในนวนิยายของนักเขียนท่านอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบแนวคิดพุทธศาสนาที่ปรากฏว่ามีแนวคิดที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
2. ควรศึกษาแนวคิดพุทธศาสนาในเรื่องสั้นว่ามีวิธีการนำเสนออย่างไร
3. ควรศึกษานวนิยายของแก้วแก้วในแง่มุมอื่น เพื่อแสดงให้เห็นความสามารถของผู้เขียน และคุณค่าของนวนิยาย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณา วงษ์รักษ์. (2542). **วิเคราะห์ความเชื่อที่ปรากฏในนวนิยายเหนือธรรมชาติของ “แก้วแก้ว” ระหว่างปี พ.ศ.2531-2536**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- จิรณัทย์ วิมุตติสุข. (2550). **การใช้วรรณคดีไทยและวรรณกรรมพื้นบ้านในนวนิยายของ แก้วแก้ว**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ดุษฎี แซ่ตัน. (2551). **นวนิยายจินตนิมิตของแก้วแก้ว : การศึกษาด้านกลวิธีการสร้างเรื่องและการนำเสนอเรื่อง**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วรรณคดีไทย) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เทวัญกานต์ มุ่งปั้นกลาง. (2545). **กามนิต : กลวิธีการนำเสนอกับแนวคิดทางพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ธมฺมวฑฺฒโฒ ภิกขุ. (2535). **กรรมลิขิต**. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.
- ธัญญา สังขพันธ์านนท์. (2539). **วรรณกรรมวิจารณ์**. ปทุมธานี: นาค.
- พรณี บุตรบำรุง. (2532). **พุทธปรัชญาในนวนิยายของแฮร์มัน เฮสเส**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. (วรรณคดีเปรียบเทียบ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พระธรรมปิฎกฯ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2538). **พุทธธรรมฉบับขยายความ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- . (2546). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- . (2546). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 12 . กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- .(2536). **ธรรมะฉบับเรียนลัด** . พิมพ์ครั้งที่ 4 (ฉบับปรับปรุง)กรุงเทพฯ : สหธรรมิก
- พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , 2539.
- พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ 4 พระวินัยปิฎก เล่มที่ 4 มหาวรรค ภาค 1**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, 2514

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ 7 พระวินัยปิฎก เล่มที่ 7 จุลวรรค ภาค 2.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, 2514

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ 15 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 7 สังยุตตนิกาย

สคาถวรรค อัยยิกาสูตรที่ 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, 2514

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ 17 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 9 สังยุตตนิกาย ชั้น

ธวารวรรค. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, 2514

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ 22 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 14 อังคุตตรนิกาย

ปัญญาจก-ฉักกนิบาต นิทานสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, 2514

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ 22 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 14 อังคุตตรนิกาย

ปัญญาจก-ฉักกนิบาต ฐานสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, 2514

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ 23 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 15 อังคุตตรนิกาย สัต

ตก-อัญญา-นวกนิบาต โลกธรรมสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, 2514

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ 25 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 17 ขุททกนิกาย ขุ

ททกปาฐะ-ธรรมบท-อุทาน-อติวุตตกะ-สุตตนิบาต. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, 2514

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ 27 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 19 ขุททกนิกาย

ชาดก ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, 2514

พุทธทาสภิกขุ. (2549). ศึกษาธรรมะอย่างถูกวิธี : ธรรมวิภาคานวกฎุมิ. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา

พุทธทาสภิกขุ. (2529). คริสตธรรมและพุทธธรรม. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา

พุทธทาสภิกขุ. (2540). แก่นพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา

เพ็ญพิมพ์ ทุมประเสน. (2550). พุทธธรรมในนวนิยายของ สุทัสสา อ่อนค้อม.

ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.(ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

พิน ดอกบัว. (2542). พระพุทธศาสนากับคนไทย. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.

ยุรฉัตร บุญสนิท. (2530). นวนิยายเหนือธรรมชาติของแก้วแก้ว. ภาษาและหนังสือ. (ตุลาคม 2529 – มีนาคม 2530) : 75-85.

รัชนีกร รัชตกรตระกูล. (2550). ฉากในจินตนิยายของแก้วแก้ว. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊ค.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2552). พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย. กรุงเทพฯ : กองศิลปกรรม.

- รุ่งเรือง บุญโญรส. (2527). **พระไตรปิฎกฉบับสาระสำคัญ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : แพร์พิทยา.
- วัฒนา มูลเมืองแสง. (2539). **นวนิยายอิงพระพุทธศาสนาของไทย : วรรณกรรมคำสอนร่วมสมัย**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. (วรรณคดีเปรียบเทียบ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ถ่ายเอกสาร.
- วลีรัตน์ สิงหระ (2528) **เรื่องเหนือธรรมชาติในนวนิยาย ของจินตวีร์ วิวัธน์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สะอาด รอดคง. (2533). **วิเคราะห์นวนิยายเหนือธรรมชาติของแก้วแก้ว**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2543). **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรินติ้ง.
- สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา. (2544). **พุทธธรรมในกวีนิพนธ์ไทยสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสง จันทรงาม. (2526). **ประทีปธรรม**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : แพร์พิทยา.
- ศนิชา แก้วเสถียร. (2546). **การใช้วิทยาศาสตร์ในนวนิยายของแก้วแก้ว**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- อัสภา อัสภาชน์. (2530). **พุทธปรัชญาเรื่องกรรมในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. (วรรณคดีเปรียบเทียบ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ประวัติของผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวกนกวรรณ คงธนชุนพร
วันเดือนปีเกิด	1 ธันวาคม 2525
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	38 ซอยสะแกงาม 35/3 ถนนสะแกงาม แขวงสามเฒ่า เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร 10150
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ข้าราชการครู คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนแจรงร้อนวิทยา เขตราชวัร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2547	ครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) เกียรตินิยมอันดับ 1 จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
พ.ศ. 2554	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ